

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 24/2026 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, lakivaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 26/2026 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 16/2026 vp
- lakivaliokunta LaVL 3/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- asevalvontasuurlähtetilas Pekka Puustinen, ulkoministeriö
- lääkintöneuvos Mikko Paunio, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- neuvotteleva virkamies Sami Rinne, ympäristöministeriö
- juristi Minna Koivula-Kuusela, Energiavirasto
- johtaja Jussi Heinonen, Säteilyturvakeskus
- juristi Outi Slant, Säteilyturvakeskus
- ryhmäpäällikkö Taina Karvonen, Geologian tutkimuskeskus GTK
- erikoisasiantuntija Esa Pohjolainen, Geologian tutkimuskeskus GTK
- kunnanvaltuuston puheenjohtaja Kari Kilpimaa, Savukosken kunta
- projekti-insinööri Ilmari Jylhä, Calogena Oy
- johtava asiantuntija Jyrki Uusitalo, Fingrid Oyj
- Johtaja, ydinvoiman viestintä ja yhteiskuntasuhteet Jami Arvola, Fortum Oyj
- toimitusjohtaja Pekka Tolonen, Helen Oy
- toimitusjohtaja Tommi Nyman, Steady Energy Oy
- ydinenergiatutkimuksen johtaja Jani Halinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- lakiasianjohtaja Ulla-Maija Moisio, Teollisuuden Voima Oyj, edustaen myös Posiva Oy:ta
- energia- ja ilmastoasiantuntija Arttu Karila, Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- toiminnanjohtaja Eero Haapalehto, Energiakaupungit ry
- asiantuntija Annina Alasaari, Energiateollisuus ry
- apulaismaajohtaja Juha Aromaa, Greenpeace Suomi
- toiminnanjohtaja Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry
- lakimies, varatuomari Sami Hämäläinen, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- edunvalvontapäällikkö Jari Nykänen, Paikallisvoima ry
- ilmastoasiantuntija Nelli Immonen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Asiantuntija, kestävä kehitys Petteri Heliste, Teknologiateollisuus ry
- professori Juhani Hyvärinen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Eurajoen kunta
- Helsingin kaupunki
- Loviisan kaupunki
- Suomen Kuntaliitto
- Kuopion Energia Oy
- WePlanet - Suomen Ekomodernistit ry
- tekniikan tohtori Timo Okkonen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ydinenergialaki sekä muutettaviksi säteilylakia, rikoslakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, painelaitelakia, kaivoslakia, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, turvallisuusselvityslakia, pelastuslakia, kyberturvallisuuslakia, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, rakentamislakia, eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annettua lakia ja Säteilyturvakeskuksesta annettua lakia. Samalla nykyinen ydinenergialaki kumottaisiin.

Kokonaisuudistuksen ensisijaisena tavoitteena on pitää ydinenergian käyttö yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena, huolehtia toiminnan turvallisuudesta ja Suomessa syntyvästä ydinjätteestä asianmukaisesti sekä varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä, ja muutoinkin varmistaa Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattamisen sekä lisäksi EU-säätelyn täytäntöönpano. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on vahvistaa Suomen asemaa houkuttelevana ydinenergian tuotannon ja uusien laitosten rakentamisaikana luomalla edellytykset ydinlaitoshankkeiden toteuttamisen nopeutumiselle ja sujuvoittamiselle sekä ydinenergian tuotannon kustannustehokkuuden parantamiselle.

Esityksen mukaan ydinlaitoshankkeen ensimmäinen kokonaisvaltainen yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointi tapahtuisi periaatepäätöksessä, joka olisi nykyistä yleisluonteisempi. Periaatepäätöksen ratkaisisi valtioneuvosto, mutta pienten ydinvoimalaitoshankkeiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Valtioneuvoston periaatepäätös annettaisiin eduskunnalle selontekona. Ydinlaitoksen lupajärjestelmä olisi modulaarinen. Kuntien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet turvattaisiin. Ydinlaitosluvista ei enää

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

käsiteltäisi yksityiskohtaisesti ydinjätehuollon tai ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä taikka laitoksen turvallisuuteen liittyviä teknisiä asioita, vaan ne käsiteltäisiin erillisinä asioina työ- ja elinkeinoministeriössä ja Säteilyturvakeskuksessa. Ydinlaitoksen käyttöluvan voimassaolon sääntelyä uudistettaisiin siten, että sen voimassaoloa olisi mahdollista jatkaa säädettyjen edellytysten täytyessä. Ydinlaitoslupaa koskevan asian ratkaisisi valtioneuvosto, mutta ydinainesten ja ydinjätteiden käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettun itsenäisen ydinteknisen laitoksen lupa-asian Säteilyturvakeskus.

Ydinjätehuollosta ja sen kustannuksiin varautumisesta säädettäisiin vastaavasti kuin kumottavassa laissa. Ydinjätteiden tuontia ja vientiä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin, mutta peruseriaatetta ei muutettaisi.

Kaivos- ja malminrikastustoiminnan turvallisuussääntelyä ja lupajärjestelmää uudistettaisiin. Ydinainesten talteenottolaitosta koskevat vaatimukset ja lupajärjestelmä olisivat soveltuvin osin vastaavat kuin ydinlaitosten osalta. Jätehuollon velvoitteiden laiminlyönnin varalta vaadittaisiin vakuus. Säteilyturvakeskus olisi lupaviranomainen.

Säteilyturvakeskuksen toiminnan rahoitusta koskeva sääntely uudistettaisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Uudistuksen tausta ja arvioinnin lähtökohdat

Hallituksen esityksessä on kyse ydinenergialain kokonaisuudistuksesta. Nykyinen ydinenergialaki tuli voimaan 1.3.1988, ja sitä on muutettu noin 30 kertaa. Vaikka laki on mukautunut oikeudelliseen kehitykseen ja täyttää keskeiset yhteiskunnan kokonaisedun varmistamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tavoitteet, siitä on muodostunut monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava kokonaisuus.

Samalla ydinlaitosten toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi: energiamarkkinat ovat kehittyneet säännelystä markkinasta markkinaehtoisiksi ja uusiutuvien energianlähteiden osuus energian tuotannossa on kasvanut merkittävästi. Ydinlaitosten teknologia on kehittynyt ja pienten modulaaristen reaktorien (SMR) kehittäminen myös kaukolämmön ja teollisuuden energian tuotantoon on edennyt. Ydinenergia-alalle on tullut ja on tulossa uusia toimijoita sekä uusia liiketoimintamalleja. Lisäksi muu kansallinen oikeusnormisto ja kansainvälinen sääntelykehikko ovat kehittyneet merkittävästi.

Ydinenergialain kokonaisuudistus on sekä laajuudeltaan että sisällöltään viime vuosien merkittävimpiä energiasektoria koskevia lainsäädäntöuudistuksia. Hallituksen esitystä on edeltänyt laaja ja pitkäaikainen valmistelu, ja kokonaisuutta on esimerkiksi lainsäädännön arviointineuvoston lausunnossa pidetty hyvin valmisteltuna ja sen vaikutuksia monipuolisesti arvioituna. Myös esityksen eduskuntakäsittely on ollut laaja, ja siitä ovat antaneet talousvaliokunnalle lausuntonsa perustuslakivaliokunta (PeVL 26/2026 vp), lakivaliokunta

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

(LaVL 3/2026 vp) ja ympäristövaliokunta (YmVL 16/2026 vp), joiden esittämät kannanotot ja muutosehdotukset on otettu tässä mietinnössä huomioon.

Talousvaliokunta pitää kokonaisuuteen sisältyviä lakiehdotuksia keskeisiltä osin perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavassa esitetyin perusteluin ja yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitettyin muutoksin.

Hallituksen esityksellä on liittymä myös toiseen vireillä olevaan, voimassa olevan ydinenergilain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamista koskevaan, ydinräjähteiden kiellon kumoamisen sisältävään hallituksen esitykseen HE 72/2026 vp, josta puolustusvaliokunta on antanut mietintönsä (PuVM 4/2026 vp) ja joka on otettu huomioon nyt tarkasteltavan esityksen käsittelyssä.

Uudistuksen tavoitteista

Ydinenergilain kokonaisuudistus kytkeytyy yhtäältä tarpeeseen turvata selkeä ja johdonmukainen oikeudellinen viitekehys ydinvoiman käytölle. Toisaalta uudistuksella on vahvasti energia- ja ilmastopoliittinen tausta: ydinenergian tuotanto katsotaan päästöttömäksi energialähteeksi, jolla on keskeinen rooli Suomen energiajärjestelmässä ja sen kehittämisessä. Ydinenergialla voidaan tuottaa kohtuuhintaista energiaa ja varmistaa energian saatavuutta Suomessa. Ydinenergialla tuotetaan sähköä tai lämpöä vakaasti sääolosuhteista ja vuorokaudenajasta riippumattomasti. Samalla tuotetaan myös sähköverkon tarvitsemää vakautta. Suomen houkuttelevuus ydinenergian tuotannossa ja uusien laitosten rakentamispaikkana pyritään turvaamaan.

Hallituksen esityksen mukaan uudistuksen tavoitteena on pitää ydinenergian käyttö yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena, huolehtia toiminnan turvallisuudesta ja Suomessa syntyvästä ydinjätteestä asianmukaisesti sekä varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä, ja muutoinkin varmistaa Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusvelvoitteiden noudattaminen ja EU-sääntelyn täytäntöönpano.

Tavoitteena on myös parantaa ydinenergian käytön sääntelyä säädösteknisenä kokonaisuutena. Tavoitteena on selkeä, hallittava ja ajantasainen lainsäädäntö, jossa ydinenergian käytön eri osa-alueet sekä niihin liittyvät velvoitteet ja menettelyt olisivat selkeästi tunnistettavissa ja oikeasuhtaisia. Uudistuksella tavoitellaan ajantasaista lainsäädäntökokonaisuutta, jossa ydinenergilaki on sovitettu muun oikeusnormiston kanssa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ottaen huomioon EU-säännöstö ja kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä niissä oleva mahdollinen liikkumavara.

Uudistuksen tavoitteena on edistää uusien ydinenergiaratkaisujen, esimerkiksi SMR-laitosten, käyttöönottoa ja ydinvoimalaitosten sijoittumista lähelle kulutuskohteita. Uudet ydinenergiateknologiat, mukaan lukien SMR-laitokset, voivat perustua erilaisiin teknisiin ratkaisuihin. Uudistuksen tavoitteena on teknologianeutraalimpi ja riskitietoinen säännöstö, joka mahdollistaa eri teknologiat ja ottaa huomioon myös mahdollisen tarpeen muuttaa hanketta alkuvaiheen jälkeen. Tavoitteena on parantaa ydinlaitosten investointiympäristöä uudistamalla

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

lupajärjestelmää karsimalla sääntelyn muodostamia hankeriskejä ja parantamalla ennustettavuutta.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Yleistä

Vaikka kyse on kokonaisuudistuksesta, monet voimassa olevan lain peruslähdekohdat säilyisivät ennallaan. Laissa säädettäisiin ydinvoiman tuotannosta ja muusta ydinenergian käytöstä. Ydinlaitosten turvallisuuden korkea taso samoin kuin ydinjätehuoltoa koskevat pääperiaatteet säilyisivät ennallaan.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisen perusteella esityksen yleiset tavoitteet toteutuvat ehdotuksessa hyvin: kokonaisuutta on pidetty hyvin valmisteltuna ja sen on arvioitu parantavan ydinenergian käytön sääntelyn selkeyttä, johdonmukaisuutta ja investointiympäristöä, vähentävän hallinnollista taakkaa, mahdollistavan joustavan ja kustannustehokkaan toiminnan sekä tukevan turvallisuustason ylläpitämistä ja kehittämistä. Sääntely selkeytyisi ja yksityiskohtaisten vaatimusten määrää karsittaisiin olennaisesti: ydinenergialaissa säädettäisiin nykyistä kattavammin turvallisuusvaatimuksista ja viranomaiskäsitelyistä, mutta STUK:n määräyksissä esitettävien vaatimusten määrän on arvioitu vähenevän noin 70—80 prosenttia. Sääntelyä yhdenmukaistettaisiin myös yleisen eurooppalaisen tason kanssa, mikä lisäisi valinnanvapautta toteutusratkaisuisissa ja mahdollistaisi paremmin erilaisten uusien teknologioiden ja toimintamallien käyttöönottoa.

Nyt tarkasteltavassa hallituksen esityksessä ydinrajähdekielto on ennallaan suhteessa nykytilaan, mutta tältä osin tilanne on hallituksen esityksen antamisen jälkeen muuttunut ydinrajähteiden kiellon kumoamista koskevan hallituksen esityksen HE 72/2026 vp vuoksi. Talousvaliokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että tuon esityksen mukaisen ydinrajähteiden kiellon poistamisen jälkeenkin lainsäädäntö varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä. Tätä kokonaisuutta käsitellään jäljempänä yksityiskohtaisemmin esitysten yhteensovittamisen osalta.

Ydinenergia osana energiajärjestelmää

Talousvaliokunnan tarkastelun keskeisiä lähtökohtia on ydinenergian asema osana energiajärjestelmän kokonaisuutta ja ydinvoiman tuotannon edellytysten toteutuminen. Ydinenergian laajempaa merkitystä talousvaliokunta on tarkastellut vastikään myös kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta antamassaan mietinnössä (TaVM 10/2026 vp — VNS 8/2025 vp).

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on korostunut ydinenergian merkittävä rooli Suomen energiajärjestelmässä ja sen kehittämisessä. Ydinvoima on tällä hetkellä Suomen suurin sähköntuotantomuoto, ja on todennäköistä, että ydinvoimalla tulee olemaan tulevaisuudessakin merkittävä rooli Suomen sähköjärjestelmässä. Tältä kannalta olennaisia ovat mahdollisuudet nykyisten ydinvoimaloiden eliniän pidentämiseen ja tehonkorotuksiin kilpailukykyisin kustannuksin. Nykyinen ydinvoimalaitoskapasiteetti myös tukee sähkötehon riittävyyttä Suomessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Nykyiset ydinvoimalaitokset ovat huomattavia sähköntuotantokeskittymiä ja niiden käytön jatkamisella tai loppumisella on merkittävä vaikutus sähköverkon investointitarpeisiin sekä sähkömarkkinoiden muihin investointeihin. Ydinenergian käytön kasvu sähkön ja kaukolämmön tuotannossa taas vaikuttaisi jossain määrin kantaverkon siirto- ja investointitarpeisiin, mutta vaikutusten suunta riippuu hankkeiden laadusta, laajuudesta ja sijainnista. Sähkön perustuotannon kasvu Etelä-Suomessa vähentäisi kantaverkon siirtotarvetta. Vastaavasti lisääntynyt ydinenergialla tuotettu kaukolämpö voisi vähentää sähkön siirtotarvetta, mikäli sähköllä toimivien lämpöpumppujen ja sähkökattiloiden käyttö kaukolämmön tuotannossa vähenisi. Toisaalta siltä osin kuin ydinenergialla korvattaisiin bioenergian tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossa, siirtotarve ei vähenisi.

Ennakoitavan ja päästöttömän energian saatavuus on keskeinen edellytys teollisuuden kilpailukyvyille, investoinneille ja koko talouden kestäväälle kasvulle. Samalla se on Suomen keskeinen kilpailuetu. Ydinenergia on osa puhdasta energiantuotantoa ja tukee energiajärjestelmän toimitusvarmuutta, huoltovarmuutta sekä teollisuuden ja yhteiskunnan kasvavia energiatarpeita. Tämä ei koske ainoastaan sähköntuotantoa, vaan ydinvoimalla arvioidaan jatkossa olevan merkitystä myös esimerkiksi lämmöntuotannossa, erityisesti pienten modulaaristen laitosten osalta.

Talousvaliokunta pitää edellä todettujen tavoitteiden kannalta olennaisena, että ydinlaitosten sääntely muodostaa johdonmukaisen, oikeasuhtaisen ja joustavan kokonaisuuden. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen perusteella ehdotettu sääntely parantaa erityisesti pienten modulaaristen ydinenergian tuotantohankkeiden (SMR) ja muiden ydinenergian tuotantohankkeiden toteutumisen edellytyksiä Suomessa.

Tulevien ydinenergiainvestointien kannalta on pidetty ratkaisevan tärkeänä sitä, voidaanko ydinlaitoksia rakentaa jatkossa sarjavalmistaisesti ja mahdollisimman vähäisellä maakohtaisella räätälöinnillä. Tämä toisi aikataulu- ja kustannushyötyjä niin isoille kuin pienemmillekin hankkeille. Tämä edesauttaisi myös yhteisen eurooppalaisen ydinlaitosmarkkinan ja arvoketjun syntymistä. Uudistuksen tavoitteena on antaa entistä paremmat mahdollisuudet toteuttaa Suomeen ydinlaitos vähäisin maakohtaisiin muutoksiin tai ilman niitä. Kysymys kytkeytyy läheisesti seuraavassa tarkasteltavaan lupajärjestelmän kokonaisuuteen.

Lupajärjestelmä

Järjestelmän lähtökohdat ja periaatepäätös. Lupajärjestelmän sujuvuus ja ennakoitavuus on uusien ydinenergiainvestointien keskeinen edellytys. Ydinlaitosten lupajärjestelmän uudistamisen tavoitteena on ottaa huomioon erityyppiset toiminta- ja yhteistyömallit, SMR-laitosten ja muiden ydinlaitosten moninaisuus sekä vaatimusten oikeasuhtaisuus hankkeiden ja lupajärjestelmän eri vaiheissa. Keventämällä lupajärjestelmää sen alkuvaiheessa ja lisäämällä mahdollisuuksia muutoksiin alkuvaiheen jälkeen tavoitellaan luvan hakijalle ja hankekehittäjille parempia edellytyksiä viedä hankkeiden valmistelua eteenpäin tarveperusteisesti ja hallita hankeriskejä.

Uudet ydinenergiateknologiat, mukaan lukien SMR-laitokset, voivat perustua erilaisiin teknisiin ratkaisuihin. Tavoitteena on vähentää ydinlaitoksen sekä sen järjestelmiä, rakenteita, laitteita,

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

henkilöstöä ja tietoaaineistoa koskevien erillishyväksymisten määrää. Lisäksi tavoitteena on ottaa huomioon erityyppiset ydinlaitokset, laitosten erilaiset sijaintivaihtoehdot sekä laitosten eri suuruiset ydinaineiden määrät ja niiden erilaiset radioaktiivisten aineiden aktiivisuustasot oikeasuhtaisesti. Valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa on kiinnitetty huomiota tarpeeseen ottaa turvallisuusluokituksessa huomioon ydinlaitoksen kokonaisriskitaso. Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella perusteltuna, että kokonaisriskitaso otetaan huomioon ydinenergialain 77 §:n soveltamisen osalta.

Uudistus mahdollistaisi tyyppihyväksynnän kaltaisen ydinlaitoskonseptin arvioinnin. Tähän liittyy tavoite riittävästä ja selkeistä viranomaisprosesseista, jotka mahdollistaisivat hyväksytyyn ydinlaitoskonseptin monistamisen, sekä lakitasolla riittävän jouston tarjoaminen erityyppisiin toiminta- ja yhteistyömalleihin ydinlaitoksen koko elinkaaren aikana ja mahdollisuuden poiketa Säteilyturvakeskuksen lain nojalla antamasta määräyksestä, kuitenkin siten, että ydinenergian käytön turvallisuuden korkea taso säilyy Suomessa.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että ydinlaitoksia koskevan lupajärjestelmän muutokset sujuvoittaisivat hankekehittäjien ja luvanhaltijoiden mahdollisuuksia kehittää hanketta, tehostaisivat hakemusten käsittelyä ja parantaisivat hankkeiden riskienhallintaa. Verkostomaisempi toiminta, jossa hankkeen valmisteluun ja toteutukseen osallistuu ydinlaitoksen elinkaaren vaiheissa eri tahoja, olisi paremmin toteutettavissa. Lupajärjestelmän uudistamisen voidaan arvioida parantavan Suomen houkuttelevuutta ydinenergiainvestointien kannalta.

Ydinlaitosten lupajärjestelmästä sekä ydinlaitosten käyttöönotosta ja käytöstäpoistosta säädettäisiin ehdotetussa ydinenergialaissa omana kokonaisuutena (osa V). Ydinlaitoksen lupajärjestelmä olisi modulaarinen, mikä mahdollistaisi erilaisten osakokonaisuuksien hyväksymisen, eikä erikseen hyväksytyjä osakokonaisuuksia käsiteltäisi enää uudelleen ydinlaitosten lupaharkinnassa. Rakentamislupaa edeltäisi periaatepäätös, ja rakentamisluvan jälkeen olisi käyttö lupa. Valtioneuvosto ratkaisisi edelleen pääosin ydinlaitosten lupa-asiat, ja Säteilyturvakeskukselle siirtyisivät ydinteknisiä, ydinaineiden ja ydinjätteiden käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettuja itsenäisiä laitoksia koskevat lupa-asiat.

Ydinlaitoshankkeiden ensimmäinen kokonaisvaltainen yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointi tapahtuisi periaatepäätöksessä, mutta kumottavasta laista poiketen sijaintipaikan tai teknologian yksityiskohtainen arviointi ei sisältyisi tähän vaiheeseen. Periaatepäätöksen ratkaisisi valtioneuvosto. Myös pienten ydinvoimalaitoshankkeiden (nimellislämpöteho yhteensä 50 megawattia) osalta edellytettäisiin periaatepäätöstä, mutta asian ratkaisisi työ- ja elinkeinoministeriö. Valtioneuvoston periaatepäätös annettaisiin eduskunnalle selontekona. Laitoksen sijaintipaikan soveltuvuutta, sijaintipaikasta johtuvia suunnitteluperusteita ja ydinlaitoskonseptia koskevat asiat käsiteltäisiin erikseen Säteilyturvakeskuksessa, kun ne nykyisin ovat osin osana periaatepäätöksen käsittelyä. Ydinlaitoshanketta koskevassa periaatepäätöksessä olisi mahdollista käsitellä sisällöltään laajempi ydinlaitosta koskeva hankekokonaisuus, ja tarkastelussa painopiste olisi yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arvioinnissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ydinlaitosten lupajärjestelmään ehdotetuista muutoksista seuraisi, että YVA-lain mukainen menettely siirtyisi periaatepäätösvaiheesta rakentamislupavaiheeseen. Tämä vähentää jonkin verran hankkeen alkuvaiheen investointitarpeita sekä mahdollistaisi paremmin sijaintipaikkaselvitysten, kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arvioinnin taustaselvitysten yhdistämisen ja hyödyntämisen ristiin. Periaatepäätöksen valmistelun yhteydessä olisi kuitenkin toteutettava SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi, josta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa lupajärjestelmän muutoksiin on suhtauduttu pääosin myönteisesti. Esityksessä ehdotettu lupamenettelyjen vaiheistus tukisi hankkeiden kehitystä, ja selvitykset kohdistuisivat tarkoituksenmukaiseen vaiheeseen menettelyä. Keskeinen muutos olisi myös periaatepäätöksen siirtyminen valtioneuvoston toimivaltaan. Eduskunta päättäisi ydinlaitosten ja muun ydinenergian käytön hyväksyttävyyden edellytyksistä toiminnan elinkaaren eri vaiheissa ydinenergiain lain kautta. Talousvaliokunta katsoo, että uusi lupajärjestelmä ja aiempaa yleisluonteisempi periaatepäätös vastaisivat uudistuksen tavoitteisiin. Talousvaliokunta pitää myös tärkeänä, että lainsäädäntö mahdollistaa jatkossa useammasta moduulista koostuvan ydinlaitoskokonaisuuden toteuttamisen yhdellä tai useammalla sijaintipaikalla.

Talousvaliokunta viittaa myös hallituksen esitystä arvioineen perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 26/2026 vp) Perustuslakivaliokunnan mielestä periaatepäätöstä koskeva menettely, jossa periaatepäätös annetaan eduskunnalle selontekona, on perustuslain 3 §:ssä säädetyn valtiollisten tehtävien jaon ja parlamentarismien mukainen.

Paikalliset vaikutusmahdollisuudet ja kaavoitus. Ympäristövaliokunta on korostanut, että ydinenergian tuotannon ja ydinjätehuollon tulevaisuuden näkymien kannalta on olennaista, että toiminta säilyy yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena sekä kansallisesti ja paikallisesti hyväksyttävänä.

Talousvaliokunta pitää ympäristövaliokunnan tavoin tärkeänä myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa korostettua paikallisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamista. Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuus ja hyväksyttävyyden alueidenkäytön kannalta arvioidaan ja ratkaistaan kaavoituksessa, jossa yhteensovitetään ydinlaitos muun alueidenkäytön kanssa. Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät hankkeet edellyttävät maakuntakaavoitusta. Ydinlaitosten sijaintipaikka ja siihen liittyvän suojavyöhykkeen enimmäislaajuus käsitellään ja ratkaistaan kaavoituksen yhteydessä, jossa Säteilyturvakeskus toimii lausunnonantajana. Asemakaava mahdollistaa ydinlaitoksen rakentamisen. Kunnalla on kaavoitusmonopoli ja kunta voi siten myös estää laitoksen rakentamisen alueelleen. Talousvaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan arviointiin laitoksen sijaintipaikan kunnan merkittävästä roolista.

Jatkossa eri tahojen vuorovaikutuksen ja paikallisten vaikutusmahdollisuuksien merkitys korostuu entisestään: tämä liittyy erityisesti mahdollisuuteen toteuttaa ydinlaitos lähelle asutuskeskuksia. Tätä on pidetty etenkin hajautetun, puhtaan lämmön tuotannon kannalta tarpeellisenä. Uudenlaisten SMR-laitosten rakentaminen jatkossa lähelle asutuskeskuksia vaikuttaa huomattavasti maankäyttöön ja sen suunnitteluun.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Kunnan puolto. Ehdotetun lain 305 §:n mukaan sijaintikunnan puolto on rakentamisluvan vireilletulon edellytys riippumatta siitä, millaisesta ydinlaitoksesta on kyse. Myös ehdotetussa 220 §:ssä tarkoitettujen ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvan myöntämisen edellytyksenä on sijaintikunnan puolto. Esityksen mukaisesti ydinlaitoshankkeen periaatepäätös olisi nykyistä yleisluonteisempi, ja siinä ei vielä otettaisi kantaa ydinlaitoksen mahdollisiin sijaintipaikkoihin. Ehdotetun 317 §:n 1 momentin mukaan ydinlaitoslupaa (rakentamislupa, käyttö lupa, käytöstäpoistolupa) koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto ydinlaitoshankkeen sijaintikunnalta ja sen lähiympäristön kunnilta. Mainittua lainkohtaa sovellettaisiin ehdotetun 324 §:n 1 momentin mukaan myös hakemukseen, joka koskee rakentamisluvassa asetettua määrääjän jatkamista, käyttöluvun voimassaolon jatkamista taikka ydinlaitosluvan (rakentamisluvan, käyttöluvun, käytöstäpoistoluvan) muuttamista tai siirtämistä.

Sijaintikunnalla olisi ehdotetun 465 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan valitusoikeus rakentamisluvasta ja ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvasta. Ehdotetun 219 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen poikkeukset koskevat vähäistä määrää ydinjätettä sekä liittyvät käytännössä luvanhaltijan ulkomailla teettämään ydinjätteiden tutkimukseen taikka rakenteiden tai laitteiden huoltoon tai muuhun käsittelyyn. Muut, 204 ja 205 §:ssä säädetyt poikkeukset koskisivat erilaisia suunnitelmia ja selvityksiä, joiden osalta ei ole tunnistettu tarvetta selvittää sijaintikunnan kantaa asiassa.

Lupajärjestelmän täsmentämistarpeet. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan suhtautunut esitettyyn lupajärjestelmään myönteisesti mutta ehdottanut talousvaliokunnalle tältä osin myös tiettyjä muutoksia. Lupajärjestelmän osalta ympäristövaliokunnan muutosehdotukset koskisivat erityisesti ympäristövaikutusten arviointiselostusta ja perusteltua päätelmää, joiden tulisi olla 305 §:n mukaan rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksiä sekä kuntien valitusoikeutta koskevan sääntelyn laajentamista vastaavasti kuin järjestöjen valitusoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi ehdotetun ydinenergialain 465 §:n 2 momentissa. Näitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty jäljempänä yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Kaivostoiminta ja lupajärjestelmä. Kaivos- ja malminrikastustoiminnan turvallisuussäätelyä ja lupajärjestelmää uudistettaisiin. Uraani- tai toriumpitoinen malmi on ydinainetta, ja siihen sovellettaisiin ehdotetun ydinenergialain ydinmateriaalivalvonnan velvoitteita ja menettelyitä (II osa). Ehdotetussa ydinenergialaissa säädettäisiin ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuutta koskevista vaatimuksista, jotka soveltuvien osin vastaisivat ydinlaitoksen säteily- ja muuta turvallisuutta koskevia vaatimuksia (19 luku) ja tällaisen laitoksen jätehuoltoa koskevista vaatimuksista (28 luku). Uutena vaatimuksena olisi laitoksen ja laitosalueen puhdistamista koskevien ja jätehuollon velvoitteiden laiminlyönnin varalta vaadittava vakuus. Ydinaineen talteenottolaitoksen lupajärjestelmä vastaisi soveltuvien osin ydinlaitoksen lupajärjestelmää, ja lupaviranomaisen tehtävät siirtyisivät Säteilyturvakeskukselle (34 luku). Ydinaineen talteenottolaitos vastaisi kumottavan lain mukaista laajamittaista malminrikastustoimintaa.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty osin eriäviä näkemyksiä uraanin ja toriumin tuottamista koskevan kaivostoiminnan luvituksen ehdotetuista muutoksista. Ehdotetun lain mukaan valtioneuvosto ei enää ratkaisisi uraanin tai toriumin tuottamista koskevia kaivoslupa-asioita. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen kallioperässä on uraania, mutta pääosin hyvin alhaisina pitoisuuksina. Valiokunnan saaman selvityksen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

perusteella odotettavissa ei ole erityisen uraanikaivoksen perustamista Suomeen, ja esitys heijastaa hyvin käsitystä kaivostoiminnan edellytyksistä ja Suomen kallioperän tarjoamia sangen niukoista taloudellisista uraanipitoisuuksista malmeissa.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa osin kriittisen arvioinnin kohteeksi on noussut myös hallituksen esityksessä käytetty käsitteistö erityisesti ydinaineen talteenottolaitosten osalta. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että ehdotettu ydinenergialaki käsittelee turvallisuusasioiden osalta uraanin ja toriumin tuotannossa vain sitä osaa, jossa tuotetaan malmin kiviaineksesta erotettua uraanituotetta (tai toriumtuotetta). Malminrikastukseen liittyy tyypillisesti myös muita vaiheita, joissa malmin kiviaineista erotetaan muita kaivosmineraaleja. Nämä muut vaiheet eivät kuuluisi ehdotetun ydinenergialain soveltamisalaan, vaan mm. kaivoslain (621/2011) ja säteilyturvallisuuden osalta säteilylain (859/2018) soveltamisalaan. Talousvaliokunta pitää perusteltuna myös hallituksen esityksessä käytettyä ydinaineen talteenoton ja talteenottolaitoksen käsitettä, koska ehdotettu sääntely koskee vain osaa malminrikastustoiminnasta.

Ydinjätehuolto

Ydinjätehuollon keskeiset periaatteet säilyisivät uudistuksessa ennallaan. Ydinjätehuoltoon ja sen kustannuksiin varautumista koskeva sääntely, mukaan lukien Valtion ydinjätehuoltorahastoa koskeva sääntely, vastaisi keskeisiltä osin kumottavan lain sääntelyä. Luvanhaltija vastaisi ydinjätteidensä ydinjätehuollosta ja siihen liittyvien toimenpiteiden kustannuksista (huolehtimisvelvollisuus) sekä ydinjätehuollon turvallisuudesta. Velvollisuuksien hoitamisen laiminlyöntiin liittyvää sääntelyä kuitenkin täydennettäisiin. Ydinjätteiden tuontia, vientiä ja siirtoa koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin, mutta peruseriaatetta ei muutettaisi. Suomessa syntyneet ydinjätteet olisi edelleen lähtökohtaisesti loppusijoitettava Suomeen. Muualta Suomeen ei saisi tuoda ydinjätteitä loppusijoitettavaksi. Rajapintaa säteilylain kanssa jätehuollon osalta selkeytettäisiin.

Luvanhaltijan on varauduttava ydinjätehuollon kustannuksiin (varautumisvelvollisuus) ja luovutettava tähän liittyvät varat valtiolle rahastoitavaksi valtion ydinjätehuoltorahastoon (VYR). Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu myös mahdollisuutta muuttaa ydinjätehuoltorahaston varautumisrahaston valtion velkakirjoihin sijoitettavia varoja koskevaa sääntelyä siten, että tätä koskevaa vähimmäisosuutta laskettaisiin 20 prosentista 15 prosenttiin. Tätä ei kuitenkaan ole pidetty rahaston riskienhallinnan näkökulmasta perusteltuna.

Ulkomaisen ydinjätteen käsittely ja väliaikainen varastointi Suomessa olisi kuitenkin mahdollista valtioneuvoston luvalla. Tällä pyritään mahdollistamaan suomalaisten laitosten, esimerkiksi Posiva Oy:n kapselointilaitoksen, liiketaloudellinen hyödyntäminen muiden maiden jätteiden käsittelyyn ja pakkaamiseen loppusijoitusta varten. Talousvaliokunta pitää sääntelyratkaisua perusteltuna.

Hallituksen esityksessä on tarkasteltu eri sääntelyvaihtoehtoja myös ydinjätteen loppusijoituksen osalta. Yksi vaihtoehto olisi mahdollistaa ydinjätteiden vienti, tuonti ja siirto nyt ehdotettua laajemmin. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on yleisesti pidetty perusteltuna, että ydinjätehuollon peruseriaatteet ja kustannusvastuu säilyvät ehdotetussa ydinenergialaissa

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

pääosin ennallaan. Tämän katsotaan tukevan ydinenergian käytön yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä ja investointiympäristön vakautta. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on toisaalta tarkasteltu myös vaihtoehtoa, jossa ydinjätteen pysyvä maahantuonti sallittaisiin, ottaen samalla huomioon ydinjätehuollon turvallisuus ja yhteiskunnan kokonaisuus. Tätä voitaisiin perustella erityisesti uusilla liiketoimintamahdollisuuksilla ja kansantaloudellisilla seikoilla.

Talousvaliokunta pitää tässä vaiheessa valittua sääntelyratkaisua erityisesti yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta perusteltuna. Talousvaliokunta viittaa tältä osin myös ympäristövaliokunnan lausuntoon (YmVL 16/2026 vp), jossa on arvioitu, että on tärkeää, että ydinjätteen loppusijoittaminen perustuu edelleen sen toteuttamiseen Suomessa ja ydinjätteen muu kuin vähäinen tuonti Suomeen loppusijoitettavaksi on kiellettyä. Talousvaliokunta katsoo kuitenkin, että ydinjätteen tuontia ja vientiä koskevaa sääntelyä on tulevaisuudessa perusteltua arvioida. Tässä arvioinnissa tulee ottaa taloudellisten näkökohtien lisäksi huomioon erityisesti ydinjätteen poikkeuksellinen luonne, taloudellinen vastuu, ylisukupolvinen näkökulma, ydinenergian hyväksyttävyys ja mahdollisten kansainvälisten ratkaisujen mahdollisuudet ja niihin liittyvät geopoliittiset riskit.

Ydinenergian turvallisuustutkimuksen rahoitus

Valtion ydinjätehuoltorahaston tutkimusrahaston myöntämällä avustuksilla rahoitetaan tutkimushankkeita, joiden tavoitteena on edistää luvanhaltijoiden ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten ja luvanhaltijoiden saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä on esitetty kuitenkin myös kriittisiä arvioita luvanhaltijoilta perittävien maksujen pienenemisestä nykytilaan nähden.

Esityksen mukaan ydinlaitosluvan hakija ja haltija olisivat edelleen velvollisia maksamaan vuosittain veroluonteiset maksut, mutta maksuja ja maksuperusteita muutettaisiin maksurasituksen pienentämiseksi: hallituksen esityksen arvion mukaan maksurasite alenisi vuonna 2029 noin 15 prosenttia. Periaatepäätökset muuttuisivat uudistuksen myötä nykyistä yleisimmiksi eikä perusmaksua enää perittäisi periaatepäätöksen haltijalta. Uutta olisi maksuvelvollisuudesta säättäminen myös ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamisen tai käytön osalta.

Talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan (YmVL 16/2026 vp) asiantuntijakuulemisessa tuotu esille, että luvanhaltijoilta kerätyn rahoituksen tulee säilyä kokonaisuudessaan nykyisellä tasolla, jotta alan osaamis pohja voidaan säilyttää laitosten turvallisen käytön ja ydinjätehuollon varmistamiseksi. Luvanhaltijoilta kerättävän rahoituksen uudistamista on kuitenkin pidetty perusteltuna, koska siihen on sisältynyt hallinnollista tehottomuutta. Kannatettavaa on myös se, että maksuperusteita ehdotetaan porrastettaviksi, jotta perusteet soveltuvat paremmin eri kokoluokan toimijoihin. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella rahoitus tulisi kokonaisuutena kasvamaan sekä Olkiluoto 3 -yksikön käytön edetessä että uusien ydinlaitoshankkeiden tullessa lupavaiheeseen. Tämä lisää tutkimukseen käytettävän rahoituksen määrää, ja voi mahdollistaa jatkossa myös toteutettaviin tai toteutuneisiin hankkeisiin liittyvien uusien teknologioiden rahoittamisen. Osaamisen kehittäminen on tärkeää erityisesti niiden

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

teknologioiden osalta, joihin maksurasitus kohdentuu ja jotka ovat toteutuneet tai toteutumassa Suomessa.

Valvonta, toimivaltuudet ja määräyksenantovaltuudet

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) kiinnittänyt huomiota erityisesti esitykseen sisältyviin valvonta- ja toimivaltuuksiin ydinlaitoksen ulkopuolella sekä määräyksenantovaltuuksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain jos valiokunnan laitosalueen ulkopuolisen valvonnan täsmenämistä ja määräyksenantovaltuuksista esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että esityksen 152 ja 161 §:ssä ydinlaitoksen valvonta ja pääsynhallintavelvoite ehdotetaan laajennettavaksi myös laitosalueen ulkopuolelle. Tämän laitosalueen ulkopuolisen valvonnan rajat jäävät esityksessä ehdotetuissa muodoissaan varsin epätasaisiksi, mitä edelleen korostaa myös 152 ja 161 §:n välinen terminologinen eroavuus. Tämä ei perustuslakivaliokunnan arvion mukaan ole ongelmatonta, kun huomioidaan se, että valiokunta on nimenomaisesti pitänyt ydinvoimaloiden turvallisuushenkilöstön voimakeinojen käytön kannalta merkityksellisenä, että tämä käyttö tapahtuu tarkasti rajatussa tilassa. Merkityksellisenä voidaan tältä osin pitää sitä, että ehdotetut toimivaltuudet ovat osin laajempia kuin ne toimivaltuudet, joita yksityisille turvallisuuspalveluille on perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 22/2014 vp) säädetty. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu sääntely ulottaisi laajat ja perusoikeuksien kannalta merkitykselliset valvontavaluudet liian epämääräisesti myös ydinlaitoksen ulkopuolelle. Talousvaliokunta esittää sääntelyä täsmennettäväksi tältä osin jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyllä tavalla.

Perustuslakivaliokunnan mielestä myös lakiin ehdotettavat ydinenergiain määräyksenantovaltuudet vaikuttavat laaja-alaisilta ja monia ydinlaitosten turvajärjestelyjen kannalta keskeisiä osa-alueita kattavilta. Vaikka yksittäisiä valtuutuksia on rajattu ainoastaan teknisluonteisia asioita koskeviksi, ovat esitetyt säännökset useissa kohdin luonteeltaan varsin yleisiä ja avoimia ilmaisuja sisältäviä. Erityisesti ydinenergiain 152 §:ään kiinnittyvillä määräyksenantovaltuuksilla voinee olla merkitystä myös yksilön liikkumisvapauden ja yksityiselämän suojan kannalta, jolloin sääntelyn asiallinen merkitys edellyttää perustuslain 80 §:n mukaisesti laintasoista tai asetustasoista sääntelyä. Talousvaliokunta esittää määräyksenantovaltuuksia täsmennettäväksi jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyllä tavalla.

Seuraamussääntely ja oikeusturva

Lakivaliokunta on arvioinut hallituksen esitystä lausunnossaan (LaVL 3/2026 vp) oman toimialansa kannalta keskittyen seuraamussääntelyyn ja oikeusturvaan. Valiokunta pitänyt esitystä tarkoituksenmukaisena ja puoltanut sen hyväksymistä lausuntoon sisältyvin muutosehdotuksin, jotka liittyvät ehdotetun ydinenergiain turvalvontarikkomusta koskevaan 403 §:ään sekä siihen liittyen 159 §:n 1 momentin ja 163 §:n 3 momentin muokkaamiseen; ehdotetun ydinenergiain seuraamusmaksua koskevaan 404 §:ään sekä seuraamusmaksun

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

määrää ja täytäntöönpanoa koskevaan 405 §:ään; rikoslain 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan d alakohtaan ja 44 luvun 10 §:n 5 kohtaan ehdotettuihin muutoksiin liittyen ehdotetun ydinenergilain 58 §:n 1 momentin muokkaamiseen; ja rikoslakiin ehdotetun 44 luvun 10 §:n 9 kohdan muokkaamiseen sekä siihen liittyen ehdotetun ydinenergilain 361 §:n 2 momentin muokkaamiseen ja mainitun pykälän 4 momentin määräystenantovaltuuden täsmentämiseen.

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina, ja niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän mietinnön yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Kytentä hallituksen esityksen HE 72/2026 vp ja ydinmateriaalivalvonta

Eduskunnassa on samanaikaisesti nyt tarkasteltavan hallituksen esityksen kanssa vireillä hallituksen esitys HE 72/2026 vp laeiksi ydinenergilain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta. Esitys koskee voimassa olevan ydinenergilain muuttamista. Esityksen mukaan ydinenergilain ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös kumottaisiin. Ydinenergilakiin ei sisältyisi enää kansallista ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen kieltoa. Lisäksi ydinenergilain ydinräjähdერიkosta koskevaa viittaussäännöstä rikoslakiin muutettaisiin tämän mukaisesti. Ydinräjähteiden kieltoa koskeva kansallinen sääntely perustuisi jatkossa rikoslakiin. Puolustusvaliokunta on antanut hallituksen esityksestä mietintönsä PuVM 4/2026 vp.

Puolustusvaliokunta on todennut, että hallituksen esitys on perusteltu, koska Suomen nykyinen ydinräjähteitä koskeva lainsäädäntö ei kaikilta osin vastaa muuttunutta turvallisuusympäristöä eikä Nato-jäsenyyden puolustuspoliittisia tarpeita. Puolustusvaliokunta viittaa tässä yhteydessä ulkoasiainvaliokunnan lausuntoon, jossa todetaan hallituksen esityksen olevan ulko- ja turvallisuuspoliittisesti perusteltu. Puolustusvaliokunta on korostanut myös, että täysimääräinen osallistuminen liittokunnan yhteiseen puolustukseen edellyttää, ettei kansallinen lainsäädäntö muodosta tarpeettomia esteitä yhteisen puolustuksen suunnittelulle. Naton ydinasepelote perustuu kollektiiviseen turvallisuuteen, jossa yhden jäsenvaltion turvallisuus on sidoksissa koko liittokunnan turvallisuuteen. Vastuu pelotteen uskottavuudesta kuuluu siten kaikille liittolaisille, ei ainoastaan ydinasevaltioille tai ydinasejakojärjestelyihin osallistuville maille.

Koska talousvaliokunnassa tarkasteltavana olevaan, ydinenergilain kokonaisuudistusta koskevaan hallituksen esitykseen HE 24/2026 vp sisältyy edelleen voimassa olevan ydinenergilain mukainen ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös, joka puolustusvaliokunnan mietinnön mukaisesti nyt kumottaisiin, samanaikaisesti vireillä olevat hallituksen esitykset on yhteensovitettava. Muutoin ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös tulisi uudelleen voimaan uuden ydinenergilain voimaan tullessa 1.1.2027, ja kiellon kumoaminen jäisi lyhytkestoiseksi väliaikaisratkaisuksi. Myös puolustusvaliokunta on mietinnössään todennut tämän yhteensovittamistarpeen.

Talousvaliokunta arvioi ydinenergilakia toimialansa kannalta eikä tässä mietinnössään tarkastele yksityiskohtaisesti ydinräjähdekielloa koskevaa säännöksen kumoamista tai sen vaikutuksia puolustuspoliittisesti vaan rajoittaa tarkastelunsa siihen, voidaanko kiellon kumoamista arvioida *uuden ydinenergilain* sääntelyn, erityisesti ydinmateriaalivalvontaa

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

koskevien säännösten, ja uuden lain myötä muuttuvan toimintaympäristön kannalta samalla tavoin kuin voimassa olevan lain yhteydessä.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen, erityisesti Säteilyturvakeskuksen lausunnon perusteella toimintaympäristön muutos tai pienet modulaariset ydinvoimalaitokset (SMR) eivät sinällään vaikuta siihen, millaisia ydinmateriaalivalvonnan vaatimuksia asetetaan tai miten valvontaa tehdään. Ydinlaitosten lisääntyminen vaikuttaisi siten, että ydinmateriaalivalvonnan piiriin kuuluvia ydinmateriaaleja (esim. ydinaineita, laitteita tai tietoaaineistoja) ja vastaavasti niiden valvontaan liittyvää toimintaa olisi enemmän. Niihin kohdistuisi vaatimuksia ja valvontaa vastaavalla tavalla kuin nykyisiinkin toimijoihin. Kansainvälisen ja kansallisen ydinmateriaalivalvonnan tehokkaan toteuttamisen kannalta on olennaista, että ydinlaitosten suunnittelussa varaudutaan valvonnan toteuttamiseen oikea-aikaisesti hankkeen etenemisen mukaisesti. Ehdotetussa laissa mahdollistetaan ydinmateriaalivalvonnan huomioiminen entistä aiemmin laitosten suunnitteluvaiheessa, millä erityisesti pyritään mahdollistamaan ydinmateriaalivalvonnan tehokas toimeenpano valmiimpana tarjottavien laitoskonseptien tapauksessa. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella ydinräjähteitä koskevan säännöksen poistaminen ei mahdollista ydinaseiden leviämisen edistämistä ydinvoiman tuotannon yhteydessä Suomessa.

Ehdotettuun ydinenergialakiin sisältyy voimassa olevaan lakiin nähden huomattavasti täsmällisempää sääntelyä ydinmateriaalivalvonnan osalta. Ydinmateriaalivalvonnan velvoitteista on enimmäkseen säädetty tähän asti ydinenergia-asetuksessa (161/1988). Erityisesti lain II osassa määritellään ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet toiminnanharjoittajalle ja lisäksi ydinmateriaalivalvonta huomioidaan myös osana ydinlaitosten suunnittelua ja luvitusta koskevia vaatimuksia.

Ehdotetussa ydinenergialaissa laissa korostetaan ydinmateriaalivalvonnan huomioimista osana ydinenergian käytön suunnittelua. Lain 11 §:ssä edellytetään, että ydinenergian käyttö on suunniteltava siten, että ydinaseiden leviämistä ei edistetä ja ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään. Lisäksi 26 §:ssä edellytetään, että ydinlaitoksen elinkaaren eri vaiheita koskeviin ydinmateriaalivalvonnan velvoitteisiin varaudutaan.

Ydinmateriaalivalvonta on osa turvallisuuden kokonaisuutta eli sen toteutettavuuden arviointi on mukana jo ydinlaitoskonseptin arvioinnista (81 §) lähtien. Tämän jälkeen ydinmateriaalivalvontaa tarkastellaan edelleen laitoksen rakentamislupahakemuksen (306 §) yhteydessä, ja lisäksi tässä yhteydessä tarkastellaan ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamista. Ydinmateriaalivalvontaa tarkastellaan edelleen käyttöluvan käsittelyn yhteydessä (307 §).

Ydinmateriaalivalvonta ulottuu myös ydinlaitoshankkeita pienimuotoisempaan toimintaan ja esimerkiksi ydinalan tutkimus- ja kehitystyöhön, joissa myös on huomioitava ydinaseiden leviämisen estäminen. Ehdotetun lain II osassa on tällaista toimintaa koskeva lupa- ja ilmoitusjärjestelmä. Tämän lisäksi ydinmateriaalivalvontaan kuuluu sen varmistaminen, että valtion sisällä ei ole ilmoittamatonta toimintaa. Edellä viitatuista velvoitteista ydinmateriaalivalvonnan huomioimisessa toiminnassa liittyvät erityisesti ydinlaitoshankkeiden suunnitteluun.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ydinräjäheteitä koskevassa hallituksen esityksessä HE 72/2026 vp on tunnustettu, että uuden ydinenergiain 6 §:n poistamisella voisi kiellon poistumisen myötä olla STUKin ydinmateriaalivalvonnan näkökulmasta vaikutuksia erityisesti ilmoittamattoman toiminnan valvontaan. Ratkaisuvaihtoehto voisi olla esimerkiksi lisätä ehdotetun uuden ydinenergiain 11 §:ään velvoite huolehtia siitä, että ydinenergian käytössä huolehditaan ydinaseiden leviämisen estämisestä. Talousvaliokunta ehdottaa ehdotetun ydinenergiain 11 §:n ja sen otsikon täsmentämistä yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyllä tavalla siten, että Säteilyturvakeskuksen valvontatehtävään liittyvien toimivaltuuksien kattavuus Suomea velvoittavien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen valvonnan kannalta varmistetaan myös jatkossa ehdotetun ydinenergiain 6 §:n poistamisesta huolimatta.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Ydinenergiainlaki

5 §. Määritelmät. Talousvaliokunta ehdottaa määritelmiä koskevan 5 §:n jakamista siten, että 5 §:n 1 momentti ja siihen liittyvä asetuksenantovaltuus 6 momentissa muutettaisiin 5 §:n 1 ja 2 momentiksi (määritelmät) ja 5 §:n 2—5 momentti 6 §:n 1—4 momentiksi (määritelmiä täydentävät säännökset). Tällöin lain pykäliden uudelleen numerointi ja pykäläviittausten korjaaminen jäljempänä ehdotetun 6 §:n poistamisen vuoksi ei ole tarpeen muutoin kuin edellä mainittuihin pykäliin liittyen. Teknislouenteinen muutos on seurausta voimassa olevan ydinenergiain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä HE 72/2026 vp.

2. luku. Yleiset periaatteet, velvollisuudet ja kiellot

Talousvaliokunta ehdottaa luvun otsikon muuttamista siten, että siitä poistetaan sana ”kiellot”, jotta otsikko vastaisi luvun sisältöä ehdotetun 6 §:n poistamisen jälkeen.

6 §. Ydinräjäheteitä koskeva kielto. Hallituksen esityksessä HE 72/2026 vp on ehdotettu voimassa olevan ydinenergiain 4 §:n kumoamista. Puolustusvaliokunta on antanut esityksestä mietintönsä (PuVM 4/2026 vp), jossa se puoltaa mainitun pykälä kumoamista. Esityksen HE 24/2026 vp mukaan ydinenergiain uudistettaisiin kokonaisuudessaan ja voimassa oleva ydinenergiain kumottaisiin. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Esityksessä HE 24/2026 vp ehdotetun ydinenergiain 6 § vastaa sisällöltään esityksessä HE 72/2026 vp kumottavaksi ehdotettua 4 §:ää. Esitysten HE 24/2026 vp ja HE 72/2026 vp yhteensovittaminen on tarpeen sääntelykokonaisuuden johdonmukaisuuden vuoksi ja sen varmistamiseksi, ettei ydinräjäheteitä koskeva kielto tulisi uudelleen voimaan uuden ydinenergiain voimaan tullessa ja kiellon poistaminen jäisi lyhyeksi väliaikaisratkaisuksi. Talousvaliokunta ehdottaa esityksessä HE 24/2026 vp ehdotetun 6 §:n poistamista. Luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi tätä vastaavasti muotoon ”Yleiset periaatteet ja velvollisuudet”.

11 §. Ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän muuttamista hallituksen esitykseen HE 72/2026 vp sisältyvän ydinräjäheteiden kieltoa koskevan voimassa olevan ydinenergiain 4 §:n kumoamisen ja nyt tarkasteltavan hallituksen esityksen mukaisen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

6 §:n poistamisen vuoksi. Uuden ydinenergiain ehdotetun 6 §:n poistamisella voi olla Säteilyturvakeskuksen ydinmateriaalivalvonnan näkökulmasta vaikutuksia erityisesti ilmoittamattoman toiminnan valvontaan. Talousvaliokunta ehdottaa ydinenergiain 11 §:n ja sen otsikon muokkaamista siten, että Säteilyturvakeskuksen valvontatehtävään liittyvät toimivaltuudet olisivat myös jatkossa kattavat Suomea velvoittavien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen valvonnan kannalta ehdotetun ydinenergiain 6 §:n poistamisesta huolimatta. Samalla pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”Ydinräjähdeiden leviämisen estäminen ja ydinmateriaalivalvonta”.

36 §. Ydinmateriaalivalvontaan liittyvät muut ilmoitukset. Talousvaliokunta ehdottaa edellä 5 §:n yhteydessä todetun vuoksi pykälään sisältyvän viittauksen muuttamista uutta 6 §:n 1 momenttia koskevaksi.

58 §. Säteilyaltistuksen rajoittaminen kuljetuksissa. Talousvaliokunta ehdottaa 58 §:n muuttamista lakivaliokunnan lausunnossaan (LaVL 3/2026 vp) ehdottamalla tavalla siten, että se sisältää selvän veloitteen luvanhaltijalle.

98 §. Ydinlaitoksen rakennuksia ja rakenteita koskevat tekniset vaatimukset.

Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin sanamuodon täsmentämistä siten, että säännöksessä tarkoitettut poikkeamismahdollisuudet koskisivat tilanteita, joissa poikkeaminen on turvallisuudesta tässä laissa säädettyjen vaatimusten kannalta perusteltua. Muutos on luonteeltaan täsmentävä, ja ehdotettu sanamuoto varmistaisi osaltaan hankkeiden toteutettavuutta.

150 §. Turvajärjestelyjen perusteet. Säteilyturvakeskus voisi hallituksen esityksessä ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan antaa teknisluonteisia määräyksiä turvajärjestelyjen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista sekä suojaustarpeiden arvioinnista. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) arvioinut, että nyt ehdotettavat ydinenergiain määräyksenantovaltuudet vaikuttavat laaja-alaisilta ja monia ydinlaitosten turvajärjestelyjen kannalta keskeisiä osa-alueita kattavilta. Vaikka yksittäisiä valtuutuksia on rajattu ainoastaan teknisluonteisia asioita koskeviksi, ovat esitetyt säännökset useissa kohdin luonteeltaan varsin yleisiä ja avoimia ilmaisuja sisältäviä. Perustuslakivaliokunnan määräyksenantovaltuuksista esittämien valtiosääntöoikeudellisten huomautusten ottaminen asianmukaisesti huomioon on edellytys sille, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Talousvaliokunta ehdottaa tämän vuoksi pykälän 4 momenttia täsmennettäväksi siten, että siinä todettaisiin, että Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen ja kuljetuksen turvallisuutta vaarantavaan toimintaan ja niiden mahdollisiin seurauksiin varautumisesta, muusta turvajärjestelyjen suunnittelusta ja turvajärjestelyihin sisällytettävistä kokonaisuuksista sekä turvajärjestelyjen ajan tasalla pitämisen menettelyistä ja asianmukaisuuden varmistamisesta.

151 §. Laitosalue ja turvajärjestelyjen vyöhykkeet. Hallituksen esityksen 152 ja 161 §:ssä ydinlaitoksen valvonta ja pääsynhallintavelvoite ehdotetaan laajennettavaksi myös laitosalueen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ulkopuolelle. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että laitosalueen ulkopuolisen valvonnan rajat jäävät esityksessä ehdotetuissa muodoissaan varsin epätasmoiksi. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu sääntely ulottaisi laajat ja perusoikeuksien kannalta merkitykselliset valvontavaltuudet liian epämääräisesti myös ydinlaitoksen ulkopuolelle. Ehdotettua sääntelyä on tältä osin täsmennettävä. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisympäristössä.

Talousvaliokunta ehdottaa säännöksen täsmenmistä siten, että siihen lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa todettaisiin, että myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ydinlaitokseen sovelletaan 1 momenttia. Luvanhaltijan on lisäksi määriteltävä laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien, ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen ohjaamiseen ja valvontaan käytettävien tilojen sijaintipaikka ydinlaitoksen turva-alueeksi. Sen, joka harjoittaa toimintaa 148 §:n 2 momentissa tarkoitettussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa, on määriteltävä sen alue. Säännöksen 4 momenttia (hallituksen esityksen mukainen 3 momentti) täsmennettäisiin siten, että Säteilyturvakeskus voisi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä laitosalueen, ydinlaitoksen turva-alueen ja ydinenergian käyttöpaikan alueen sekä 3 momentissa tarkoitettujen vyöhykkeiden määrittämisestä.

152 §. Laitosalueen valvonta. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) todennut, että laitosalueen ulkopuolisen valvonnan rajat jäävät esityksessä ehdotetuissa muodoissaan varsin epätasmoiksi. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu sääntely ulottaisi laajat ja perusoikeuksien kannalta merkitykselliset valvontavaltuudet liian epämääräisesti myös ydinlaitoksen ulkopuolelle. Ehdotettua sääntelyä on tältä osin täsmennettävä. Tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisympäristössä.

Talousvaliokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi ydinlaitoksen laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien tilojen turvajärjestelyä koskevien säännösten soveltamisalan ja soveltamistilanteiden osalta ottaen huomioon 151 §:ään ehdotetut muutokset. Tarkoituksena on varmistaa, että turvahenkilön tehtävien ja toimivaltuuksien alueellisesta ulottuvuudesta säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täsmenmistä siten, että luvanhaltijan olisi huolehdittava ydinlaitoksen sekä sen laitosalueen, turva-alueen ja tietojärjestelmien valvonnasta ja pääsynhallinnasta turvallisuutta vaarantavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että siinä viitattaisiin ydinlaitoksen turva-alueeseen, ja täsmennettäisiin, että turvallisuustarkastus voidaan tehdä myös turva-alueelle tuleville ja sieltä poistuville henkilöille, kulkuneuvoille, tavaroille ja lähetyksille, jos se on perusteltua turva-alueella suoritettavien ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen kannalta. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin täsmennys siitä, että on tarvittaessa huolehdittava pääsyn estämisestä tai rajoittamisesta 148 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ydinenergian käyttöpaikan osalta.

Säteilyturvakeskukseen määräyksenantovaltuuksia koskevaa pykälän 4 momenttia on myös täsmennettävä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) arvioinut, että nyt ehdotettavat ydinenergiain määräyksenantovaltuudet vaikuttavat laaja-alaisilta ja monia ydinlaitosten turvajärjestelyjen kannalta keskeisiä osa-alueita kattavilta. Vaikka yksittäisiä

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

valtuutuksia on rajattu ainoastaan teknisluonteisia asioita koskeviksi, ovat esitetyt säännökset useissa kohdin luonteeltaan varsin yleisiä ja avoimia ilmaisuja sisältäviä. Perustuslakivaliokunnan määräyksenantovaltuuksista esittämien valtiosääntöoikeudellisten huomautusten ottaminen asianmukaisesti huomioon on edellytys sille, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta kehottaa talousvaliokuntaa täsmentämään ehdotettuja määräystenantovaltuuksia siten, että ne rajautuvat selvästi perustuslain 80 §:n 2 momentissa tällaisen sääntelyn antamiselle asetettujen edellytysten mukaisiksi.

Talousvaliokunta ehdottaa 4 momentin määräyksenantovaltuutta täsmennettäväksi siten, että Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä: 1) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen, niiden laitosalueen sekä ydinlaitoksen turva-alueen kulunvalvonnan järjestämisestä, pääsyn estämiseen ja rajoittamiseen käytettävistä teknisistä ratkaisuksista, häiriö-, uhka- ja onnettomuustilanteiden tunnistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä ydinlaitoksen henkilö- ja tavaraliikenteen tarkastuksen toteuttamisesta; 2) 148 §:n 2 momentissa tarkoitettun muun ydinenergian käyttöpaikan kulunvalvonnan järjestämisestä sekä pääsyn estämisestä ja rajoittamisesta mainittuun käyttöpaikkaan; 3) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen tietojärjestelmiin liittyvästä pääsynhallinnasta.

154 §. Turvasuunnitelma. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi teknisluonteisena täsmennyksenä viittaus 150 §:n 2 momenttiin.

157 §. Turvahenkilöiden käyttämistä koskeva vaatimus. Pykälään ehdotetaan täsmentävää viittausta 160—167 §:ään sääntelyn soveltamisen selkeyttämiseksi.

159 §. Turvahenkilön asu. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin sanamuodon selkeyttämistä ja täsmentämistä lakivaliokunnan lausunnossa (LaVL 3/2026 vp) ehdotetulla tavalla, jotta säännös sisältäisi selkeän velvoitteen.

161 §. Turvahenkilön toimivaltuudet. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 26/2026 vp katsonut, että ehdotettu sääntely ulottaisi laajat ja perusoikeuksien kannalta merkitykselliset valvontavaltuudet liian epämääräisesti myös ydinlaitoksen ulkopuolelle. Ehdotettua sääntelyä on tältä osin täsmennettävä. Tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Talousvaliokunta ehdottaa sääntelyn täsmentämistä ja toimivaltuuksien soveltamisen rajaamista alueellisesti ottaen huomioon 151 §:ään ehdotetut muutokset ja riskiperusteisesti. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin muuttamista siten, että toimivaltuuksien käyttö rajattaisiin ydinlaitoksen turvallisuuteen kohdistuvan välittömän häiriön tai uhan torjumiseen ydinlaitoksen turva-alueella. Samoin 3 momentissa rajattaisiin toimivaltuuksien soveltamista riskiperusteisesti ja lisättäisiin 4 kohtaan viittaus uhkaan.

162 §. Turvallisuustarkastus ja päihdetestaus. Samoin kuin edellä on todettu 152 ja 161 §:n osalta, 162 §:ää on täsmennettävä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (PeVL 26/2026 vp) esittämän johdosta siten, että turvahenkilön tehtävien ja toimivaltuuksien alueellisesta ulottuvuudesta säädetään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pykälän 1—5 momenttiin lisättäisiin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

tämän vuoksi viittaukset ydinlaitoksen turva-alueeseen. Hallituksen esityksen mukainen 6 momentti ehdotetaan poistettavaksi.

163 §. Turvahenkilön voimankäyttövälineet. Talousvaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausunnossaan ehdottaman perusteella pykälän 3 momentin muuttamista selkeän velvoitteen sisältäväksi.

164 §. Sitominen. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 mometin täsmentämistä siten, että siinä todettaisiin poliisilain (872/2011) 2 luvun 20 §:ssä säädettyä vastaavasti, että rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.

208 §. Ydinjätteiden vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta. Pykälän 3 momentin asetuksenantovaltuudessa on tarpeen viitata myös 1 momentin 3 kohtaan, jonka mukaan vapauttamisesta saavutettavan hyödyn on oltava suurempi kuin siitä aiheutuva haitta ja lähtökohtaisesti turvallista.

305 §. Rakentamislupahakemuksen vireilletulo. Talousvaliokunta ehdottaa ympäristövaliokunnan lausunnon (YmVL 16/2026 vp) perusteella pykälään uutta 10 kohtaa, jonka mukaan ydinlaitoksen rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksenä olisi, että hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaan sekä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa se, että ympäristövaikutuksista saadaan kuntien päätöksenteon ja kaavoituksen tietopohjan kannalta riittävästi tietoa oikea-aikaisesti.

316 §. Periaatepäätöstä ja ydinlaitoslupaa koskeva hakemus. Talousvaliokunta ehdottaa ympäristövaliokunnan lausunnon (YmVL 16/2026 vp) perusteella 316 §:n 2 momentin täsmentämistä vastaamaan hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa esitettyä tarkoitusta vaihtamalla toisen ja kolmannen virkkeen järjestys keskenään.

320 §. Periaatepäätöksen ja lupapäätöksen antaminen ja niistä tiedottaminen. Koska jäljempänä ehdotetaan 465 §:n 2 momentissa säädetyn valitusoikeuden laajentamista, talousvaliokunta ehdottaa johdomukaisuussyistä vastaavaa laajennusta 320 §:n 3 momenttiin.

361 §. Viranomaisen asentamat laitteet. Talousvaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausunnon (LaVL 3/2026 vp) perusteella pykälän 2 momentissa tarkoitettua erityistä perustetta täsmennettäväksi siten, että siitä selkeästi ilmenevät ne perusteet, joiden mukaan valvontalaitteisiin kajoaminen tai toimintaan puuttuminen olisi hyväksyttävää. Laitteisiin kajoaminen tai niiden toimintaan puuttuminen olisi hyväksyttävää momentissa tarkennetuilla erityisillä perusteilla ja lisäksi Säteilyturvakeskukselle etukäteen tehdystä ilmoituksesta. Erityisestä perusteesta on tehtävä ilmoitus Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtuman jälkeen. Säteilyturvakeskukselle etukäteen tehty ilmoitus saattaa esimerkiksi liittyä huolto- ja kunnossapitotoimenpiteisiin. Esitettyyn muutokseen liittyen ehdotetaan myös 4 momentin määräystenantovaltuutta täydennettäväksi ilmoitusmenettelyn osalta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

401 §. Kulkuneuvossa olevaa ydinlaitosta koskevat poikkeukset. Viittaus lain 5 §:n 4 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi koskemaan lain 6 §:n 3 momenttia edellä 5 §:n yhteydessä todetuista syistä.

403 §. Turvavalvontarikkomus. Talousvaliokunta ehdottaa pykälään lakivaliokunnan lausunnosta (LaVL 3/2026 vp) johtuvia muutoksia.

Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi sana ”teosta” teknisluonteisena täsmennyksenä. Talousvaliokunta katsoo myös lakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että 403 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan rangaistavuus on tarpeen rajata koskemaan niiden säännösten noudattamatta jättämistä, joihin sisältyy selkeä turvahenkilöä koskeva kiello tai velvoite tai aineelliset säännökset, joihin rangaistussäännöksessä viitataan, olisi muotoiltava selkeän kiellon tai velvoitteen sisältäviksi. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, kuten edellä on 159 §:n ja 163 §:n osalta todettu, ydinenergialain 159 §:n 1 momentti ja 163 §:n 3 momentti muokattavaksi selkeän velvoitteen sisältäviksi sekä ehdotettua 403 §:n 1 momenttia muokattavaksi siten, että siinä viitattujen lainkohtien osalta selkeästi on kyse velvollisuuden rikkomisesta.

Valiokunta ehdottaa, että momentin 1 kohdassa poistetaan viittaus ehdotettuun 165 §:n 2 momenttiin, koska viitatussa säännöksessä on kyse periaatesäännöksen tyyppisestä säännöksestä, jonka vastaisen menettelyn kriminalisointia ei ole pidetty mahdollisena ottaen huomioon täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimus.

Valiokunta ehdottaa 1 momentin 4 kohdan rangaistussäännöksen poistamista, koska ehdotettu säännös on keskeisiltä osin päällekkäinen rikoslain virkarikossääntelyn kanssa ja olisi ongelmallinen myös rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvää täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta koskevan vaatimuksen kannalta, koska säännöksessä viitattaisiin ehdotetun ydinenergialain 165 §:n 4 momenttiin, jossa ei säädetä kiellosta tai velvoitteesta, jonka rikkominen voitaisiin säätää rangaistavaksi.

Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin lisättäväksi 1 momenttia vastaavasti syyksiluettavuutta koskeva tunnusmerkki ”tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta”.

404 §. Seuraamusmaksu. Talousvaliokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi lakivaliokunnan lausunnan (LaVL 3/2026 vp) perusteella siten, että 1 momentin 4 kohtaa täydennetään vahinko-olettamalla. Sääntelyn selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa 404 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohdan yhdistämistä ja muokkaamista siten, että seuraamusmaksu voidaan määrätä toiminnanharjoittajalle, jonka toiminnassa poiketaan toistuvasti tai suunnitellusti ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ilman 134 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus tekemättä tai sen tekemisessä tarpeettomasti viivytellään. Momentin seuraavien kohtien numerointi muuttuu tätä vastaavasti.

405 §. Seuraamusmaksun määrä ja täytäntöönpano. Talousvaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausunnan perusteella (LaVL 3/2026 vp) pykälän 2 momentin täsmentämistä siten, että siinä viitataan oikeushenkilön sijasta toiminnanharjoittajaan ja 3 momentin tarkistamista siten, että kyse on sidotusta harkinnasta siten, että seuraamusmaksu on kohtuullistettava tai jätettävä määräämättä säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

410 §. Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen hakija ja ilmoitusvelvollinen. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia täydennettäväksi hyväksymishakemusta koskevalla sääntelyllä siten, että siinä todettaisiin että 41 §:n 3 momentissa säädettyä hyväksymistä saa hakea se, joka ydinenergialain mukaan vastaa hakemuksessa tarkoitetuista ydinmateriaaleista.

417 §. Ydinlaitoksen, ydinjätehuollon ja kuljetuksen turvallisuuteen liittyvän hyväksymisen hakija. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täydennettäväksi sellaisen toiminnanharjoittajan oikeudella hakea 154 §:ssä säädetyn turvasuunnitelman hyväksymistä, joka aikoo harjoittaa ydinenergian käyttöä 148 §:n 2 momentissa tarkoitettussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa.

426 §. Ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän päätöksen muuttaminen. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momentin johdantokappaletta täsmennettäväksi ottaen huomioon edellä 417 §:n 2 momenttiin ehdotettu täydennys. Johdantokappaleessa esitetään poistettavaksi myös rajausta ”ydinlaitoksen tai ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän”, koska 1 kohdan turvasuunnitelma voi koskea myös muuta ydinenergian käyttöpaikkaa.

430 §. Päätöksen peruuttamiseen liittyvät täydentävät säännökset. Talousvaliokunta ehdottaa ympäristövaliokunnan lausunnon (YmVL 16/2026 vp) perusteella pykälän 1 momenttia tarkennettavaksi siten, että vastuu ydinjätteistä olisi edelleen sillä, johon valvonnasta vapauttamista koskeva päätös on kohdistettu. Sanamuotoa täsmennettäisiin samalla ilmaisuksi ”kohtuudella käytännöllisin toimin”, joka vastaa muualla lakiehdotuksessa järjestelmällisesti käytettyä sanamuotoa ja jonka taustalla on ydinturvallisuutta koskevan yleissopimuksen sekä Euratomin ydinturvallisuusdirektiivin terminologia.

465 §. Valitusoikeus. Talousvaliokunta ehdottaa ympäristövaliokunnan lausunnon perusteella pykälän 2 momentissa säädetyn valitusoikeuden laajentamista ympäristövaliokunnan lausunnon perusteella. Ympäristöjärjestöillä tulisi YVA-direktiivin (2011/92/EU) perusteella olla valitusoikeus ydinenergian rakentamislupien ohella myös muista sellaisista ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevista luvista, joissa hankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi käyttöluvan muuttamista koskeva lupa tai käyttöluvan voimassaolon jatkamista koskeva lupa ja käytöstäpoistolupa. Sijaintikunnan valitusoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi vastaavasti kuin järjestöjen valitusoikeutta. Tällöin sijaintikunnan valitusoikeus koskisi rakentamislupaa koskevan päätöksen lisäksi sellaisia ydinlaitosta ja ydinaineen talteenottolaitosta koskevia lupapäätöksiä, joiden arvioidaan voivan vaikuttaa keskeisesti kunnan olosuhteisiin tai asemaan.

474 §. Kumoamissäännös. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan yksinkertaistettavaksi poistamalla siitä Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettuun lakiin liittyvä erityinen siirtymäsäännös.

2. Laki säteilylain muuttamisesta

Johtolause. Talousvaliokunta ehdottaa lisättäväksi viittauksen säteilylain 41 §:n 3 momentin 3 kohdan kumoamiseen ja viittauksen 41 §:n 3 momentin 2 kohdan muuttamiseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

41 §. Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus. Talousvaliokunta ehdottaa kumottavaksi pykälän 3 momentin 3 kohdan, jossa viitataan ydinenergian käyttöön, koska ehdotetussa ydinenergiialaissa ei enää säädetä säteilyturvallisuusvastaavasta. Tämän vuoksi ehdotetaan myös 2 kohtaan teknistä muutosta.

Voimaantulosäännös. Talousvaliokunta ehdottaa lisättäväksi säteilylain 86 §:n muutosehdotukseen liittyvät kierrätysmetallitoimintaa koskevat siirtymäsäännökset.

3. Laki rikoslain muuttamisesta

44. luku. Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

10 §. Ydinenergian käyttörikos. Talousvaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan lausunnon LaVL 3/2026 vp perusteella pykälän 9 kohdan täydentämistä vastaamaan ydinenergielain 361 §:n 2 momenttiin esitettyä muutosta.

4. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Johtolause. Talousvaliokunta ehdottaa johtolausetta muutettavaksi lain yhteensovittamiseksi hallituksen esityksen antamisen jälkeen hyväksytyjen lakien 438/2026, 443/2026, 447/2026 ja vireillä olevien hallituksen esitysten HE 15/2026 vp, HE 90/2024 vp ja HE 22/2026 vp kanssa.

1 §. Lain soveltamisala. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin lisättävien kohtien numeroinnin muuttamista lain yhteensovittamiseksi hallituksen esityksen antamisen jälkeen hyväksytyjen lakien 438/2026, 443/2026, 447/2026 ja vireillä olevan hallituksen esityksen HE 90/2024 vp kanssa.

15. Laki Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Johtolause. Talousvaliokunta ehdottaa lisättäväksi viittauksen uuteen 4 b kohtaan.

2 §. Tehtävät. Talousvaliokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 a kohdan, jossa viitataan Säteilyturvakeskuksen painelaitelaisissa (1144/2016) säädettyihin tehtäviin, koska mainittuun lakiin ehdotetaan säännöksiä Säteilyturvakeskuksen tehtävistä. Tällöin hallituksen esityksen mukaisesta 4 a kohdasta tulee 4 b kohta.

16. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Maksuvelvollinen. Talousvaliokunta ehdottaa uuden lakiehdotuksen hyväksymistä Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Talousvaliokunta ehdottaa lain 1 momentin 3 kohdan r alakohtaa muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin kumottavan ydinenergielain sijasta ehdotettuun ydinenergi lakiin, jotta täytetään paremmin veroluonteisia maksuja koskevan sääntelyn tarkkuudelle asetetut vaatimukset.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 24/2026 vp sisältyvät 5.—14. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 24/2026 vp sisältyvät 1.—4. ja 15. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy uuden, 16. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Ydinenergialaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset ydinenergian käytöstä

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa, että ydinenergian käyttö on ihmisten, ympäristön ja omaisuuden kannalta turvallista ja myös muutoin yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Tämän lain tarkoituksena on lisäksi varmistaa, että ydinenergian käyttö ei edistä ydinaseiden leviämistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

- 1) ydinaineiden ja muiden ydinmateriaalien sekä ydinjätteiden hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, luovutuksesta, käsittelystä, käyttämisestä, varastoinnista, tuonnista, viennistä, siirrosta ja kauttakulusta;
- 2) ydinpolttoainekiertoon liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta;
- 3) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen suunnittelusta, rakentamisesta, käytöstä sekä käytöstäpoistosta tai sulkemisesta;
- 4) ydinjätehuollosta;
- 5) ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksesta;
- 6) ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkityksellisten yksityisoikeudellisten sopimusten tekemisestä;
- 7) ydinalan kansainvälisiin sopimuksiin perustuvista muista kuin 1–6 kohdassa tarkoitetuista velvoitteista.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Ydinenergian käyttöön sovelletaan Suomea velvoittavia ydinalan kansainvälisiä sopimuksia. Ydinenergian käyttöön ei kuitenkaan sovelleta ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981). Ydinaineiden hankintaan ja ydinmateriaalivalvontaan sovelletaan lisäksi, mitä niistä Euratom-sopimuksessa määrätään ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetään.

Ydinmateriaalien viennistä, siirrosta ja kauttakulusta säädetään kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa 2021/821 (EU), jäljempänä *EU-vientivalvonta-asetus*, ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (500/2024), jäljempänä *vientivalvontalaki*. Jos ydinmateriaali on samalla tämän lain mukaista ydinjätettä, sen vientiin, siirtoon ja kauttakulkuun sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

Vastuusta ydinvahingon varalta säädetään ydinvastuulaissa (484/1972). Ydinvastuulain noudattamisen valvontaan sovelletaan tätä lakia.

Ydinenergian käyttöön sovelletaan säteilylakia (859/2018) sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetukseen sovelletaan lisäksi, mitä vaarallisten aineiden kuljetuksesta muualla säädetään.

Ydinlaitosten painelaitteisiin sekä ydinaineen tai ydinjätteen kuljetukseen käytettäviin painelaitteisiin sovelletaan lisäksi, mitä painelaitelaissa (1144/2016) säädetään niistä sekä niiden tarkastamisesta ja valvonnasta. Ydinlaitosten sähkölaitteisiin sovelletaan lisäksi sähköturvallisuuslakia (1135/2016) ja paloturvallisuuslaitteisiin eräistä paloturvallisuuslaitteista annettua lakia (191/2024).

Ydinlaitokseen sovelletaan rakentamislakia (751/2023), mainitun lain 4 ja 12 lukua kuitenkin sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Lisäksi:

- 1) työturvallisuudesta ja työntekijöiden suojelusta säädetään työturvallisuuslaissa (738/2002);
- 2) ympäristönsuojelusta säädetään ympäristönsuojelulaissa (527/2014);
- 3) alueiden suunnittelusta ja alueidenkäytöstä säädetään alueidenkäyttölaissa (132/1999);
- 4) kaivosturvallisuudesta ja sen valvonnasta säädetään kaivoslaissa (621/2011);
- 5) muun kuin ydinjätteen tai radioaktiivisen jätteen huollosta säädetään jätelaissa (646/2011);
- 6) ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200/2005);
- 7) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (252/2017);
- 8) kyberturvallisuutta koskevista riskienhallintavelvoitteista säädetään kyberturvallisuuslaissa (124/2025).

Työntekijän velvollisuudesta osallistua terveystarkastukseen säädetään työterveyshuoltolain (1383/2001) 13 §:ssä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuojasetus*).

4 §

Ydinlaitoksen turvallisuutta koskevien vaatimusten suhde muuhun lainsäädäntöön

Ydinlaitoksen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä sekä käytöstäpoistossa tai sulkemisessa on noudatettava, mitä muualla laissa säädetään ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen estämistä koskevista velvollisuuksista, kuitenkin siten, että muun lain mukaiset terveyttä, turvallisuutta ja ympäristönsuojelua koskevat velvoitteet on toteutettava tavalla, joka ei vaaranna ydinlaitoksen turvallisuutta.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ydinenergian käytöllä* 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa;
- 2) *luonnonuraanilla* uraania, joka sisältää isotooppeja luonnossa esiintyvänä seoksena;
- 3) *väkevöidyllä uraanilla* uraania, jossa isotooppien 233 ja 235 yhteismäärän suhde isotoopin 238 määrään on suurempi kuin isotoopin 235 määrän suhde isotoopin 238 määrään luonnossa;
- 4) *erityisellä halkeamiskelpoisella aineella*:
 - a) plutoniumin isotooppia 239;
 - b) uraanin isotooppia 233;
 - c) väkevöityä uraania;
 - d) muuta kuin a–c alakohdassa tarkoitettua ainetta, joka sisältää yhtä tai useampaa mainituissa alakohdissa tarkoitetuista isotoopeista;
- 5) *lähtöaineella*:
 - a) luonnonuraania;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- b) isotoopin 235 suhteen köyhdytettyä uraania;
- c) toriumia;
- d) mitä tahansa a–c alakohdassa mainittua ainetta sisältävää ainetta metallin, seoksen, kemiallisen yhdisteen tai malmirikasteen muodossa;
- 6) *uraani- tai toriumpitoisella malmilla* sellaista malmia, jossa keskimääräinen:
 - a) luonnonuraanin pitoisuus on suurempi kuin 1 kilogrammaa tonnissa; tai
 - b) toriumin pitoisuus on suurempi kuin 30 kilogrammaa tonnissa tai, jos kyse on monatsiitista, suurempi kuin 100 kilogrammaa tonnissa;
- 7) ydinaineella:
 - a) erityistä halkeamiskelpoista ainetta;
 - b) lähtöainetta;
 - c) uraani- tai toriumpitoista malmia;
- 8) *ydinmateriaalilla* Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden mukaisesti:
 - a) ydinaineita;
 - b) muita aineita kuin ydinaineita, jos ne ominaisuuksiensa vuoksi soveltuvat erityisesti käytettäväksi ydinenergian aikaansaamiseen;
 - c) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka on tarkoitettu tai muutoin erityisesti soveltuvat käytettäväksi ydinlaitoksissa taikka ydinaineiden tai b alakohdassa tarkoitettujen aineiden valmistuksessa;
 - d) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka ovat välttämättömiä c alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen valmistamiseksi;
 - e) sellaista ohjelmistoa ja teknologiaa, jota voidaan käyttää ydinaineiden, b alakohdassa tarkoitettujen aineiden taikka c tai d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen kehittämiseen, tuottamiseen tai käyttämiseen, joka on saatettu kirjalliseen tai muuhun aineelliseen muotoon ja joka ei ole yleisesti saatavilla (*ydinalan tietoaaineisto*);
- 9) *tuonnilla* tuontia Suomeen Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelta;
- 10) *viennillä* vientiä Suomesta Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle;
- 11) *siirrolla* Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvia siirtoja;
- 12) *alkuperämaarajoituksella* ydinmateriaalien tai muiden ydinenergian käyttöön liittyvien tuotteiden hallussapitoa, valmistusta, tuottamista, luovutusta, käsittelyä, käyttämistä, varastointia, tuontia, vientiä tai siirtoa koskevaa täydentävää rajoitusta tai velvoitetta, joka perustuu Suomen tai Euroopan atomienergiayhteisön (*Euratom*) jonkin Euroopan unionin ulkopuolisen valtion tai valtioryhmittymän kanssa tekemään kahdenväliseen ydinalan sopimukseen taikka Suomen toiselle valtiolle antamaan ydinenergian rauhanomaiseen käyttöön liittyvään sitoumukseen;
- 13) *Euratom-sopimuksella* Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta (SopS 103/1994);
- 14) *Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksella* Euratomin ydinmateriaalivalvonnan täytäntöönpanosta annettua komission asetusta 2025/974 (Euratom);
- 15) *potentiaalisella altistuksella* säteilylain 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettua potentiaalista altistusta;
- 16) *säteilytyöllä* ydinlaitoksessa, ydinaineen talteenottolaitoksessa taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksessa tehtävää työtä, jossa työntekijälle voi aiheutua väestön annosrajaa suurempi säteilyannos;
- 17) *säteilytyöntekijällä* työntekijää, joka tekee säteilytyötä;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 18) *valvonta- ja tarkkailualueella* säteilylain 91 §:ssä tarkoitettua valvonta- ja tarkkailualueetta;
- 19) *säteilyturvallisuuspoikkeamalla* tapahtumaa, jonka seurauksena säteilyturvallisuus vaarantuu tai voi vaarantua;
- 20) *säteilyvaaratilanteella* säteilylain 4 §:n 31 kohdassa tarkoitettua säteilyvaaratilannetta;
- 21) *ulkopuolisella työntekijällä* ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan tai kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijan toimintaan osallistuvaa muuta kuin mainitun luvan tai hyväksymisen haltijan palveluksessa olevaa työntekijää, työharjoittelijaa ja opiskelijaa;
- 22) *työperäisellä altistuksella* säteilylain 4 §:n 36 kohdassa tarkoitettua työperäistä altistusta;
- 23) *vallitsevalla altistustilanteella* ionisoivan säteilyn aiheuttamaa altistustilannetta, joka ei ole säteilyvaaratilanne eikä ydinenergian käyttöä;
- 24) *väestöllä* henkilöitä, jotka eivät ole työntekijöitä, ulkopuolisia työntekijöitä, säteilylain 4 §:n 33 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaaratyöntekijöitä eivätkä 30 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaara-avustajia;
- 25) *väestön altistuksella* sellaista henkilön säteilyaltistusta, joka ei ole työperäistä altistusta;
- 26) *vapauttamisrajalla* säteilylain 85 §:n nojalla asetettua vapauttamisrajaa;
- 27) *radioaktiivisella aineella* ainetta, joka hajoaa itsestään ja lähettää ionisoivaa säteilyä;
- 28) *ydinpolttoaineella* ydinainetta ja siihen välittömästi liittyviä rakenteita valmistettuna sellaiseen muotoon, että se soveltuu käytettäväksi ydinten halkeamiseen perustuvan ketjureaktion aikaansaamiseen ydinvoimalaitoksessa;
- 29) *käytetyllä ydinpolttoaineella* ydinpolttoainetta, joka on säteilytetty reaktorin sydämessä ja pysyvästi poistettu sieltä;
- 30) *ydinjätteellä* sellaista käytettyä ydinpolttoainetta ja ydinlaitoksen käytön tai käytöstäpoiston yhteydessä tai seurauksena aktivoitunutta tai radioaktiivisella aineella kontaminoitunutta rakennetta, laitetta, tavaraa ja ainetta, jolle ei enää ole muuta hyväksyttävää käyttöä tämän lain mukaisesti, sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja muiden ydinjätteiden käsittelystä syntyneitä radioaktiivisia aineita sisältävää jätettä;
- 31) *hyvin matala-aktiivisella ydinjätteellä* sellaista ydinjätettä, jonka säteilyturvallisuuden kannalta merkittävien radioaktiivisten aineiden keskimääräinen pitoisuus on enintään 100 kilobecquerelia kilogrammaa kohti;
- 32) *ydinvoimalaitoksella* ydinlaitosta, jonka tarkoituksena on fissioon perustuen ydinreaktorin avulla tuottaa sähköä tai lämpöä;
- 33) *ydinteknisellä laitoksella* itsenäistä ydinlaitosta, jota käytetään:
- a) erityisen halkeamiskelpoisen aineen tai lähtöaineen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon ja jossa kerralla säilytetään mainittuja ydinaineita yhteensä enemmän kuin yksi Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 2 artiklan 16 alakohdassa tarkoitettu efektiivinen kilogramma;
- b) ydinjätteen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon, ei kuitenkaan loppusijoitukseen;
- 34) *ydinpolttoaineen tuotantolaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on:
- a) ydinaineen isotoopin suhteen tapahtuva väkevöinti;
- b) ydinpolttoaineen valmistus;
- c) käytetyn ydinpolttoaineen jälleenkäsittely;
- 35) *loppusijoituslaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on ydinjätteen sijoittaminen pysyväksi tarkoitettulla tavalla;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

36) *maaperäloppusijoituslaitoksella* loppusijoituslaitosta, johon hyvin matala-aktiiviset jätteet sijoitetaan pysyväksi tarkoitettulla tavalla;

37) *ydinaineen talteenottolaitoksella* laitosta, jota käytetään lähtöaineen talteenottoon ja jossa:

a) kalenterivuoden aikana otetaan talteen luonnonuraania tai toriumia yli 10 000 kilogrammaa; tai

b) säilytetään kerralla yli 10 000 kilogrammaa uraania tai toriumia talteenoton tuloksena syntyneessä lähtöaineessa;

38) *ydinlaitoksella* ydinvoimalaitosta, ydinteknistä laitosta, ydinpolttoaineen tuotantolaitosta ja loppusijoituslaitosta, ei kuitenkaan ydinaineen talteenottolaitosta;

39) *liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella* aluetta, jossa ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen suojaamiseksi liikkumista ja oleskelua on poliisilain (872/2011) 9 luvun 8 §:n nojalla rajoitettu;

40) *laitosalueella* rajattua aluetta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella;

41) *tietoaaineistolla* ydinalan tietoaaineistoa sekä asiakirjoista ja muista tiedoista muodostuvaa tietokokonaisuutta, joka liittyy ydinlaitoksiin, ydinaineen talteenottolaitoksiin taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksiin;

42) *ydinlaitoksen rakennuksella* sellaista rakentamislain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettua rakennusta, jossa on ydinlaitoksen toimintoja tai sen turvallisen toiminnan edellyttämiä huonetiloja;

43) *ydinteknisellä rakenteella* ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta, joka koostuu vähintään kahdesta rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/3110 tarkoitettua rakennustuotteesta, mutta joka ei kuulu mainitussa asetuksessa tarkoitettuna yhdenmukaistetun tuotestandardin soveltamisalaan tai jonka valmistaja ei ole hankkinut rakenteelle eurooppalaista teknistä arviointia mainitun asetuksen mukaisesti;

44) *ydinlaitoksen rakenteella* ydinteknistä rakennetta sekä muuta ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta;

45) *ydinteknisellä koneella* koneista ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY ja neuvoston direktiivin 73/361/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1230, jäljempänä *EU:n koneasetus*, 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua konetta ja vastaavaa tuotetta;

46) *ydinteknisellä painelaitteella* painelaitelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua painelaitetta, joka on suunniteltu tai asennettu ydinlaitokseen ja jonka toimintahäiriö voi aiheuttaa radioaktiivisten aineiden päästöjä;

47) *ydinlaitoksen painelaitteella* ydinteknistä painelaitetta ja muuta ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua painelaitetta;

48) *ydinteknisellä mekaanisella laitteella* ydinteknistä konetta ja ydinteknistä painelaitetta;

49) *ydinlaitoksen laitteella* ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua mekaanista ja muuta laitetta;

50) *laitoksen käytöstäpoistolla* ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen ja laitosalueen puhdistamista radioaktiivisista aineista ja laitoksen purkamista sekä näihin liittyviä valmistelevia toimenpiteitä;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

51) *ydinjätteen varastoinnilla* ydinjätteen säilyttämistä ydinlaitoksessa tai sen osassa, josta se on tarkoitus siirtää myöhemmin pois;

52) *loppusijoituksella* ydinjätteiden sijoittamista pysyväksi tarkoitetulla tavalla loppusijoituslaitokseen;

53) *loppusijoituslaitoksen pysyvällä sulkemisella* laitoksen sulkemista pysyvästi sen jälkeen, kun ydinjätteet on loppusijoitettu siihen;

54) *pitkäaikaisturvallisuudella* loppusijoituksen turvallisuutta loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen;

55) *ydinjätehuollolla* ydinjätteiden käsittelyä, varastointia ja loppusijoitusta, ydinlaitoksen käytöstäpoistoa sekä loppusijoituslaitoksen sulkemista;

56) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä, yhteisöä ja säätiötä, joka harjoittaa ydinenergian käyttöä;

57) *luvanhaltijalla* ydinlaitoksen rakentamista, käyttöä tai käytöstäpoistoa koskevan luvan (*ydinlaitoslupa*) haltijaa;

58) *kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijalla* toiminnanharjoittajaa, jolla on tämän lain mukainen hyväksyminen ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetukseen;

59) *nimellislämpötehoilla* ydinvoimalaitoksen ydinreaktorin tai -reaktorien enimmäislämpötehoa tavanomaisessa käytössä.

~~Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malmirikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.~~

~~Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 1 momentin 8 kohdan b-d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.~~

~~Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualle kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.~~

~~Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.~~

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 8 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista aineista, c ja d alakohdassa tarkoitetuista laitteista, laitteistoista ja osista sekä ydinalan tietoaaineistosta sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpaneminen ja Suomea sitovat ydinalan kansainväliset sopimusvelvoitteet edellyttävät.

6 §

Määritelmiä täydentävät säännökset

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualle kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

2 luku

Yleiset periaatteet ja velvollisuudet ja kiellet

~~6 §~~

~~Ydinräjähteitä koskeva kielto~~

~~Ydinräjähteiden tuonti tai siirto Suomeen samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttämisen Suomessa on kielletty.~~

7 §

Yhteiskunnan kokonaisuus

Ydinenergian käytön on oltava, sen eri vaikutukset huomioon ottaen, yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

8 §

Ydinenergian käytön turvallisuus

Ydinenergian käytön on oltava turvallista, ja siitä ei saa aiheutua vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle.

Toimenpiteet turvallisuuden varmistamiseksi on mitoitettava ja kohdennettava oikeassa suhteessa ydinenergian käytön riskeihin.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

9 §

Ydinlaitoksen turvallisuus ja ydinjätehuolto

Ydinlaitoksen on oltava niin turvallinen kuin kohtuudella käytännöllisin toimenpitein on toteutettavissa. Ydinlaitoksen turvallisuutta on tarkasteltava kokonaisuutena ottaen huomioon inhimilliset, organisatoriset ja tekniset näkökohdat sekä näiden yhteisvaikutukset turvallisuuteen.

Luvanhaltijan on huolehdittava ydinlaitoksen turvallisuudesta ja varmistettava, että turvallisuuden ylläpitämiseen on riittävät edellytykset. Tätä velvollisuutta ei voi siirtää toiselle. Turvallisuutta koskevien vaatimusten täytyminen on osoitettava luotettavasti. Turvallisuutta on parannettava oikea-aikaisesti sen mukaan kuin ydinlaitosten käytöstä saatujen kokemusten ja turvallisuustutkimuksen perusteella sekä tieteessä ja tekniikassa tapahtunut kehitys huomioon ottaen voidaan pitää ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta perusteltuna ja toimenpiteet ovat kohtuudella käytännöllisin toimenpitein toteutettavissa.

Luvanhaltijan on huolehdittava toimintansa osalta ydinjätehuollosta ja vastattava siihen liittyvistä kustannuksista.

Ydinaineen talteenottolaitokseen, sitä koskevan luvan haltijaan ja laitoksen toiminnassa syntyvien luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden huoltoon sovelletaan, mitä 1–3 momentissa säädetään ydinlaitoksesta, luvanhaltijasta ja ydinjätehuollosta.

10 §

Säteilysuojelun yleisten periaatteiden soveltaminen

Ydinenergian käyttö ja suojelutoimet ovat oikeutettuja, jos saavutettava kokonaishyöty on suurempi kuin aiheutuvat haitat.

Säteilysuojelun optimoimiseksi työperäinen altistus ja väestön altistus ionisoivalle säteilylle on ydinenergian käytössä pidettävä niin vähäisenä kuin se kohtuudella käytännöllisin toimenpitein on mahdollista.

Ydinenergian käytössä työntekijän ja väestön yksilön säteilyannos ei saa olla annosrajaa suurempi.

11 §

Ydinräjähteiden leviämisen estäminen ja ydinmateriaalivalvonta

Ydinenergian käytössä on huolehdittava ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviämisen estämisestä.

Ydinenergian käyttö on suunniteltava ja toteutettava siten, että ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviäminen estetään ja ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

12 §

Ydinlaitosten ja ydinmateriaalien suojaaminen

Ydinlaitos ja ydinaineen talteenottolaitos on suojattava turvallisuutta vaarantavalta lainvastaiselta ja muulta tahalliselta toiminnalta.

Ydinenergian käytössä on suojattava ydinaineet ja muut ydinmateriaalit sekä ydinjätteet niiden käsittely- ja varastointipaikoilla lainvastaiselta toiminnalta, katoamiselta ja joutumiselta muuten sivullisten käsiin.

13 §

Varautuminen seurausten rajoittamiseksi

Ydinlaitoksessa, ydinaineen talteenottolaitoksessa sekä ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksessa on varauduttava ennakkojärjestelyin onnettomuuksien ja turvallisuutta heikentävien tapahtumien seurausten rajoittamiseen.

3 luku

Viranomaiset ja muut viranomaistehtävät

14 §

Valtioneuvosto ja ministeriöt

Valtioneuvosto ratkaisee ydinlaitoshanketta koskevan periaatepäätöksen ja lupa-asiat sen mukaan kuin tässä laissa säädetään ja hoitaa muut sille tässä laissa säädettyt tehtävät.

Tämän lain noudattamisen valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriö toimii myös Euratom-sopimuksessa tarkoitettuna Suomen toimivaltaisena viranomaisena sekä valvoo ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista koskevien säännösten noudattamista ja hoitaa muut sille tässä laissa säädettyt tehtävät.

Ulkoministeriö on toimivaltainen viranomainen ydinmateriaalien viennissä ja siirrossa Suomesta, kun kyse on kaksikäyttötuotteesta, joka ei samalla ole tämän lain mukaista ydinjätettä.

15 §

Säteilyturvakeskus

Säteilyturvakeskus valvoo tämän lain säännösten noudattamista muilta kuin 14 §:ssä säädettyiltä osin sekä hoitaa muut sille tässä laissa säädettyt tehtävät. Säteilyturvakeskus pitää yllä kansallista ydinmateriaalien valvontajärjestelmää ja valvoo Suomea velvoittavien lailla voimaan saatettujen ydinmateriaalivalvontaan liittyvien ja muiden ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaisten velvoitteiden noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Lisäksi Säteilyturvakeskus:

1) toimii Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna laitosalueen edustajana;

2) toimii Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 37 artiklassa tarkoitettuna kansallisten ydinlaitosten ulkopuolisten sijoituspaikkojen vastuuviranomaisena ja vastaa mainittuja sijoituspaikkoja koskevien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle mainitun asetuksen mukaisesti;

3) toimii radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtojen valvonnasta ja tarkkailusta annetussa neuvoston direktiivissä 2006/117/Euratom, jäljempänä *jättesiirtodirektiivi*, tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena;

4) vastaa Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaisesti ydinmateriaalivalvontaan liittyvien Suomen valtiota koskevien tietojen toimittamisesta Kansainväliselle atomienergiajärjestölle.

16 §

Tulli

Tulli valvoo ydinmateriaalien ja ydinjätteiden sekä kaksikäyttötuotteiden tuontia ja vientiä sekä kauttakulkua Suomen alueen kautta. Tullin suorittamassa valvonnassa sovelletaan tullilakia (304/2016).

17 §

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Valtion ydinjätehuoltorahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka tehtävänä on huolehtia ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisesta, rahoittaa ydinlaitosten turvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon liittyvää tutkimusta sekä hoitaa muut sille tässä laissa säädetyt tehtävät.

18 §

Neuvottelukunnat

Säteilyturvakeskuksen yhteydessä toimivat seuraavat neuvottelukunnat, jotka työ- ja elinkeinoministeriö asettaa määräajaksi:

1) ydinlaitosten turvallisuuteen liittyvien asioiden valmistelua varten ydinturvallisuusneuvottelukunta;

2) ydinlaitosten, ydinaineen talteenottolaitosten sekä ydinaineen ja ydinjätteiden kuljetusten turvajärjestelyjen kehittämiseksi ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinturvallisuusneuvottelukunnan ja ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnan asettamisesta, kokoonpanosta, toimikaudesta ja tehtävistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

II OSA

YDINMATERIAALIVALVONTA

4 luku

Ydinmateriaaleihin liittyvät velvollisuudet

19 §

Ydinmateriaaleja koskevat ilmoitus- ja seurantavelvollisuudet

Ydinmateriaalivalvonnan toteuttamiseksi toiminnanharjoittaja on velvollinen pitämään hallussaan ja vastuullaan olevista ydinmateriaaleista luotettavaan aineistoon perustuvaa materiaali- ja käyttökirjanpitoa sekä ilmoittamaan, antamaan tietoja ja raportoimaan niistä Säteilyturvakeskukselle.

Toiminnanharjoittaja on myös velvollinen ilmoittamaan, antamaan tietoja ja raportoimaan Säteilyturvakeskukselle hallussaan tai vastuullaan olevista paikoista, joissa harjoitetaan tai on tarkoitus harjoittaa ydinmateriaalien hallussapitoa, valmistusta, tuottamista, luovutusta, käsittelyä, käyttämistä tai varastointia (*ydinenergian käyttöpaikka*).

Ydinlaitoksessa tai muussa ydinenergian käyttöpaikassa ei saa olla ilmoitettuihin tietoihin sisältymättömiä ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkityksellisiä tiloja, materiaaleja eikä toimintoja.

20 §

Pienlaitoksen ydinaineisiin liittyvät ilmoitus- ja seurantavelvollisuudet

Toiminnanharjoittaja, jonka toiminnot tai osan niistä Säteilyturvakeskus on hyväksynyt Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kansallisten ydinlaitosten ulkopuolisella sijoituspaikalla toimivaksi *pienlaitokseksi*, on velvollinen ylläpitämään ydinaineiden kirjanpito- ja valvontajärjestelmää mainitun asetuksen 9–11 artiklan mukaisesti. Säteilyturvakeskus vastaa pienlaitoksia koskevien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle 15 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Säteilyturvakeskus hyväksyy toiminnanharjoittajan toiminnot tai osan niistä pienlaitokseksi, jos niissä pidetään hallussa vähäisiä määriä lähtöaineita tai erityisiä halkeamiskelpoisia aineita ja hyväksymisestä ei aiheudu haittaa tämän lain tai Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaisen valvonnan toimeenpanolle.

21 §

Ydinmateriaalien luovuttamiseen liittyvät velvollisuudet

Ydinmateriaaleja saa luovuttaa vain vastaanottajan annettua tähän suostumuksensa ja vastaanottotodistusta vastaan. Luovuttajan on huolehdittava siitä, että vastaanottaja saa

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

käyttöönensä luovutettavia ydinmateriaaleja koskevan materiaali- ja käyttökirjanpidon keskeisiltä osin tai jäljennöksen siitä. Luovuttajan on lisäksi ennen luovutusta varmistettava, että vastaanottajalla on lupa, jos sellaista tämän lain mukaan vaaditaan.

Toiminnanharjoittajan, joka luovuttaa sellaista ydinmateriaalia tai muuta ydinennergian käyttöön liittyvää tuotetta, johon kohdistuu alkuperämaaraajoitus, on ilmoitettava tästä luovutuksen saajalle. Myös luovutuksen saaja on velvollinen selvittämään tällaisen ydinmateriaalin tai muun tuotteen luovuttaneelta toiminnanharjoittajalta siihen alkuperämaaraajoituksen takia kohdistetut velvoitteet ja rajoitukset sekä noudattamaan niitä.

22 §

Ydinmateriaalivalvontaa koskeva omavalvonta

Toiminnanharjoittajan on järjestettävä omavalvonta varmistamalla, että:

1) ydinmateriaaleja, ydinpolttoainekiertoa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja muuta ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkityksellistä toimintaa koskevat tiedot ovat oikein ja kattavia ja niitä hallitaan katkeamattomasti ydinaseiden leviämisen estämiseksi ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamiseksi tarpeellisen valvonnan toteuttamiseksi;

2) ydinennergian käyttöpaikasta ilmoitettuihin tietoihin sisältyvät kaikki ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkitykselliset tilat, materiaalit ja toiminnot.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtumista ja havainnoista, joilla voi olla olennaista merkitystä ydinmateriaalivalvonnan kannalta.

23 §

Toiminnanharjoittajan henkilöstöä koskeva vaatimus

Toiminnanharjoittajalla on oltava ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden hoitamiseksi riittävästi henkilöstöä, jolla on tarpeellinen koulutus, kokemus ja soveltuvuus sekä tosiasiallinen mahdollisuus tehtäviensä hoitamiseen. Toiminnanharjoittajan on järjestelmällisesti kehitettävä henkilöstön osaamista sen mukaan kuin ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet edellyttävät.

24 §

Ydinmateriaaleja koskevat turvajärjestelyt

Ydinmateriaaleja koskevien turvajärjestelyjen on oltava toiminnan ja ydinmateriaalivalvontaan liittyvien riskien kannalta riittävät, ja niitä on pidettävä ajan tasalla. Turvajärjestelyihin kuuluu ydinmateriaaleihin liittyvien riskien mukaan:

1) ydinmateriaalien ja ydinennergian käyttöpaikkojen suojaaminen rakenteellisesti, riittävällä henkilöstöllä, tietoturvallisuuden hallinnalla ja muulla tarvittavalla tavalla;

2) ydinmateriaalien sijaintipaikan säännöllinen varmistaminen;

3) pääsynhallinnan ja muiden teknisten valvontakeinojen käyttäminen.

Ydinennergian käyttöpaikan turvajärjestelyihin sovelletaan lisäksi ydinlaitosten turvajärjestelyjä koskevia säännöksiä 16 luvun mukaisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Turvajärjestelyjen sekä ydinenergian käytön turvallisuutta ja ydinmateriaalivalvontaa koskevien toimien on muodostettava yhteensopiva kokonaisuus.

25 §

Ydinmateriaalivalvonnan käsikirja

Toiminnanharjoittajalla on oltava ydinmateriaalivalvonnan käsikirja, jossa esitetään ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden noudattamiseksi tarvittavat menettelyt, vastuut ja velvollisuudet siten, että toiminnanharjoittajan vastuulla olevien ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden noudattaminen voidaan sen perusteella luotettavasti toteuttaa ja todentaa.

Käsikirja on jo oltava ennen ydinmateriaalivalvontaan liittyvän toiminnan aloittamista tai, jos hankkeesta on Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaan tehtävä teknisiä perustietoja koskeva ilmoitus, ennen teknisiä perustietoja koskevaa ensimmäistä ilmoitusta. Käsikirja on pidettävä ajan tasalla. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että ajan tasalla oleva käsikirja on Säteilyturvakeskuksen käytettävissä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia käsikirjaa koskevien velvoitteiden noudattamisesta, jos toiminnan merkitys ydinmateriaalivalvonnan kannalta on vähäinen ja kysymyksessä olevan velvoitteen noudattaminen ei ole tarpeen lain tarkoituksen toteutumisen tai Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden kannalta.

26 §

Ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden soveltaminen ydinlaitokseen ja ydinaineen talteenottolaitokseen

Ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen suunnitteluun, rakentamiseen, käyttöönottoon, käyttöön sekä käytöstäpoistoon tai sulkemiseen liittyvien ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden noudattamiseen on varauduttava. Varautumista varten ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan rakentamisluvan tai käyttöluvan hakijalla ja haltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä suunnitelma ydinmateriaalivalvonnan järjestämisestä.

Hyväksymisen edellytyksenä on, että suunnitelma sisältää kuvauksen hankkeen aikataulusta siltä osin kuin sillä on merkitystä ydinmateriaalivalvonnan kannalta ja selvityksen toimenpiteistä, joilla ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden noudattamiseen varaudutaan laitoksen elinkaaren eri vaiheissa.

Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen käyttöönottoon saakka.

27 §

Ydinmateriaaleihin liittyvää toimintaa koskeva lupavaatimus

Ydinmateriaaleihin liittyvää ydinenergian käyttöä varten on oltava toimintalupa tai muu lupa tai siitä on tehtävä toimintailmoitus tai muu ilmoitus sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ydinmateriaaleihin liittyvää ydinenergian käyttöä, johon vaaditaan 5 luvun mukaan lupa tai toimintailmoitus, saa harjoittaa ainoastaan elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu yhteisö tai säätö.

28 §

Ydinaineisiin liittyvän toiminnan säteilyturvallisuus

Jos muu kuin ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija pitää hallussa, valmistaa, tuottaa, luovuttaa, käsittelee, käyttää tai varastoi ydinaineita, toiminnan säteilyturvallisuuteen sovelletaan, mitä säteilylaissa säädetään toiminnanharjoittajasta, radioaktiivisesta aineesta ja säteilytoiminnasta. Näihin ydinaineisiin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään radioaktiivista ainetta sisältävistä säteilylähteistä. Toiminnasta syntyviin radioaktiivisiin jätteisiin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään radioaktiivisista jätteistä.

Sen lisäksi, mitä säteilylaissa säädetään säteilyturvallisuudesta, 1 momentissa tarkoitettujen toiminnanharjoittajan on varmistettava, että hallitsematonta ketjureaktiota ei tapahdu. Tällaisen toiminnanharjoittajan on lisäksi esitettävä ketjureaktion hallintaa koskevat toimet säteilylain 26 §:n mukaisessa säteilytoiminnan turvallisuusarviossa.

29 §

Säteilyturvakeskuksen määräystenantovaltuus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sen mukaan kuin Suomea sitovat ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet edellyttävät:

- 1) materiaali- ja käyttökirjanpidosta;
- 2) ilmoitus-, tiedonanto- ja raportointivelvollisuuksista ja niihin liittyvistä määräajoista;
- 3) pienlaitokseksi hyväksymiseen liittyvästä vähäisestä lähtöaineen ja erityisen halkeamiskelpoisen aineen määrästä;
- 4) vastaanottodistuksesta, alkuperämaarajoituksen noudattamisesta ja luovutuksen yhteydessä tapahtuvasta kirjanpitotietojen luovuttamisesta, kun ydinmateriaaleja tai muuta tietoaineistoa luovutetaan;
- 5) omavalvonnasta ja siihen liittyvistä ilmoituksista;
- 6) ydinmateriaalivalvonnan tehtävissä toimivasta henkilöstöstä sekä sen koulutusta, kokemusta ja soveltuvuutta koskevista vaatimuksista;
- 7) ydinmateriaaleja koskevien turvajärjestelyjen mukaisista toimenpiteistä sekä niiden määräytymisestä erilaisten ydinmateriaalien mukaan;
- 8) ydinmateriaalivalvonnan käsikirjaan sisällytettävistä asioista, sen toimittamisesta Säteilyturvakeskukselle ja sen ylläpitämisestä;
- 9) ydinmateriaalivalvonnan huomioon ottamisesta ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen elinkaaren eri vaiheissa;
- 10) ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä koskevan suunnitelman sisällöstä.

Säteilyturvakeskus voi myös antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ketjureaktion hallinnasta muussa kuin ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen toiminnassa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

5 luku

Ydinmateriaalivalvonnan lupajärjestelmä ja ilmoitukset

30 §

Toimintalupaa koskeva vaatimus

Toimintaan on oltava toimintalupa, jos kyse on:

- 1) erityisten halkeamiskelpoisten aineiden tai lähtöaineiden hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, käsittelystä, käyttämisestä, varastoinnista tai luovutuksesta;
- 2) ydinaineiden tuonnista tai siirrosta Suomeen;
- 3) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettujen ydinmateriaalien hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen;
- 4) sellaisen ydinalan tietoaineiston hallussapidosta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen, johon kohdistuu alkuperämaaraajoitus;
- 5) uraani- tai toriumpitoisen malmin viennistä tai Suomesta tapahtuvasta siirrosta.

Toimintaan ei kuitenkaan vaadita toimintalupaa, jos kyse on sellaisesta ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkitykseltään vähäisestä toiminnasta, josta on tehtävä toimintailmoitus.

31 §

Toimintalupaa koskeva harkinta

Säteilyturvakeskus myöntää toimintaluvan, jos:

- 1) hakijalla on edellytykset hoitaa ydinmateriaaleihin liittyvät velvollisuudet;
- 2) hakija on täyttänyt ydinmateriaalivalvonnan käsikirjaa koskevat velvoitteet;
- 3) ydinmateriaaleihin liittyvälle toiminnalle on hyväksyttävä peruste, joka ei ole ristiriidassa ydinmateriaalivalvonnan tavoitteiden toteutumisen kanssa;
- 4) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Säteilyturvakeskuksen on varmistettava ennen toimintaluvan myöntämistä tarvittaessa tarkastuksin, että toiminnanharjoittaja täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset, sekä lisäksi ennen:

1) ydinaineiden tuottamista, käsittelyä tai muuta käyttämistä koskevan toimintaluvan myöntämistä, että toiminnanharjoittaja on huolehtinut laitoksen teknisten perustietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaisesti;

2) sellaisen ydinmateriaalin tuontia, vientiä, siirtoa, luovutusta tai hallussapitoa koskevan toimintaluvan myöntämistä, jonka mukainen toiminta kuuluu jonkin ydinalan kahdenvälisen sopimuksen soveltamisalaan, että sopimukseen perustuvia velvoitteita noudatetaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

32 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskeva lupavaatimus

Sellaisen yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemiseen, jonka tarkoituksena on osallistua 5 §:n 1 momentin 8 kohdan c tai d alakohdassa tarkoitettun laitteen tai laitteiston valmistukseen, asentamiseen, rakentamiseen tai käyttämiseen, on oltava Säteilyturvakeskuksen lupa. Lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos:

- 1) toiminta tapahtuu Euroopan unionin jäsenvaltion alueella;
- 2) toiminta tapahtuu tietyssä valtiossa Euroopan unionin alueen ulkopuolella ja kyseessä oleva laite tai laitteisto ei ole sensitiivinen;
- 3) kyse on työsopimuksesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista laitteista, laitteistoista ja valtioista Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

33 §

Yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskeva lupaharkinta

Säteilyturvakeskus myöntää luvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemiseen, jos:

- 1) hakijalla on edellytykset huolehtia ydinaseiden leviämisen estämisestä ja hoitaa muut Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaiset velvoitteet;
- 2) sopimus toteutetaan sellaisessa valtiossa, joka on sitoutunut ydinaseiden leviämisen estämiseen ja ydinmateriaalien kansainväliseen valvontajärjestelmään;
- 3) sopimukselle on hyväksyttävä peruste ottaen huomioon tämän lain tavoitteet; ja
- 4) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

34 §

Toimintailmoitus

Toiminnasta on tehtävä Säteilyturvakeskukselle toimintailmoitus, jos toiminnan kohteena olevaan ydinmateriaaliin ei kohdistu alkuperämaaraajoitusta ja kyse on:

- 1) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden, laitteistojen ja osien valmistamisesta;
- 2) ydinmateriaalivalvonnan kannalta vähäisestä määrästä ydinmateriaalia ja:
 - a) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen aineiden hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen;
 - b) lähtöaineen hallussapidosta, käsittelystä, käyttämisestä, varastoimisesta, tuonnista tai luovutuksesta; tai
 - c) erityisen halkeamiskelpoisen aineen luovutuksesta sellaiselle, jolla on toimintalupa tällaisen aineen hallussapitoon;
- 3) ydinmateriaalivalvonnan kannalta vähäisestä määrästä uraani- tai toriumpitoista malmia ja se:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- a) tuodaan tai siirretään Suomeen; tai
- b) siirretään Suomesta tai viedään valtioon, joka on ydinaseiden leviämisen estämisestä tehdyn sopimuksen (SopS 11/1970) osapuoli.

Toimintailmoitus on toimitettava riittävän ajoissa ennen kuin toiminta on tarkoitus aloittaa. Jos toimintaan vaaditaan ydinmateriaalivalvonnan käsikirja, se on toimitettava Säteilyturvakeskukselle viimeistään, kun toimintailmoitus tehdään. Toimintailoituksessa ilmoitetuissa asioissa tapahtuneista muutoksista on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettusta vähäisestä määrästä.

35 §

Ydinmateriaalin vientiä koskeva ilmoitus

Sen, joka vie tai siirtää Suomesta ydinmateriaalia, on ilmoitettava asiasta Säteilyturvakeskukselle kahden viikon kuluessa viennistä tai siirrosta, jos kyseisen ydinmateriaalin luovutukseen Suomessa vaaditaan toimintalupa tai toimintailmoitus.

36 §

Ydinmateriaalivalvontaan liittyvät muut ilmoitukset

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä sen mukaan kuin Suomea velvoittavissa ydinmateriaalivalvontaa koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa edellytetään:

- 1) ilmoitus 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen aineiden, laitteiden, laitteistojen tai osien valmistamisesta edellisen kalenterivuoden aikana;
- 2) tiedot edellisen kalenterivuoden aikana tehdystä ydinpolttoainekierron prosessien ja järjestelmien kehittämiseen liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta;
- 3) ydinpolttoainekierron kehittämistä koskevat yleissuunnitelmat, jos toimintaan on tässä laissa tarkoitettu lupa tai hyväksyminen.

Toiminnasta vastaavan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle riittävän ajoissa ennen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toiminnan aloittamista, jos toimintaa koskevan suunnitelman mukaan siinä kertyy jätteeseen tai sivutuotteeseen vuosittain yli 500 kilogrammaa uraania tai toriumia siten, että kyseisessä jätteessä tai sivutuotteessa uraanin ja toriumin keskimääräinen pitoisuus ylittää uraani- tai toriumpitoiselle malmille säädetyt pitoisuusrajat. Jos asia ilmenee vasta toiminnan aikana, siitä on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä. Toiminnasta vastaavan on lisäksi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos edellä tarkoitettussa jätteessä tai sivutuotteessa luovutetaan toiselle toimijalle kerralla tai saman kalenterivuoden aikana yli 500 kilogrammaa uraania tai toriumia. Ilmoitus on tehtävä kuukauden kuluessa luovutuksesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

37 §

Ilmoituksia koskevat täydentävät säännökset

Edellä 34–36 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehtävä sähköisesti, ja siinä on esitettävä toiminnan valvonnan kannalta tarvittavat tiedot.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 34–36 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen toimittamisen ajankohdasta ja sähköisestä tekemisestä sekä ilmoitusten sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä ja tiedoista.

38 §

Ilmoitusten toimittamisen määräajan pidentäminen

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että 35 ja 36 §:ssä säädetystä määräajasta poiketaan, ja asettaa uuden määräajan.

Hyväksymisen edellytyksenä on, että sitä on haettu ennen määräajan päättymistä, poikkeamiselle on perusteltu syy ja määräajan ylittymisestä ei aiheudu haittaa Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden noudattamiselle.

39 §

Ydinmateriaaleihin liittyvää toimintaa koskeva täydentävä velvollisuus

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle samanaikaisesti tiedot, jotka se toimittaa Euratom-sopimuksen nojalla Euroopan komissiolle ydinmateriaalivalvontaa varten.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettusta tietojen toimittamisesta sille.

40 §

Tulli-ilmoituksessa ilmoitettavat tiedot ydinmateriaaleista

Toiminnanharjoittaja on velvollinen tulli-ilmoituksessa tai siihen liittyvässä selvityksessä ilmoittamaan, kun:

1) ydinaineita taikka 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettuja aineita, laitteita, laitteistoja tai niiden osia tai e alakohdassa tarkoitettuja, tavaraksi luokiteltuja tietoaaineistoja tuodaan;

2) uraani- tai toriumpitoista malmia viedään.

Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä tuontiin tai vientiin oikeuttavan toimintaluvan tai toimintailmoituksen numero, jos lupa tai ilmoitus vaaditaan tämän lain mukaan.

Tullin on tarkastettava ennen lähetyksen luovuttamista tullitoimipaikasta, että luovutuksen saajalla on tuontia koskeva toimintalupa tai tuonnista on tehty toimintailmoitus, jos sellainen vaaditaan tämän lain mukaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tulli-ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

6 luku

Ydinmateriaalivalvonnan säännösten soveltamisrajaukset

41 §

Ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamista koskeva raja

Mitä 4 ja 5 luvussa säädetään, ei sovelleta:

1) ympäristöön päästettyyn ydinaineeseen, jos kyse on 7 luvussa tai säteilylain 127 §:ssä tarkoitettua radioaktiivisten aineiden päästöstä;

2) ydinainetta sisältävään radioaktiiviseen jätteeseen, jos ydinmateriaalivalvonta on päättynyt jätteen alhaisen ydinainepitoisuuden perusteella;

3) muuhun kuin erityisesti ydinenergian käyttöön liittyvään toimintaan tarkoitettua lopputuotteen valmistuksessa käytettyyn ydinaineeseen, johon ei kohdistu alkuperämaaraajoitusta ja jota ei ole käytännössä mahdollista ottaa talteen;

4) muuhun kuin erityisesti ydinenergian käyttöön liittyvään toimintaan tarkoitettua lopputuotteen sisältämään ydinaineeseen, johon ei kohdistu alkuperämaaraajoitusta ja jota ei ole käytännössä mahdollista ottaa talteen;

5) ydinaineeseen, joka on instrumentin osana lääketieteellisessä tarkoituksessa sijoitettuna ihmisen kehoon;

6) lähtöaineeseen, jos kyse on malmirikasteesta, jossa uraanin tai toriumin pitoisuus ei ylitä uraani- tai toriumpitoiselle malmille säädettyjä pitoisuusrajoja ja jota ei kyseessä olevassa toiminnassa jatkojalosteta uraanin tai toriumin rikastamiseksi eikä luovuteta toiselle;

7) ydinaineeseen, johon Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaista valvontaa ei sovelleta jollain muulla kuin 1–6 kohdassa tarkoitettulla perusteella;

8) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettuun ydinmateriaaliin, jos:

a) sitä muutetaan pysyvästi siten, että se ei enää sovellu mainitussa alakohdassa tarkoitettuun käyttötarkoitukseen; tai

b) se loppusijoitetaan ja siihen mahdollisesti kohdistuva alkuperämaaraajoitus ei estä ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamista toimintakuntoisena.

Edellä 1 momentin 1–3 ja 7 kohdassa säädetty ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttaminen edellyttää myös, että on noudatettu asianomaiseen kohtaan sovellettavaa Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaista menettelyä.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa säädetty ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttaminen edellyttää lisäksi, että Säteilyturvakeskus on hakemuksesta arvioinut mainitun kohdan a tai b alakohdassa säädetyn edellytyksen täyttyvän ja hyväksynyt ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamisen. Hakemus on toimitettava Säteilyturvakeskukselle viimeistään 30 päivää ennen kuin mainitussa kohdassa tarkoitettu toimenpide on tarkoitus toteuttaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentin 8 kohdassa säädettyistä ydinmateriaalien ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamista koskevista rajauksista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

42 §

Toimintalupaa ja toimintailmoitusta koskevat poikkeukset tietyissä tilanteissa

Toimintalupaa tai toimintailmoitusta ei vaadita:

1) ydinmateriaalin luovutukseen, jos luovutus tehdään sellaisen Suomesta tapahtuvan viennin tai siirron yhteydessä, jota koskee EU-vientivalvonta-asetuksessa tarkoitettu yksittäislupa tai koontilupa taikka tässä laissa tarkoitettu Säteilyturvakeskuksen ydinjätteen vientiä tai siirtoa Suomesta koskeva hyväksyminen;

2) lähtöaineen tai erityisen halkeamiskelpoisen aineen siirtoon Suomeen, jos kyse ei ole sensitiivisistä ydinaineista ja toimintaan ei kohdistu alkuperämaaraajoitusta;

3) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden, laitteistojen ja osien hallussapitoon, valmistamiseen, tuottamiseen, luovutukseen, tuontiin tai siirtoon Suomeen, jos kyse ei ole EU-vientivalvonta-asetuksessa tarkoitettusta tuotteesta eikä ydinmateriaaliin kohdistu alkuperämaaraajoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sensitiivisistä ydinaineista.

43 §

Toimintalupaa ja toimintailmoitusta koskevan vaatimuksen soveltaminen ydinlaitosten toiminnassa

Toimintalupaa tai toimintailmoitusta ei vaadita, jos luvanhaltijalle luovutetaan ydinmateriaaleja ja ne tulevat käytettäväksi ydinlaitosluvassa tarkoitettussa toiminnassa.

Luvanhaltijalla on myös oikeus sen mukaan kuin ydinlaitosluvassa tarvittaessa tarkemmin määrätään ilman toimintalupaa tai toimintailmoitusta ydinlaitoksen toiminnassa tarvittavien ja toiminnan tuloksena syntyvien:

1) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen ydinmateriaalien hallussapitoon, valmistukseen, tuottamiseen, käsittelyyn, käyttämiseen ja varastointiin luvanhaltijan hallinnassa olevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella tai sen osalla;

2) ydinalan tietoaineistojen hallussapitoon.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvanhaltijasta, sovelletaan myös ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijaan.

44 §

Toimintalupaa ja toimintailmoitusta koskevan vaatimuksen soveltaminen viranomaistoiminnassa

Säteilyturvakeskus saa harjoittaa ydinmateriaaleihin liittyvää toimintaa viranomaisena ilman toimintalupaa tai toimintailmoitusta. Sama koskee Kansainvälistä atomienergiajärjestöä ja Euroopan komissiota niiden suorittaessa 35 luvussa tarkoitettua valvontaa.

Säteilyturvakeskuksen on kuitenkin viranomaistoiminnassaan noudatettava:

1) 19 §:ää ydinmateriaaleja koskevista ilmoitus- ja seurantavelvollisuuksista;

2) 21 §:ää ydinmateriaalien luovuttamiseen liittyvistä velvollisuuksista;

3) 22 §:ää ydinmateriaalivalvontaa koskevasta omavalvonnasta;

4) 23 §:ää toiminnanharjoittajan henkilöstöä koskevasta vaatimuksesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 5) 24 §:ää ydinmateriaaleja koskevista turvajärjestelyistä;
- 6) 25 §:ää ydinmateriaalivalvonnan käsikirjasta;
- 7) 28 §:ää ydinaineisiin liittyvän toiminnan säteilyturvallisuudesta.

III OSA

YDINLAITOKSET

7 luku

Ydinlaitosten ja kuljetusten säteilyturvallisuus

45 §

Säteilyturvallisuutta koskevien säännösten soveltaminen kuljetuksiin

Mitä tässä luvussa säädetään säteilynsuojelusta ja säteilyaltistuksen rajoittamisesta, sovelletaan, jos kuljetetaan muualla kuin liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella kerralla aktiivisuudeltaan enemmän kuin 1 000 terabecquerelia olevaa:

- 1) erityistä halkeamiskelpoista ainetta;
- 2) käytettyä ydinpolttoainetta tai muuta ydinjätettä.

Luvanhaltija vastaa tässä luvussa säädettyjen kuljetusta koskevien velvoitteiden noudattamisesta, jos kuljetus liittyy luvanhaltijan ydinlaitoksen toimintaan ja luvanhaltija huolehtii kuljetuksen järjestämisestä. Muutoin velvoitteiden noudattamisesta vastaa kuljetusta koskevan hyväksymisen haltija, ja tähän sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään luvanhaltijasta.

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen radioaktiivisten aineiden ja ydinjätteiden kuljetukseen sovelletaan, mitä säteilylaissa ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (541/2023) säädetään radioaktiivisten aineiden kuljetuksesta, kuitenkin siten, että luvanhaltijaan ja kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijaan sovelletaan, mitä säteilylaissa säädetään toiminnanharjoittajasta, sekä säteilytyöntekijästä ja säteilytyöstä, mitä mainitussa laissa säädetään siinä tarkoitettusta säteilytyöntekijästä ja säteilytyöstä.

46 §

Ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen rajoittaminen häiriö- ja onnettomuustilanteissa

Ydinlaitoksen onnettomuustilanteissa radioaktiivisten aineiden päästöjen todennäköisyyden on oltava erittäin pieni, jos päästöt aiheuttaisivat:

- 1) laajoja väestöön kohdistuvia suojelutoimia;
- 2) vaikutukseltaan laajoja ja pitkäaikaisia maa- ja vesialueiden käyttörajoituksia; tai
- 3) väestöön kohdistuvia suojelutoimia ydinlaitoksen onnettomuuden aikaisessa vaiheessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Väestön potentiaalisen altistuksen on oltava sitä pienempi, mitä todennäköisemmästä häiriö- tai onnettomuustilanteesta on kyse.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä erilaisten häiriö- ja onnettomuustilanteiden osalta väestön potentiaalisen altistuksen rajoituksista sekä seurauksista, jotka voivat johtaa maa- ja vesialueiden käyttörajoituksiin.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä erilaisista häiriö- ja onnettomuustilanteista ja niihin liittyvistä radioaktiivisten aineiden päästöjen mahdollisuuden rajoista sekä potentiaalisen altistuksen ja mainittujen päästöjen seurausten arvioinnista.

47 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen ydinlaitoksessa

Ydinlaitoksesta aiheutuvaan säteilyaltistukseen sovelletaan, mitä säteilylain 8 §:ssä ja 10 §:n 2 momentin nojalla säädetään annosrajoista. Säteilyaltistuksen laskenta- ja määrittämisperusteisiin sovelletaan, mitä mainitun lain 10 §:n 1 momentin nojalla säädetään.

48 §

Ydinlaitoksesta aiheutuvan väestön altistuksen rajoittaminen

Luvanhaltijan on rajoitettava väestön altistusta erityisesti rajoittamalla:

- 1) radioaktiivisten aineiden leviämistä ydinlaitoksen ulkopuolelle riittävän tehokkaasti;
- 2) pääsyä ydinlaitokseen ja sen laitosalueelle.

49 §

Annosrajoitukset ja potentiaalista altistusta koskevat rajoitukset

Luvanhaltijan on asetettava työperäisen altistuksen annosrajoitukset, kollektiivisen työperäisen altistuksen annosrajoitukset ja potentiaalista työperäistä altistusta koskevat rajoitukset ydinlaitoksen toiminnan ominaispiirteet huomioon ottaen siten, että altistuksen ennakoidaan jäävän rajoitusta pienemmäksi säteilysuojelun optimoinnin tuloksena. Potentiaalista työperäistä altistusta koskevien rajoitusten on perustuttava sellaisiin tunnistettuihin säteilyturvallisuuspoikkeamiin, joista voi aiheutua merkittävää säteilyaltistusta. Ulkopuolisen työntekijän työperäisen altistuksen annosrajoitukset on määriteltävä ulkopuolisen työntekijän työnantajan kanssa.

Lisäksi luvanhaltijan on asetettava työperäistä altistusta koskevat annosrajoitukset siten, että kaikista ydinlaitoksista ja ydinaineen talteenottolaitoksista sekä säteilylain nojalla luvanvaraisista toiminnoista aiheutuvan säteilyannoksen yhteismäärän ennakoidaan jäävän annosrajaa pienemmäksi. Sama koskee väestön annosrajoitusten asettamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestön annosrajoituksista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä kollektiivisen työperäisen altistuksen annosrajoitusten asettamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

50 §

Työntekijöiden säteilysuojelu

Säteilytyöntekijöiden säteilysuojelu on järjestettävä säteilylain 12 luvussa säädetyllä tavalla, kuitenkin siten, että:

- 1) luvanhaltijaan sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään toiminnanharjoittajasta;
- 2) säteilytyöntekijöihin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään siinä tarkoitetuista säteilytyöntekijöistä;
- 3) säteilytyöhön sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään siinä tarkoitetusta säteilytyöstä;
- 4) ydinlaitoksen toimintaan ja kuljetuksiin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään säteilytoiminnasta;
- 5) ydinlaitoksen toimintaan ja kuljetuksiin sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään turvallisuuslupaa edellyttävästä toiminnasta;
- 6) ydinlaitoksen valvonta-alue on altistusolosuhteiden perusteella jaettava vyöhykkeisiin;
- 7) kaikille ydinlaitoksella työskenteleville säteilytyöntekijöille on järjestettävä henkilökohtainen annostarkkailu mainitun lain 92 §:n 3 momentin mukaisesti.

Sen lisäksi, mitä säteilylain 12 luvussa säädetään työntekijöiden säteilysuojelusta, luvanhaltijalla on oltava tarvittavat huonetilat, laitteet, varusteet ja järjestelmälliset menettelyt säteilyolosuhteiden arvioimiseksi ja seuraamiseksi ydinlaitoksella sekä ydinlaitoksella tehtävien toimenpiteiden turvalliseen toteuttamiseen säteilyaltistuksen estämiseksi tai rajoittamiseksi. Toimenpiteet on suhteutettava säteilyaltistuksen määrään ja todennäköisyyteen. Luvanhaltijan on myös seurattava säännöllisesti muiden työntekijöiden kuin säteilytyöntekijöiden säteilyaltistusta, jos näiden altistus on säteilyaltistusta rajoittavista toimenpiteistä huolimatta suurempi kuin väestön annosrajoitus.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetuista vyöhykkeistä sekä 2 momentissa tarkoitetuista huonetiloista, laitteista, varusteista ja menettelyistä.

51 §

Ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen rajoittaminen

Ydinlaitos on suunniteltava ja sitä on käytettävä siten, että laitoksen toiminnasta aiheutuvat radioaktiivisten aineiden päästöt ympäristöön ja vesihuoltolain (119/2001) mukaiseen jätevesiviemäriin pidetään niin pienenä kuin kohtuudella käytännöllisin toimenpitein on mahdollista ottaen huomioon niistä aiheutuva säteilyaltistus. Tätä varten on oltava tarvittavat järjestelmät ja järjestelyt.

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjä rajoitetaan järjestelmällisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä radioaktiivisten aineiden päästöjen rajoittamiseen liittyvistä järjestelmistä ja järjestelyistä sekä jätevesiviemäriin tapahtuvan päästön aiheuttaman säteilyaltistuksen rajoittamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

52 §

Radioaktiivisten aineiden päästöjen raja-arvot

Luvanhaltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymät radioaktiivisten aineiden päästöjen raja-arvot, joita sovelletaan ydinlaitokseen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että raja-arvojen mukaan väestön altistus ei ole annosrajoitusta suurempi.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä päästöjen raja-arvojen asettamisessa huomioon otettavista seikoista.

53 §

Ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen tavoitearvot

Luvanhaltijan on asetettava ydinlaitoksen vuosittaisille radioaktiivisten aineiden päästöille tavoitearvot ennen kuin ydinlaitoksen käyttö aloitetaan. Tavoitearvojen on perustuttava laitoksen suunniteltuun häiriöttömään toimintaan ja niitä on tarvittaessa muutettava.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä radioaktiivisten päästöjen tavoitearvojen asettamisesta ja niihin liittyvän muutostarpeen arvioimisesta.

54 §

Ydinlaitoksen ympäristön radioaktiivisuuden perustilan selvittäminen

Ennen ydinlaitoksen käytön aloittamista on tehtävä ympäristön perustilaselvitys, jossa säteilymittauksin ja radioaktiivisten aineiden määrityksin selvitetään toimintaa edeltävä ympäristön radioaktiivisuuden lähtötilanne. Ympäristön perustilaselvityksen tekemiseen liittyvät toimet ja tulokset on dokumentoitava.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ympäristön perustilaselvityksen tekemisestä ja sisällöstä.

55 §

Ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen seurannan järjestäminen

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen seuranta järjestetään siten, että päästöt voidaan luotettavasti todentaa. Toteutuneita radioaktiivisten aineiden päästöjä on verrattava 52 §:ssä tarkoitettuihin raja-arvoihin ja 53 §:ssä tarkoitettuihin tavoitearvoihin. Jos 52 §:ssä tarkoitetut raja-arvot tai 53 §:ssä tarkoitetut tavoitearvot ylittyvät, luvanhaltijan on arvioitava ylittämiseen johtaneet syyt ja toteutettava tarvittaessa toimenpiteet päästöjen hallitsemiseksi tai vähentämiseksi.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä radioaktiivisten aineiden päästöjen seurannan järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

56 §

Ydinlaitoksen ympäristön säteilytarkkailun järjestäminen

Luvanhaltijan on huolehdittava ydinlaitoksen ympäristön säteilytarkkailun järjestämisestä siten, että seurataan väestön altistuksen kannalta merkittävimpiä säteilyaltistusreittejä annosrajoitusten noudattamisen todentamiseksi. Luvanhaltijan on myös huolehdittava siitä, että laitoksen toiminnasta aiheutuvat muutokset laitoksen ympäristön radioaktiivisuustasoissa tunnistetaan. Luvanhaltijan on säteilytarkkailussa lisäksi otettava huomioon muut käytettävissä olevat ympäristön radioaktiivisuutta koskevat tiedot.

Luvanhaltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ydinlaitoksen ympäristön säteilytarkkailun järjestämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on, että 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttyvät.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ympäristön säteilytarkkailun järjestämisestä ja sitä koskevasta suunnitelmasta.

57 §

Väestön altistuksen seuranta ydinlaitoksen ympäristössä

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että väestön altistusta ydinlaitoksen ympäristössä seurataan väestön annosrajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä väestön altistuksen seurannan järjestämisestä.

58 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen kuljetuksissa

Kuljetuksen osalta **luvanhaltijan on noudatettava**, mitä säteilylain 15 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuuksista rajoittaa väestön altistusta.

Kuljetuksesta aiheutuvan työperäisen altistuksen ja väestön altistuksen rajoittamiseen sovelletaan lisäksi, mitä siitä säteilylain 8 ja 9 §:ssä sekä 10 §:n nojalla säädetään.

59 §

Säteilyturvallisuusasiantuntija

Ydinlaitoksella ja kuljetuksessa on käytettävä säteilyturvallisuusasiantuntijaa työntekijöiden ja väestön säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa.

Säteilyturvallisuusasiantuntijaan sovelletaan, mitä säteilylain 32 §:ssä säädetään mainitun asiantuntijan käyttämisestä sekä mainitun lain 6 luvussa kelpoisuusvaatimuksista ja säteilysuojeluosaamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

60 §

Säteilyturvallisuutta koskevat tietoaineistot

Ydinlaitoksen työntekijöiden ja ympäristön säteilyturvallisuuden varmistamista varten on oltava riittävä ohjeistus, joka sisältää säteilysuojelun hallinnollisen, operatiivisen ja teknisen toteutuksen. Ydinlaitoksessa ja kuljetuksessa työntekijän saatavilla on oltava tämän työtä koskevat säteilyturvallisuusohjeet ja muut työntekijän säteilyturvallisuutta koskevat tarpeelliset tietoaineistot.

Säteilyturvallisuutta koskevien asiakirjojen ja niihin rinnastettavien tietoaineistojen säilyttämiseen sovelletaan, mitä säteilylain 31 §:n 2 momentissa ja 3 momentin nojalla säädetään säteilytoiminnan turvallisuutta koskevien asiakirjojen ja niihin rinnastettavien tietoaineistojen säilyttämisestä.

61 §

Työntekijöiden säteilyturvallisuutta koskeva koulutus ja perehdytys

Ydinlaitoksen ja kuljetuksen työntekijöiden säteilyturvallisuutta koskevaan koulutukseen, perehdytykseen ja ammattitaitoa ylläpitävään täydennyskoulutukseen sovelletaan säteilylain 33 ja 34 §:ää. Luvanhaltijaan sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään toiminnanharjoittajasta.

62 §

Säteilymittaukset

Ydinlaitoksella on toteuttava turvallisuuden sekä työntekijöiden ja väestön säteilyturvallisuuden varmistamiseksi sekä ydinlaitoksen säteilyolosuhteiden seuraamiseksi riittävät säteilymittaukset. Säteilymittauksissa on käytettävä tarkoitukseen soveltuvia ja luotettavia säteilymittausjärjestelmiä.

Ydinlaitoksilla käytettäviin annosmittauspalveluihin ja kuljetusten yhteydessä tehtäviin säteilymittauksiin sovelletaan säteilylain 9 lukua.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknislouhteisia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista säteilymittausjärjestelmistä sekä säteilymittausten luotettavuuden varmistamisesta, kalibroinnista, mittaustarkkuudesta, käytöstä ja soveltuvuudesta käyttötarkoitukseen.

63 §

Mittausten ja analyysien tekeminen

Radioaktiivisten aineiden päästönäytteiden, ympäristön säteilytarkkailun näytteiden ja ympäristön radioaktiivisuuden perustilan selvittämiseen liittyvien näytteiden sekä säteilyturvallisuuden kannalta merkittävät ja muuhun kuin jatkuvatoimiseen mittaukseen perustuvat kemialliset ja radiokemialliset mittaukset ja analyysit saa tehdä päteväksi todettu testauslaitos.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että 1 momentissa tarkoitettut mittaukset ja analyysit tehdään myös muualla kuin päteväksi todetussa testauslaitoksessa, jos tähän on perusteltu syy ja käytettävien menetelmien soveltuvuus ja tulosten laatu varmistetaan luotettavasti muulla tavalla.

8 luku

Ydinlaitoksen sijaintipaikka

64 §

Ydinlaitoksen sijaintipaikkaa koskevat vaatimukset

Ydinlaitoksen sijaintipaikan on sovellettava suunniteltuun toimintaan siten, että ydinlaitosta voidaan käyttää ja se voidaan poistaa käytöstä tai sulkea sijaintipaikalla turvallisesti ottaen huomioon paikalliset luonnon olosuhteet, lähiympäristön toiminnot ja väestö sekä laitokseen kohdistuvat ulkoiset turvallisuushahat ja muut mahdolliset ulkoiset tapahtumat.

Loppusijoituslaitoksen sijaintipaikan valinnassa on otettava huomioon myös loppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuus.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sijaintipaikan soveltuvuudesta.

65 §

Ydinlaitoksen suojavyöhyke

Ydinlaitoksella on oltava suojavyöhyke. Suojavyöhykkeen on oltava vähintään laitosalueen kokoinen, ja laitosalueen on sijaittava suojavyöhykkeellä.

Ydinlaitoksen suojavyöhykkeen on oltava sellainen, että onnettomuustilanteissa sen ulkopuolella ei suurella varmuudella ole säteilystä terveydelle suoraan aiheutuvien vakavien haittavaikutusten estämisestä tai rajoittamisesta johtuvaa väestön evakuoimistarvetta. Evakuointi on voitava toteuttaa tehokkaasti suojavyöhykkeen sisältä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä suojavyöhykkeen ominaisuuksista sekä haittavaikutusten estämiseksi ja rajoittamiseksi tarvittavista luvanhaltijan toimenpiteistä.

66 §

Ydinlaitoksen varautumisalue

Ydinlaitoksella on oltava varautumisalue.

Ydinlaitoksen varautumisalueen on oltava sellainen, että onnettomuustilanteessa sen ulkopuolella ei suurella varmuudella ole tarvetta kiireellisille toimenpiteille säteilystä väestön terveydelle aiheutuvien myöhäisten haittavaikutusten rajoittamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä varautumisalueen ominaisuuksista ja haittavaikutusten rajoittamiseksi tarvittavien luvanhaltijan toimenpiteiden arvioinnista.

67 §

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuden arviointi

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuus on arvioitava. Soveltuvuuden arvioimiseksi on selvitettävä sijaintipaikan ominaisuudet, yleistiedot laitospaikalle suunnitelluista ydinlaitoksista ja niihin liittyvistä toiminnoista ja tiedot valmiusjärjestelyjen, turvajärjestelyjen ja kuljetusjärjestelyjen toteutettavuudesta sijaintipaikalla sekä kartoitettava sijaintipaikan lähiympäristö. Arvioinnissa on käytettävä luotettavia tutkimus-, laskenta- ja arviointimenetelmiä sekä riittävää asiantuntemusta ja laadunhallintaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sijaintipaikan ominaisuuksien selvittämisestä, soveltuvuuden arvioinnista, loppusijoituslaitoksen sijaintipaikan pitkäaikaisturvallisuuteen vaikuttavista ominaisuuksista sekä vaadittavasta asiantuntemuksesta ja laadunhallinnasta.

68 §

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunto

Säteilyturvakeskus antaa lausunnon ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuudesta. Loppusijoituslaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunto käsitellään ja ratkaistaan samanaikaisesti kuin loppusijoituslaitoksen 81 §:ssä tarkoitettu ydinlaitoskonseptin arvion perusteella annettava lausunto.

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunnossa on otettava kantaa hakijan esittämien suunnitelmien ja arvion perusteella suojavaikuttavuutta, varautumisaluetta, ydinlaitoksen ja kuljetusten turvajärjestelyjä ja ydinlaitoksen valmiusjärjestelyjä koskevien vaatimusten täyttymiseen sekä ydinainesten ja ydinjätteiden kuljetusten toteutettavuuteen.

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunnossa voidaan ottaa kantaa siihen, mitä 67 §:ssä tarkoitettussa selvittämisessä tai arvioinnissa käsiteltyjä asioita on selvitettävä tarkemmin täydentävissä tarkasteluissa.

69 §

Ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden määrittäminen

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuudesta tehdyn arvioinnin perusteella on määritettävä ydinlaitoksen sijaintipaikan ominaisuuksista johtuvat suunnitteluperusteet siten, että niiden mukaan suunniteltu ydinlaitos on sijaintipaikalla turvallinen. Loppusijoituslaitoksen osalta on lisäksi määritettävä sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet siten, että otetaan alustavasti huomioon pitkäaikaisturvallisuus ja luonnollisten vapautumisesteiden turvallisuusominaisuudet.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä suunnitteluperusteiden määrittämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

70 §

Ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden vahvistaminen

Säteilyturvakeskuksen on sitovassa lausunnossa vahvistettava ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet. Lausunnon antaminen edellyttää, että sijaintipaikan arvioinnissa on noudatettu 64 ja 67 §:ää ja 69 §:ssä säädetyt tavoitteet täyttyvät.

Säteilyturvakeskus voi ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden vahvistamista koskevassa lausunnossa ottaa kantaa:

- 1) sijaintipaikalle sijoitettavien ydinlaitosten ja niihin liittyvien toimintojen turvallisuuden varmistamiseen;
- 2) ydinlaitosta valmisteleviin toimenpiteisiin sijaintipaikalla siten, että sijaintipaikan ominaisuuksien täydentävälle selvittämiselle ei muodostu esteitä;
- 3) ulkoisten tapahtumien ja ympäristössä olevien toimintojen ja ympäristön vaikutusten täydentäviin tutkimuksiin sekä niiden perusteella tehtäviin arviointeihin ja niistä seuraaviin vaikutuksiin laitoksen suunnittelussa.

71 §

Sijaintipaikan ominaisuuksien seuranta

Ydinlaitoksen sijaintipaikan ominaisuuksien selvittämistä ja seuranta on jatkettava ydinlaitoksen rakentamisen ja käytön aikana. Tällöin on erityisesti arvioitava, onko:

1) ydinlaitoksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi sijaintipaikalle rakennettavien tai rakennettujen ydinlaitosten taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetusten turvallisuuteen taikka valmiusjärjestelyjen tai turvajärjestelyjen toteuttamiseen;

2) sijaintipaikan ominaisuuksista saatu sellaista uutta tietoa, jolla on olennainen merkitys sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden kannalta.

Loppusijoituslaitoksen sijaintipaikan ominaisuuksia ja niissä tapahtuvia muutoksia on seurattava loppusijoituslaitoksen pysyvään sulkemiseen asti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sijaintipaikan ominaisuuksien seurannasta.

9 luku

Ydinlaitoksen turvallisuutta koskevat yleiset vaatimukset

72 §

Ydinlaitoksen suunnittelua koskevat vaatimukset

Ydinlaitos on suunniteltava turvalliseksi.

Suunnittelun ensisijainen tavoite turvallisuuden kannalta on onnettomuuksien estäminen. Ydinlaitoksen sekä sen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden suunnittelussa on varauduttava

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ydinlaitoksen häiriö- ja onnettomuustilanteisiin. Varautuminen edellyttää suojautumista ulkoisilta ja sisäisiltä tapahtumilta, ikääntymisen hallintaa sekä turvallisuuteen liittyvien inhimillisten tekijöiden hallintaa. Onnettomuuden todennäköisyyden on oltava sitä pienempi, mitä vakavampi onnettomuuden seuraus saattaisi olla ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Turvallisuussuunnittelun perustana on käytettävä 46 §:ssä tarkoitettuja väestön potentiaalisen altistuksen rajoituksia.

Ydinlaitos on lisäksi suunniteltava siten, että ydinlaitos, sen järjestelmät, rakenteet ja laitteet sekä ydinlaitosta käytävä ja turvaava organisaatio toimivat kokonaisuutena ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta luotettavasti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen suunnitteluperusteista, häiriö- ja onnettomuustilanteisiin sekä sisäisiin ja ulkoisiin uhkiin varautumisesta, turvallisuuteen liittyvien inhimillisten tekijöiden hallinnasta, ydinlaitoksen ja sitä käyttävän ja turvaavan organisaation muodostaman kokonaisuuden suunnittelusta sekä muista suunnittelussa huomioon otettavista seikoista.

73 §

Ydinlaitoksen turvallisuustoiminnot ja niiden suojaaminen

Ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamisessa on ensisijaisesti hyödynnettävä suunnitteluratkaisuin saavutettavissa olevia luontaisia turvallisuusominaisuuksia. Ydinlaitoksessa on oltava turvallisuustoiminnot, joilla varmistetaan häiriötilanteiden hallintaa, ehkäistään onnettomuustilanteiden syntymistä ja etenemistä sekä lievennetään onnettomuustilanteiden seurauksia.

Ydinlaitoksen turvallisuus on varmistettava peräkkäisillä ja toisistaan riippumattomilla suojauksilla. Turvallisuustoimintojen luotettavuuden varmistamiseksi on tarvittavassa laajuudessa käytettävä rinnakkaisia ja toisistaan erillään olevia osajärjestelmiä tai laitteita sekä keskenään erilaisia järjestelmiä ja laitteita.

Ydinlaitoksessa on oltava järjestelmät, rakenteet ja laitteet, jotka suojaavat ydinlaitosta ja sen turvallisuustoimintoja ulkoisilta ja sisäisiltä tapahtumilta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvallisuustoimintojen ja niiden suojaamisen suunnitteluperusteista ja toteutuksesta, peräkkäisistä ja toisistaan riippumattomista suojauksista sekä turvallisuustoimintojen luotettavuuden varmistamisen toteuttamisesta ydinlaitoksessa.

74 §

Ydinlaitoksen hallinta

Ydinlaitoksen ohjaamiseksi sekä sen tilan seuraamiseksi ja hallitsemiseksi on oltava tavanomaisessa käytössä sekä häiriö- ja onnettomuustilanteissa tarvittavat järjestelmät, menettelyt ja huonetilat.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista järjestelmistä, menettelyistä ja huonetoista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

75 §

Ydinpolttoaineen ja ydinjätteiden käsittelyyn varautuminen

Ydinlaitos on suunniteltava sellaiseksi, että sen toiminnan yhteydessä tai seurauksena syntyy niin vähän ydinjätettä kuin kohtuudella on käytännöllisin toimenpitein toteutettavissa radioaktiivisuuden ja määrän suhteen ottaen huomioon ydinlaitoksen toiminnan laajuus ja tässä laissa säädetyt turvallisuutta koskevat vaatimukset.

Ydinlaitoksessa on oltava järjestelmät, menettelyt ja huonetilat, jotka ovat tarpeen laitoksen ydinpolttoaineiden ja ydinjätteiden turvallista käsittelyä ja varastointia varten.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinjätteen syntymisen rajoittamiseen liittyvistä suunnitteluratkaisuista sekä ydinpolttoaineen ja ydinjätteiden käsittelyyn ja varastointiin tarkoitetuista järjestelmistä, menettelyistä ja huonetiloista.

76 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen suunnitteluratkaisuilla

Ydinlaitoksen huonetilat sekä huonetiloihin sijoitettavien järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden sijoittaminen on suunniteltava siten, että työntekijöiden säteilyaltistus on mahdollisimman pieni. Järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden materiaalivalinnoilla sekä muilla suunnitteluratkaisuilla on rajoitettava radioaktiivisten aineiden tarkoituksetonta syntymistä, kulkeutumista ja kertymistä.

Ydinlaitoksen järjestelmät, rakenteet, laitteet ja huonetilat, joihin voi kertyä tai joissa voi muodostua työntekijöiden säteilyaltistuksen kannalta merkittäviä määriä radioaktiivisia aineita, on voitava puhdistaa radioaktiivisista aineista sen mukaan kuin se on tarkoituksenmukaista ja kohtuudella käytännöllisin toimenpitein mahdollista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä säteilytyöntekijöiden säteilyaltistuksen rajoittamiseen tarkoitetuista järjestelmistä, rakenteista ja laitteista ja muista siihen tarvittavista ydinlaitoksen suunnitteluratkaisuista.

77 §

Ydinlaitoksen järjestelmät, rakenteet ja laitteet

Ydinlaitoksen järjestelmät, rakenteet ja laitteet on suunniteltava, valmistettava, rakennettava, asennettava ja niitä on käytettävä siten kuin niiden merkitys ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta edellyttää. Sama koskee niihin kohdistettavia kunnossapitotoimenpiteitä, tarkastuksia ja kokeita. Ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tärkeiden järjestelmien ja niihin kuuluvien rakenteiden ja laitteiden käyttökuntoisuuden ylläpitoon ja ikääntymisen hallintaan on myös varauduttava. Lisäksi on varauduttava ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tärkeiden ydinlaitoksen rakennusten ikääntymisen hallintaan.

Ydinlaitoksen järjestelmät, rakenteet ja laitteet on luokiteltava sen mukaan, mikä niiden merkitys on turvallisuustoimintojen toteuttamisessa (*turvallisuushuokitus*). Lisäksi ne on luokiteltava sen mukaan, mitä niiden kestävyydeltä vaaditaan turvallisuustoimintojen toteuttamiseksi maanjäristystilanteissa (*maanjäristyshuokitus*). Loppusijoituslaitoksen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

vapautumisesteiksi tarkoitetut rakenteet ja niihin välittömästi liittyvät rakenteet on luokiteltava sen mukaan, mikä niiden merkitys on pitkäaikaisturvallisuuden toteuttamisessa (*vaativuusluokitus*).

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun turvallisuustavoitteen toteuttamisesta, varautumisesta käyttökuntoisuuden ylläpitoon ja ikääntymisen hallintaan sekä järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden turvallisuusluokituksista, maanjäristysluokituksista ja vaativuusluokituksista ja niiden vaikutuksesta ydinlaitosta koskevien vaatimusten soveltamiseen.

78 §

Ydinlaitoksen käytöstäpoistoon varautuminen

Ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen suunnittelussa ja käytössä on varauduttava laitoksen turvalliseen käytöstäpoistoon. Käytöstäpoisto on myös suunniteltava siten, että syntyvän ydinjätteen määrä jää niin vähäiseksi kuin kohtuudella käytännöllisin toimenpitein on mahdollista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen käytöstäpoiston suunnittelusta.

79 §

Pitkäaikaisturvallisuus loppusijoituslaitoksen suunnittelussa

Loppusijoituslaitos on suunniteltava siten, että radioaktiivisten aineiden pääsy elinympäristöön estyy mahdollisimman tehokkaasti loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen niin kauan kuin turvallisuus sitä vaatii. Loppusijoituslaitoksen suunnittelun on perustuttava sellaisiin pitkäaikaisturvallisuuden kannalta tarpeellisiin turvallisuustoimintoihin, joilla ydinjäte eristetään elinympäristöstä sekä radioaktiivisten aineiden vapautumista ja niiden kulkeutumista ympäristöön rajoitetaan. Nämä turvallisuustoiminnot on toteutettava toisiaan täydentävillä vapautumisesteillä. Loppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuus ei saa olla riippuvainen yksittäisen pitkäaikaisturvallisuuden kannalta tarpeellisen turvallisuustoiminnon tai vapautumisesteen toiminnasta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä loppusijoituslaitosten pitkäaikaisturvallisuuden turvallisuustoimintojen ja vapautumisesteiden suunnitteluperusteista.

80 §

Ydinlaitoksen suunnittelua koskeva täydentävä vaatimus

Ydinlaitoksen suunnittelussa on varauduttava ydinmateriaalivalvontaa, säteilyvaaratilanteita, 173 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valmiustilanteita ja muiden tässä laissa säädettyjen ydinlaitosta koskevien velvoitteiden noudattamiseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

10 luku

Ydinlaitoksen suunnittelun arviointi ja hyväksyminen

81 §

Ydinlaitoskonseptin arviointi

Ydinlaitoksen turvallisuusperiaatteiden toteuttamisesta sekä rakenteellisista, teknisistä ja toiminnallisista ratkaisuista on oltava yleisen tason suunnitelma (*ydinlaitoskonsepti*), jonka Säteilyturvakeskuksen arvioi ennalta sen varmistamiseksi, että ydinlaitoksen suunnittelussa noudatetaan, mitä tässä laissa säädetään ydinlaitoksen turvallisuudesta, ja mahdollisten muutostarpeiden tunnistamiseksi niiltä osin kuin näihin voidaan vaikuttaa ydinlaitoksen suunnittelulla. Arvioinnissa on tarkasteltava:

- 1) ydinlaitoksen turvallisuuden perusteita ja loppusijoituslaitoksen osalta myös pitkäaikaisturvallisuuden perusteita;
- 2) turvallisuuden osoittamista laskennallisesti, kokeellisesti ja muilla menetelmillä;
- 3) ydinlaitoskonseptin suunnitteluun liittyviä menettelyitä, osaamista ja kokemusta sekä toimitusketjua ja sen hallintaa;
- 4) ydinjätehuollon toteutettavuutta;
- 5) ydinvoimalaitoksen osalta myös ydinpolttoainehuoltoon varautumista.

Säteilyturvakeskus antaa ydinlaitoskonseptin arvion perusteella hakijalle lausunnon. Lausunnossa otetaan kantaa siihen, voidaanko konseptin perusteella suunniteltavan ydinlaitoksen arvioida täyttävän tässä laissa ydinlaitoksen turvallisuudelle säädetyt vaatimukset ja onko konsepti suunniteltu riittävän valmiiksi rakentamislupahakemuksen vireilletuloa koskevan edellytyksen täyttämiseksi. Lausunnossa on myös todettava arvioinnissa esille tulleet ratkaisut, jotka edellyttävät ydinlaitoskonseptiin muutoksia turvallisuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi ennen kuin rakentamislupaa haetaan.

Säteilyturvakeskus voi jättää ydinlaitoskonseptin arviointia koskevan hakemuksen tutkimatta, jos sen mukaisen ydinlaitoksen toteutuminen Suomessa on epävarmaa yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuteen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä. Säteilyturvakeskuksen on tarvittaessa pyydettävä asiasta työ- ja elinkeinoministeriön lausunto.

Loppusijoituslaitoksen ydinlaitoskonseptia koskeva lausunto käsitellään ja ratkaistaan samanaikaisesti kuin laitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunto.

82 §

Ennakkotieto

Säteilyturvakeskus voi hakemuksesta antaa ennakkotiedon siitä, miltä osin ydinlaitokseen suunniteltu järjestelmä, rakenne tai laite tai niiden muodostama kokonaisuus taikka turvallisuuden osoittamisessa käytettävä menettely täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset. Ennakkotietoa koskeva hakemus voidaan käsitellä ja ratkaista, kun asiassa on annettu ydinlaitoskonseptia koskeva lausunto.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus noudattaa antamaansa ennakkotietoa hakemuksesta, kun se käsittelee ja ratkaisee tässä laissa tarkoitetun järjestelmää, rakennetta tai laitetta koskevan asian. Ennakkotietoa ei kuitenkaan noudateta, jos:

1) ennakkotietoa koskevassa hakemuksessa annetut tiedot olivat siinä määrin virheelliset tai puutteelliset, että sillä olisi ollut vaikutusta asian ratkaisemiseen;

2) ydinlaitoskonseptia tai ennakkotiedon kohteena olevaa järjestelmää, rakennetta tai laitetta on muutettu tavalla, jolla on muu kuin vähäinen merkitys laitoksen turvallisuuden kannalta, tai siten, että se ei enää vastaa sitä, mitä on ratkaistu ennakkotiedossa; tai

3) päätöksessä sovellettu lainkohta on muuttunut tai säännöksen tulkinta on muuttunut tuomioistuimen päätöksellä siten, että ennakkotiedossa ratkaistu asia ei enää ole voimassa olevan lain tai sen tulkinnan mukainen.

83 §

Ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun hyväksyminen

Ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ydinlaitos täyttää tämän lain ydinlaitoksen turvallisuutta ja muut ydinlaitosta ja sen sijaintipaikkaa koskevat vaatimukset ottaen huomioon myös sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden vahvistamista ja ydinlaitoskonseptia koskevissa lausunnoissa esitetyt asiat.

84 §

Ydinlaitoksen suunnitteluperusteiden muuttaminen

Ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvien tai muiden ydinlaitoksen keskeisten suunnitteluperusteiden muuttamiseen on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksyminen.

85 §

Ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun muuttaminen rakentamisen aikana

Ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnitteluun rakentamisen aikana tehtävää muutosta koskevan suunnitelman on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, jos se:

1) muuttaa ydinlaitoksen toiminnallista tai rakenteellista kokonaisuutta taikka ydinlaitoksen turvallisuustoimintoja toteuttavan järjestelmän tai järjestelmien suunnitteluperustetta, toimintaperiaatetta tai keskeisiä riippuvuuksia; tai

2) voi vaikuttaa ydinlaitoksen järjestelmän tai järjestelmien turvallisuustoimintojen suorittamiseen tai niiden suojaamiseen ulkoisilta tai sisäisiltä tapahtumilta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

86 §

Ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun merkittävä muuttaminen ydinlaitoksen käytön aikana

Ydinlaitokseen sen käytön aikana tehtävän muutoksen periaatesuunnitelman on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, jos muutos:

1) vaikuttaa ydinlaitoksen turvallisuustoimintojen toiminnalliseen tai rakenteelliseen kokonaisuuteen; tai

2) muuttaa ydinlaitoksen turvallisuustoimintoja toteuttavan järjestelmän tai järjestelmien suunnitteluperustetta, toimintaperiaatetta tai keskeisiä riippuvuuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua periaatesuunnitelmaa tarkentavan järjestelmän tai rakennuksen järjestelmäsuunnittelun on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä.

87 §

Ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttava muutos ydinlaitoksen käytön aikana

Ydinlaitokseen sen käytön aikana tehtävää muutosta koskevan suunnitelman on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, jos muutos voi vaikuttaa olennaisesti turvallisuustoimintojen suojaamiseen ulkoisilta tai sisäisiltä tapahtumilta tai ydinlaitoksen järjestelmän tai järjestelmien tai rakennusten turvallisuustoimintojen suorittamiseen.

88 §

Säteilymittausjärjestelmien muutokset ydinlaitoksen rakentamisen tai käytön aikana

Ydinlaitoksen muuhun kuin turvallisuustoimintoja ohjaavaan 62 §:n 1 momentissa tarkoitettuun säteilymittausjärjestelmään tehtävän muutoksen suunnitelman on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, jos muutos vaikuttaa olennaisesti säteilymittausjärjestelmän luotettavuuteen tai periaatteisiin.

89 §

Ydinlaitoksen järjestelmien vähäiset muutokset

Muista kuin 85–87 §:ssä tarkoitetuista, ydinlaitoksen rakentamisen tai käytön aikana turvallisuuden kannalta tärkeisiin järjestelmiin tehtävistä muutoksista on toimitettava ennen niiden toteuttamista Säteilyturvakeskukselle tiedoksi yhteenveto. Sama koskee ydinlaitoksen säteilymittausjärjestelmän muutosta lukuun ottamatta 85–88 §:ssä tarkoitettua muutosta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

90 §

Ydinlaitoksen järjestelmiin rinnastettavat kokonaisuudet

Ydinlaitoksen toiminnan kannalta ydinlaitoksen järjestelmään rinnastettavaan tärkeään kokonaisuuteen tehtävää muutosta koskevan suunnitelman on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, jos muutoksella voi olla muu kuin vähäinen vaikutus ydinlaitoksen turvallisuuteen tai ydinjätehuollon toteutukseen.

91 §

Ydinlaitosta koskevan suunnittelun hyväksyminen

Säteilyturvakeskus hyväksyy 84 §:ssä tarkoitetun suunnitteluperusteiden muuttamisen, 85, 87, 88 ja 90 §:ssä tarkoitetun muutossuunnitelman sekä 86 §:ssä tarkoitetun periaatesuunnitelman ja sitä tarkentavan järjestelmäsuunnittelun, jos 83 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.

92 §

Muutosten vaikutus muihin ydinlaitosta koskeviin suunnitelmiin ja menettelyihin

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinmateriaalivalvontaa, ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden ikääntymisen hallintaa, säteilyvaaratilanteita, turvajärjestelyjä, 173 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valmiustilanteita ja käytöstäpoistoa koskevien sekä muiden tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamiseksi tehdään muutokset, jotka ovat tarpeen 84–90 §:ssä tarkoitettujen ydinlaitoksen ja sen järjestelmien muutosten takia.

93 §

Järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden luokituksen muuttaminen

Luvanhaltija voi hakea järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden turvallisuusluokituksen ja maanjäristysluokituksen muuttamista myös muutoin kuin osana 84–88 ja 90 §:ssä tarkoitettuja ydinlaitoksen ja sen järjestelmien muutoksia. Turvallisuusluokituksen ja maanjäristysluokituksen muuttamiseen sovelletaan 77 §:ää.

94 §

Loppusijoituslaitoksen suunnittelun muuttaminen tai tarkentaminen

Jos loppusijoituslaitoksen suunnittelua muutetaan tai tarkennetaan 84–88 §:ssä tarkoitetulla tavalla laitoksen rakentamisen tai käytön aikana, loppusijoituslaitoksen suunnittelun hyväksymisessä sovelletaan 91 §:ää siten, että vaikutus arvioidaan myös loppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuuden kannalta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Luvanhaltija saa hakea loppusijoituslaitoksen vapautumisesteeksi tarkoitetun ja siihen välittömästi liittyvän rakenteen vaativuusluokituksen muuttamista myös muutoin kuin osana 84–88 §:ssä tarkoitettuja muutoksia. Vaativuusluokituksen muuttamiseen sovelletaan 77 §:ää.

95 §

Ydinlaitoksen turvallisuusseloste

Ydinlaitoksesta on laadittava turvallisuusseloste, joka sisältää ydinlaitoksen teknisen turvallisuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot ydinlaitoksesta, sen järjestelmistä, rakennuksista, rakenteista, laitteista, sijaintipaikasta, käyttötoiminnan periaatteista ja turvallisuuden osoittamisesta.

Ydinlaitoksen turvallisuusseloste on ydinlaitoksen rakentamisen ja käytön aikana pidettävä ajan tasalla. Turvallisuusselosteeseen on sisällytettävä ydinlaitokseen tehdyt muutokset siten, että ydinlaitoksen turvallisuudesta säilyy riittävä kokonaiskäsitys.

96 §

Luvanhaltijan tietojenantovelvollisuus

Luvanhaltijan on pidettävä yleiskuvaus laitoksesta ja noudatetuista turvallisuusperiaatteista yleisesti nähtävillä.

Tietoaineistojen salassapidosta säädetään 449 §:ssä.

97 §

Määräystenantovaltuus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä:

- 1) 85–88 §:ssä tarkoitetun suunnitelman sisällöstä;
- 2) 89 §:ssä tarkoitetun yhteenvedon sisällöstä;
- 3) 95 §:ssä tarkoitetun ydinlaitoksen turvallisuusselosteen sisällöstä.

11 luku

Ydinlaitoksen rakennukset, rakenteet ja laitteet

98 §

Ydinlaitoksen rakennuksia ja rakenteita koskevat tekniset vaatimukset

Ydinlaitoksen rakennukset on suunniteltava ja rakennettava ja sen rakenteet valittava tai suunniteltava ja valmistettava sekä asennettava ydinlaitokseen siten, että ydinlaitoksen turvallisuus ei vaarannu. Lisäksi on noudatettava, mitä rakentamislain 29, 31–34, 39 ja 40 §:ssä

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

tai niiden nojalla säädetään rakentamisen ja rakenteiden olennaisista teknisistä vaatimuksista. Muilta osin rakentamislain 4 lukua ei sovelleta ydinlaitoksen rakennuksiin eikä rakenteisiin.

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että rakentamislain 31–34, 39 ja 40 §:n nojalla annetun säännöksen mukaisesta tarkemmasta teknisestä vaatimuksesta poiketaan, jos poikkeaminen on ydinlaitoksen turvallisuudesta tässä laissa säädettyjen vaatimusten kannalta perusteltua välttämätöntä ja asianomaisen rakentamislaisissa tarkoitetun olennaisen teknisen vaatimuksen noudattaminen ei vaarannu.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisuuden edellyttämistä teknisistä ratkaisuista ydinlaitoksen rakentamisessa ja sen rakenteissa.

99 §

Ydinlaitoksen laitteita koskevat tekniset vaatimukset

Ydinlaitoksen laitteet ja automaatiojärjestelmän järjestelmälusta on valittava tai suunniteltava ja valmistettava sekä asennettava ydinlaitokseen siten, että ydinlaitoksen turvallisuus ei vaarannu.

Ydinteknisiin painelaitteisiin sovelletaan lisäksi, mitä painelaitelaissa säädetään niitä koskevista turvallisuusvaatimuksista. Ydinteknisten koneiden on täytettävä EU:n koneasetuksen mukaiset terveyttä ja turvallisuutta koskevat vaatimukset siltä osin kuin niiden noudattaminen ei vaaranna ydinlaitoksen turvallisuutta. Mainitun asetuksen mukainen terveyttä ja turvallisuutta koskeva tavoite on toteutettava muilta osin sellaisella tavalla, joka ei vaaranna ydinlaitoksen turvallisuutta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisuuden edellyttämistä teknisistä ratkaisuista ydinteknisissä mekaanisissa laitteissa sekä sähkö- ja automaatiolaitteiden ja automaatiojärjestelmien järjestelmälustojen laitteiden soveltuvuudesta ja asentamisesta ydinlaitokseen.

100 §

Ydinlaitoksen rakenteita ja laitteita koskevien vaatimusten noudattamisen varmistaminen

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen rakenteen, laitteen ja automaatiojärjestelmän järjestelmälustan vaatimustenmukaisuus arvioidaan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Lisäksi sovelletaan, mitä muualla laissa tai Euroopan unionin asetuksessa säädetään rakenteiden ja laitteiden vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnista.

101 §

Ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden yleiset vaatimusmäärittelyt

Turvallisuuteen vaikuttaviin ydinlaitoksen rakenteisiin ja laitteisiin sovellettavat vaatimukset ja soveltamisohjeet, niiltä ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta edellytettävät tekniset ominaisuudet sekä näiden vaatimusten, soveltamisohjeiden ja teknisten ominaisuuksien

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

noudattamisen varmistamiseksi tarvittavat menettelyt on määriteltävä (*yleiset vaatimusmäärittelyt*). Yleiset vaatimusmäärittelyt on pidettävä ajan tasalla.

Yleisten vaatimusmäärittelyjen on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymät. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ydinlaitoksen rakenteeseen tai laitteeseen sovellettavat vaatimukset, soveltamisohjeet, edellytettävät tekniset ominaisuudet ja menettelyt muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden, jonka perusteella rakenteen tai laitteen voidaan arvioida toimivan luotettavasti osana ydinlaitosta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä yleisiin vaatimusmäärittelyihin sisällytettävistä asiakokonaisuuksista ja yleisten vaatimusmäärittelyjen arvioinnin perusteista.

102 §

Ydinlaitoksen rakenteita ja laitteita koskevat yksityiskohtaiset tekniset suunnitelmat

Turvallisuuteen vaikuttavasta ydinlaitoksen rakenteesta, laitteesta ja automaatiojärjestelmän järjestelmäalustasta on laadittava yksityiskohtainen tekninen suunnitelma, jossa noudatetaan hyväksyttyä ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelua ja siihen hyväksyttyjä muutoksia ja tarkennuksia sekä asianomaista rakennetta tai laitetta koskevia hyväksyttyjä yleisiä vaatimusmäärittelyjä. Suunnitelmassa on kuvattava rakenne, laite tai järjestelmäalusta, sen käyttöpaikkaan ydinlaitoksessa perustuvat suunnitteluperusteet ja ominaisuudet sekä suunnitelman noudattamisen varmistamiseksi sovellettavat menettelyt. Suunnitelmassa on myös selvitettävä, miten rakenne toimii ydinlaitoksen osana tai laite ydinlaitoksen järjestelmän osana siten, että ydinlaitoksen turvallisuus ei vaarannu.

Yksityiskohtaista teknistä suunnitelmaa ei vaadita sellaisille turvallisuuteen vaikuttaville ydinlaitoksen rakenteille tai laitteille, joiden osalta yleiset vaatimusmäärittelyt sisältävät 1 momentissa tarkoitetut tiedot ja Säteilyturvakeskus on hyväksynyt poikkeamisen yksityiskohtaista teknistä suunnitelmaa koskevasta vaatimuksesta osana yleisten vaatimusmäärittelyjen hyväksymistä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä yksityiskohtaisiin teknisiin suunnitelmiin sisällytettävistä asiakokonaisuuksista.

103 §

Tarkastustoiminnan toimivallan jako

Säteilyturvakeskus:

- 1) tarkastaa yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman, jos kyse on:
 - a) ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävästä rakenteesta;
 - b) ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävästä ydinteknisestä mekaanisesta laitteesta tai sähkö- ja automaatiolaitteesta;
 - c) turvallisuuteen vaikuttavasta ydinlaitoksen automaatiojärjestelmän järjestelmäalustasta;
- 2) tekee vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, jos kyse on:
 - a) ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävästä ydinteknisestä rakenteesta tai mekaanisesta laitteesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

b) ydinlaitoksen turvallisuustoimintojen toteuttamisen kannalta merkittävän ydinteknisten rakenteen tai mekaanisen laitteen varaosasta;

3) tekee käyttöönottotarkastukset ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävälle rakenteille ja ydinteknisille mekaanisille laitteille.

Säteilyturvakeskuksen hyväksymä tarkastuslaitos tekee muut kuin 1 momentissa tarkoitetut yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastukset, vaatimustenmukaisuuden arvioinnit ja käyttöönottotarkastukset, jos niitä edellytetään tehtäväksi turvallisuuteen vaikuttaville ydinlaitoksen rakenteille tai laitteille.

Säteilyturvakeskus vahvistaa ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden yksityiskohtaisen tarkastustoiminnan toimivallan jaon ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelusta tai sen muuttamisesta toimitettujen tietojen perusteella. Säteilyturvakeskus voi vahvistamista koskevassa päätöksessä hyväksyä, että tarkastuslaitos tekee 1 momentin 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetun yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastamisen, 2 kohdassa tarkoitetut vaatimustenmukaisuuden arvioinnit tai 3 kohdassa tarkoitetut käyttöönottotarkastukset siltä osin kuin tälle ei ole ydinlaitoksen turvallisuuteen liittyvän kokonaisarvioinnin perusteella estettä. Säteilyturvakeskus voi vahvistamista koskevassa päätöksessä myös hyväksyä, että Säteilyturvakeskuksen hyväksymä 436 §:ssä tarkoitettu omatarkastuslaitos saa tehdä 2 momentissa tarkoitettujen ydinteknisten rakenteiden ja mekaanisten laitteiden yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastukset ja niihin liittyvät vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, jos rakenteen tai laitteen merkitys ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta ei edellytä riippumatonta tarkastusta. Säteilyturvakeskus voi luvanhaltijaa kuultuaan muuttaa vahvistettua tarkastustoiminnan toimivallan jakoa, jos se on perusteltua laitteen tai rakenteen turvallisuusmerkityksestä saadun uuden tiedon perusteella.

Säteilyturvakeskus voi hakemuksesta poiketa vahvistetusta tarkastustoiminnan toimivallan jaosta ja:

1) tarkastaa 2 momentissa tarkoitetun yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman, jos se liittyy kiinteästi sellaiseen yksityiskohtaiseen tekniseen suunnitelmaan, jonka tarkastaminen on Säteilyturvakeskuksen tehtävä;

2) tarkastaa 2 momentissa tarkoitetun yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tai tehdä 2 momentissa tarkoitetun vaatimustenmukaisuuden arvioinnin tilanteessa, jossa vaadittua tarkastuslaitosta ei ole käytettävissä;

3) tehdä käyttöönottotarkastuksen 2 momentissa tarkoitetulle rakenteelle tai laitteelle, jos se on käyttöönoton tavoitteen ja tehokkaan toteuttamisen kannalta perusteltua.

104 §

Yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastaminen

Yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastuksessa selvitetään, täyttyvätkö 102 §:ssä säädetyt vaatimukset ja onko suunnitelma muutoinkin tehty ydinlaitoksen turvallisuutta koskevan tavoitteen kannalta asianmukaisesti sekä ottaen huomioon, mitä Säteilyturvakeskus on hyväksynyt sovellettavassa yleisessä vaatimusmäärittelyssä ja ydinlaitoksen järjestelmien osalta kokonais- ja järjestelmäsuunnittelussa ja siihen tehdyissä muutoksista. Ydinteknisen rakenteen ja mekaanisen laitteen yksityiskohtainen tekninen suunnitelma tarkastetaan osana vaatimustenmukaisuuden arviointia. Kun Säteilyturvakeskus tarkastaa yksityiskohtaisen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

teknisen suunnitelman, tarkastuksen perusteella tehdään päätös, jossa otetaan kantaa tarkastuksessa selvitettyihin asioihin ja suunnitelmaan vaadittaviin muutoksiin.

Ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävän ydinteknisen rakenteen tai mekaanisen laitteen valmistuksen saa aloittaa vasta, kun Säteilyturvakeskus on sitä koskevan yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastuksessa todennut sen täyttävän säädetyt vaatimukset, jollei Säteilyturvakeskus ole perustellusta syystä yleisessä vaatimusmäärittelyssä hyväksynyt poikkeusta tästä vaatimuksesta. Tämä ei kuitenkaan rajoita sellaisten valmistukseen liittyvien toimenpiteiden suorittamista, joilla ei ole merkittävää vaikutusta valmiin rakenteen tai laitteen turvallisuuteen.

Jos tarkastetusta yksityiskohtaisesta teknisestä suunnitelmasta poiketaan siten, että tällä on vaikutusta ydinlaitoksen turvallisuuteen, suunnitelma on tältä osin tarkastettava uudestaan sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Muut poikkeamat on toimitettava tiedoksi 103 §:n mukaan toimivaltaiselle taholle.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 3 momentissa tarkoitettujen poikkeuksen turvallisuusvaikutuksen arvioinnista ja poikkeusta koskeviin ilmoituksiin liittyvistä menettelyistä.

105 §

Ydinteknisten rakenteiden ja mekaanisten laitteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnin perusteet

Luvanhaltijan on toimitettava 103 §:ssä säädetyin toimivallan jaon mukaisesti Säteilyturvakeskukselle tai tarkastuslaitokselle vaatimustenmukaisuuden arviointia varten tarvittavat tiedot, suunnitelmat ja niiden perusteet sekä järjestettävä Säteilyturvakeskukselle tai tarkastuslaitokselle riittävät edellytykset valvoa valmistusta ja saada valmistajalta tietoja.

Sellaisen ydinteknisen rakenteen ja mekaanisen laitteen, jonka vaatimustenmukaisuus on arvioitu tämän lain mukaisesti, saa asentaa ainoastaan sellaiseen ydinlaitokseen ja käyttää sellaisessa ydinlaitoksessa, johon se yleisten vaatimusmäärittelyjen ja yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman mukaan soveltuu.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja sitä varten tarvittavista tiedoista.

106 §

Ydinteknisten rakenteiden ja mekaanisten laitteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Ydinteknisen rakenteen ja mekaanisen laitteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa tarkastetaan yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman lisäksi, että:

- 1) rakenteen tai laitteen valmistajalla on asianmukainen johtamisjärjestelmä ja muut edellytykset suunnitella ja valmistaa rakenne tai laite vaatimusten mukaisesti;
- 2) rakenne tai laite sekä sen valmistus on suunniteltu siten, että säädetyt vaatimukset täytetään, ja luvanhaltija on varmistanut tämän;
- 3) rakenne tai laite rakennetaan tai valmistetaan sitä koskevien vaatimusten mukaisesti;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

4) rakenne tai laite on vaatimusten mukainen ottaen huomioon sen käyttöpaikka ydinlaitoksessa.

Jos kyse on sellaisesta 103 §:ssä tarkoitettusta yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastamisesta ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, jonka tekee Säteilyturvakeskuksen hyväksymä tarkastuslaitos, arviointi saadaan tehdä 1 momentissa säädetystä poiketen myös siten, että yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastamisen lisäksi:

1) rakenteelle tai laitteelle tehdään tyyppitarkastus ja sen tyyppimukaisuus varmistetaan ottaen huomioon rakenteen tai laitteen merkitys ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tarkastamalla ja valvomalla tuotannon laatujärjestelmää tai kohdistamalla tarkastuksia rakenteeseen tai laitteeseen; tai

2) valmistajan laatujärjestelmän asianmukaisuus tarkastetaan ja sen noudattamista valvotaan sekä valmistaja vakuuttaa ja varmistaa noudattavansa hyväksytyä laatujärjestelmää.

Jos rakenteen tai laitteen vaatimustenmukaisuus on arvioitu 1 momentin mukaisesti ja sama valmistaja valmistaa muun ydinteknisen rakenteen tai mekaanisen laitteen, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua arviointia ei ole tarpeen tehdä uudestaan, ellei siihen ole ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta erityistä syytä. Edellytyksenä on lisäksi, että luvanhaltija vuosittain arvioi, että valmistajan ja valmistajan käyttämien testauslaitosten laatujärjestelmät ja johtamisjärjestelmät täyttävät mainitussa kohdassa säädetyn vaatimuksen sekä laatii arviointien tuloksista yhteenvedon.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinteknisten rakenteiden ja mekaanisten laitteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta johtamisjärjestelmästä.

107 §

Ydinteknisiin rakenteisiin ja mekaanisiin laitteisiin liittyvät luvanhaltijan täydentävät velvoitteet

Luvanhaltijan on varmistettava ennen ydinteknisen rakenteen tai mekaanisen laitteen käyttöönottoa, että:

- 1) rakenne tai laite täyttää säädetty vaatimukset;
- 2) rakenteen tai laitteen vaatimustenmukaisuus on arvioitu noudattaen siihen sovellettavaa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä;
- 3) rakenteen tai laitteen vaatimustenmukaisuus ei ole vaarantunut varastoinnin eikä kuljetuksen aikana;
- 4) rakenteen tai laitteen valmistaja on laatinut tekniset asiakirjat, ja ne ovat Säteilyturvakeskuksen tai tarkastuslaitoksen saatavilla;
- 5) rakenteeseen tai laitteeseen on kiinnitetty laitteen tunnistetiedot ja valmistajan tiedot;
- 6) rakenteeseen tai laitteeseen on liitetty turvallisen käytön kannalta tarpeelliset ohjeet ja turvallisuustiedot.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

108 §

Pitkän valmistusajan vaativat ydintekniset rakenteet ja mekaaniset laitteet

Edellä 104 §:ssä säädetystä poiketen Säteilyturvakeskus voi tarkastaa sellaisen ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävän ydinteknisen rakenteen tai mekaanisen laitteen yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman, joka vaatii pitkän valmistusajan, jos:

1) ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun hyväksymistä on haettu tai luvanhaltija on aiemmin saanut hyväksymisen vastaavaa ydinlaitosta koskevalle kokonais- ja järjestelmäsuunnittelulle;

2) kokonais- ja järjestelmäsuunnittelun hyväksymistä koskevassa hakemuksessa ja sen perusteella tehdyssä arvioinnissa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka estävät yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman tarkastamisen; ja

3) kyseistä rakennetta tai laitetta koskeva yleinen vaatimusmäärittely on hyväksytty tai sitä koskevassa yksityiskohtaisessa teknisessä suunnitelmassa on esitetty yleisessä vaatimusmäärittelyssä edellytetyt seikat riittävässä laajuudessa.

Luvanhaltijan on vuosittain arvioitava 1 momentissa tarkoitettun rakenteen tai laitteen valmistajan laatujärjestelmä ja valmistajan käyttämien testauslaitosten pätevyyden osoittaminen sekä laadittava arviointien tuloksista yhteenveto.

109 §

Automaatiojärjestelmän järjestelmäalustan vaatimustenmukaisuuden arviointi

Ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävän automaatiojärjestelmän järjestelmäalustan vaatimustenmukaisuuden on oltava päteväksi todetun sertifiointilaitoksen arvioima.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa arvioinnissa tarkastetaan, että valmistajalla on asianmukainen johtamisjärjestelmä ja muut edellytykset suunnitella ja valmistaa järjestelmäalusta vaatimusten mukaisesti, sekä tyyppihyväksytään järjestelmäalustaan sisältyvät osat ja varmistetaan niiden olevan hyväksytyin tyyppin mukaisia.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä automaatiojärjestelmän järjestelmäalustan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä.

110 §

Turvallisuuteen vaikuttavien ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden käyttöönottotarkastus

Turvallisuuteen vaikuttavan ydinlaitoksen rakenteen, laitteen ja automaatiojärjestelmän järjestelmäalustan saa ottaa käyttöön, kun sille on tehty käyttöönottotarkastus. Käyttöönottotarkastuksessa varmistetaan, että rakenne, laite tai järjestelmäalusta on asennettu käyttöpaikkaan siten, että se ei vaaranna ydinlaitoksen turvallisuutta. Käyttöönottotarkastuksessa varmistetaan myös, että yksityiskohtaista teknistä suunnitelmaa ja muutoinkin rakennetta, laitetta tai järjestelmäalustaa koskevia tämän lain vaatimuksia on noudatettu.

Ydinlaitoksen painelaitteiden käyttöönottotarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä siitä säädetään painelaitelaissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä käyttöönottotarkastuksen sisällöstä.

111 §

Ydinlaitoksen rakentaminen

Ydinlaitoksen sijaintipaikalla ei saa tehdä ydinlaitoksen rakenteisiin liittyviä töitä ennen kuin ydinlaitoksen rakentamislupa on lainvoimainen, ellei 467 §:n nojalla ole muuta määrätty.

Ydinlaitoksen rakentamisessa on noudatettava Säteilyturvakeskuksen hyväksymiä suunnitelmia.

112 §

Ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden korjaukset ja muutokset

Mitä tässä luvussa säädetään ydinlaitoksen rakenteita ja laitteita sekä automaatiojärjestelmän järjestelmäalustaa koskevista vaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, yleisistä vaatimusmäärittelyistä, yksityiskohtaisesta teknisestä suunnitelmasta ja käyttöönottotarkastuksesta, sovelletaan myös, kun rakennetta, laitetta tai järjestelmäalustaa korjataan tai muutetaan siten, että sillä voi olla merkitystä ydinlaitoksen turvallisuuteen.

12 luku

Ydinpolttoaine ja säätöelementit

113 §

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien suunnittelu

Ydinpolttoaine sekä ketjureaktion hallintaan tarkoitettut kiinteässä olomuodossa olevat osat (*säätöelementit*) on suunniteltava siten, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ydinvoimalaitoksen reaktorissa, johon ne on tarkoitettu käytettäväksi. Lisäksi ydinpolttoaine ja säätöelementit on suunniteltava siten, että niiden kuljetus, käsittely, varastointi sekä jälleenkäsittely tai loppusijoittaminen voidaan toteuttaa turvallisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinpolttoaineen ja säätöelementtien suunnitteluvaatimuksista.

114 §

Ydinpolttoainetta ja säätöelementtejä koskevien suunnitelmien hyväksyminen

Ydinpolttoainetta ja säätöelementtejä ja niiden valmistusta koskevien suunnitelmien sekä niihin tehtävien merkittävien muutosten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymiä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 1) 113 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttyvät;
- 2) Säteilyturvakeskukselle on järjestetty mahdollisuus tarvittavalla tavalla valvoa valmistusta;
- 3) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Muut kuin merkittävät muutokset ydinpolttoaineeseen ja säätöelementteihin ja niiden valmistusta koskeviin suunnitelmiin on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi viipymättä suunnitelman muuttamisen jälkeen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinpolttoainetta ja säätöelementtejä koskevien suunnitelmien sisällöstä.

115 §

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien valmistus

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien valmistuksen saa aloittaa, kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt 114 §:ssä tarkoitetut suunnitelmat. Ennen suunnitelmien hyväksymistä valmistuksessa saa kuitenkin ryhtyä sellaisiin toimiin, joilla ei ole merkittävää vaikutusta ydinpolttoaineen tai säätöelementtien turvallisuuteen. Säteilyturvakeskus voi hyväksyä ydinpolttoaineen koe-erän valmistuksen aloittamisen ennen suunnitelmien hyväksymistä, jos se on perusteltua ydinpolttoaineen soveltuvuuden arvioimiseksi ja mainitun pykälän 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Luvanhaltijan on varmistettava, että valmistuksessa noudatetaan 114 §:ssä tarkoitettuja hyväksytyjä suunnitelmia ja niitä koskevien Säteilyturvakeskuksen päätösten määräyksiä. Luvanhaltijan on ilmoitettava viipymättä Säteilyturvakeskukselle valmistukseen liittyvistä muista kuin vähäisistä poikkeamista. Lisäksi luvanhaltijan on huolehdittava ydinpolttoaine-erän yksilöimisestä siten, että se on tunnistettavissa ydinmateriaalivalvontaa, laadunvalvontaa ja muuta valvontaa varten. Polttoaineen ja säätöelementtien vaatimustenmukaisuuden arviointiin sovelletaan, mitä 105 §:n 1 momentissa ja 106 §:n 1 momentissa säädetään sekä 105 §:n 3 momentin ja 106 §:n 4 momentin nojalla määrätään ydinteknisen rakenteen ja mekaanisen laitteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä toimenpiteistä, jotka ovat sallittuja ennen suunnitelmien hyväksymistä sekä ydinpolttoaineen ja säätöelementtien valmistuksen valvonnasta.

116 §

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien hyväksyminen käyttöön

Ydinpolttoaine-erää ja säätöelementtejä saa käyttää ydinvoimalaitoksessa, kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt ne käyttöön. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ydinpolttoaine-erä tai säätöelementit ovat hyväksytyjen suunnitelmien mukaisia tai suunnitelmista poikkeaminen ei vaaranna ydinvoimalaitoksen turvallisuutta ja että valmistuksessa on noudatettu 115 §:ää.

Jos kyse ei ole tiettyä ydinvoimalaitosta ja tiettyä käyttöjaksoa varten tarkoitettua ydinpolttoaineesta tai tarkoitetuista säätöelementeistä taikka niiden turvallisuudesta ja laadusta on muuten kuin 115 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla mahdollista varmistua,

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä aiemmin valmistetun ydinpolttoaineen tai valmistettujen säätöelementtien käyttöön ottamisen ydinlaitoksessa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinpolttoaineen ja säätöelementtien hyväksymisestä käyttöön.

117 §

Ydinpolttoaineen käyttö ydinvoimalaitoksen reaktorissa

Ydinpolttoainetta on käytettävä ydinvoimalaitoksen reaktorissa siten, että ydinvoimalaitoksen turvallisuus ei vaarannu.

Ydinpolttoaineen käyttö ydinvoimalaitoksen reaktorissa edellyttää Säteilyturvakeskuksen hyväksymää suunnitelmaa jokaista reaktorin käyttöjaksoa varten. Hyväksymisen edellytyksenä on, että 1 momentissa säädetty edellytys täyttyy.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetusta suunnitelmasta.

118 §

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien käytönvalvonta ja kunnonvalvonta

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien käytön ja varastoinnin turvallisuus on varmistettava. Turvallisuuden varmistamiseksi luvanhaltijalla on oltava kirjalliset menettelyt ydinpolttoaineen ja säätöelementtien käytön ja kunnon valvomiseksi.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinpolttoaineen ja säätöelementtien käytön ja kunnon valvonnan menettelyjen sisällöstä.

119 §

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien korjaaminen

Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien purkaminen tarkastuksia varten sekä korjaaminen on toteutettava hallitusti ja niiden on tarkastusten tai korjausten jälkeen täytettävä 113 §:n 1 momentissa säädetty vaatimukset. Ydinpolttoaineen ja säätöelementtien korjaamista varten on oltava korjaussuunnitelma, joka on etukäteen toimitettava Säteilyturvakeskukselle.

Jos ydinpolttoaineen tai säätöelementin korjaamisessa on tarkoitus käyttää muita kuin valmistusta koskevan hyväksytyt suunnitelman mukaisia osia, niiden valmistusta varten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä suunnitelma. Hyväksymiseen sovelletaan, mitä 114 §:ssä säädetään siinä tarkoitettujen suunnitelmien hyväksymisestä.

Korjattua ydinpolttoainetta ja säätöelementtiä saa käyttää ydinvoimalaitoksessa sen jälkeen kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt sen käyttöön. Hyväksymiseen sovelletaan 116 §:n 1 momenttia. Lisäksi luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että korjatulle ydinpolttoaineelle tai säätöelementille tehdään tarvittavat tarkastukset ja testaukset, joilla osoitetaan soveltuvuus suunniteltuun käyttöön.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinpolttoaineen ja säätöelementtien korjaamisesta ja sitä koskevista suunnitelmista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

13 luku

Ydinlaitoksen organisaatio ja johtaminen

120 §

Ydinlaitoksen turvallisuuden edistäminen toiminnassa

Luvanhaltijan on edistettävä luvan mukaisessa toiminnassa sellaisia arvoja, asenteita ja toimintatapoja, jotka tukevat ydinlaitoksen turvallisuutta ja sen parantamista. Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavat havainnot ja tapahtumat tunnistetaan ja selvitetään ja että myös muiden ydinlaitosten havaintoja ja tapahtumia arvioidaan. Luvanhaltijan on toteutettava näiden perusteella tunnistetut tarpeelliset toimenpiteet.

Luvanhaltijan on arvioitava 1 momentissa tarkoitettuja arvoja, asenteita ja toimintatapoja säännöllisesti sekä lisäksi, jos niissä on aihetta olettaa olevan turvallisuutta heikentäviä piirteitä taikka ydinlaitoksen toiminnassa tai toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavaa tietoa vaihdetaan muiden sellaisten organisaatioiden kanssa, joiden toiminnalla voi olla vaikutusta ydinlaitoksen turvallisuuteen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisuutta edistävästä arvoista, asenteista ja toimintatavoista sekä niiden arvioimisesta, turvallisuutta kehittävästä toimista ja 3 momentissa tarkoitettua tiedonvaihdoista.

121 §

Johtamisjärjestelmä

Luvanhaltija vastaa siitä, että luvan mukaista toimintaa varten määritellään menettelyt, toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet sekä näihin liittyvä ohjeistus sen mukaan kuin on tarpeen toiminnan harjoittamiseen tämän lain mukaisesti. Menettelyiden, toimivaltuuksien, vastuiden ja velvollisuuksien on oltava ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta oikeasuhtaisia, ja niissä on otettava huomioon inhimilliset ja organisatoriset tekijät. Luvanhaltijan muut tavoitteet eivät saa vaarantaa ydinlaitoksen turvallisuutta. Luvanhaltijan on myös huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen ja sen muutosten suunnittelussa noudatetaan turvallisuuden saavuttamiseksi riittäviä menettelyjä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden toteutumista varten luvanhaltijalla on oltava johtamisjärjestelmä, joka on pidettävä ajan tasalla ja jonka vaatimustenmukaisuutta on säännöllisesti arvioitava.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa säädetyistä menettelyistä ja vaatimuksista sekä 2 momentin mukaisen johtamisjärjestelmän sisällöstä ja ajan tasalla pitämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

122 §

Ydinlaitoksen henkilöstö

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi on riittävästi henkilöstöä, jolla on tarpeellinen koulutus, kokemus ja soveltuvuus sekä tosiasiallinen mahdollisuus tehtäviensä hoitamiseen. Luvanhaltijan on järjestelmällisesti seurattava ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavan henkilöstön riittävyttä ja soveltuvuutta sekä varmistettava, että henkilöstön osaamista pidetään yllä ja kehitetään sen mukaan kuin ydinlaitoksen turvallisuus edellyttää.

Luvanhaltijan on määriteltävä henkilöstö, jonka on oltava ydinlaitoksella paikalla tai käytettävissä sen turvallisuuden varmistamiseksi. Luvanhaltijan on myös nimettävä ne henkilöt, jotka johtavat ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta keskeisiä toimintoja.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavasta henkilöstöstä sekä sille asetetuista vaatimuksista ja sen osaamisen kehittämisestä.

123 §

Ylin johto

Luvanhaltijan hallituksessa tai vastaavassa toimielimessä on oltava ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tarpeellinen asiantuntemus sekä muuta tehtävän hoitamisen vaatimaa osaamista ja kokemusta. Lisäksi hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenten on oltava hyvämaineisia.

Luvanhaltijan ylimmällä johtajalla on oltava tehtävän hoitamisen kannalta riittävä ydinlaitoksen turvallisuutta ja sen sääntelyä koskeva asiantuntemus ja kokemus sekä soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Lisäksi hänen on oltava hyvämaineinen ja myös muutoin tehtävään soveltuva.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentin mukaan vaadittavasta asiantuntemuksesta ja kelpoisuudesta.

124 §

Hankintojen ja toimitusketjun hallinta

Luvanhaltija saa käyttää ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavassa toiminnassa ainoastaan sellaisia toimittajia ja alihankkijoita, jotka kykenevät toimittamaan ydinlaitoksen turvallisuuden edellyttämät, vaatimustenmukaiset tuotteet tai palvelut. Hankinnat on suunniteltava ja toteutettava turvallisuudelle asetettujen vaatimusten kannalta yhteensopivalla tavalla. Hankintojen ja toimitusketjun hallintaan on oltava asianmukaiset menettelyt.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä hankinnan ja toimitusketjun hallinnassa tarvittavista menettelyistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

125 §

Sisäinen valvonta

Luvanhaltijan on huolehdittava ydinlaitoksen toiminnan, toimintojen ja teknisten ratkaisujen sisäisestä valvonnasta siten, että se on ydinlaitoksen turvallisuuden ja tämän lain säännösten noudattamisen varmistamisen kannalta riittävää.

Luvanhaltijan on ryhdyttävä toimiin sisäisessä valvonnassa havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja niiden uusiutumisen estämiseksi sekä arvioitava tehtyjen toimien riittävyyttä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sisäisen valvonnan järjestämisestä.

126 §

Riippumaton ydinlaitoksen turvallisuusvalvonta

Luvanhaltijan on järjestettävä riippumaton ydinlaitoksen turvallisuusvalvonta, jonka tehtävänä on arvioida sisäisen valvonnan riittävyyttä ja tehokkuutta sekä organisaation kykyä huolehtia muiden tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamisesta.

Riippumattoman turvallisuusvalvonnan tuloksista ja toimenpidesuosituksista on säännöllisesti raportoitava organisaation ylimmälle johdolle, jonka on päätettävä, mihin toimiin tulosten ja suositusten perusteella ryhdytään.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä riippumattoman turvallisuusvalvonnan järjestämisestä.

127 §

Ydinlaitoksen muutosten hallinta

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen tekniset, organisatoriset ja toiminnalliset muutokset toteutetaan järjestelmällisesti ja hallitusti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen muutosten hallinnasta.

128 §

Ydinlaitoksen turvallisuusriskien ja -poikkeamien hallinta

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuteen liittyviä riskejä tunnistetaan ja hallitaan järjestelmällisesti.

Luvanhaltijan on myös huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuteen liittyviä poikkeamia hallitaan järjestelmällisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisuuteen liittyvien riskien ja poikkeamien hallintaan liittyvistä menettelyistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

129 §

Tietoaineiston hallinta

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta olennaista tietoaineistoa ylläpidetään ja hallitaan järjestelmällisesti ydinlaitoksen elinkaaren aikana.

Luvanhaltijan on varmistettava, että se saa käyttöönsä tuotteiden ja palveluiden toimittajilta ja näiden alihankkijoilta riittävät tiedot siten, että ydinlaitoksen turvallisuudesta on mahdollista huolehtia sen elinkaaren aikana.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tietoaineiston hallintaan liittyvistä menettelyistä.

14 luku

Ydinlaitoksen käyttö

130 §

Ydinlaitoksen käytön turvallisuus

Ydinlaitosta on käytettävä turvallisesti.

Ydinlaitoksen häiriö-, uhka- ja onnettomuustilanteissa on välittömästi ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen turvallisesta käytöstä sekä turvallisuuden kannalta tarpeellisista toimenpiteistä häiriö-, uhka- ja onnettomuustilanteissa.

131 §

Ydinvoimalaitoksen ohjaaja

Ydinvoimalaitoksessa on oltava laitoksen turvallisen käytön kannalta riittävä määrä laitoksen prosessin hallinnasta vastaavia ohjaajia, jotka Säteilyturvakeskus on hyväksynyt asianomaiseen tehtävään kyseisessä laitoksessa. Tällaisessa tehtävässä saa toimia vain sellainen henkilö, jolla on voimassa oleva hyväksyminen kyseistä tehtävää varten. Hyväksymisen edellytyksenä on:

1) tehtävän kannalta tarpeellinen yleinen tekninen koulutus ja kokemus sekä soveltuvuus tehtävän hoitamiseen;

2) kyseiseen tehtävään perehdyttävä erityinen koulutus; ja

3) osoitus tehtävän edellyttämästä osaamisesta.

Hyväksytyn ydinvoimalaitoksen ohjaajan on työskenneltävä säännöllisesti siinä tehtävässä, jota hyväksyminen koskee, sekä suoritettava hyväksytysti osaamisen ylläpidon edellyttämät kertauskoulutukset.

Luvanhaltijan on järjestettävä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettu koulutus sekä huolehdittava 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua osaamisen osoittamisesta ja

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

varmistettava 1 kohdassa tarkoitettu soveltuvuus terveydentilan osalta työterveyshuollossa toteutettavilla terveystarkastuksilla vuosittain ja muutoin tarpeen mukaan.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinvoimalaitoksen ohjaajan tehtävässä edellytettävän koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä, osaamisen osoittamista koskevista toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä ydinvoimalaitoksen ohjaajan tehtävän hoitamisesta ja sen edellyttämän pätevyyden ylläpidosta.

132 §

Ydinlaitoksen tilan valvonta ja ohjaus

Ydinlaitoksen tilaa on valvottava ja ohjattava järjestelmällisesti ja luotettavasti ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi.

Ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden käyttökuntoisuutta on valvottava järjestelmällisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen tilan valvonnan ja ohjauksen järjestämisestä sekä 2 momentissa tarkoitettua käyttökuntoisuuden valvonnan järjestämisestä.

133 §

Ydinlaitoksen turvallisuustekniset käyttöehdot

Ydinlaitosta varten on oltava turvallisuustekniset käyttöehdot, joissa määritellään ydinlaitoksen suunnitteluperusteiden ja turvallisuusanalyysien oletusten mukaisen käytön varmistamiseksi tarvittavat tekniset ja hallinnolliset vaatimukset. Turvallisuustekniset käyttöehdot on pidettävä ajan tasalla.

Turvallisuusteknisten käyttöehtojen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin Säteilyturvakeskus on hyväksynyt käyttöehdot. Hyväksymisen edellytyksenä on, että käyttöehdot täyttävät niissä määritellyn toiminnan osalta 1 momentissa asetetun tavoitteen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvallisuusteknisiin käyttöehtoihin sisällytettävistä seikoista sekä niiden ajan tasalla pitämisen menettelyistä ja asianmukaisuuden varmistamisesta.

134 §

Turvallisuusteknisten käyttöehtojen noudattaminen ydinlaitoksessa

Ydinlaitosta on käytettävä turvallisuusteknisten käyttöehtojen mukaisesti.

Turvallisuusteknisistä käyttöehdoista saa poiketa ainoastaan, jos Säteilyturvakeskus on sen hyväksynyt etukäteen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että poikkeaminen on perusteltua ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta ja kokonaisarvioinnin perusteella ydinlaitoksen turvallisuustason ei arvioida mainittavasti heikkenevän. Jos käyttöehdoista poiketaan erehdyksen tai muun vastaavan syyn takia ilman etukäteen tehtyä hyväksymistä, poikkeaman merkitys ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta on arvioitava ja poikkeamasta on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen käyttämisestä turvallisuusteknisten käyttöehtojen mukaisesti ja niistä poikkeamiseen liittyvistä menettelyistä.

135 §

Ydinlaitoksen käyttöohjeet

Ydinlaitosta varten on oltava käyttöohjeet, joissa määritellään ydinlaitoksen turvallisen käytön edellyttämä laitoksen tilan valvonta ja ohjaaminen. Käyttöohjeissa on myös määriteltävä toimintatavat häiriö- ja onnettomuustilanteiden luotettavaan tunnistamiseen ja hallintaan.

Käyttöohjeet on laadittava ja niitä on pidettävä yllä järjestelmällisesti ja käyttäen luotettavia menetelmiä. Käyttöohjeiden soveltuvuus käyttötarkoitukseensa on varmistettava.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen käyttöohjeisiin sisällytettävistä kokonaisuuksista, käyttöohjeiden järjestelmällisestä laatimisesta ja ylläpitämisestä sekä laatimiseen ja ylläpitämiseen liittyvistä menetelmistä ja soveltuvuuden varmistamisesta.

136 §

Ydinlaitoksen pysäyttäminen ja uudelleen käynnistäminen

Ydinvoimalaitoksen pysäyttäminen ja uudelleen käynnistäminen on toteutettava turvallisesti. Ydinvoimalaitoksen pysäyttämisen ja uudelleen käynnistämisen välinen ajanjakso on suunniteltava. Suunnitelmaan on sisällytettävä arvio kyseisenä ajanjaksona toteutettavien toimenpiteiden vaikutuksista laitoksen turvallisuuteen.

Suunnitelma ja siihen sisältyvä turvallisuusarvio on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi ennen kuin ydinvoimalaitos pysäytetään laajojen huolto- ja korjaustoimenpiteiden takia, ydinpolttoaineen vaihtamiseksi tai kohdistettaessa laitokseen laajuudeltaan tai merkittävyydeltään näihin rinnastettavia toimenpiteitä. Ydinvoimalaitos saadaan käynnistää tällaisten toimenpiteiden jälkeen uudelleen, kun Säteilyturvakeskus on tarkastuksessa todennut luvanhaltijan varmistaneen turvallisen käynnistämisen.

Muun ydinlaitoksen kuin ydinvoimalaitoksen pitkäaikainen toiminnan keskeyttäminen on suunniteltava, sen vaikutukset ydinlaitoksen turvallisuuteen on arvioitava ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet turvallisuuden varmistamiseksi toiminnan keskeyttämisen aikana. Suunnitelmaan on sisällytettävä arvio kyseisenä ajanjaksona toteutettavien huolto- tai korjaustoimenpiteiden taikka muutostöiden vaikutuksesta ydinlaitoksen turvallisuuteen. Suunnitelma on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi ennen toiminnan keskeyttämistä. Ydinlaitos saadaan käynnistää tällaisten toimenpiteiden jälkeen uudelleen, kun Säteilyturvakeskus on tarkastuksessa todennut luvanhaltijan varmistaneen turvallisen käynnistämisen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinvoimalaitoksen ja muun ydinlaitoksen pysäyttämistä ja uudelleen käynnistämistä koskevien suunnitelmien ja turvallisuusarvioiden sisällöstä ja niiden toimittamisesta Säteilyturvakeskukselle sekä menettelyistä käynnistämisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

15 luku

Ydinlaitoksen turvallisuuden varmistaminen ja kehittäminen

137 §

Turvallisuutta koskevien vaatimusten täyttymisen osoittaminen

Ydinlaitoksen ja sen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden turvallisuutta sekä niihin liittyvien inhimillisiä tekijöitä koskevien vaatimusten täyttyminen on osoitettava käyttäen sellaisia luotettavia menetelmiä ja menettelyitä, joiden tulokset voidaan todentaa ja jäljittää ydinlaitoksen elinkaaren aikana.

Loppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuutta koskevien vaatimusten täyttyminen on arvioitava laitoksen elinkaaren aikana käyttäen luotettavia menetelmiä ja menettelyitä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä järjestelmiä, rakenteita ja laitteita koskevien vaatimusten täyttymisen osoittamisesta ja loppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuutta koskevien vaatimusten täyttymisen arvioinnista sekä kyseisten vaatimusten täyttymisen osoittamiseen ja arviointiin käytettävistä menetelmistä ja menettelyistä.

138 §

Ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden ikääntymisen hallinta

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden toiminnan luotettavuutta ja ikääntymistä hallitaan laitoksen turvallisuuden ylläpitämiseksi. Ikääntymisen hallinnassa on otettava huomioon ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden kunnonvalvonnan ja kunnossapidon järjestäminen, niihin liittyvät tarkastukset ja muut toimenpiteet sekä järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden merkitys ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta laitoksen käytön aikana.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ikääntymisen hallinnasta.

139 §

Ydinlaitoksen rakennusten, rakenteiden ja laitteiden kunnonvalvonta

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen rakennusten käyttö- ja huolto-ohjeiden laadinnassa ja kunnossapidossa noudatetaan, mitä rakentamislain 139 §:ssä ja 140 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään pääsuunnittelijan ja rakennusten omistajan velvollisuuksista. Jos kyseisiä rakennusten omistajan kunnossapitovelvollisuuksia laiminlyödään, sovelletaan rakentamislain 141 §:ää. Muilta osin rakentamislain 12 lukua ei sovelleta ydinlaitoksen rakennuksissa tai rakenteissa.

Luvanhaltijan on seurattava ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden kuntoa ja huolehdittava niiden säännöllisestä tarkastamisesta. Lisäksi sovelletaan, mitä:

- 1) painelaitelaisissa säädetään ydinlaitoksen painelaitteiden määräaikaistarkastuksesta;
- 2) sähköturvallisuuslaissa säädetään sähkölaitteistojen määräaikaistarkastuksesta;
- 3) työturvallisuuslaissa säädetään nosto- ja siirtolaitteiden määräaikaistarkastuksesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

4) eräistä paloturvallisuuslaitteista annetussa laissa säädetään paloturvallisuuslaitteiden määräaikaistarkastuksesta.

Jos rakenteen tai laitteen kunnonvalvonta edellyttää sen turvallisuusmerkityksen takia riippumatonta tarkastusta, Säteilyturvakeskus tekee ydinlaitosten turvallisuuden kannalta merkittävien rakenteiden ja laitteiden tarkastukset ja sen hyväksymä tarkastuslaitos muut tarkastukset. Tarkastustoimivallan jaon vahvistamiseen sovelletaan 103 §:n 3 momenttia ja tarkastustoimivallan jaosta poikkeamiseen mainitun pykälän 4 momentin 3 kohtaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettuun kunnonvalvonnasta ja siihen liittyvästä säännöllisestä tarkastamisesta.

140 §

Ikääntymisen hallintaohjelma

Luvanhaltijalla on oltava ikääntymisen hallinnan ja kunnonvalvonnan toimenpiteitä varten Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ikääntymisen hallintaohjelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Ikääntymisen hallintaohjelmassa on kuvattava 138 §:ssä tarkoitettujen ikääntymisen hallinnan ja 139 §:ssä tarkoitettujen kunnonvalvonnan edellyttämät toimenpiteet.

Ikääntymisen hallintaohjelman hyväksymisen edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden on kuvattu ohjelmassa riittävän laajasti siten, että ikääntymisen hallinnasta ja kunnonvalvonnasta muodostuu ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ikääntymisen hallintaohjelman sisällöstä.

141 §

Ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden määräaikainen ainetta rikkomaton tarkastus

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että sellaisille ydinlaitoksen rakenteille ja mekaanisille laitteille, jotka ovat keskeisiä turvallisuustoimintojen toteuttamisen kannalta tai joilla on keskeinen merkitys radioaktiivisten aineiden päästöjen estämisen kannalta, tehdään määräajoin tarkastus, jossa luotettavasti arvioidaan niiden ominaisuuksien säilyminen ja eheys ilman niiden vahingoittamista tai pysyvää muuttamista (*ainetta rikkomaton tarkastus*). Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ainetta rikkomattomia tarkastuksia varten on suunnitelma, jota pidetään ajan tasalla, ja tarkastusten tulosten kirjaamisesta.

Ainetta rikkomattoman tarkastuksen saa tehdä 1 momentissa tarkoitetuille rakenteille tässä laissa tarkoitettuna päteväntilaitoksen soveltuvaksi vahvistama henkilö ja mekaanisille laitteille tämän lain mukaan hyväksytty testauslaitos. Testauslaitoksen on mekaanisen laitteen ainetta rikkomattomassa tarkastuksessa käytettävä tämän lain mukaan hyväksytyt päteväntielimen soveltuvaksi vahvistaman tarkastusjärjestelmän mukaista menetelmää (*pätevöity määräaikaistarkastus*).

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista ja niitä koskevista suunnitelmista sekä tarkastusjärjestelmien mukaisten menetelmien soveltuvaksi vahvistamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

142 §

Pätevöityjen määräaikaistarkastusten ohjelma

Luvanhaltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä pätevöityjen määräaikaistarkastusten ohjelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Ohjelmassa on esitettävä tarkastettavat laitteet ja niiden tarkastuksessa noudatettavat soveltamisohjeet sekä tarkastuksia koskevat periaatteet ja suunnitelmat. Ohjelman hyväksymisen edellytyksenä on, että sen perusteella voidaan arvioida luotettavasti ja riittävän usein ohjelman soveltamisalaan kuuluvien laitteiden eheys. Ohjelman ja sitä täydentävien osien on oltava hyväksytty riittävän ajoissa ennen kuin ohjelman ja sen osien mukaiset tarkastukset aloitetaan.

Luvanhaltijan on lisäksi määriteltävä pätevöityjen määräaikaistarkastusten ohjelman mukaisia tarkastuksia varten tarkastettavia kohteita koskevat tiedot ja tarkastustavoitteet, joiden on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymät. Hyväksymisen edellytyksenä on, että tiedot ja tarkastustavoitteet on määriteltävä kattavasti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä pätevöityjen määräaikaistarkastusten ohjelmasta, sen mukaisista tarkastettavia kohteita koskevista tiedoista ja tarkastustavoitteista sekä näitä koskevien tietojen toimittamisesta.

143 §

Pätevöidyssä määräaikaistarkastuksessa havaittu poikkeama

Jos pätevöidyssä määräaikaistarkastuksessa todetaan, että laite ei täytä sille asetettua tarkastustavoitetta, sen käytön jatkamiseen ydinlaitoksessa on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksyminen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että luvanhaltija osoittaa laitteen käytön olevan tässä laissa tarkoitetulla tavalla turvallista laitteen suunnitellun käyttöjakson ajan.

144 §

Turvallisuuden vaikuttavien ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden laadunvalvonta

Turvallisuuden vaikuttavien ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden laadunvalvonnalla on varmistettava, että ne ovat hyväksytyt yksityiskohtaisen teknisen suunnitelman mukaisia.

Ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittävän rakenteen tai laitteen laadunvalvontaan liittyviä ainetta rikkomattomia tarkastuksia saa tehdä tämän lain mukaan hyväksytty testauslaitos. Päteväksi todettu testauslaitos saa tehdä sellaisen muun turvallisuuden vaikuttavan ydinlaitoksen rakenteen ja laitteen laadunvalvontaan liittyviä ainetta rikkomattomia tarkastuksia, jotka eivät ole ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittäviä.

Lisäksi rakenteen ja laitteen laadunvalvontaan liittyviä ainetta rikkomattomia tarkastuksia saa tehdä sen mukaan kuin Säteilyturvakeskus on hyväksynyt tämän osana yleisten vaatimusmäärittelyjen mukaista rakenteen ja laitteen valmistusta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

145 §

Tiettyjen laitteiden tarkastusta koskevat täydentävät säännökset

Turvallisuuteen vaikuttavan, ydinlaitoksen yksittäin valmistettavan mekaanisen laitteen pysyviä liitoksia ja ainetta rikkomatonta tarkastusta tekevien henkilöiden sekä liitosmenetelmien ja muiden rakennemateriaalien ominaisuuksiin vaikuttavien valmistusmenetelmien on oltava tässä laissa tarkoitetun pätevöintilaitoksen soveltuvaksi vahvistamia.

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä myös muun toimijan kuin pätevöintilaitoksen soveltuvaksi vahvistamien henkilöiden, liitosmenetelmien ja 1 momentissa tarkoitettujen valmistusmenetelmien käyttämisen, jos osoitetaan henkilöiden pätevyyden olevan luotettavalla tavalla varmistettu ja mainittujen menetelmien olevan teknisesti vastaavalla tavalla luotettavasti varmistettu.

146 §

Ydinlaitoksen määräaikainen turvallisuusarviointi

Luvanhaltijan on vähintään kymmenen vuoden välein arvioitava ydinlaitoksen turvallisuus kokonaisuudessaan (*määräaikainen turvallisuusarviointi*). Määräaikaisen turvallisuusarvioinnin toteuttaminen on suunniteltava. Suunnitelmaan on sisällytettävä kuvaus arvioinnin laajuudesta, sisällöstä ja käytettävistä arviointimenetelmistä. Suunnitelma on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi.

Määräaikaisessa turvallisuusarvioinnissa on arvioitava ydinlaitosta sen suunnittelussa käytettyjen perusteiden mukaan ja näiden perusteiden riittävyttä ottaen huomioon, mitä ydinlaitoksen turvallisuudesta tässä laissa säädetään. Lisäksi siinä on tunnistettava kehittämistarpeet, jotka liittyvät ydinlaitoksen ja sen toiminnan turvallisuuteen, sekä tällöin otettava huomioon ydinlaitoksen ja sen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden ikääntymisen hallinta, ydinlaitoksen organisaation johtaminen ja toiminta, ydinlaitoksiin liittyvät käyttökokemukset, sovellettavien säännösten ja määräysten mukaan vaatimustasossa tapahtunut kehitys, turvallisuustutkimuksen tulokset sekä tieteessä ja tekniikassa tapahtunut kehitys.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia tekniluonteisia määräyksiä määräaikaisen turvallisuusarvioinnin suunnittelemisesta, turvallisuusarviointiin sisällytettävistä seikoista ja käytettävistä arviointimenetelmistä.

147 §

Ydinlaitoksen määräaikaisen turvallisuusarvioinnin käsittely

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle määräaikaista turvallisuusarviointia koskeva aineisto, arvioinnin tulokset ja sen perusteella tehdyt johtopäätökset ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi tarpeellisista toimenpiteistä. Luvanhaltijan on myös toimitettava Säteilyturvakeskukselle julkinen tiivistelmä mainituista asioista ja julkaistava se.

Säteilyturvakeskus hyväksyy luvanhaltijan esittämät johtopäätökset ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, jos

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

turvallisuusarviointi on tehty asianmukaisessa laajuudessa ja johtopäätökset perustuvat riittävän kattavaan ja huolelliseen arviointiin.

Jos kyse on ydinlaitoksesta, jolle valtioneuvosto on myöntänyt luvan, Säteilyturvakeskuksen on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle tiedoksi 2 momentissa tarkoitettu päätös.

Säteilyturvallisuukskeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun aineiston sisällöstä.

16 luku

Turvajärjestelyt

148 §

Turvajärjestelyjä koskevien säännösten soveltaminen ydinlaitoksiin ja muuhun ydinenergian käyttöön

Mitä tässä luvussa säädetään ydinlaitosten turvajärjestelyistä, sovelletaan:

- 1) ydinvoimalaitokseen;
- 2) ydinpolttoaineen tuotantolaitokseen;
- 3) käytetyn ydinpolttoaineen ja muun korkea-aktiivisen ydinjätteen käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoittamiseen tarkoitettuun ydinlaitokseen;
- 4) muuhun kuin 1—3 kohdassa tarkoitettuun ydinlaitokseen, joka sijaitsee samalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella kuin mainituissa kohdissa tarkoitettu ydinlaitos.

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun ydinlaitokseen, ydinaineen talteenottolaitokseen ja muuhun sellaiseen ydinenergian käyttöpaikkaan, jossa pidetään hallussa kerralla muuta kuin vähäistä määrää erityistä halkeamiskelpoista ainetta, sovelletaan ydinlaitosten turvajärjestelyjä koskevia säännöksiä sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Jos liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella on eri luvanhaltijoiden ydinlaitoksia, luvanhaltijoiden on huolehdittava näitä koskevien turvajärjestelyjen yhteen sovittamisesta.

Mitä tässä luvussa säädetään kuljetusten turvajärjestelyistä, sovelletaan, jos muualla kuin liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella kuljetetaan:

- 1) erityistä halkeamiskelpoista ainetta, jollei kerralla kuljetettavan aineen määrä ole vähäinen;
- 2) käytettyä ydinpolttoainetta ja sellaista reaktorin sydämessä säteilytettyä ydinpolttoainetta, joka on suunniteltu palautettavaksi reaktorin sydämeen sieltä poistamisen jälkeen;
- 3) muuta ydinjätettä kuin käytettyä ydinpolttoainetta, jos kerralla kuljetettavan ydinjätteen aktiivisuus on suurempi kuin 1 terabecquerelia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa ja 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista aineista.

149 §

Luvanhaltijan vastuu kuljetuksen turvajärjestelyistä

Luvanhaltija vastaa tässä luvussa säädettyjen kuljetuksen turvajärjestelyjä koskevien velvoitteiden noudattamisesta, jos kuljetus liittyy luvanhaltijan ydinlaitoksen toimintaan ja

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

luvanhaltija huolehtii kuljetuksen järjestämisestä. Muutoin velvoitteiden noudattamisesta vastaa kuljetusta koskevan hyväksymisen haltija. Tällöin tähän sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään luvanhaltijasta.

Kuljetuksen turvajärjestelyjen toteuttamista koskevat vastuut ja niiden siirtyminen kuljetuksen aikana on määritettävä kuljetuksen osapuolien kesken ennen kuljetukseen ryhtymistä.

150 §

Turvajärjestelyjen perusteet

Ydinlaitoksen ja kuljetuksen turvaamiseksi on oltava turvajärjestelyt, jotka ovat riittävät suhteessa ydinlaitoksen toimintaan ja kuljetuksiin liittyviin riskeihin tai muuhun ydinlaitoksen tai kuljetusten turvallisuutta vaarantavaan toimintaan ja niiden mahdollisiin seurauksiin sekä niitä koskevan tilannekuvan perusteella arvioituihin suojaustarpeisiin. Luvanhaltijan velvollisuutena on ylläpitää tilannekuvaa ja huolehtia turvajärjestelyistä sekä niiden arvioinnista ja kehittämisestä siltä osin kuin ne eivät kuulu viranomaisille.

Suojelupoliisi määrittelee ydinlaitosten toimintaan ja kuljetuksiin kohdistuvan lainvastaisen toiminnan uhkakuvan. Säteilyturvakeskus määrittelee turvajärjestelyjen suunnitteluperusteet uhkakuvan sekä sen ja muun ydinlaitoksen tai kuljetusten turvallisuutta vaarantavan toiminnan mahdollisten seurausten perusteella (*suunnitteluperusteuhka*). Luvanhaltijan turvajärjestelyjen on perustuttava suunnitteluperusteuhkaan. Turvajärjestelyjä tai kuljetusta koskevia suunnitelmia on muutettava, jos suunnitteluperusteuhkassa tai tilannekuvassa tapahtuneet muutokset sitä edellyttävät.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun laitokseen ja muuhun ydinenergian käyttöpaikkaan sovelletaan 1 ja 2 momenttia.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinlaitoksen ja kuljetuksen turvallisuutta vaarantavaan toimintaan ja niiden mahdollisiin seurauksiin varautumisesta, muusta turvajärjestelyjen suunnittelusta ja turvajärjestelyihin sisällytettävistä kokonaisuuksista sekä turvajärjestelyjen ajan tasalla pitämisen menettelyistä ja asianmukaisuuden varmistamisesta.

151 §

Laitosalue ja turvajärjestelyjen vyöhykkeet

Luvanhaltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta keskeinen alue laitosalueeksi. Myös ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella laitoksen turvallisuuden kannalta keskeinen alue laitosalueeksi.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ydinlaitokseen sovelletaan 1 momenttia. Luvanhaltijan on lisäksi määriteltävä laitosalueen ulkopuolella sijaitsevien, ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen ohjaamiseen ja valvontaan käytettävien tilojen sijaintipaikka ydinlaitoksen turva-alueeksi. Sen, joka harjoittaa toimintaa 148 §:n 2 momentissa tarkoitettussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa, on määriteltävä sen alue.

Luvanhaltijan on määriteltävä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ydinlaitoksen turvajärjestelyihin ja sen tietoverkkoihin liittyvien riskien perusteella vyöhykkeet siten, että

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

turvajärjestelyjä voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti ja oikeasuhtaisesti eri vyöhykkeillä niihin liittyvien suojaustarpeiden mukaisesti. Vyöhykkeet on määritettävä siten, että turvallisuusuhkien havaitseminen ja vasteen toteuttaminen tapahtuu oikea-aikaisesti. Lisäksi vyöhykkeiden määrittämisessä on otettava huomioon ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta tärkeiden järjestelmien ja niihin kuuluvien rakenteiden ja laitteiden sekä turvallisuuden kannalta tärkeiden ydinlaitoksen rakennusten suojaamisen tarve.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä **laitosalueen, ydinlaitoksen turva-alueen ja ydinenergian käyttöpaikan alueen** sekä 3 momentissa tarkoitettujen vyöhykkeiden määrittämisestä.

152 §

Laitosalueen valvonta

Luvanhaltijan on huolehdittava **ydinlaitoksen sekä sen** laitosalueen, **turva-alueen** ja ~~sen ulkopuolella sijaitsevien ydinlaitoksen ohjaamiseen tai valvontaan käytettävien tilojen~~ ja tietojärjestelmien valvonnasta ja pääsynhallinnasta turvallisuutta vaarantavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Valvonta on toteutettava siten, että turvallisuutta vaarantava toiminta voidaan havaita oikea-aikaisesti ja turvallisuuden kannalta riittävän kattavasti ja luotettavasti.

Ydinlaitoksen **sekä** ja sen laitosalueen **ja turva-alueen** ~~ulkopuolella sijaitsevien ydinlaitoksen ohjaamiseen tai valvontaan käytettävien tilojen~~ henkilö- ja tavaraliikennettä on valvottava. Laitosalueelle tuleville henkilöille, kulkuneuvoille, tavaroille ja lähetyksille on tehtävä turvallisuustarkastus. Turvallisuustarkastus voidaan tarvittaessa tehdä myös laitosalueelta poistuttaessa **sekä turva-alueelle tuleville ja sieltä poistuville henkilöille, kulkuneuvoille, tavaroille ja lähetyksille, jos se on perusteltua turva-alueella suoritettavien ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavien toimintojen kannalta.** Turvallisuustarkastusta ei tehdä virkatehtävää suorittavalle poliisin, pelastustoimen, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien henkilöstölle eikä näiden mukana oleville kulkuneuvoille, varusteille ja muille tavaroille. Turvallisuustarkastus voidaan jättää tekemättä riskiarvion perusteella myös muulle henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvan vakavan uhkan torjuntaan osallistuville henkilöille sekä näiden mukana oleville kulkuneuvoille, varusteille ja muille tavaroille.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun laitoksen laitosalueen valvontaan sovelletaan 1 momenttia ja henkilö- ja tavaraliikenteen valvontaan 2 momenttia. Mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua muuta ydinenergian käyttöpaikkaa ja sinne pääsyä on valvottava **sekä tarvittaessa huolehdittava pääsyn estämisestä tai rajoittamisesta.**

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä:

1) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen, niiden laitosalueen sekä ydinlaitoksen turva-alueen kulunvalvonnan järjestämisestä, pääsyn estämiseen ja rajoittamiseen käytettävistä teknisistä ratkaisuista, häiriö-, uhka- ja onnettomuustilanteiden tunnistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä ydinlaitoksen henkilö- ja tavaraliikenteen tarkastuksen toteuttamisesta;

2) 148 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun ydinenergian käyttöpaikan kulunvalvonnan järjestämisestä sekä pääsyn estämisestä ja rajoittamisesta mainittuun käyttöpaikkaan;

3) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen tietojärjestelmiin liittyvästä pääsynhallinnasta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

153 §

Turvaohjesääntö

Luvanhaltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ydinlaitoksen turvajärjestelyjä koskeva turvaohjesääntö, joka on pidettävä ajan tasalla.

Hyväksymisen edellytyksenä on, että ydinlaitosta varten on vahvistettu poliisilain 9 luvun 8 §:n nojalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalue ja turvaohjesäännössä esitetään riittävässä suhteessa suunnitteluperusteuhkaan ja tilannekuvaan tiedot:

- 1) turvajärjestelyistä vastaavan organisaation johtamisesta ja toiminnan järjestämisestä;
- 2) turvahenkilöiden tehtävistä ja vastuista turvajärjestelyistä vastaavassa organisaatiossa sekä turvahenkilöiltä vaadittavasta koulutuksesta ja koulutuksen järjestämisestä;
- 3) turvallisuustarkastuksista ja päihdetestauksesta;
- 4) ydinlaitoksen turvaamisesta;
- 5) turvahenkilöille ja muille turvajärjestelyihin osallistuville annettavasta keskeisimmästä ohjeistuksesta;
- 6) käytettävistä valvontavälineistä, voimankäyttövälineistä ja muusta varustuksesta;
- 7) turvajärjestelyihin liittyvästä harjoitustoiminnasta, voimankäyttövälineiden käyttötaidon varmistamisesta ja osoittamisesta;
- 8) yhteistoiminnasta poliisin ja muiden viranomaisten kanssa;
- 9) muista kuin 1—8 kohdassa tarkoitetuista tarpeellisista seikoista turvajärjestelyiden tavoitteiden turvaamiseksi.

Turvaohjesääntö on sovitettava yhteen pelastuslaissa (379/2011) tarkoitetun ulkoisen pelastussuunnitelman kanssa ilman että ydinlaitoksen tai kuljetuksen turvallisuus vaarantuu. Turvaohjesääntö on sovitettava yhteen niiden ydinlaitoksen ja kuljetusten turvaamiseen liittyvien poliisin suunnitelmien kanssa, joista luvanhaltija saa poliisilta tiedon.

154 §

Turvasuunnitelma

Ydinlaitosta varten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä turvasuunnitelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Hyväksymisen edellytyksenä on, että turvasuunnitelmassa esitetään riittävällä tarkkuudella 150 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut turvajärjestelyjen suunnitteluperusteet ja niihin perustuva turvajärjestelyjen tekninen, rakenteellinen ja organisatorinen toteutus sekä kuvaus turvajärjestelyjä koskevien tämän lain mukaisten vaatimusten täyttämisestä.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun laitokseen ja muuhun ydinenergian käyttöpaikkaan sovelletaan 1 momenttia.

Kuljetusta varten on laadittava turvasuunnitelma, jossa on esitettävä 1 momentissa tarkoitetut asiat kuljetusten osalta. Kuljetuksen turvasuunnitelma käsitellään ja ratkaistaan osana kuljetusta koskevan hakemuksen hyväksymistä 186 §:n mukaisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvasuunnitelman sisällöstä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

155 §

Turvajärjestelyjä koskeva varustelu

Luvanhaltijalla on oltava turvajärjestelyjä varten hälytyskeskus sekä turvajärjestelyjen edellyttämät muut tilat, välineet, varusteet ja viestintäjärjestelmät. Näiden toimintakuntoisuudesta on huolehdittava.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun laitokseen ja muuhun ydinenergian käyttöpaikkaan sovelletaan 1 momenttia.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä hälytyskeskuksen toiminnasta sekä turvajärjestelyjen välineistä, varusteista ja viestintäjärjestelmistä ja niiden toimintakuntoisuudesta huolehtimisesta.

156 §

Turvajärjestelyjen vastuuhenkilö

Ydinlaitoksella ja kuljetuksia varten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä turvajärjestelyjen vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia ydinlaitoksen ja kuljetusten turvajärjestelyjä koskevien säännösten ja määräysten mukaisen toiminnan toteuttamisesta sekä turvahenkilöiden johtamisesta ja valvonnasta. Luvanhaltijan on varmistettava, että turvajärjestelyjen vastuuhenkilö on tässä tehtävässään sellaisessa asemassa, että hänellä on riittävä toimivalta ja tosiasiallinen mahdollisuus hoitaa tehtävänsä. Turvajärjestelyjen vastuuhenkilöllä on oltava varahenkilö, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään turvajärjestelyjen vastuuhenkilöstä.

Turvajärjestelyjen vastuuhenkilön hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) henkilö on työsuhteessa luvanhaltijaan tai luvanhaltijan määräysvallassa olevaan yhtiöön;
- 2) henkilö on perehtynyt turvajärjestelyihin;
- 3) henkilöllä on tehtävien kannalta tarpeellinen koulutus, kokemus ja lainsäädännön tuntemus sekä tarpeelliset tiedot ydinlaitoksen ja kuljetusten turvallisuudesta;
- 4) henkilö soveltuu tehtävän hoitamiseen.

Säteilyturvakeskus voi erityisillä perusteilla hyväksyä 2 momentin 1 kohdasta poiketen myös sellaisen turvajärjestelyjen vastuuhenkilön, joka on työsuhteessa sellaiseen samalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella olevaan toiseen luvanhaltijaan, jonka kanssa turvajärjestelyt on 148 §:n 3 momentin perusteella sovitettava yhteen.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettussa laitoksessa ja muussa ydinenergian käyttöpaikassa on oltava 2 momentin 1–4 kohdassa säädetty edellytykset täyttävä turvajärjestelyjen vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia turvajärjestelyjä koskevien säännösten ja määräysten mukaisen toiminnan järjestämisestä, ja tällä varahenkilö. Lisäksi 148 §:n 2 momentissa tarkoitettua laitosta ja muuta ydinenergian käyttöpaikkaa koskevan luvan haltijaan sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään luvanhaltijan velvollisuudesta varmistaa turvajärjestelyjen vastuuhenkilön ja tämän varahenkilön toimivalta ja mahdollisuus hoitaa tehtävänsä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

157 §

Turvahenkilöiden käyttämistä koskeva vaatimus

Luvanhaltijalla on oltava turvahenkilöitä sen mukaan kuin suunnitteluperusteuhka ja tilannekuva edellyttävät. Turvahenkilön tehtävänä on turvata ydinlaitosta ja kuljetusta niiden turvallisuutta vaarantavalta toiminnalta ja sen mahdollisilta seurauksilta **sen mukaan kuin 160–167 §:ssä tarkemmin säädetään.**

Turvahenkilöitä on käytettävä ydinlaitoksen rakentamisen, käytön ja käytöstäpoiston turvaamiseksi siihen asti, kunnes laitosalueella ei enää ole 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ydinaineita tai ydinjätteitä tai tällaiset ydinjätteet on loppusijoitettu laitosalueelle. Kuljetuksissa turvahenkilöitä on käytettävä koko kuljetuksen ajan, kunnes ydinaine tai ydinjäte on luovutettu vastaanottajalle, jollei kuljetuksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä toisin määrätä.

Kuljetuksen turvaamiseksi saa käyttää turvahenkilön sijasta yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015), jäljempänä *turvapalvelulaki*, tarkoitettua vartijaa, jos kuljetetaan tuoretta ydinpolttoainetta tai aktiivisuudeltaan enintään vastaavaa erityistä halkeamiskelpoista ainetta.

Turvahenkilöitä saa käyttää ainoastaan 1 ja 2 momentin mukaisesti.

158 §

Turvahenkilöille asetetut vaatimukset

Luvanhaltija saa käyttää ainoastaan sellaista henkilöä turvahenkilönä, jolla on:

- 1) voimassa oleva turvapalvelulain 10 §:ssä tarkoitettu hyväksyminen;
- 2) tarpeellinen koulutus voimakeinojen käyttämisen oikeutuksen perusteisiin, niiden noudattamiseen käytännön tilanteissa ja tarvittavien voimankäyttövälineiden käyttämiseen;
- 3) suoritettuna vuosittaiset fyysisiä voimakeinoja ja voimankäyttövälineitä koskevat harjoittelut ja niitä koskevat tasokokeet;
- 4) tarpeellinen koulutus ja perehtyneisyys turvattavan kohteen erityisolosuhteisiin;
- 5) terveydentilansa puolesta edellytykset toimia tehtävässä, jotka luvanhaltija on varmistanut vuosittain ja muutoin tarpeen mukaan työterveyshuollossa toteutettavilla terveystarkastuksilla; ja
- 6) palvelussuhde luvanhaltijaan tai yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijaan.

Luvanhaltijan on välittömästi lopetettava henkilön käyttö turvahenkilönä, jos tämä ei täytä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Fyysisten voimakeinojen käyttöön sekä voimankäyttövälineen kantamiseen ja käyttöön vaadittavan täydentävän koulutuksen turvahenkilöille antaa turvapalvelulaissa tarkoitettu voimankäyttökouluttajaksi ja asekouluttajaksi hyväksytty koulutuksen antaja. Muiden kuin fyysisten voimakeinojen ja sellaisten voimankäyttövälineiden osalta, joita mainitun lain mukaiset vartijat ovat oikeutettuja käyttämään, koulutuksen antaa poliisi tai kyseisten voimankäyttövälineiden käyttämisen kouluttamiseen oikeutettu kouluttaja.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

159 §

Turvahenkilön asu

Suorittaessaan tehtäviään 157 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn nojalla turvahenkilön on käytettävä asua, jonka perusteella hänet voidaan tunnistaa turvahenkilöksi. Turvahenkilö ei näitä tehtäviään suorittaessaan saa käyttää asua, joka ei selvästi erotu tai jossa käytettävät merkit eivät selvästi erotu poliisin, Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien, Tullin, Rikosseuraamuslaitoksen ja pelastustoimen käytössä olevista virkapuvuista ja sotilaspuvuista sekä niissä käytettävistä virallisista merkeistä ja teksteistä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvahenkilön asusta ja siinä käytettävistä merkeistä.

160 §

Turvahenkilön tehtävissä noudatettavat periaatteet

Turvahenkilön on tehtävissään noudatettava turvapalvelulain 6 §:ssä säädettyjä vartioimistehtävissä noudatettavia yleisiä periaatteita, 7 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa toimenpiteen peruste sen kohteena olevalle henkilölle tai tämän edustajalle ja 9 §:ssä säädettyä salassapitovelvollisuutta.

Turvahenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

161 §

Turvahenkilön toimivaltuudet

Turvahenkilöllä on 157 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä suorittamiseksi oikeus ydinlaitosta koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella:

- 1) estää pääsy alueelle;
- 2) poistaa henkilö alueelta;
- 3) estää henkilöä pakenemasta;
- 4) ottaa henkilö kiinni, tarkastaa kiinni otettu henkilö ja hänen mukanaan olevat aineet ja esineet;
- 5) ottaa henkilöltä ihmisen tai omaisuuden vahingoittamiseen soveltuva aine tai esine pois;
- 6) poistaa este;
- 7) tehdä turvallisuustarkastus ja päihdetestaus 162 §:n mukaisesti;
- 8) puuttua ilmailulain (864/2014) 2 §:n 1 momentin 21 kohdassa tarkoitetun miehittämättömän ilma-aluksen taikka muun miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun 166 §:n mukaisesti;
- 9) pitää koiraa mukana noudattaen, mitä turvapalvelulain 21 §:ssä säädetään vartijan oikeudesta pitää koiraa mukana; sekä
- 10) käyttää voimankäyttöön ja turvallisuustarkastukseen koiraa, joka on hänen ohjauksessaan hyväksytysti suorittanut Poliisiammattikorkeakoulun asettamat koulutusvaatimukset ja täyttää turvapalvelulain 21 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa säädetyt edellytykset.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Turvahenkilöllä on 157 §:ssä tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi oikeus ydinlaitoksen turva-alueella käyttää 1 momentin 1–7 kohdassa säädettyjä toimivaltuuksia ydinlaitoksen turvallisuuteen kohdistuvan välittömän häiriön tai uhan torjumiseksi.

Turvahenkilöllä on 157 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä suorittamiseksi oikeus liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella kuljetukseen kohdistuvan välittömän häiriön tai uhan torjumiseksi:

- 1) käyttää 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitettuja toimivaltuuksia;
- 2) estää henkilöä osallistumasta tai puuttumasta kuljetukseen;
- 3) poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän vaarantaisi kuljetuksen turvallisuuden;
- 4) ottaa kiinni henkilö, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide ja kuljetukseen kohdistuvaa häiriötä tai uhkaa ei voida muuten poistaa.

162 §

Turvallisuustarkastus ja päihdetestaus

Turvahenkilöllä on oikeus suorittaa turvallisuustarkastus ydinlaitoksella ja sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ja sen turva-alueella työskentelevälle ja asioivalle henkilölle sekä näiden mukana oleville tai alueelle tuleville aineille, esineille ja kulkuneuvoille 152 §:n 2 momentin mukaisesti. Turvahenkilöllä on myös oikeus suorittaa turvallisuustarkastus kuljetukseen osallistuvalla henkilölle sekä tämän mukana oleville aineille, esineille ja kulkuneuvoille. Tarkastus suoritetaan ensisijaisesti metallinilmiasinta tai muuta vastaavaa teknistä laitetta käyttäen. Tarkastus voidaan suorittaa myös 161 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua koiraa käyttäen tai muulla sopivalla tavalla.

Turvahenkilöllä on lisäksi oikeus ottaa turvallisuustarkastuksessa pois henkilön tai omaisuuden vahingoittamiseen soveltuva aine tai esine. Tarkastuksen yhteydessä henkilöltä pois otetut aineet tai esineet on viipymättä luovutettava poliisille tai, jollei siihen lain mukaan ole estettä, palautettava henkilölle hänen poistuessaan ydinlaitosta koskevalta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelta tai ydinlaitoksen turva-alueelta tai, jos kyse on kuljetukseen liittyvästä turvallisuustarkastuksesta, kuljetuksen päätyttyä.

Ydinlaitoksella tai sen turva-alueella työskentelevä tai siellä asioiva henkilö sekä kuljetukseen osallistuva henkilö on turvahenkilön kehotuksesta velvollinen suorittamaan nautitun alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi tehtävän kokeen. Koetta ei kuitenkaan saa tehdä virkatehtävää suorittavalle poliisin, pelastustoimen, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien henkilöstölle. Kokeen tekemiseen sovelletaan pakkokeinolain (806/2011) 9 luvun 2 §:ää.

Henkilö, joka kieltäytyy turvallisuustarkastuksesta tai alkoholin tai muun huumaavan aineen toteamiseksi tehtävästä kokeesta tai on päihdyttävien aineiden vaikutuksen alainen, on poistettava ydinlaitosta koskevalta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelta tai ydinlaitoksen turva-alueelta tai hänen osallistumisensa kuljetukseen on estettävä.

Luvanhaltijan on tiedotettava ydinlaitoksella ja sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella ja ydinlaitoksen turva-alueella työskenteleville ja siellä asioiville sekä kuljetukseen osallistuville turvallisuustarkastuksesta ja päihdetestauksesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

~~Mitä 1–5 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaiseen ydinlaitoksen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella olevaan tilaan, josta voidaan ohjata laitoksen turvallisuuteen vaikuttavia toimintoja.~~

163 §

Turvahenkilön voimankäyttövälineet

Turvahenkilölle sallittuja voimankäyttövälineitä ovat:

- 1) ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ssä tarkoitettu ampuma-ase;
- 2) ampuma-aselain 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin;
- 3) käsiraudat sekä sidontavyö ja jalkaraudat;
- 4) enintään 70 senttimetriä pitkä patukka sekä teleskooppipatukka;
- 5) 161 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettu koira;
- 6) paineilmakäyttöinen projektiililaukaisin ja etälamautin.

Voimankäyttövälineiden on oltava luvanhaltijan tai sen lukuun toimivan hallinnoimia.

Turvahenkilön on noudatettava voimankäyttövälineiden kantamisessa, mitä turvapalvelulain 20 §:ssä säädetään vartijan voimankäyttövälineiden kantamistavasta. Kantamistavasta voidaan mainitussa pykälässä säädetyn lisäksi poiketa, jos se on perusteltua työturvallisuuden tai säteilyturvallisuuden vuoksi. Turvahenkilö saa kuitenkin kantaa ampuma-asetta vain, jos tehtävän suorittaminen olosuhteiden johdosta sitä edellyttää.

164 §

Sitominen

Turvahenkilö saa rajoittaa ydinlaitoksen tai kuljetuksen turvallisuutta vaarantavan henkilön liikkumis- ja toimintavapautta käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä ydinlaitoksen tai kuljetuksen turvallisuuden varmistamiseksi, henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Turvahenkilön suorittamaa henkilön liikkumis- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä ja vain siihen asti, kunnes henkilö on saatettu poliisin haltuun. **Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa tai tarpeetonta kipua.**

165 §

Voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käyttö

Turvahenkilöllä on oikeus käyttää voimakeinoja ja voimankäyttövälineitä, jos henkilö pakenee kiinniottamista tai koettaa vastarintaa tekemällä välttää tai estää 161 §:n 1 momentin 1–8 kohdassa taikka 2 tai 3 momentissa tarkoitettua toimenpiteen.

Käytettävien voimakeinojen on oltava tilanteeseen ja suojeltavaan etuun nähden välttämättömiä, puolustettavia ja oikeasuhtaisia. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ampuma-asetta saa kuitenkin käyttää vain, jos henkilön toiminnasta voi seurata välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai ydinlaitoksen tai kuljetuksen turvallisuudelle ja lievempää keinoa uhkan torjumiseksi ei ole käytettävissä. Ampuma-asetta saa lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suorittaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi tai miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumiseksi. Ampuma-asetta saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi vain, jos ampuma-aseessa käytetään kaasupatruunoita tai muita vastaavia patruunoita niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti. Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan laukauksen ampumista, tästä varoittamista ja ampuma-aseella uhkaamista.

Kiinniotetun henkilön kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006):

- 1) 1 luvun 3 §:ää vapautensa menettäneen oikeuksien rajoittamisesta;
- 2) 1 luvun 4 §:ää vapautensa menettäneen kohtelusta;
- 3) 2 luvun 2 §:n 1 momenttia vapaudenmenetyksestä ilmoittamisesta;
- 4) 2 luvun 3 §:n 1 momenttia säännöksistä ja säilytystilan oloista tiedottamisesta;
- 5) 3 luvun 1 §:ää sijoittamisesta säilytystilassa;
- 6) 5 luvun 1 §:ää terveyden- ja sairaanhoidosta;
- 7) 5 luvun 2 §:ää tilapäisestä hoidosta ja tutkimuksesta säilytystilan ulkopuolella;
- 8) 8 luvun 2 §:ää vapautensa menettäneen käytöksestä;
- 9) 9 luvun 1 §:ää valvonnasta säilytystilassa;
- 10) 12 luvun 1 §:ää teknisestä valvonnasta;
- 11) 12 luvun 2 §:ää tallentamisesta.

Kiinniotettu henkilö on viipymättä luovutettava poliisille ja häneltä pois otetut aineet tai esineet on viipymättä luovutettava poliisille tai, jollei siihen lain mukaan ole estettä, palautettava henkilölle.

166 §

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen

Turvahenkilöllä on ydinlaitoksen turvaamiseksi oikeus ottaa miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakeinoa käyttäen tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos miehittämätön ilma-alus saapuu oikeudetta luvanhaltijan pysyvässä käytössä olevalle alueelle, jossa ilmailu on rajoitettu tai kielletty ilmailulain 11 tai 11 a §:n nojalla. Luvanhaltijan on luovutettava haltuun otettu miehittämätön ilma-alus viipymättä poliisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen voimakeinojen käyttöön sovelletaan, mitä 165 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytöstä. Edellä 1 momentissa tarkoitettua teknistä laitetta saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut turvahenkilö. Teknistä laitetta saa käyttää vain lyhytaikaisesti sekä aiheuttamatta vaaraa ydinlaitoksen turvallisuudelle taikka vähäistä suurempaa haittaa muulle radioviestinnälle tai yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Lisäksi teknisen laitteen käyttöön sovelletaan, mitä 165 §:n 2 momentissa säädetään voimakeinojen käytöstä.

Turvahenkilöllä on ydinlaitoksen turvaamiseksi oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai ilma-aluksen tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tiedot radioviestinnästä, välitystiedot ja sijaintitiedot on luovutettava

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

toimivaltaiselle viranomaiselle tai hävitettävä viipymättä tehtävän suorittamisen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

Mitä 1–3 momentissa säädetään miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta, sovelletaan myös muuhun miehittämättömään kulkuneuvoon, joka saapuu oikeudetta luvanhaltijan liikkumis- ja oleskelurajoitusalueelle.

167 §

Turvajärjestelyihin liittyvät ilmoitusvelvollisuudet

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että poliisille ilmoitetaan viipymättä tilanteesta, jossa todetaan tai on syytä epäillä ydinlaitoksen toimintaan tai kuljetukseen kohdistuvan turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Vastuu toiminnan johdosta siirtyy poliisille, kun päällystöön kuuluva poliisimies ilmoittaa ottavansa johtovastuun. Lisäksi luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että poliisille ilmoitetaan viipymättä ampuma-aseen käyttämisestä sekä Liikenne- ja viestintävirastolle, jos miehittämättömän kulkuneuvoon kulkuun on puututtu teknistä laitetta käyttäen 166 §:n nojalla.

Turvahenkilön velvollisuuteen laatia kiinniotto- tai voimankäyttötilannetta koskeva tapahtumailmoitus sekä luvanhaltijan velvollisuuteen säilyttää ja hävittää tapahtumailmoitukset sovelletaan, mitä turvapalvelulain 8 §:ssä säädetään vartijan velvollisuudesta laatia tapahtumailmoitus sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan velvollisuudesta säilyttää ja hävittää tapahtumailmoitukset. Tapahtumailmoitus on myös tehtävä miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, käytön estämisestä ja haltuun ottamisesta.

Jos turvahenkilö on työtehtävissään saanut tietoonsa rikoslain 15 luvun 10 §:n 1 momentissa mainitun jo tehdyn rikoksen, hänen on viipymättä ilmoitettava siitä poliisille. Ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos turvahenkilön täytyisi antaa ilmi joku mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuista henkilöistä.

168 §

Turvajärjestelyihin liittyvät harjoitukset

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinlaitoksen ja kuljetusten turvajärjestelyjen toteuttamista harjoitellaan säännöllisesti.

Luvanhaltijan on ilmoitettava harjoituksista Säteilyturvakeskukselle ja muille asian kannalta keskeisille viranomaisille sekä varattava näille tarvittaessa mahdollisuus osallistua harjoitukseen.

Myös 148 §:n 2 momentissa tarkoitettuun laitokseen ja muuhun ydinenergian käyttöpaikkaan sovelletaan 1 ja 2 momenttia.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvajärjestelyihin liittyvästä harjoittelusta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

169 §

Turvajärjestelyihin liittyvät arvioinnit

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että riippumaton taho arvioi säännöllisesti ydinlaitoksen ja kuljetusten turvajärjestelyjen riittävyttä. Arvioinnin tulokset on toimitettava tiedoksi Säteilyturvakeskukselle.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä turvajärjestelyihin liittyvästä riippumattoman tahon arvioinnista.

17 luku

Säteilyturvallisuuspoikkeamat ja valmiustilanteet

170 §

Säteilyturvallisuuspoikkeamat

Ydinlaitoksen toiminnassa on varauduttava säteilyturvallisuuspoikkeamiin. Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuuspoikkeamien seuraukset ovat mahdollisimman vähäiset. Tätä varten on oltava ajantasainen suunnitelma, jonka mukaisia toimia on harjoitettava toimintaan liittyvien riskien mukaisesti.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetusta varautumisesta, suunnitelmasta ja harjoittelusta.

171 §

Toimet säteilyturvallisuuspoikkeamassa

Säteilyturvallisuuspoikkeamassa luvanhaltijan on arvioitava tilanne ja ryhdyttävä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisiin toimiin. Luvanhaltijan on viipymättä ilmoitettava säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuneesta merkittävästä altistuksesta ja sen syistä altistuneelle työntekijälle ja mahdollisuuksien mukaan muille altistuneille. Luvanhaltijan toimiin säteilyturvallisuuspoikkeaman jälkeen sovelletaan, mitä säteilylain 131 §:n 1–3 momentissa säädetään toiminnanharjoittajan toimista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuneesta merkittävästä altistuksesta sekä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä.

172 §

Valmiusjärjestelyjä ja valmiustilanteita koskevien säännösten soveltamisrajaus

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä poikkeuksia 173–181 §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamiseen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 1) ydinlaitoksessa kerralla käsiteltävien tai varastoitavien ydinaineiden tai ydinjätteiden määrä on vähäinen tai ydinlaitosta poistetaan käytöstä;
- 2) säteilyturvallisuuden vaarantumisen riski toiminnassa on kokonaisuutena arvioiden ja ottaen huomioon mahdolliset häiriö- ja onnettomuustilanteet vähäinen;
- 3) mahdollisuus ydinlaitoksen häiriöstä tai onnettomuudesta aiheutuvalle väestön annosrajaa suuremmalle altistukselle on erittäin pieni; sekä
- 4) varautuminen häiriö- ja onnettomuustilanteisiin on riittävä.

173 §

Valmiusjärjestelyt

Ydinlaitosta varten on oltava valmiusjärjestelyt, joilla varaudutaan ydinlaitoksessa tapahtuviin onnettomuuksiin ja muihin ydinlaitoksen turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin sekä toteutetaan tällaisten tapahtumien edellyttämät toimenpiteet tilanteen hallitsemiseksi ja säteilyn haitallisten vaikutusten estämiseksi tai rajoittamiseksi (*valmiustilanne*).

Valmiusjärjestelyjen on perustuttava onnettomuuksia ja muihin ydinlaitoksen turvallisuutta heikentäviä tapahtumia koskeviin analyysihin ja niiden perusteella arvioituihin seurauksiin sekä ydinlaitoksen suunnitteluperusteista poikkeaviin tilanteisiin. Valmiusjärjestelyjen suunnittelussa on varauduttava siihen, että ydinlaitokselta voi päästä ulos radioaktiivisia aineita tavalla, josta aiheutuu säteilyvaaratilanne.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä valmiusjärjestelyjen suunnittelun ja toteuttamisen perusteista sekä valmiusjärjestelyjen ajantasaisuuden varmistamisesta.

174 §

Valmiusjärjestelyjen yhteensovittaminen

Ydinlaitosta koskevat valmiusjärjestelyt on sovittava yhteen viranomaisten laatimien pelastus- ja valmiussuunnitelmien kanssa pelastuslain mukaisesti. Luvanhaltijan velvollisuutena on huolehtia valmiusjärjestelyistä siltä osin kuin ne eivät kuulu viranomaisille sekä toimia yhteistyössä viranomaisten kanssa valmiustilanteessa ja sen jälkitilanteessa.

Jos samalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella on useita ydinlaitoksia tai ne sijaitsevat muuten toistensa välittömässä läheisyydessä, näitä ydinlaitoksia koskevat valmiusjärjestelyt on sovittava yhteen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 ja 2 momentissa säädetyistä luvanhaltijan velvoitteista.

175 §

Valmiusorganisaatio

Luvanhaltijalla on oltava ydinlaitosta varten valmiusorganisaatio, joka huolehtii valmiustilanteessa tarpeellisista toimenpiteistä tilanteen hallitsemiseksi ja säteilyaltistuksen ehkäisemiseksi. Valmiustilanteessa valmiusorganisaatio voi määrätä turvallisuuden kannalta

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

välttämättömiä toimenpiteitä samalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella sijaitseville ydinlaitoksille. Näillä toimenpiteillä ei saa vaarantaa muiden ydinlaitosten turvallisuutta.

Valmiusorganisaatioon on kuuluttava riittävästi sellaisia valmiustilanteisiin koulutettuja henkilöitä, joiden toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet valmiustilanteissa ovat selkeät. Luvanhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä valmiusorganisaatioon kuuluvien henkilöiden osaamista järjestämällä säännöllisesti valmiusharjoituksia ja muulla tarvittavalla tavalla sekä tarvittaessa varmistettava osaaminen. Jos valmiustilanteesta seuraa säteilyvaaratilanne, valmiusorganisaatioon kuuluviin henkilöihin sovelletaan, mitä säteilylain 134 ja 135 §:ssä säädetään suojelutoimiin osallistuvien säteilysuojelusta. Valmiusorganisaatioon kuuluvien henkilöiden koulutukseen sovelletaan lisäksi, mitä mainitun lain 136 §:ssä säädetään koulutuksesta säteilyvaaratilanteiden varalta.

Valmiusorganisaatiolla on oltava tehtävien edellyttämät tilat, välineet, varusteet ja viestintäjärjestelmät.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä valmiusorganisaation toiminnasta, koulutusta koskevasta vaatimuksesta, valmiusharjoituksista ja valmiustilanteisiin varautumisesta sekä valmiusorganisaation tiloihin, välineisiin, varusteisiin ja viestintäjärjestelmiin liittyvistä teknisistä vaatimuksista.

176 §

Valmiussuunnitelma

Valmiusjärjestelyjä varten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä valmiussuunnitelma, joka on pidettävä ajan tasalla. Hyväksymisen edellytyksenä on, että valmiussuunnitelmassa esitetään siinä laajuudessa kuin se on tarpeen valmiusjärjestelyjen asianmukaisuuden varmistamiseksi ydinlaitoksen elinkaaren kussakin vaiheessa tiedot:

- 1) valmiusorganisaatiosta ja siihen kuuluvien vastuista ja velvollisuuksista;
- 2) valmiusjärjestelyihin kuuluvista toimenpiteistä;
- 3) valmiusjärjestelyjen edellyttämistä tiloista, välineistä, varusteista, viestintäjärjestelmistä ja tiedonsiirtojärjestelmästä;
- 4) hälytysjärjestelmistä ja järjestelyistä ydinlaitoksen lähialueen väestön varoittamiseksi;
- 5) valmiusjärjestelyihin liittyvästä koulutuksesta ja valmiusharjoituksista;
- 6) muista kuin 1—5 kohdassa tarkoitetuista valmiusjärjestelyjen kannalta tarpeellisista seikoista.

Luvanhaltijan on toimitettava hyväksytty valmiussuunnitelma hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä valmiussuunnitelman sisällöstä.

177 §

Ydinlaitoksen valmiusjärjestelyjen toimintaohjeet

Ydinlaitoksen valmiusjärjestelyistä on oltava toimintaohjeet, joissa esitetään valmiusjärjestelyjen hallinnollinen, operatiivinen ja tekninen toteutus.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Valmiusjärjestelyjen toimintaohjeita on arvioitava säännöllisesti ja muutettava, jos arvioinnin perusteella ilmenee tähän tarvetta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä valmiusjärjestelyjen toimintaohjeisiin sisällytettävistä seikoista.

178 §

Tiedottaminen valmiustilanteeseen varautumisesta

Luvanhaltijan on yhteistyössä hyvinvointialueen pelastusviranomaisen ja Säteilyturvakeskuksen kanssa laadittava varautumisalueen väestölle ydinlaitoksen valmiustilanteiden varalta ohjeet. Muutoin valmiustilanteeseen varautumisesta tiedottamiseen sovelletaan, mitä säteilylain 133 §:ssä säädetään säteilyvaaratilanteesta tiedottamisesta.

179 §

Kulkuyhteyksien järjestäminen valmiustilanteessa

Luvanhaltijan on yhteistyössä hyvinvointialueen pelastusviranomaisen ja tarvittaessa muiden viranomaisten kanssa suunniteltava ydinlaitoksen kulkuyhteyksien järjestäminen valmiustilanteessa.

Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen ja tarvittaessa muiden viranomaisten on valmiustilanteessa järjestettävä kulkuyhteydet ydinlaitokselle. Luvanhaltijan on avustettava viranomaisia.

180 §

Toiminta valmiustilanteissa

Luvanhaltijan on valmiustilanteessa viipymättä ryhdyttävä valmiussuunnitelman mukaisiin ja muihin tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen hallitsemiseksi ja säteilyaltistuksen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Valmiustilanteessa toiminta on mitoitettava tilanteen vakavuuden edellyttämällä tavalla. Ydinlaitoksen valmiusorganisaatio antaa säteilylain 132 §:n mukaisiin väestön suojelun tavoitteisiin perustuvat suojelutoimia koskevat suositukset hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle, kunnes Säteilyturvakeskus ottaa niistä vastuun pelastuslain 46 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaisesti.

Ydinlaitoksen valmiusorganisaation on välittömästi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle ja tarvittaessa muille viranomaisille valmiustilanteeseen siirtymisestä ja sen kehittymisennusteissa tapahtuneista muutoksista sekä pidettävä yllä tilannekuvaa valmiustilanteesta. Ydinlaitoksilta on järjestettävä automaattinen tiedonsiirto ja tarvittavat varajärjestelyt, joilla välitetään valmiustilanteen arvioimiseksi olennaiset tiedot laitoksen tilasta ja sen kehittymisestä Säteilyturvakeskukselle ajantasaisesti ja luotettavasti. Valmiusorganisaation on tiedotettava valmiustilanteen kehittymisestä erikseen myös hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle ja tarvittaessa avustettava pelastusviranomaista valmiustilanteessa. Lisäksi valmiusorganisaation on toimitettava Ilmatieteen laitokselle tiedot päästöjen leviämisen arvioimiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Samalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella sijaitsevilla ydinlaitoksissa sekä niiden järjestelmissä, rakenteissa ja laitteissa saa valmiustilanteessa tehdä vahinkojen rajoittamiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä muutoksia ilman tässä laissa edellytettyä hyväksymistä. Tiedot tehdyistä muutoksista on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi viipymättä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä valmiustilanteen aikana tehtävistä toimenpiteistä, tiedonsiirron toteutuksesta, tilanteen kehittymisen arvioinnin kannalta olennaisista tiedoista sekä 3 momentissa tarkoitetuista välttämättömistä muutoksista.

181 §

Valmiustilanteen purkaminen

Luvanhaltijan on purettava valmiustilanne, kun ydinlaitoksen tila on saatu vakaaksi, radioaktiivisten aineiden päästöt ovat hallinnassa ja vähäisiä sekä valmiussuunnitelman mukaiset ja muut tarpeelliset jälkitoimet on käynnistetty. Luvanhaltijan on huolehdittava toimenpiteistä, joilla laitoksen tila pidetään vakaana.

Jos ydinlaitoksen tavanomaista käyttöä on valmiustilanteen purkamisen jälkeen tarkoitus jatkaa, ydinlaitoksen uudelleen käynnistämiseksi on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä suunnitelma. Hyväksymisen edellytyksenä on, että suunnitelma sisältää laitoksen turvallisen käytön jatkamisen edellyttämät toimenpiteet ydinlaitoksessa, sen järjestelmissä, rakenteissa, laitteissa ja toiminnassa sekä laitoksen toimintaa koskevassa tietoaaineistossa. Tilanteessa, jossa laitoksen tavanomaista käyttöä ei voida jatkaa, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään ydinlaitoksen käytöstäpoistosta tai, jos kyse on loppusijoituslaitoksesta, mitä tässä laissa säädetään sen sulkemisesta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista jälkitoimista ja 2 momentissa tarkoitetun suunnitelman sisällöstä.

182 §

Ydinlaitoksen säteilyvaaratilanne ja siirtyminen vallitsevaan altistustilanteeseen

Sellaiseen ydinlaitoksen säteilyvaaratilanteeseen, joka ei samalla ole valmiustilanne, sovelletaan säteilylain 132 ja 134–136 §ää.

Kun säteilyvaaran rajoittamiseksi välttämättömät toimet on tehty, valtioneuvosto päättää siirtymisestä ydinlaitoksen säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella ja Säteilyturvakeskus liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella. Säteilyturvakeskus antaa liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella määräykset turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä vallitsevaan altistustilanteeseen siirtymisen jälkeen.

183 §

Radioaktiivisten aineiden leviäminen kuljetuksen aikana

Jos 45 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kuljetuksessa leviää ympäristöön radioaktiivisia aineita, luvanhaltijan on ryhdyttävä välittömästi tarvittaviin toimenpiteisiin säteilyaltistuksen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Luvanhaltijan on huolehdittava aktivoituneiden tai radioaktiivisilla aineilla kontaminoituneiden alueiden, tilojen ja niiden rakenteiden puhdistamisesta sekä vastattava näiden toimenpiteiden kustannuksista. Luvanhaltija ei saa perusteettomasti pitkittää puhdistustoimenpiteiden suorittamista. Jos radioaktiivisten aineiden määrää ei kohtuullisin toimin saada vapauttamisrajaa pienemmäksi, luvanhaltijan on esitettävä Säteilyturvakeskukselle suunnitelma aluetta, tilaa ja rakenteita koskevista toimista. Jos kuljetuksesta vastaa luvanhaltijan sijasta kuljetusta koskevan hyväksymisen haltija, tämän on huolehdittava mainittujen luvanhaltijan velvoitteiden noudattamisesta.

Mitä 182 §:n 2 momentissa säädetään vallitsevaan altistustilanteeseen siirtymisestä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueen ulkopuolella, sovelletaan myös kuljetukseen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä kuljetukseen liittyvästä puhdistamisesta.

184 §

Vallitseva altistustilanne

Ydinlaitoksen ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kuljetukseen liittyvässä vallitsevassa altistustilanteessa noudatetaan säteilylain 138 §:n 1 ja 4 momenttia sekä 140 ja 141 §:ää. Mitä mainituissa lainkohdissa säädetään toiminnanharjoittajasta, sovelletaan myös luvanhaltijaan ja kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijaan.

18 luku

Ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetus

185 §

Ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksen hyväksyminen

Ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksen on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä, kun kuljetetaan 45 §:n 1 momentissa tai 148 §:n 4 momentissa tarkoitettuja ydinaineita tai ydinjätteitä.

Kuljetuksen hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) 7 ja 16 luvussa säädetyt hakemuksessa tarkoitettuun kuljetukseen sovellettavat vaatimukset täyttyvät;
- 2) kuljetusta koskeva vahingonkorvausvastuu on järjestetty ydinvastuulain mukaisesti;
- 3) hakija on hakenut Säteilyturvakeskukselta radioaktiivisten aineiden kuljetusjärjestelyjen hyväksymistä vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain mukaisesti;
- 4) hyväksymisen myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

186 §

Kuljetuksen hyväksymistä koskevan asian käsittely ja ratkaiseminen

Ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksen hyväksymistä koskeva hakemus ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain mukainen radioaktiivisten aineiden kuljetuksen hyväksymistä koskeva hakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Asiat käsitellään vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain mukaisessa menettelyssä noudattaen, mitä tässä laissa säädetään hakemuksen ja päätöksen sisällöstä.

Kuljetusta koskevassa päätöksessä hyväksytään kuljetusjärjestelyt ja niihin liittyvä turvasuunnitelma, jos sitä 154 §:n 3 momentin mukaan edellytetään.

Kuljetuksen hyväksymistä koskeva päätös voi koskea yksittäistä tai samankaltaisia toistuvia kuljetuksia.

187 §

Vastuu hyväksytystä kuljetuksesta

Hyväksytyyn kuljetuksen säteilyturvallisuudesta ja turvajärjestelyistä sekä hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettujen määräysten noudattamisesta vastaa se kuljetukseen sisältyviä ja siihen liittyviä tehtäviä tai toimenpiteitä suorittava, johon hyväksymistä koskeva päätös on välittömästi kohdistettu.

Hyväksytystä kuljetuksesta saa kuljetuksen aikana poiketa vain odottamattomista ja pakottavista syistä.

188 §

Muutos hyväksytyssä kuljetuksessa

Jos kuljetuksen säteilyturvallisuutta tai turvajärjestelyjä koskevien velvoitteiden noudattamisessa tapahtuu vähäisiä muutoksia verrattuna siihen, mikä on käsitelty kuljetuksen hyväksymisen yhteydessä, tai kuljetustapahtumaa muutetaan tavalla, jolla on enintään vähäistä merkitystä turvajärjestelyn kannalta, asiasta on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä.

189 §

Ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetusta koskevat ilmoitusvelvollisuudet

Säteilyturvakeskukselle on tehtävä ilmoitus sellaisesta yksittäisestä kuljetustapahtumasta, jota toistuvia kuljetustapahtumia koskevan kuljetuksen hyväksymispäätös koskee. Ilmoitukseen on sisällytettävä tieto kuljetuksen ajankohdasta ja vähäisistä muutoksista verrattuna siihen, mikä on käsitelty kuljetuksen hyväksymisen yhteydessä. Kuljetuksesta vastaavan on tehtävä ilmoitus vähintään kuukausi ennen kuljetustapahtumaa.

Kuljetuksen lopullinen aikataulu ja reitti sekä kuljetuksen yhteyshenkilön yhteystiedot on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle ennen kuljetukseen ryhtymistä. Lisäksi erillinen ilmoitus on

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

tehtävä ydinaseiden leviämisen estämisen kannalta erityisen merkittävien ydinaineiden kuljetuksesta riittävän ajoissa ennen kuljetuksen aloittamista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettun ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta.

190 §

Hyväksymisvaatimuksesta vapautettuja kuljetuksia koskeva ilmoitusvelvollisuus

Säteilyturvakeskukselle on tehtävä ilmoitus, kun kuljetetaan muita kuin 185 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ydinaineita tai ydinjätteitä. Ilmoitukseen on sisällytettävä kuljetusta sekä kuljetettavia ydinjätteitä ja ydinaineita koskevat keskeiset tiedot. Kuljetuksen lähettäjän on tehtävä ilmoitus vähintään kaksi viikkoa ennen kuin kuljetukseen on tarkoitus ryhtyä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta.

19 luku

Ydinaineen talteenottolaitos

191 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen säteilyturvallisuus

Ydinaineen talteenottolaitokseen ja tällaisen laitoksen luvan haltijaan sovelletaan, mitä 46–52, 54–57 ja 59–61 §:ssä säädetään ydinlaitoksesta ja luvanhaltijasta, ei kuitenkaan, mitä 49 §:ssä säädetään kollektiivisen työperäisen altistuksen annosrajoituksista eikä 50 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohtaa.

Ydinaineen talteenottolaitoksen radioaktiivisten aineiden päästönäytteiden, ympäristön säteilytarkkailun näytteiden ja ympäristön radioaktiivisuuden perustilan selvittämiseen liittyviin mittauksiin ja analyyseihin sovelletaan, mitä niistä ydinlaitosten osalta säädetään 63 §:ssä.

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuden ja säteilyolosuhteiden seuraamiseksi tehtävissä säteilymittauksissa on käytettävä tarkoitukseen soveltuvia ja luotettavia säteilymittausjärjestelmiä. Säteilysäilyolosuhteiden arvioimiseksi ja laitoksen työntekijöiden säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tehtäviin mittauksiin sovelletaan säteilylain 9 lukua.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 3 momentissa tarkoitetuista säteilymittausjärjestelmistä, niiden luotettavuuden varmistamisesta, kalibroinnista, mittaustarkkuudesta, käytöstä ja soveltuvuudesta käyttötarkoitukseen.

192 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuutta koskevat yleiset vaatimukset

Ydinaineen talteenottolaitokseen ja sen järjestelmiin sekä sen toiminnan yhteydessä syntyvään luonnon radioaktiivisia aineita sisältävään jätteeseen sovelletaan, mitä 72 ja 74–76 §:ssä, 77 §:n 1

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

momentissa ja 78 ja 80 §:ssä säädetään sekä 77 §:n 3 momentin nojalla määrätään ydinlaitoksesta ja sen järjestelmistä sekä ydinjätteestä.

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuden varmistamisessa on ensisijaisesti hyödynnettävä suunnitteluratkaisuin saavutettavissa olevia luontaisia turvallisuusominaisuuksia.

193 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuusseloste

Ydinaineen talteenottolaitoksesta on laadittava turvallisuusseloste, joka sisältää laitoksen teknisen turvallisuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot laitoksesta ja sen järjestelmistä, käyttötoiminnan periaatteista ja turvallisuuden osoittamisesta.

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuusselostetta on laitoksen rakentamisen ja käytön aikana pidettävä ajan tasalla. Turvallisuusselosteeseen on sisällytettävä laitokseen tehdyt muutokset siten, että laitoksen turvallisuudesta säilyy riittävä kokonaiskäsitys.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuusselosteen sisällöstä.

194 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen organisaatio ja johtaminen

Ydinaineen talteenottolaitokseen ja tällaista laitosta koskevan luvan haltijaan sovelletaan, mitä 13 luvussa säädetään ydinlaitoksen ja luvanhaltijan organisaatiosta ja johtamisesta, ei kuitenkaan 123 eikä 126 §:ää.

195 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen käyttö

Ydinaineen talteenottolaitoksen käyttöön sovelletaan, mitä 130 §:ssä ja 132 §:n 1 momentissa säädetään sekä 132 §:n 3 momentin nojalla määrätään ydinlaitoksen käytöstä.

196 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuden varmistaminen ja kehittäminen

Ydinaineen talteenottolaitoksen järjestelmiä koskevien vaatimusten täyttyminen on osoitettava käyttäen sellaisia luotettavia menetelmiä ja menettelyitä, joiden tulokset voidaan todentaa ja jäljittää laitoksen elinkaaren aikana.

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on seurattava laitoksen ja sen järjestelmien kuntoa siten kuin laitoksen turvallisuus edellyttää.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuutta koskevien vaatimusten täyttymisen osoittamisesta ja siihen käytettävistä menetelmistä ja menettelyistä sekä laitoksen ja sen järjestelmien kunnonvalvonnasta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

197 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvajärjestelyt

Ydinaineen talteenottolaitokseen sovelletaan ydinlaitosten turvajärjestelyjä koskevia säännöksiä 16 luvun mukaisesti.

198 §

Säteilyturvallisuuspoikkeamat ja säteilyvaaratilanteet ydinaineen talteenottolaitoksessa

Ydinaineen talteenottolaitokseen ja tällaista laitosta koskevan luvan haltijaan sovelletaan, mitä säteilylain 16 luvussa sekä 138–141 §:ssä säädetään turvallisuuslupaa edellyttävästä toiminnasta ja toiminnanharjoittajasta. Vaadittavasta vakuudesta ja siitä suoritettavista kustannuksista säädetään tämän lain 290–292 §:ssä.

IV OSA

YDINJÄTEHUOLTO

20 luku

Ydinjätehuollon periaatteet ja vaatimukset

199 §

Vastuu ydinjätehuollosta ja sen kustannuksista

Luvanhaltija vastaa toimintansa yhteydessä tai seurauksena syntyvien ydinjätteiden ydinjätehuollosta ja siihen liittyvien toimenpiteiden asianmukaisesta valmistelemisestä sekä näiden kustannuksista (*huolehtimisvelvollisuus*).

Huolehtimisvelvollisuuteen ei vaikuta ydinlaitosluvan voimassaolon päättyminen tai luvan peruuttaminen.

Mitä tässä laissa säädetään ydinjätteistä, ei sovelleta, jos kyse on 51 §:ssä tarkoitettusta tai onnettomuuden seurauksena syntyneestä, laitosalueen ulkopuolelle ulottuvasta radioaktiivisten aineiden päästöstä. Onnettomuuden seurauksena syntyneeseen radioaktiivisten aineiden päästöjen aiheuttamiin toimiin laitosalueen ulkopuolelle sovelletaan, mitä säteilylaissa säädetään radioaktiivisesta jätteestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

200 §

Luvanhaltijan oikeus ydinjätteisiin liittyvään toimintaan

Luvanhaltijalla on oikeus, sen mukaan kuin ydinlaitosluvassa tarvittaessa tarkemmin määrätään, pitää hallussa, tuottaa, käsitellä, käyttää ja varastoida luvan mukaisessa toiminnassa tai sen seurauksena syntyviä tai luvan mukaisesti ydinlaitokseen tuotavia ydinjätteitä ydinlaitoksessa tai laitosalueella.

Muulla kuin ydinlaitoksessa tai laitosalueella saa pitää hallussa, tuottaa, käsitellä, käyttää ja varastoida ydinjätteitä ainoastaan sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

201 §

Ydinjätehuollon toimenpiteiden turvallisuus

Ydinjätehuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on ensisijaisesti huolehdittava turvallisuudesta.

Ydinjätteiden ominaisuudet on selvitettävä ja ydinjätteet on lajiteltava ja luokiteltava ominaisuuksiensa perusteella sekä pakattava ja muutoin käsiteltävä varastoinnin ja loppusijoituksen kannalta turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Luvanhaltijan, jonka ydinlaitokseen ydinjätteitä luovutetaan varastoitavaksi, on varmistettava, että vastaanotettavat jätteet ja jätepakkaukset voidaan käsitellä ja varastoida turvallisesti ja loppusijoituksen turvallisuudesta on asianmukainen suunnitelma. Luvanhaltijan, jonka ydinlaitokseen ydinjätteitä luovutetaan loppusijoitettavaksi, on varmistettava, että loppusijoitus voidaan toteuttaa turvallisesti. Luvanhaltijan on myös varmistettava, että ydinlaitosluvan mukaan ydinjätteiden vastaanottaminen on mahdollista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinjätteiden ominaisuuksien selvittämisestä sekä ydinjätteiden lajittelusta, luokittelusta, käsittelystä ja varastoinnista.

202 §

Ydinjätteiden määrä ja radioaktiivisuus

Ydinlaitosten toiminnan yhteydessä tai seurauksena syntyneen ydinjätteen määrä ja radioaktiivisuus on pidettävä niin pienenä kuin kohtuudella käytännöllisin toimenpitein on mahdollista, kuitenkin siten, että tässä laissa säädettyjen turvallisuutta koskevien vaatimusten noudattaminen ei vaarannu. Ydinjätteiden määrän kehitystä on seurattava ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet syntyvien ydinjätteiden määrän rajoittamiseksi.

203 §

Tiedot ydinjätteistä ja arvio niiden määrän kehityksestä

Luvanhaltijan on pidettävä kirjaa varastoiduista ja loppusijoitetuista ydinjätteistä. Kirjanpidosta on käytävä ilmi jätepakkauksia ja niiden sijaintia koskevat tiedot sekä kuhunkin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

jätepakkaukseen sisältyvien ydinjätteiden tiedot. Lisäksi kirjanpitoon on sisällytettävä muut huolehtimisvelvollisuuden noudattamisen valvomiseksi tarvittavat tiedot.

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle:

1) yhteenveto ydinjätteitä koskevasta kirjanpidosta kalenterivuositain ydinlaitoksen käytön aloittamisesta lukien;

2) arvio syntyvien ydinjätteiden määrästä kolmen vuoden välein ydinlaitoksen rakentamisluvan myöntämisestä lukien.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä kirjanpitoon sisällytettävistä tiedoista, kirjanpitoaineiston säilytystavasta ja tietojen toimittamisesta.

204 §

Ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelma

Ydinlaitosta varten on oltava työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymä ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelma, jossa vahvistetaan ydinjätehuollossa noudatettavat periaatteet ja ydinjätehuollon toimenpiteiden toteuttamisessa noudatettava aikataulu.

Ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on, että suunnitelma perustuu menetelmiin, joiden turvallisuudesta ja luotettavuudesta on riittävästi näyttöä, sen laatimisessa on noudatettu, mitä tässä laissa säädetään ydinjätehuollosta, ja se sisältää riittävässä laajuudessa:

1) suunnitellut toimenpiteet ydinjätehuollon toteuttamiseksi;

2) luvanhaltijan vastuiden ja velvollisuuksien järjestämistä koskevat tiedot;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut ydinjätehuollon valmistelua koskevat tiedot;

4) selvityksen:

a) ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistosta ja toiminnan lopettamisesta ja niiden vaiheista, laitosalueen lopputilasta, laitoksen käytöstäpoiston aikana syntyvien ydinjätteiden huoltotoimenpiteistä sekä mainittujen toimenpiteiden aikataulusta;

b) loppusijoituslaitoksen sulkemisesta sekä sen vaiheista ja aikataulusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja asiakirjoista.

205 §

Ydinjätehuoltosuunnitelma

Ydinlaitosta varten on oltava työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymä ydinjätehuoltosuunnitelma. Suunnitelma on toimitettava ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluessa ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelman hyväksymisestä ja sen jälkeen sitä on päivitettävä vähintään joka kolmas vuosi.

Ydinjätehuoltosuunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on, että se perustuu hyväksytyyn ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelmaan ja siihen sisältyy riittävässä laajuudessa ottaen huomioon luvanhaltijan ydinlaitosten elinkaaren vaihe:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

1) kuvaus suunnitelluista ydinjätehuollon tutkimus-, kehitys- ja muista toimenpiteistä seuraavalle kolmelle vuodelle ja yleispiirteinen kuvaus mainitun ajanjakson jälkeisille kolmelle vuodelle;

2) tiedot tehdyistä ydinjätehuollon järjestämistä koskevista sopimuksista tai muista järjestelyistä;

3) ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelmassa hyväksytyihin toimenpiteisiin, aikatauluihin tai menetelmiin suunnitellut merkittävät muutokset siten, että menetelmiin suunniteltujen muutosten osalta niiden turvallisuudesta ja luotettavuudesta on riittävästi näyttöä;

4) muut kuin 1–3 kohdassa tarkoitetut huolehtimisvelvollisuuden arvioimiseksi tarpeelliset selvitykset.

Ydinjätehuoltosuunnitelman päivityksen hyväksyminen edellyttää 2 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi, että päivitys sisältää riittävässä laajuudessa selvityksen toteutetuista ydinjätehuollon toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinjätehuoltosuunnitelmaan sisällytettävistä selvityksistä ja asiakirjoista.

206 §

Ydinjätehuoltosuunnitelman noudattaminen

Luvanhaltijan on toteutettava hyväksytyyn ydinjätehuoltosuunnitelman mukaiset toimenpiteet olennaisilta osin.

207 §

Ydinlaitoksen käytöstäpoiston suunnittelu

Ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistoa varten on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä käytöstäpoistosuunnitelma. Käytöstäpoistosuunnitelma on päivitettävä vähintään joka kuudes vuosi, kunnes laitoksen purkaminen on aloitettu. Säteilyturvakeskus voi erityisistä syistä vaatia myös muutoin käytöstäpoistosuunnitelman päivittämistä.

Käytöstäpoistosuunnitelman ja sen päivitysten hyväksymisen edellytyksenä on, että ne ovat sisällöltään riittävän yksityiskohtaisia ottaen huomioon, millaisesta ydinlaitoksesta on kysymys ja mikä on sen elinkaaren vaihe, ja niistä käy ilmi ainakin:

1) laitoksen purkamisen ja muun käytöstäpoiston menetelmä ja sen turvallisuus;

2) laitoksen käytöstäpoistoon liittyvän ydinjätteen käsittelyä, varastointia ja loppusijoittamista koskevat suunnitelmat;

3) laitoksen käytöstäpoiston toteutusvaiheet aikatauluineen;

4) laitosalueen suunniteltu lopputila.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknislouhteisia määräyksiä käytöstäpoistosuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista ja 1 momentissa tarkoitetuista erityisistä syistä käytöstäpoistosuunnitelman päivittämiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

208 §

Ydinjätteiden vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että ydinjäte vapautetaan tämän lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinjäte ei ole sellaista ydinmateriaalia, johon tätä lakia sovelletaan;
- 2) ydinjätteessä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole vapauttamisrajaa suurempi tai jätteeseen liittyvästä toiminnasta aiheutuva altistus ja potentiaalinen altistus ovat vapauttamisrajan ylittymisestä huolimatta niin vähäisiä, että jätteestä ei aiheudu terveyshaittaa;
- 3) vapauttamisesta saavutettava hyöty on suurempi kuin siitä aiheutuva haitta ja lähtökohtaisesti turvallista; ja
- 4) ydinjätettä ei ole tarkoituksellisesti laimennettu siten, että 2 kohdassa säädetty edellytys täyttyisi.

Kun Säteilyturvakeskus on tehnyt 1 momentissa tarkoitettua hyväksymistä koskevan päätöksen, päätöksessä tarkoitettut jätteet ovat jätelaisissa tarkoitettuja jätteitä ja niihin sovelletaan tämän lain sijasta jätelakia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua tilanteesta, jossa vapauttamisrajan ylittymisestä huolimatta ei aiheudu terveyshaittaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen asioiden osoittamisesta.

209 §

Ydinlaitoksen rakennuksen ja laitosalueen osan vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä, että aktivoitunut tai radioaktiivisella aineella kontaminoitunut ydinlaitoksen rakennus tai sen osa taikka laitosalueen osa vapautetaan tämän lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että rakennuksessa tai sen osassa taikka laitosalueen osalla olevan radioaktiivisen aineen määrä täyttää 208 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen ja tämä osoitetaan luotettavasti noudattamalla Säteilyturvakeskuksen hyväksymää suunnitelmaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun suunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) suunnitelmassa on yksilöity suunnitelman kohteena oleva rakennus tai sen osa tai laitosalueen osa sekä aikataulu; ja
- 2) suunnitelman mukaiset radioaktiivisuuden mittausmenetelmät, käytetyt mittauslaitteet ja mittaukseen osallistuvien asiantuntemus varmistavat luotettavan mittaustuloksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valvonnasta vapauttaminen ratkaistaan 337 §:ssä tarkoitettun käytöstäpoistetuksi hyväksymisen yhteydessä. Säteilyturvakeskus voi myös ratkaista asian ydinlaitoksen rakennuksen tai laitosalueen osan osalta hyväksytyt suunnitelman mukaisen toiminnan tarkastuksen perusteella.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmasta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

210 §

Ydinjätteen uuden käyttötarkoituksen hyväksyminen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä ydinjätteelle uuden käyttötarkoituksen, jos:

- 1) sille on hyväksyttävä peruste;
- 2) sen toteuttamiselle on taloudelliset ja muut edellytykset;
- 3) siitä ei aiheudu vaaraa turvallisuudelle; ja
- 4) se on muutoinkin yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Kun työ- ja elinkeinoministeriö on hyväksynyt ydinjätteelle uuden käyttötarkoituksen, se ei enää ole tässä laissa tarkoitettua ydinjätettä. Uuden käyttötarkoituksen mukaisessa toiminnassa syntyvään ydinjätteeseen sovelletaan tätä lakia. Jos uuden käyttötarkoituksen mukaisessa toiminnassa syntyy muuta radioaktiivisia aineita sisältävää jätettä, sellaiseen jätteeseen sovelletaan säteilylakia.

211 §

Huolehtimisvelvollisuuden siirtäminen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä, että samalla kun ydinjätteet luovutetaan, myös niitä koskeva huolehtimisvelvollisuus siirretään kokonaan tai osaksi toiselle. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) vastaanottaja on antanut suostumuksensa siirtämiseen;
- 2) vastaanottajalla on:
 - a) ydinlaitoslupa, joka oikeuttaa siirrettävien ydinjätteiden hallussapitoon, käsittelyyn ja varastointiin; tai
 - b) loppusijoituslaitosta koskeva lupa, joka oikeuttaa siirrettävien ydinjätteiden hallussapitoon, käsittelyyn ja loppusijoittamiseen sekä tarvittaessa varastointiin, jos huolehtimisvelvollisuuden siirtäminen koskee ydinjätteiden loppusijoittamista;
- 3) huolehtimisvelvollisuuden siirtäminen ei vaaranna ydinjätehuollon toteuttamista ja sen kustannuksiin varautumista; ja
- 4) huolehtimisvelvollisuuden siirtäminen ei vaaranna ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden noudattamista.

Kun huolehtimisvelvollisuuden siirtämisen hyväksymistä koskeva päätös on lainvoimainen:

- 1) vastaanottajan on noudatettava toimenpiteen kohteena olevien ydinjätteiden osalta, mitä tässä laissa säädetään huolehtimisvelvollisuudesta ja varautumisvelvollisuudesta;
- 2) luvanhaltijalla, jolta huolehtimisvelvollisuus on siirretty, ei enää ole huolehtimisvelvollisuutta siirtämisen hyväksymistä koskevassa päätöksessä tarkoitetuista ydinjätteistä sen mukaan kuin päätöksessä tarkemmin määrätään.

212 §

Ydinjätteiden luovuttamista koskeva ilmoitus

Sen lisäksi, mitä 211 §:ssä säädetään, ydinjätteet saa luovuttaa toiselle luvanhaltijalle ilman huolehtimisvelvollisuuden siirtämistä. Ydinjätteitä saa kuitenkin luovuttaa vain sellaiselle

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

luvanhaltijalle, joka on antanut suostumuksensa niiden vastaanottamiseen ja jolla on tässä laissa tarkoitettu lupa luovutettavan ydinjätteen hallussapitoon, käsittelyyn ja varastointiin tai loppusijoittamiseen.

Luvanhaltijan, joka luovuttaa ydinjätteitä 1 momentin mukaisesti toiselle luvanhaltijalle, on ilmoitettava tästä Säteilyturvakeskukselle etukäteen. Ilmoituksessa on oltava selvitys siitä, että 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät.

213 §

Ydinjätteiden siirtäminen liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella

Pakkauksen, jota käytetään käytetyn ydinpolttoaineen siirtämisessä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella, on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että pakkaus soveltuu käytetyn ydinpolttoaineen turvalliseen siirtämiseen.

Jos Säteilyturvakeskus on hyväksynyt pakkauksen rakennetyypin vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain nojalla ja kyseinen pakkaus soveltuu käytetyn ydinpolttoaineen turvalliseen siirtämiseen, ei 1 momentissa tarkoitettua hyväksymistä edellytetä.

Siirrettäessä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella käytettyä ydinpolttoainetta on käytettävä 1 tai 2 momentissa tarkoitettua pakkausta, turvallisuuden kannalta soveltuvia kulkuneuvoja, välineitä ja reittejä ja siirrettäessä muita ydinjätteitä turvallisuuden kannalta soveltuvia pakkauksia, kulkuneuvoja ja välineitä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinjätteiden siirtämiseen käytettävistä pakkauksista, kulkuneuvoista, välineistä ja reiteistä.

214 §

Ydinjätteiden tutkiminen sekä rakenteiden ja laitteiden käsittely Suomessa

Luvanhaltija saa luovuttaa vähäisiä määriä ydinjätteitä tutkittavaksi tutkimuslaitokseen Suomessa. Luovutettavien ydinjätteiden määrän on vastattava käytettävässä tutkimusmenetelmässä tarvittavaa määrää. Luvanhaltija saa myös luovuttaa ydinlaitoksen aktivoituneen tai radioaktiivisella aineella kontaminoituneen rakenteen tai laitteen huoltoa, puhdistamista tai korjaamista varten toiminnanharjoittajalle Suomessa. Tutkimuslaitokseen, toiminnanharjoittajaan ja ydinjätteeseen sovelletaan tällöin, mitä säteilylaissa säädetään toiminnanharjoittajasta sekä radioaktiivisen jätteen hallussapidosta, säilyttämisestä ja varastoinnista.

Tutkimusnäyte ja tutkimuksen seurauksena syntynyt ydinjäte on palautettava luvanhaltijalle. Sama koskee huollettua, puhdistettua tai korjattua rakennetta tai laitetta sekä näiden toimenpiteiden seurauksena syntyneitä ydinjätettä.

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen Säteilyturvakeskus voi kuitenkin hyväksyä, että tutkimuslaitos huolehtii sellaisten tutkittujen ydinjätteiden jätehuollosta, joiden palauttaminen luvanhaltijalle ei ole tarkoituksenmukaista. Tutkimuslaitokseen ja ydinjätteisiin sovelletaan tällöin, mitä säteilylaissa säädetään toiminnanharjoittajasta ja radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että tutkimuslaitos on sitoutunut huolehtimaan jätehuollosta ja täyttää säteilylaissa säädetty edellytykset. Huolehtimisvelvollisuuden katsotaan päättyneen kyseisten ydinjätteiden osalta, kun

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus on tehnyt mainitun päätöksen tutkittujen ydinjätteiden jätehuollosta ja päätös on lainvoimainen.

215 §

Radioaktiivisten jätteiden hallussapito, käsittely, varastointi ja loppusijoittaminen

Luvanhaltija saa sen mukaan kuin ydinlaitosluvassa tarvittaessa tarkennetaan pitää hallussa, käsitellä, varastoida tai loppusijoittaa myös säteilylain soveltamisalaan kuuluvia radioaktiivisia jätteitä. Tällöin näiden jätteiden jätehuollon toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään ydinjätteiden jätehuollon toimenpiteistä.

Luvanhaltijalla on 1 momentissa tarkoitetuista radioaktiivista jätteistä huolehtimisvelvollisuus sen mukaan kuin tässä laissa säädetään ydinjätteitä koskevasta huolehtimisvelvollisuudesta, kun radioaktiiviset jätteet on loppusijoitettu. Tällöin näihin jätteisiin sovelletaan muutoinkin säteilylain sijasta, mitä tässä laissa säädetään ydinjätteistä ja loppusijoituksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä, että huolehtimisvelvollisuus siirretään jo aiemmin luvanhaltijalle. Hyväksymisen edellytyksenä on, että radioaktiiviset jätteet luovuttanut antaa suostumuksensa huolehtimisvelvollisuuden siirtämiseen ja jätteitä koskeva kustannuksiin varautuminen on asianmukaisesti ratkaistu.

21 luku

Ydinjätteiden loppusijoitus sekä niiden tuontia, vientiä ja siirtoa koskevat rajoitukset

216 §

Ydinjätteiden loppusijoitusta koskevat velvollisuudet

Suomessa syntyneet ydinjätteet on loppusijoitettava Suomeen.

Ydinjätteet on loppusijoitettava siten, että säteilyaltistuksen vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön pysyvät käytettävissä olevan tiedon perusteella hyväksyttävänä ja että pitkäaikaisturvallisuuden varmistaminen ei edellytä loppusijoituspaikan valvontaa pitkällä aikavälillä. Maaperäloppusijoituslaitoksen pitkäaikaisturvallisuuden edellytyksenä on, että valvonta tai muut toimenpiteet eivät enää ole tarpeen, kun on kulunut 200 vuotta loppusijoituslaitoksen pysyvästä sulkemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä säteilyaltistuksen annosrajoituksista loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen.

217 §

Poikkeus ydinjätteiden loppusijoitusta koskevasta velvollisuudesta

Edellä 216 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä ydinjätteiden loppusijoituksen muualla kuin Suomessa, jos:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

1) järjestelyllä ei ole sanottavaa merkitystä luvanhaltijan huolehtimisvelvollisuuden kannalta ja kyseessä olevien ydinjätteiden määrä on vähäinen;

2) järjestely on merkittävän taloudellisen tai muun painavan syyn vuoksi perusteltu;

3) Suomella on ydinjätteiden luovutuksen ajankohtana voimassa yhteisön kehyksen perustamisesta käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista huoltoa varten annetun neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom 4 artiklassa tarkoitettu sopimus toisen valtion kanssa; ja

4) ydinjätehuollon toimijoiden välillä on tehty sitova sopimus, joka kattaa loppusijoituksen ja muut tarvittavat ydinjätehuollon toimenpiteet ja on toteuttamiskelpoinen ottaen huomioon sopimuksen toteuttamisen aikataulu sekä muut ehdot.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu sopimus on tehty muun kuin Euroopan unionin jäsenvaltion kanssa, sen sisällöstä on ilmoitettava Euroopan komissiolle ja toteutettava kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että:

1) vastaanottava valtio on tehnyt **Euratomin** kanssa sopimuksen käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollosta tai on osapuolena käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevassa yleissopimuksessa (SopS 36/2001);

2) vastaanottavalla valtiolla on radioaktiivisen jätteen loppusijoitusta ja sitä valmistelevia toimenpiteitä koskeva ohjelma, jonka tavoitteet edustavat korkeaa turvallisuustasoa ja vastaavat tässä laissa asetettuja tavoitteita; ja

3) vastaanottavan valtion loppusijoituslaitokselle on annettu lupa kyseisen ydinjäte-erän loppusijoitusta varten, se on toiminnassa ennen niiden luovuttamista ja sitä hallinnoidaan vastaanottavan valtion 2 kohdassa tarkoitettussa ohjelmassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti.

218 §

Suomessa syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja varastointi muualla

Suomessa syntyneet ydinjätteet on käsiteltävä ja varastoitava Suomessa.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin hyväksyä Suomessa syntyneiden ydinjätteiden käsittelyn ja lyhytaikaisen varastoinnin muualla kuin Suomessa. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

1) huolehtimisvelvollisuuden noudattaminen ei vaarannu;

2) ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään; ja

3) kyseisten ydinjätteiden ja niiden käsittelyn tai varastoinnin yhteydessä tai seurauksena syntyvien ydinjätteiden loppusijoitus on hyväksytty toteutettavaksi 217 §:n mukaisesti muualla kuin Suomessa tai 219 §:n 3 momentin mukaisesti Suomessa.

219 §

Muualla syntyneiden ydinjätteiden loppusijoitusta koskeva kieltö

Ydinjätteitä ja niihin rinnastettavia radioaktiivisia jätteitä, jotka ovat syntyneet muualla kuin Suomessa, ei saa loppusijoittaa Suomessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä muualla syntyneiden ydinjätteiden ja niihin rinnastettavien radioaktiivisten jätteiden loppusijoittamisen Suomessa, jos:

- 1) järjestelyllä ei ole sanottavaa merkitystä ydinjätteet vastaanottavan huolehtimisvelvollisuuden kannalta ja kyseessä olevien ydinjätteiden määrä on vähäinen;
- 2) niiden ydinjätehuolto on Suomessa järjestetty ja sen kustannuksiin on varauduttu;
- 3) järjestely on myös muutoin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla yhteiskunnan kokonaisedun mukainen; ja
- 4) 217 §:n 1 momentin 2–4 kohdassa säädetty edellytykset täyttyvät.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä ulkomailla syntyneen ydinjätteen loppusijoituksen Suomessa, jos kyseessä on Suomessa tapahtuneessa ydinenergian käytössä aktivoituneen tai radioaktiivisella aineella kontaminoituneen rakenteen tai laitteen ulkomailla tapahtuvan huollon, käsittelyn, lyhytaikaisen varastoinnin tai käytöstäpoiston yhteydessä muodostunut ydinjäte ja palautettavan ydinjätteen aktiivisuus ei olennaisesti eroa Suomesta viedyin rakenteen tai laitteen alkuperäisestä aktiivisuudesta.

220 §

Muualla syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja varastointi Suomessa

Ydinjätteitä ja niihin rinnastettavia radioaktiivisia jätteitä, joka ovat syntyneet muualla kuin Suomessa, ei saa käsitellä eikä varastoida Suomessa.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen valtioneuvosto voi myöntää luvan muualla syntyneiden ydinjätteiden ja niihin rinnastettavien radioaktiivisten jätteiden käsittelyyn ja lyhytaikaiseen varastointiin Suomessa (*ydinjätteiden käsittely- ja varastointilupa*), jos 7–13 §:ssä säädetty yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti mainittujen jätteiden käsittelyssä ja varastoinnissa sekä:

- 1) kunta, jossa toimintaa on hakemuksen mukaan tarkoitus harjoittaa, on puoltanut hanketta;
- 2) se johtuu Suomessa toteutettavasta toiminnasta, joka on merkittävän taloudellisen tai muun painavan syyn vuoksi perusteltua;
- 3) vastaanottajan ydinlaitoslupa oikeuttaa asianomaisten jätteiden käsittelyyn ja varastointiin sekä käsittely ja varastointi toteutetaan muutoinkin turvallisesti;
- 4) ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään;
- 5) ydinjätehuollon toimijoiden välillä on tehty sitova sopimus, joka kattaa ydinjätteiden ja niihin rinnastettavien radioaktiivisten jätteiden ja niiden käsittelyn tai varastoinnin yhteydessä tai seurauksena syntyvien jätteiden tarvittavat ydinjätehuollon toimenpiteet ja on toteuttamiskelpoinen ottaen huomioon sopimuksen toteuttamisen aikataulu sekä muut ehdot;
- 6) valtio, josta ydinjäte tai siihen rinnastettava radioaktiivinen jäte tuodaan tai siirretään käsiteltäväksi tai varastoitavaksi, on antanut sitoumuksensa huolehtia 5 kohdassa tarkoitetuista jätteistä turvallisesti ja vastuullisesti;
- 7) luvan hakija on asettanut riittävän vakuuden sen varalta, että ydinjätehuoltoon liittyviä toimenpiteitä joudutaan 5 kohdassa tarkoitettusta sopimuksesta ja 6 kohdassa tarkoitettusta sitoumuksesta huolimatta toteuttamaan Suomessa, ja jossa on myös otettu huomioon kustannusarvioihin liittyvä epävarmuus korottamalla arvioitujen kustannusten määrää 25 prosentilla;
- 8) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä, että vähäisiä määriä muualla syntyneitä ydinjätteitä ja niihin rinnastettavia radioaktiivisia jätteitä käsitellään ja varastoidaan lyhytaikaisesti Suomessa, jos:

1) käsittely ja varastointi ovat Suomessa tehtävän jätteiden tutkimuksen takia perusteltua ja yhteiskunnan kokonaisedun mukaista;

2) kyseessä olevien jätteiden määrä vastaa käytettävässä tutkimusmenetelmässä tarvittavaa määrää;

3) tutkimuslaitos sekä jätteiden käsittely ja varastointi täyttävät 214 §:n 1 momentissa säädetty ja siinä tarkoitettut säteilylaissa säädetty edellytykset sekä käsittely ja varastointi toteutetaan muutoinkin turvallisesti;

4) ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään;

5) ydinjätehuolto on järjestetty 2 momentin 5 ja 6 kohdan mukaisesti taikka kyse on sellaisista jätteistä, joiden palauttaminen ei ole tarkoituksenmukaista, ja:

a) jätehuollon kustannuksiin Suomessa on varauduttu;

b) Säteilyturvakeskus on hyväksynyt, että tutkimuslaitos huolehtii tutkittujen jätteiden jätehuollon toteuttamisesta soveltaen, mitä 214 §:n 3 momentissa säädetään hyväksymisen edellytyksistä, ja että tutkimuslaitokseen ja jätteisiin sovelletaan, mitä säteilylaissa säädetään toiminnanharjoittajasta ja radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemisestä; ja

c) 217 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetty edellytykset täyttyvät;

6) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

221 §

Ydinjätteiden käsittely- ja varastointilupaa koskevat täydentävät säännökset

Ydinjätteiden käsittely- ja varastointilupaa koskevaan hakemukseen ja sen käsittelyyn sovelletaan, mitä 316 §:n 2–4 momentissa säädetään ydinlaitoslupaa koskevasta hakemuksesta, 317 §:n 1 momentissa ja 4 momentin nojalla ja 318 §:ssä säädetään ydinlaitoksen lupa-asian käsittelystä sekä 319 §:ssä säädetään ydinlaitoslupaa koskevan hakemuksen tiedoksiannosta ja hakemuksesta tiedottamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on asiassa lupaviranomainen.

Ydinjätteiden käsittely- ja varastointilupa on voimassa määräajan. Lupapäätöksessä on asetettava määräaika, jolloin ydinjätteet tai niihin rinnastettavat radioaktiiviset jätteet on viimeistään vietävä pois tai siirrettävä Suomesta. Lupapäätöksessä on annettava määräykset, jotka ovat tarpeen ydinaseiden leviämisen estämiseksi ja ydinjätehuollon velvollisuuksien noudattamiseksi sekä luvan myöntämisen edellytysten varmistamiseksi. Lisäksi lupapäätökseen sovelletaan, mitä 309 §:ssä säädetään ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen sisällöstä ja 320 §:n 1 ja 3 momentissa lupapäätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta. Ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvan peruuttamiseen sovelletaan, mitä 323 §:ssä säädetään ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen peruuttamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta on pyydetty lausunto ydinjätteiden käsittely- ja varastointilupaa koskevasta hakemuksesta, sekä lupapäätöksen sisällöstä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

222 §

Muulla syntyneiden ydinjätteiden käsittelyä ja varastointia koskeva vakuus

Edellä 220 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetuksi muualla syntyneiden ydinjätteiden käsittelyä ja varastointia varten vaadituksi vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Vakuus on asetettava työ- ja elinkeinoministeriön eduksi ennen kyseisten jätteiden tuontia tai siirtoa Suomeen. Vakuuden on oltava voimassa kolme kuukautta senkin jälkeen, kun kyseiset jätteet on viety tai siirretty pois Suomesta. Ministeriön on hakemuksesta vapautettava vakuus, kun kyseiset jätteet on viety tai siirretty Suomesta ja tästä on kulunut kolme kuukautta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus ryhtyä vakuuden realisointiin, jos ydinjätteitä tai niihin rinnastettavia radioaktiivisia jätteitä ei ole asetetussa määräajassa viety pois tai siirretty Suomesta. Ennen vakuuden realisointia työ- ja elinkeinoministeriön on määrättävä 369 §:n mukaisesti toiminnanharjoittaja täyttämään velvollisuutensa. Vakuus voidaan käyttää teettämistoimien kustannusten kattamiseen.

223 §

Ydinjätteiden tuonnin, viennin ja siirron toteuttamista koskeva hyväksyminen

Ydinjätteiden ja niihin rinnastettavien radioaktiivisten jätteiden tuonti, vienti, siirto ja kauttakulku Suomen alueen kautta on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ennen kuin se toteutetaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että toimenpiteen toteuttamisessa noudatetaan jätesiirtodirektiivissä säädettyjä menettelyjä sekä toimintaan on saatu tässä laissa edellytetyt luvat ja hyväksymiset tai niistä on tehty ilmoitus tämän lain mukaisesti.

Jos kyse on sellaisen ydinjätteen viennistä tai siirrosta Suomesta, joka on samanaikaisesti ydinmateriaalia, hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että noudatetaan, mitä vientivalvontalain 10 §:ssä säädetään lupaharkinnasta.

Sen lisäksi, mitä jätesiirtodirektiivin 17 artiklassa säädetään, Säteilyturvakeskus julkaisee mainitussa artiklassa tarkoitetun vakioasiakirjan toisinnon määräyskokoelmassaan.

224 §

Tulli-ilmoituksessa ilmoitettavat tiedot ydinjätteistä

Luvanhaltija on velvollinen tulli-ilmoituksessa tai siihen liittyvässä selvityksessä ilmoittamaan, kun ydinjätteitä tuodaan tai viedään. Tulli-ilmoitukseen on merkittävä tuontiin tai vientiin oikeuttavan hyväksymispäätöksen numero.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tulli-ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

225 §

Ydinjätteiden palauttaminen loppusijoituslaitoksesta

Ydinjätteiden palauttaminen loppusijoituslaitoksesta on oltava mahdollista ennen loppusijoituslaitoksen pysyvää sulkemista, jos se on turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Tämä ei kuitenkaan saa vaarantaa laitoksen käyttöturvallisuutta tai pitkäaikaisturvallisuutta eikä muiden loppusijoitettujen ydinjätteiden pitkäaikaisturvallisuutta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinjätteiden palauttamisen turvallisuudesta.

22 luku

Varautuminen ydinjätehuollon kustannuksiin

226 §

Luvanhaltijan varautumisvelvollisuus

Luvanhaltijan on varauduttava ydinjätehuollon kustannuksiin. Luvanhaltija täyttää varautumisvelvollisuutensa maksamalla jäljempänä säädetyt maksut Valtion ydinjätehuolorahaston ylläpitämään varautumisrahastoon ja luovuttamalla maksuvelvollisuutensa laiminlyönnin varalta valtiolle jäljempänä säädetyt vakuudet.

Varautumisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa ydinjätehuollosta aiheutuvina kustannuksina pidetään myös:

1) sellaisten 5 §:n 1 momentin 30 kohdassa tarkoitettujen aktivoituneiden tai radioaktiivisella aineella kontaminoituneiden rakenteiden, laitteiden, tavaroiden ja aineiden jätehuollon kustannuksia, joita ei vielä ole poistettu käytöstä;

2) sellaisia ydinjätehuoltoon liittyviä hallinto- ja muita kustannuksia, jotka tulevaisuudessa aiheutuvat näitä toimenpiteitä hoitavan organisaation ylläpitämisestä;

3) sellaisia kustannuksia, jotka tulevaisuudessa aiheutuvat ydinjätehuoltoon liittyvistä viranomaisen toimenpiteistä ja jotka luvanhaltija on velvollinen korvaamaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinjätehuollon kustannuksista, joiden katsotaan kuuluvan varautumisvelvollisuuteen, ja kustannusten määrittämisessä käytettävistä menettelyistä.

227 §

Luvanhaltijan vastuumäärä

Luvanhaltijan toiminnan yhteydessä tai seurauksena syntyvien ydinjätteiden ydinjätehuollosta tulevaisuudessa aiheutuvien menojen arvioidun määrän (*vastuumäärä*) on perustuttava hyväksytyyn ydinjätehuoltosuunnitelman mukaisten toimenpiteiden kustannusarvioon.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

228 §

Luvanhaltijan vastuumäärän arviointi

Luvanhaltijan on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle kolmen vuoden välein:

- 1) arvio vastuumääristä kuluvalla ja seuraavalla kahdella kalenterivuodella;
- 2) alustava arvio vastuumääristä 1 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa seuraavalle kahdelle kalenterivuodelle;
- 3) arvio ydinjätehuollon kokonaiskustannuksista 2 kohdassa tarkoitettua ajanjaksoa seuraavalle kahdelle kalenterivuodelle;
- 4) selvitys edellisen kolmen kalenterivuoden aikana tehdyistä ydinjätehuollon toimenpiteistä ja näiden toimenpiteiden mahdollisesta vaikutuksesta 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin vastuumääriin.

Luvanhaltijan on kuitenkin toimitettava 1 momentissa tarkoitettut arviot ja selvitykset vuosittain toiminnan:

- 1) alkuvaiheessa, jos luvanhaltijan vastuumäärää ei ole aiemmin vahvistettu; sekä
- 2) loppuvaiheessa, kun luvanhaltijan ydinlaitosten käytöstäpoisto ja loppusijoituslaitoksen sulkeminen on aloitettu.

Luvanhaltijan on arvioinnissa käytettävä luotettaviksi katsottavia hinta- ja kustannustietoja, ja niihin liittyvä epävarmuus on kohtuullisessa määrin otettava huomioon vastuumäärää nostavana. Arviot vastuumääristä on toimitettava sekä sen kalenterivuoden hinta- ja kustannustasossa, jolloin laskelma tehdään, että sen kalenterivuoden hinta- ja kustannustasossa, jota laskelma koskee. Kun luvanhaltija toimittaa ministeriölle ensimmäisen kerran 1 momentissa tarkoitettut arviot, ministeriö hyväksyy arvioinnin perusteet varmistettuaan kustannus- ja hintatietojen ja laskelman oikeellisuuden ja luotettavuuden sekä johdonmukaisuuden suhteessa hyväksytyyn ydinjätehuolto-suunnitelmaan.

Jos luvanhaltija laiminlyö 1–3 momentissa säädetyn velvollisuuden työ- ja elinkeinoministeriön kehotuksesta huolimatta, ministeriön on hankittava arvio vastuumääristä ydinjätehuoltoon perehtyneeltä riippumattomalta asiantuntijalta tai yhteisöltä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinjätehuollon kustannusten huomioon ottamisesta vastuumäärää arvioitaessa, arvioinnin oikeellisuuden ja luotettavuuden varmistamisesta sekä arvioiden ja selvitysten toimittamisessa noudatettavasta menettelystä.

229 §

Luvanhaltijan rahasto-osuus ja rahastotavoite

Luvanhaltijan varojen määrän varautumisrahastossa (*rahasto-osuus*) on kunakin kalenterivuonna saavutettava tavoite (*rahastotavoite*), joka on yhtä suuri kuin edellisen kalenterivuoden vastuumäärä.

Kun on kyse uudesta ydinvoimalaitoksesta, luvanhaltijan rahastotavoite jaksotetaan ydinjätehuollon kustannusvaikutusten tasaamiseksi kuitenkin siten, että rahastotavoite on ydinvoimalaitoksen eri toimintavuosina määräsuuruinen osa siitä vastuumäärästä, joka laitoksesta luvanhaltijalle aiheutuu. Rahastotavoitteen suhdetta tähän vastuumäärään lisätään tällöin vähitellen niin, että rahastotavoite saavuttaa vastuumäärän riittävän ajoissa ennen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ydinvoimalaitoksen toiminnan arvioitua päättymistä. Jaksottamisaika saa olla enintään 40 vuotta. Jaksottamisajan pituudesta päätetään luvanhaltijan hakemuksesta, kun vastuumäärän arvioinnin perusteet hyväksytään 228 §:n 3 momentissa säädetyn mukaisesti.

Kun kyse on loppusijoituslaitoksesta, luvanhaltijan rahastotavoitteeseen on sisällytettävä loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeiset tarvittavat kohtuulliset valtion valvonta- ja muut toimenpidekustannukset jaksotettuna tasasuuruksina erinä viimeistään loppusijoituslaitoksen arvioidun käyttöajan kymmenen viimeisen vuoden aikana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jota noudattaen rahastotavoite lasketaan 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

230 §

Vastuumäärän ja rahastotavoitteen vahvistaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa kolmen vuoden välein kolmannen kalenterivuoden lopussa kunkin luvanhaltijan kuluvan ja kahta sitä edeltävän kalenterivuoden vastuumäärät sekä seuraaville kolmelle kalenterivuodelle rahastotavoitteet ja alustavasti vastuumäärät. Luvanhaltijoita koskevat päätökset tehdään samalle kolmen vuoden ajanjaksolle.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi 1 momentissa säädetystä poiketen vahvistaa vuosittain kalenterivuoden lopussa luvanhaltijan rahastotavoitteen seuraavalle kalenterivuodelle, kuluvan kalenterivuoden vastuumäärän ja alustavasti vastuumäärät sitä seuraaville kahdelle kalenterivuodelle, jos kyse on sellaisen uuden luvanhaltijan toiminnan alkuvaiheesta, jolle ei ole aiemmin tehty 1 momentissa tarkoitettua vahvistamista koskevaa päätöstä, tai sellaisen luvanhaltijan toiminnan loppuvaiheesta, jonka ydinlaitosten käytöstäpoisto ja loppusijoituslaitoksen sulkeminen on aloitettu.

Rahastotavoite vahvistetaan sen kalenterivuoden hinta- ja kustannustasossa, jonka vastuumäärän perusteella rahastotavoite määräytyy. Vastuumäärät ja alustavat vastuumäärät vahvistetaan sen kalenterivuoden hinta- ja kustannustasossa, jota päätös koskee.

231 §

Rahastotavoitteen vahvistamiseen liittyvät poikkeukset

Jos 230 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä työ- ja elinkeinoministeriön päätöksessä vahvistetaan luvanhaltijan kuluvan kalenterivuoden vastuumääräksi vähintään 20 ja enintään 25 prosenttia tai, jos se johtaa luvanhaltijan kannalta edullisempaan lopputulokseen, vähintään 20 ja enintään 100 miljoonaa euroa suuremmaksi kuin aiemmin alustavasti vahvistettu saman kalenterivuoden alustava vastuumäärä ja muutos ei johdu siitä, että ydinjätehuollon toimenpiteitä on toteutettu oleellisesti vähemmän kuin vastuumäärän arvion perustana olevassa laskelmassa on oletettu, työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä, että osa vastuumäärän muutoksesta voidaan jättää huomioon ottamatta vahvistettaessa rahastotavoitetta kyseistä kalenterivuotta seuraaville kahdelle kalenterivuodelle. Toiselle kalenterivuodelle vahvistettava rahastotavoite ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin ensimmäiselle kalenterivuodelle vahvistettava rahastotavoite.

Jos ydinjätehuollon kustannukset nousevat aiemmin arvioiduista poikkeuksellisen tapahtuman seurauksena tai muusta erityisestä syystä ja vastuumäärän muutos on suurempi kuin 1 momentissa säädetty, työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä, että näin muodostuneisiin uusiin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

kustannuksiin perustuva rahastotavoitteen muutos jaksotetaan enintään viiden vuoden aikana tasasuuruiseksi eriksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jota noudattaen rahastotavoite vahvistetaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

232 §

Vastuumäärän ja rahastotavoitteen tarkistaminen

Työ- ja elinkeinoministeriön voi kalenterivuoden lopussa tarkistaa 230 §:n 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä vahvistetun vastuumäärän kuluvan kalenterivuoden osalta sekä vahvistetut rahastotavoitteet ja alustavat vastuumäärät, jos:

1) luvanhaltijan toiminnassa tapahtuu sellaisia muutoksia, jotka lisäävät muutoin kuin vähäisessä määrin luvanhaltijan toiminnan yhteydessä tai seurauksena syntyvien ydinjätteiden määrää;

2) suunnitellut ydinjätehuollon toimenpiteet viivästyvät muutoin kuin vähäisessä määrin;

3) huolehtimisvelvollisuuden siirtämisen seurauksena vahvistettu kuluvan kalenterivuoden vastuumäärä sekä vahvistetut rahastotavoitteet ja alustavat vastuumäärät alenevat luovuttajan osalta yhtä paljon kuin ne kasvavat vastaanottajan osalta.

Luvanhaltijan on haettava vastuumäärän ja rahastotavoitteen tarkistamista ja toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle 228 §:n 1 momentissa tarkoitettut arviot ja selvitykset, jos tämän pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu muutos tai 2 kohdassa tarkoitettu viivästyminen on kokonaisuutena arvioiden olennainen. Luvanhaltijan vastuumäärän arviointiin sovelletaan 228 §:ää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vastuumäärän ja rahastotavoitteen tarkistamisesta noudatettavasta menettelystä.

233 §

Luvanhaltijan ydinjätehuoltomaksu

Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa vuosittain ydinjätehuoltomaksun, jonka luvanhaltija on velvollinen suorittamaan varautumisrahastoon rahasto-osuuden nostamiseksi rahastotavoitteen suuruiseksi.

Ydinjätehuoltomaksu on suoritettava siten, että maaliskuun viimeisen päivän rahasto-osuus on yhtä suuri kuin saman kalenterivuoden rahastotavoite. Rahaston on viipymättä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle, jos luvanhaltija laiminlyö maksuvelvollisuutensa.

234 §

Vakuusjärjestelyt ydinjätehuollon kustannuksiin varautumiseksi

Luvanhaltijan on luovutettava valtiolle vakuuksia siten, että niiden yhteismäärä vastaa kuluvan vuoden kesäkuun lopussa määrää, joka saadaan korottamalla edelliselle kalenterivuodelle vahvistettua vastuumäärää kymmenellä prosentilla ja vähentämällä siitä kuluvalle kalenterivuodelle vahvistettu rahastotavoite. Laskelmassa vastuumäärä korjataan ensin edellisen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

kalenterivuoden kustannustasoon. Ensimmäisen kerran luvanhaltijan on kuitenkin luovutettava mainittu määrä vakuuksia kuukauden kuluessa siitä, kun ydinlaitoksen käyttöluopa on tullut lainvoimaiseksi tai pantu täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Käytettävien vakuuksien on oltava työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymät. Vakuudeksi ministeriö voi hyväksyä vähintään viisi vuotta voimassa olevan:

1) vakuutusyhtiölain (521/2008) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun vakuutusyhtiön antaman luottovakuutuksen;

2) suomalaisen talletuspankin antaman omavelkaisen takauksen;

3) suomalaisen yhteisön antaman omavelkaisen takauksen, joka luotettavuudeltaan vastaa 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vakuutta;

4) panttaussitoumuksen suomalaisen talletuspankin pankkitilillä oleviin luvanhaltijan varoihin;

5) muuhun kuin ydinlaitoksen kiinteistöön kohdistuvan kiinteistökiinnityksen, joka on enintään 75 prosenttia kiinteistön todennäköisestä luovutushinnasta ja luotettavuudeltaan vastaa 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vakuutta.

Luvanhaltijan on tehtävä työ- ja elinkeinoministeriölle ehdotus 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden noudattamiseksi riittävän ajoissa ennen kuin vakuuksien on oltava valtiolle luovutettu. Ministeriö voi hyväksyä ehdotuksen, jos vakuuksien yhteismäärä on 1 momentissa säädetyn mukainen ja vakuudet on hyväksytty 2 momentissa tarkoitetussa päätöksessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuksien hyväksyttävyyden arvioinnin perusteista ja hyväksymisessä sovellettavasta menettelystä.

235 §

Ylimääräinen ydinjätehuoltomaksu

Jos luvanhaltija ei luovuta valtiolle vakuuksia 234 §:n mukaisesti, työ- ja elinkeinoministeriön on määrättävä luvanhaltija suorittamaan varautumisrahastoon puuttuvaa määrää vastaava ylimääräinen ydinjätehuoltomaksu viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun vakuuksien on oltava luovutettu 234 §:n 1 momentin mukaisesti. Valtion ydinjätehuoltorahaston on viipymättä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle, jos luvanhaltija laiminlyö maksuvelvollisuutensa.

236 §

Valtiolle luovutettujen vakuuksien palauttaminen

Jos luvanhaltijan valtiolle luovuttamia vakuuksia on enemmän kuin 234 §:n 1 momentin mukaan vaaditaan, työ- ja elinkeinoministeriön on palautettava ylimenevää osaa vastaavat vakuudet kuluvan kalenterivuoden kesäkuun loppuun mennessä, jos luvanhaltija on täyttänyt ydinjätehuoltomaksua koskevan velvollisuutensa ja valtiolla ei ole saatavia 23 luvun mukaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuksien palauttamisessa noudatettavasta menettelystä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

237 §

Valtiolle luovutetun vakuuden muuttaminen rahaksi

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus ryhtyä valtiolle luovutetun vakuuden rahaksi muuttamiseen, jos luvanhaltija:

1) on laiminlyönyt ydinjätehuoltomaksun suorittamisen 233 §:n mukaisesti tai ylimääräisen ydinjätehuoltomaksun suorittamisen 235 §:n mukaisesti; ja

2) ministeriön kehotuksesta huolimatta ei ole korjannut puutetta asetetussa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuksien rahaksi muuttamisessa noudatettavasta menettelystä.

23 luku

Ydinjätehuollon kustannusten korvaaminen valtiolle

238 §

Luovutettavaksi määrättyjä ydinjätteitä koskeva vastuumäärä

Kun valtioneuvosto on tehnyt 374 §:ssä tarkoitetun päätöksen ydinjätteiden luovuttamisesta valtiolle, työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuollon menoja vastaavan vastuumäärän. Samalla ministeriö vahvistaa niiden luvanhaltijan tuottamien ydinjätteiden ydinjätehuollon menoja vastaavan vastuumäärän, joita luovuttamisesta tehty päätös ei koske. Tämän jälkeen ministeriö vahvistaa vuosittain kunkin kalenterivuoden lopussa luvanhaltijan kuluvan kalenterivuoden vastuumäärän ja alustavasti vastuumäärät sitä seuraaville kahdelle kalenterivuodelle.

Valtiolle luovutettujen ydinjätteiden vastuumäärään ja sen arviointiin sovelletaan 227 ja 228 §:ää. Työ- ja elinkeinoministeriön on tarvittaessa selvitettävä erikseen edellisen kolmen kalenterivuoden aikana tehdyt ydinjätehuollon toimenpiteet ja näiden toimenpiteiden vaikutus kuluvan kalenterivuoden vastuumäärään.

239 §

Valtion saatavan kattaminen ja luvanhaltijan kateisuus

Kun valtiolle luovutettuja ydinjätteitä koskeva vastuumäärä on ensimmäisen kerran vahvistettu 238 §:n mukaisesti, Valtion ydinjätehuoltorahaston on erotettava luvanhaltijan rahasto-osuudesta osuus, joka vastaa luovutettuja ydinjätteitä vastaavan vastuumäärän suhteellista osuutta 238 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vastuumäärien yhteenlasketusta määrästä. Luvanhaltijan rahasto-osuudesta erotettu osuus on varautumisrahastossa varattuna käytettäväksi luvanhaltijan valtiolle luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuollon kustannuksiin, joista luvanhaltija on edelleen vastuussa (*luvanhaltijan kateisuus*).

Jos luvanhaltijan kateosuuteen siirretty määrä on pienempi kuin luovutettuja ydinjätteitä vastaava vastuumäärä, luvanhaltijan on suoritettava jäljelle jäävä valtion saatava

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

varautumisrahastolle luvanhaltijan kateosuuteen lisättäväksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vastuumäärä on 238 §:n mukaisesti vahvistettu. Siltä osin kuin luvanhaltija laiminlyö tämän velvollisuuden, työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus muuttaa luvanhaltijan valtiolle luovuttamia vakuuksia rahaksi, jolloin näin saadut varat lisätään luvanhaltijan kateosuuteen.

Luvanhaltijalla varautumisrahastosta oleva laina on sanottava irti erääntymään kuukauden kuluessa siltä osin kuin se vastaa valtion saatavaa.

240 §

Katetarve

Luvanhaltijan kateosuuden on kunakin kalenterivuonna saavutettava tavoite (*katetarve*), joka saadaan korottamalla 25 prosentilla valtiolle luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuollon kustannuksia vastaavaa edellisen kalenterivuoden vastuumäärää.

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa katetarpeen seuraavalle kalenterivuodelle ensimmäisen kerran samalla kun se vahvistaa valtiolle luovutettavaksi määrättyjen ydinjätteiden ydinjätehuollon menoja vastaavan vastuumäärän. Tämän jälkeen ministeriö vahvistaa kunkin kalenterivuoden lopussa seuraavan kalenterivuoden katetarpeen. Jos luvanhaltijan rahastotavoite on jaksotettu 229 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti, työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä, että jaksottaminen lopetetaan.

241 §

Katetarpeeseen perustuva valtion saatava

Työ- ja elinkeinoministeriön vahvistettua katetarpeen valtiolle syntyy luvanhaltijalta määrältään katetarvetta vastaava, vaadittaessa maksettava saatava.

242 §

Katemaksu

Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa vuosittain katemaksun, jonka luvanhaltija on velvollinen suorittamaan varautumisrahastoon kateosuuden nostamiseksi vahvistetun katetarpeen suuruiseksi.

Katemaksu on suoritettava siten, että maaliskuun viimeisen päivän luvanhaltijan kateosuus on yhtä suuri kuin saman kalenterivuoden katetarve. Rahaston on viipymättä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle, jos luvanhaltija laiminlyö maksuvelvollisuutensa.

243 §

Katetarpeeseen liittyvät vakuudet

Luvanhaltijan on luovutettava valtiolle vakuuksia siten, että niiden yhteismäärä vastaa kuluvan vuoden kesäkuun lopussa määrää, joka saadaan korottamalla edelliselle kalenterivuodelle

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

vahvistettua valtiolle luovutettujen ydinjätteiden vastuumäärää 25 prosentilla ja vähentämällä siitä kuluvalle vuodelle vahvistettu luvanhaltijan katetarve.

Vakuudeksi hyväksymiseen sovelletaan lisäksi 234 §:ää.

244 §

Ylimääräinen katemaksu

Jos luvanhaltija ei luovuta valtiolle vakuuksia 243 §:n mukaisesti, on luvanhaltijan suoritettava varautumisrahastolle puuttuvaa määrää vastaava ylimääräinen katemaksu viimeistään kuukauden kuluessa 243 §:ssä säädetyn määräajan päättymisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää ylimääräisen katemaksun suuruuden.

Valtion ydinjätehuoltorahaston on viipymättä ilmoitettava työ- ja elinkeinoministeriölle, jos luvanhaltija laiminlyö ylimääräistä katemaksua koskevan maksuvelvollisuutensa.

245 §

Katetarpeeseen liittyvien vakuuksien palauttaminen tai rahaksi muuttaminen

Jos luvanhaltijan valtiolle luovuttamia vakuuksia on enemmän kuin 243 §:n mukaan vaaditaan, työ- ja elinkeinoministeriön on palautettava ylimenevää osaa vastaavat vakuudet luvanhaltijalle kuluvan kalenterivuoden kesäkuun loppuun mennessä, jos luvanhaltija on täyttänyt katemaksua koskevan velvollisuutensa.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus ryhtyä valtiolle luovutetun vakuuden rahaksi muuttamiseen, jos luvanhaltija on laiminlyönyt katemaksun suorittamisen 242 §:n mukaisesti tai ylimääräisen katemaksun suorittamisen 244 §:n mukaisesti.

246 §

Loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeiset valtion kustannukset

Kun Säteilys- ja turvakokeskus on hyväksynyt loppusijoituslaitoksen pysyvästi suljetuksi, sulkemisen jälkeen tarvittavien valtion valvonta- ja muiden toimenpiteiden kustannusten kattamiseksi Valtion ydinjätehuoltorahaston on erotettava luvanhaltijan rahasto-osuudesta mainittuihin kustannuksiin varattu osuus valtion kateosuuteen.

247 §

Kateosuuksiin siirrettyjen osuukien vähentäminen rahasto-osuudesta

Kun luvanhaltijan rahasto-osuudesta on 239 §:n 1 momentin mukaisesti siirretty osuus luvanhaltijan kateosuuteen tai 246 §:n mukaisesti valtion kateosuuteen, Valtion ydinjätehuoltorahaston on vähennettävä luvanhaltijan rahasto-osuudesta kateosuuteen siirretty määrä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

248 §

Kateosuuden käyttäminen

Valtio saa käyttää luvanhaltijan kateosuudessa olevia varoja luvanhaltijalta valtiolle siirrettyjen ydinjätteiden ydinjätehuollon kustannuksiin sekä valtion kateosuudessa olevia varoja loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeisiin valtion valvonta- ja muiden toimenpiteiden kustannuksiin.

249 §

Luvanhaltijan kateosuuden ylijäämän palauttaminen

Kun valtiolle luovutettuja ydinjätteitä koskevien ydinjätehuollon kustannukset on suoritettu luvanhaltijan kateosuudesta, Valtion ydinjätehuoltorahaston on palautettava mahdollinen ylijäämä luvanhaltijalle.

24 luku

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminta

250 §

Varautumisrahaston varojen lainaaminen luvanhaltijalle

Luvanhaltijalla, jolle työ- ja elinkeinoministeriö on vahvistanut rahastotavoitteet seuraavalle kolmelle kalenterivuodelle, on oikeus saada Valtion ydinjätehuoltorahastosta lainaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tätä oikeutta ei kuitenkaan ole siltä osin kuin erääntyneen lainan tai sen koron maksu on laiminlyöty. Luvanhaltijan tulee ilmoittaa lainausoikeuden käyttämisestä viimeistään rahaston ilmoittamana määräpäivänä.

Luvanhaltijalla saa olla rahastolta lainassa enintään 60 prosenttia siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä luvanhaltijalle vahvistetusta rahastotavoitteesta luvanhaltijan osuus rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta laina-aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset. Jos seuraavalle kolmelle kalenterivuodelle vahvistetut rahastotavoitteet poikkeavat määrältään toisistaan, käytetään määrältään pienintä rahastotavoitetta.

Luvanhaltijan osakkeenomistajilla on oikeus käyttää luvanhaltijan oikeutta saada lainaa rahastolta siltä osin kuin luvanhaltija ei itse sitä tee. Rahastosta osakkeenomistajille kulloinkin lainattavissa oleva määrä on lainattava niille osakkeenomistajille, jotka sitä vaativat, tarpeen vaatiessa näiden osakeomistuksien suhteessa rahaston tarkemmin määräämällä tavalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

251 §

Lainauksen ehdot ja vakuusvaatimus

Edellä 250 §:ssä tarkoitetun lainan korko on sidottava markkinoilla yleisesti noteerattavaan viitekorkoon, johon on varautumisrahaston pääoman arvon säilymiseksi ja tuoton turvaamiseksi lisättävä erityinen korkomarginaali. Lisäksi laina saadaan myöntää ainoastaan turvaavia vakuuksia vastaan. Lainansaaja on velvollinen pitämään vakuutena olevan irtaimen tai kiinteän omaisuuden riittävästi vakuutettuna.

Valtion ydinjätehuoltorahaston on valvottava vuosittain ja tarvittaessa useammin, että turvaavien vakuuksien vakuusarvoa on edelleen pidettävä riittävänä. Jos vakuutta ei enää voida pitää riittävänä, rahastolla on oikeus vaatia lisävakuus tai uusi vakuus ja asettaa määräaika, jonka kuluessa sellainen vakuus on annettava. Jos turvaavien vakuuksien vakuusarvo ylittää lainan turvaamiseksi tarvittavan määrän, rahaston on luvanhaltijaa kuultuaan viipymättä palautettava ylimenevää osaa vastaavat vakuudet.

Rahastolla on oikeus ryhtyä turvaavan vakuuden rahaksi muuttamiseen lainasopimuksessa tarkemmin sovitulla tavalla, jos eräänntyneen lainan tai sen koron maksaminen on kehotuksesta huolimatta laiminlyöty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lainan vakuuksista sekä niiden palauttamisesta ja rahaksi muuttamisesta, sovellettavasta lainan viitekorosta ja siihen lisättävästä korkomarginaalista sekä muista lainojen yleisistä ehdoista.

252 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen sijoittaminen valtion velkakirjoihin

Vähintään 20 prosenttia varautumisrahaston siitä varallisuudesta, joka saadaan laskemalla yhteen 250 §:n 2 momentin mukaisessa laskelmassa käytetyt rahastotavoitteet ja 230 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistetut rahastotavoitteet sekä vähentämällä tästä summasta 250 §:n 2 momentissa tarkoitetut kustannukset, on valtion käytettävissä ja Valtion ydinjätehuoltorahasto saa sijoittaa sen Suomen valtion velkakirjoihin tai valtion talousarviossa siirtää rahastosta määrääjäksi valtiovarastoon.

Varautumisrahaston kateosuuksissa oleva varallisuus on kokonaisuudessaan sijoitettava 1 momentin mukaisesti.

Jos varoja on siirretty valtiovarastoon, valtion talousarvioon on vuosittain otettava määräraha rahastolle sinä vuonna takaisin siirrettävien varojen palauttamiseen ja 251 §:n 1 momentissa säädettyä lainan korkoa määrältään vastaavan korvauksen maksamiseen rahastolle siltä ajalta, jona rahaston varoja on ollut siirrettynä valtiovarastoon.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varojen siirtämisestä valtiovarastoon.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

253 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen muu sijoitustoiminta

Valtion ydinjätehuoltorahaston on sijoitettava vähintään 20 prosenttia 252 §:n 1 momentissa tarkoitettua rahaston varallisuudesta muutoin kuin 250 tai 252 §:n mukaisesti ja tällöin huolehdittava sijoitusten turvaavuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta hajauttamisesta. Sijoitusten turvaavuuden arvioinnissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että rahaston maksuvalmius on rahaston toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu.

Rahaston varoja ei kuitenkaan saa sijoittaa sellaisten yritysten joukkovelkakirjalainoihin, osakkeisiin, osuuksiin, velkasitoumuksiin tai vastaaviin välineisiin, joiden toimialaan kuuluu ydinenergian käyttöä. Tämä ei estä rahaston varojen sijoittamista sellaisiin sijoitusrahastolain (213/2019) 13 luvussa tarkoitettuihin sijoitusrahastoihin tai vastaaviin yhteissijoittamisen välineisiin, joissa sijoitusten osuus edellä tarkoitettujen yritysten välineisiin on vähäinen.

254 §

Sijoitusten vähimmäisosuuksien varmistaminen

Valtion ydinjätehuoltorahaston on varmistettava kolmen vuoden välein 31 päivän maaliskuuta tilanteen mukaan, että 252 §:n 1 momentin ja 253 §:n 1 momentin mukaiset sijoitustoimintaa koskevat vähimmäisosuudet täytetään. Vähimmäisosuuksia laskettaessa on kuitenkin käytettävä luvanhaltijoille kuluvalle kalenterivuodelle vahvistettuja rahastotavoitteita. Rahaston on viipymättä tehtävä tarvittavat muutokset sijoitustoiminnassa vähimmäisosuuksia koskevien vaatimuksen täyttämiseksi sekä päätettävä 250 §:ssä tarkoitettu lainauksesta siten, että mainitun pykälän 2 momentissa säädetty enimmäisosuutta koskeva vaatimus täyttyy.

255 §

Suojaosuus

Sijoitustoimintaan liittyvien riskien varalta Valtion ydinjätehuoltorahaston on vaadittava luvanhaltijalta suojaosuus, joka on kolme prosenttia luvanhaltijan kalenterivuoden rahastotavoitteesta. Suojaosuus katetaan ensisijaisesti 261 §:ssä tarkoitettulla ylijäämällä. Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa kalenterivuositain luvanhaltijalta vaadittavan suojaosuuden määrän.

Luvanhaltijan on luovutettava Valtion ydinjätehuoltorahastolle 234 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuja vakuuksia siten, että maaliskuun viimeisenä päivänä vakuuksien yhteismäärä vastaa 1 momentissa tarkoitettua suojaosuutta siltä osin kuin siirretty ylijäämä ei kata sitä taikka luvanhaltija ei ole luovuttanut varojaan suojaosuuteen. Siltä osin kuin suojaosuuteen on luovutettu varoja, niiden sijoittamiseen sovelletaan 252 ja 253 §:ää.

Jos 2 momentissa mainittuna ajankohtana luvanhaltijan luovuttamia vakuuksia ja varoja on enemmän kuin 1 momentin mukaan edellytetään, Valtion ydinjätehuoltorahaston on viipymättä palautettava luvanhaltijalle ylimenevää osaa vastaavia vakuuksia ja varoja. Ensisijaisesti palautetaan vakuuksia.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suojaosuuden kattamisessa noudatettavasta menettelystä.

256 §

Täydentävä suojaosuus

Jos Valtion ydinjätehuoltorahasto toteaa sijoitustoimintaan liittyviä yllättäviä ja ennakoimattomia tappioriskejä taikka sellaista markkinahintoihin liittyvää poikkeuksellista vaihtelua tai epävarmuutta, joka on lisännyt tai voi lisätä hintojen vaihtelua, rahasto voi vaatia luvanhaltijalta täydentävää suojaosuutta. Luvanhaltijan on kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä luovutettava rahastolle 234 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuja vakuuksia siten, että niiden yhteismäärä vastaa kahta prosenttia luvanhaltijan kalenterivuoden rahastotavoitteesta.

Rahaston on viipymättä palautettava luvanhaltijalle täydentävän suojaosuuden kattamiseen luovutetut vakuudet, kun rahasto arvioi, että niihin ei enää ole tarvetta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä täydentävän suojaosuuden kattamisessa noudatettavasta menettelystä.

257 §

Varautumisrahaston varojen riittävyyden varmistaminen

Valtion ydinjätehuoltorahaston on seurattava riittävän tehokkaasti varautumisrahaston varojen arvon kehitystä. Jos luvanhaltijan rahasto-osuus alenee jonain ajankohtana kalenterivuoden aikana enemmän kuin viisi prosenttia verrattuna kalenterivuoden rahastotavoitteeseen, rahaston on vaadittava luvanhaltijalta täydentäviä vakuuksia. Luvanhaltijan on kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä luovutettava rahastolle 234 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuja vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta.

Luvanhaltijan rahasto-osuus saa vuosineljänneksen lopussa olla enintään kolme prosenttia alempi kuin kalenterivuoden rahastotavoite. Jos aleneminen on tätä suurempi, rahaston on vaadittava luvanhaltijalta täydentäviä vakuuksia. Luvanhaltijan on kuukauden kuluessa vaatimuksen esittämisestä luovutettava rahastolle 234 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuja vakuuksia siten, että näiden vakuuksien yhteismäärä sekä suojaosuuden kattamiseksi luovutetut vakuudet ja siihen siirretty ylijäämä yhdessä rahasto-osuuden jäljellä olevan arvon kanssa vastaavat kalenterivuoden rahastotavoitetta korotettuna suojaosuudella.

258 §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sijoitustoiminnan ja sijoitustoimintaan liittyvän riskienhallinnan järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

25 luku

Rahasto-osuuksien ja kateosuuksien hallinnointi

259 §

Varautumisrahaston varojen arvostaminen

Valtion ydinjätehuoltorahaston talousarvion laatimiseen sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988). Varautumisrahaston varat arvostetaan kuitenkin kirjanpidossa ja sen yhteydessä järjestettävässä muussa seurannassa, tilinpäätöksessä ja laskentatoimessa seuraavasti:

1) lainat luvanhaltijoille tai näiden osakkeenomistajille nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) euromääräiset rahavarat nimellisarvoon ja muu valuutta Euroopan keskuspankin julkaisemaan valuuttakurssiin;

3) julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla olevat osakkeet ja muut rahoitusinstrumentit, joukkovelkakirjalainat ja muut velallisen sitoumuksesta annetut arvopaperit sekä sijoitusrahasto-osuudet markkina-arvoon;

4) muu kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu varallisuus kirjanpitoarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varautumisrahaston varojen arvostamisesta.

260 §

Varautumisrahaston voitto ja tappio

Jos varautumisrahaston sijoitustoiminnan tuottojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten yhteenlaskettu määrä verrattuna rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta aiheutuneiden kulujen ja luottotappioiden yhteenlaskettuun määrään:

1) on suurempi, Valtion ydinjätehuoltorahaston on varautumisrahaston näin saamalla kalenterivuoden voitolla hyvitetävä kalenterivuoden viimeisen päivän rahasto-osuuksia siinä suhteessa kuin vastaavat rahasto-osuudet ovat kalenterivuoden aikana olleet rahaston varoina;

2) on pienempi, varautumisrahastolle näin aiheutuneella kalenterivuoden tappiolla veloitetaan kalenterivuoden viimeisen päivän rahasto-osuuksia siinä suhteessa kuin vastaavat rahasto-osuudet ovat kalenterivuoden aikana olleet rahaston varoina.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa laskelmassa vähennetään kunkin ajankohdan rahasto-osuudesta kyseisen luvanhaltijan rahastolta saamista lainoista edellisiltä vuosilta kertynyt mutta tuona ajankohtana vielä maksamatta oleva korko.

Jos varautumisrahastossa on lisäksi luvanhaltijan tai valtion kateosuuksia, näistä saatujen sijoitustoiminnan tuottojen ja valtiovarastossa olleista varoista saatujen korvausten voitto tai tappio kohdistetaan 1 momentin mukaisesti kateosuuksiin siinä suhteessa kuin vastaavat kateosuudet ovat olleet kalenterivuoden aikana rahaston varoina. Varautumisrahaston voittoa tai tappiota laskettaessa otetaan kuitenkin tällöin huomioon sijoitustoiminnan tuottoina ainoastaan

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Suomen valtion velkakirjoista saadut korkotulot ja valtiovarastossa olleista varoista saadut korvaukset.

261 §

Ylijäämän palauttaminen

Jos luvanhaltijan kalenterivuoden rahastotavoite on pienempi kuin edellisen kalenterivuoden viimeisen päivän rahasto-osuus, johon on kohdistettu luvanhaltijan osuus rahaston voitosta tai tappiosta, Valtion ydinjätehuoltorahaston on palautettava tämä ylijäämä luvanhaltijalle viimeistään saman kalenterivuoden huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä siltä osin kuin se ylittää luvanhaltijalta vaadittuun suojaosuuteen tarvittavan määrän. Rahasto saa käyttää luvanhaltijalta olevaa saatavaa luvanhaltijan suostumuksella samalle luvanhaltijalle palautettavan ylijäämän kuittaamiseen maksetuksi luvanhaltijalle 250 §:ssä tarkoitettujen lainan ehtojen mukaisesti.

Jos kalenterivuoden luvanhaltijan kateosuus, johon on kohdistettu luvanhaltijan osuus rahaston voitosta tai tappiosta, Valtion ydinjätehuoltorahaston on palautettava tämä ylijäämä luvanhaltijalle viimeistään saman kalenterivuoden huhtikuun ensimmäisenä arkipäivänä.

262 §

Luvanhaltijan rahasto-osuuden vahvistaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa luvanhaltijan vuoden viimeisen päivän rahasto-osuuden varautumisrahastossa. Vuoden viimeisen päivän rahasto-osuus saadaan lisäämällä viimeksi vahvistettuun rahasto-osuuteen tai vähentämällä siitä luvanhaltijan osuus 260 §:n 1 ja 2 momentin mukaan lasketusta voitosta tai tappiosta sekä kalenterivuoden aikana tapahtuneet tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettut muutokset.

Luvanhaltijan rahasto-osuuden suhteellinen osuus varautumisrahaston varoista muuttuu, jos viimeksi vahvistetun rahasto-osuuden jälkeen:

- 1) luvanhaltija maksaa ydinjätehuoltomaksua tai luvanhaltijalle palautuu ylijäämää;
- 2) varoja siirretään luvanhaltijoiden rahasto-osuuksien välillä huolehtimisvelvollisuuden siirtämisen seurauksena;
- 3) varoja siirretään luvanhaltijan kateosuuteen tai valtion kateosuuteen.

263 §

Luvanhaltijan kateosuuden vahvistaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa luvanhaltijan vuoden viimeisen päivän kateosuuden varautumisrahastossa. Vuoden viimeisen päivän kateosuus saadaan lisäämällä viimeksi vahvistettuun kateosuuteen tai vähentämällä siitä luvanhaltijan osuus 260 §:n 3 momentin mukaan lasketusta voitosta tai tappiosta sekä kalenterivuoden aikana tapahtuneet tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettut muutokset.

Luvanhaltijan kateosuuden suhteellinen osuus varautumisrahaston varoista muuttuu, jos viimeksi vahvistetun kateosuuden jälkeen:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 1) luvanhaltija maksaa katemaksua tai luvanhaltijalle palautuu ylijäämää;
- 2) varoja siirretään luvanhaltijan kateosuuteen tai valtion kateosuuteen.

264 §

Luvanhaltijan varat varautumisrahastossa

Luvanhaltijan rahasto-osuuden lisäksi luvanhaltijan varoja varautumisrahastossa ovat suojaosuuden kattamiseksi maksetut varat. Luvanhaltijan varoja ovat myös ylimääräiseen ydinjätehuoltomaksuun ja ylimääräiseen katemaksuun perustuvat varat sekä luvanhaltijan kateosuudessa olevat varat.

265 §

Valtion kateosuuden vahvistaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto vahvistaa valtion vuoden viimeisen päivän kateosuuden varautumisrahastossa. Vuoden viimeisen päivän kateosuus saadaan vähentämällä viimeksi vahvistetusta kateosuudesta loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen tarvittavien valtion valvonta- ja muiden toimenpiteiden kustannusten kattamiseksi kalenterivuoden aikana käytetyt varat sekä lisäämällä siihen tai vähentämällä siitä kateosuuden osuus 260 §:n 3 momentin mukaan lasketusta voitosta tai tappiosta.

26 luku

Valtion ydinjätehuoltorahaston avustukset

266 §

Tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi myöntää avustusta sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää luvanhaltijoiden ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten ja luvanhaltijoiden saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Lisäksi rahasto voi myöntää avustusta tällaista tutkimustoimintaa edistävää tutkimusinfrastruktuuria varten.

267 §

Luvanhaltijalta kerättävät maksut avustusten rahoittamiseen

Luvanhaltija, jolla on lupa ydinvoimalaitoksen rakentamiseen tai käyttöön, ja se, joka on hakenut lupaa tällaisen laitoksen rakentamiseen, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahaston ylläpitämään tutkimusrahastoon tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamiseksi vuosittain perusmaksun 480 euroa kultakin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

luvan mukaiselta tai lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta, kuitenkin enintään 270 000 euroa kunkin maksuvelvollisen osalta. Lisäksi luvanhaltijan on vuosittain suoritettava tehomaksu, joka on kultakin luvan mukaiselta nimellislämpötehon megawatilta 240 euroa tai, jos luvassa tarkoitettu ydinvoimalaitos perustuu muuhun kuin Suomessa yleisesti käytössä olevaan teknologiaan, 480 euroa.

Luvanhaltija, jolla on lupa ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamiseen tai käyttöön, on velvollinen suorittamaan tutkimusrahastoon vuosittain perusmaksun 270 000 euroa ja perusmaksun lisäosan 540 000 euroa. Se, joka on hakenut lupaa tällaisen laitoksen rakentamiseen, on velvollinen suorittamaan tutkimusrahastoon vuosittain perusmaksun 270 000 euroa.

Luvanhaltija, jolla on lupa 1 tai 2 momentissa tarkoitettun tai muun ydinlaitoksen käyttöön, on velvollinen suorittamaan tutkimusrahastoon vuosittain vastuumäärään perustuvan maksun, joka on edeltävälle kalenterivuodelle kohdistettu vastuumäärä kerrottuna 0,07 prosentilla tai, jos luvassa tarkoitettu ydinvoimalaitos perustuu muuhun kuin Suomessa yleisesti käytössä olevaan teknologiaan, kerrottuna 0,14 prosentilla.

268 §

Maksuvelvollisuutta koskevat täydentävät säännökset

Edellä 267 §:ssä tarkoitettu perusmaksu on maksettava jokaiselta kalenterivuodelta, jonka 1 päivänä tammikuuta luvanhaltijalla on voimassa oleva 267 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu lupa tai vireillä tällaista lupaa koskeva hakemus.

Edellä 267 §:n 1 momentissa tarkoitettun tehomaksun ja 2 momentissa tarkoitettun perusmaksun lisäosan suuruus määräytyy kunkin kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä, jos luvanhaltijalla on tällöin voimassa oleva ydinvoimalaitosta tai ydinpolttoaineen tuotantolaitosta koskeva rakentamislupa tai käyttö lupa. Rakentamisluvan mukaisen hankkeen toteuttamatta jättämisestä voi ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuoden loppuun mennessä, jolloin maksuvelvollisuus on voimassa vielä seuraavan kalenterivuoden osalta.

Edellä 267 §:n 3 momentissa tarkoitettun maksun suuruus määräytyy kunkin kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä, jos luvanhaltijalle on edelliselle kalenterivuodelle kohdistettu vastuumäärä.

Valtion ydinjätehuolto rahasto lähettää maksuvelvollisille maksuvelvollisuutta koskevan päätöksen viimeistään 30 päivää ennen eräpäivää. Maksuunpano voidaan toimittaa ilman että maksuvelvolliselle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksi antona.

269 §

Maksuvelvollisuuden päättyminen

Ydinvoimalaitosta koskevaan lupaan perustuva maksuvelvollisuus päättyy sen kalenterivuoden jälkeen, jolloin ydinlaitosta ei käyttö luvan mukaan enää saa käyttää energian tuotannossa tai jolloin luvanhaltija on käyttö luvan voimassaolon aikana ilmoittanut työ- ja elinkeinoministeriölle lopullisesti luopuneensa energian tuotannosta ydinvoimalaitoksessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ydinteknistä laitosta ja ydinpolttoaineen tuotantolaitosta koskevaan lupaan perustuva maksuvelvollisuus päättyy sen kalenterivuoden jälkeen, jolloin lupa laitoksen käytöstäpoistoon on myönnetty.

Loppusijoituslaitosta koskevaan lupaan perustuva maksuvelvollisuus päättyy sen kalenterivuoden jälkeen, jolloin loppusijoituslaitos on hyväksytty pysyvästi suljetuksi.

270 §

Tutkimusrahaston varallisuus

Edellä 267 §:ssä tarkoitetut maksut muodostavat tutkimusrahaston varallisuuden, joka on pidettävä erillään Valtion ydinjätehuoltorahaston muista varoista.

Tutkimusrahaston varallisuutta vähentävät:

- 1) myönnetty avustukset siltä osin kuin ne on maksettu;
- 2) maksuvelvolliselle 272 §:n mukaan palautetut varat;
- 3) sen tallettamisesta, hoitamisesta ja hallinnoinnista aiheutuneet kustannukset;
- 4) avustuspäätösten valmistelusta sekä avustusta saaneiden hankkeiden ohjauksesta ja hallinnoinnista aiheutuneet kustannukset.

Tutkimusrahaston varallisuutta kartuttavat maksujen lisäksi:

- 1) siitä saadut satunnaiset tuotot;
- 2) myönnetty avustukset siltä osin kuin rahasto on perinyt ne takaisin;
- 3) myönnetty avustukset siltä osin kuin ne ovat jääneet käyttämättä hankkeiden kustannusten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

271 §

Avustusten myöntäminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi kunakin vuonna myöntää avustuksia enintään käytettävissä olevan tutkimusrahaston varallisuuden mukaan siltä osin kuin sitä ei ole sidottu jo tehdyillä avustuspäätöksillä eikä siihen sisälly rahastolle syntyneitä saatavia.

Rahasto päättää hakemusten perusteella avustusten myöntämisestä siten, että avustettavat hankkeet ovat korkeatasoisia ja edistävät kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisella tavalla 266 §:ssä säädettyjä tavoitteita. Etusija annetaan hankkeille, joiden arvioidaan tuottavan laaja-alaisesti hyödynnettävää tutkimustietoa. Ennen avustusten myöntämistä on pyydettävä työ- ja elinkeinoministeriöltä, Säteilyturvakeskukselta ja luvanhaltijoilta lausunto. Avustusta ei kuitenkaan voida myöntää sellaisille hankkeille, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinlaitosten valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun.

272 §

Varojen palauttaminen maksuvelvollisille

Jos 266 §:ssä säädettyjen tavoitteiden kannalta ei ole perusteltua käyttää kaikkia jaettavissa olevia tutkimusrahaston varoja tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen, rahaston on jätettävä vastaava osa varoista jakamatta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Kalenterivuoden aikana jakamatta jääneet varat ja sellaiset avustusten myöntämistä koskevin päätöksin sidotut varat, jotka jäävät kalenterivuoden aikana käyttämättä hankkeiden kustannusten muuttumisen tai muun syyn vuoksi, Valtion ydinjätehuoltorahaston on palautettava ilman aiheutonta viivytystä maksuvelvollisille maksujen suhteessa.

273 §

Avustuksiin liittyvä täydentävä sääntely

Avustukseen sovelletaan tässä luvussa säädetyn lisäksi valtionavustuslakia (688/2001).

Valtion ydinjätehuoltorahasto hoitaa valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädetyt tehtävät.

27 luku

Valtion ydinjätehuoltorahasto

274 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävät

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on huolehtia 22, 23 ja 26 luvussa tarkoitettujen maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen hallinnoimisesta ja sijoittamisesta sekä hoitaa muut sille 22–26 ja tässä luvussa säädetyt tehtävät. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahaston tehtävistä.

275 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston yleinen ohjaus ja valvonta

Valtion ydinjätehuoltorahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, rahaston talouden hoitoa ja rahaston varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Ministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvitsemansa tiedot ja selvitykset.

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen ja talousarvion, jotka jakautuvat varautumisrahastoa ja tutkimusrahastoa koskeviin osiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä talousarvion vahvistamisesta noudatettavasta menettelystä ja kirjanpidon järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

276 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilintarkastajien asettaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan Valtion ydinjätehuoltorahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettua tilintarkastajaa. Toisen tilintarkastajista tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu JHT-tilintarkastaja ja toisen mainitussa laissa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Työ- ja elinkeinoministeriön on pyydettävä ehdotus KHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi sellaisilta luvanhaltijoilta, joilla on vahvistettu rahasto-osuus.

Tilintarkastajien palkkiot vahvistaa työ- ja elinkeinoministeriö.

277 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilintarkastajien tehtävät

Tilintarkastajien on tarkastettava Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus, jossa on erityisesti lausuttava:

1) siitä, onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta ja tuloksellisuudesta sekä taloudellisesta asemasta;

3) siitä, onko rahaston hallintoa ja toimintaa hoidettu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

4) tilinpäätöksen vahvistamisesta; sekä

5) rahaston tuloksen käsittelystä rahaston johtokunnan ehdottamalla tavalla.

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajien on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen sekä lausutaan siitä, onko tilinpäätös laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Jos tilintarkastaja tilikauden aikana havaitsee merkittävää huomauttamista tarkastettavan yhteisön hallinnosta ja taloudesta, on asiasta viipymättä ilmoitettava rahaston johtokunnalle, työ- ja elinkeinoministeriölle sekä niille luvanhaltijoille, joilla on vahvistettu rahasto-osuus varautumisrahastossa.

Rahaston johtokunta ja henkilökunta ovat velvollisia avustamaan tarvittaessa tilintarkastajaa tarkastuksen suorittamisessa.

278 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta

Valtion ydinjätehuoltorahastolla on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtajan lisäksi varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Yksi jäsenistä on määrättävä työ- ja elinkeinoministeriön ja yksi valtiovarainministeriön ehdottamista henkilöistä. Johtokunnan jäsenen tulee olla hyvämaineinen. Johtokunnassa tulee olla riittävä sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemus sekä muu johtokunnan tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellinen asiantuntemus. Finanssivalvonnan on

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

annettava johtokuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan asiantuntemuksesta lausunto työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö voi vapauttaa johtokunnan jäsenen tehtävästään. Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot sekä vahvistaa johtokunnan esityksestä rahaston työjärjestyksen.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun neljä jäsentä on läsnä. Läsnä olevista yhden on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Kullakin jäsenellä on yksi ääni. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

Johtokunnan puheenjohtajaan ja muihin jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

279 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunnan tehtävät

Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunnan tehtävänä on:

- 1) huolehtia rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 2) päättää rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittävistä ja laajakantoisista asioista;
- 3) johtaa ja valvoo rahaston sijoitustoimintaa sekä tehdä siihen liittyvät päätökset 280 §:n mukaisesti;
- 4) päättää avustuksen myöntämisestä tutkimus- ja infrastruktuurihankkeelle, jos tuen määrä ylittää 200 000 euroa, ja myönnetyn avustuksen takaisinperinnästä;
- 5) huolehtia rahaston kirjanpidon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 6) ratkaista rahaston päätöksiä koskevat oikaisuvaatimukset ja antaa vastine rahaston päätöksiä koskevissa valitusasioissa;
- 7) päättää rahaston toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle esitys rahaston vuotuiseksi talousarvioksi;
- 8) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta;
- 9) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja siihen kuuluva toimintakertomus sekä toimittaa ne työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä johtokunnan tehtävistä.

280 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnan johtaminen

Johtokunnan tehtävänä on Valtion ydinjätehuoltorahaston varautumisrahaston varojen sijoitustoimintaan liittyen:

- 1) päättää lainojen myöntämisestä ja irtisanomisesta, vakuuksien hyväksymisestä, tarvittaessa vakuuksien muuttamisesta rahaksi sekä lainoja koskevista yksityiskohtaisista ehdoista;
- 2) päättää sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista;
- 3) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista;
- 4) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

5) hyväksyä vuosittain varautumisrahaston varojen sijoitussuunnitelma, jossa tulee erityisesti ottaa huomioon rahaston luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset sekä työ- ja elinkeinoministeriön 275 §:n 1 momentin nojalla antamat määräykset;

6) päättää varainhoitopalveluja ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja valittaessa noudatettavista periaatteista;

7) päättää varainhoitajista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluja tuottavista tahoista sekä näiden kanssa laadittavista sopimuksista;

8) päättää tarvittaessa täydentävän suojaosuuden käyttöön otosta ja sen määrästä kunkin luvanhaltijan osalta sekä siihen luovutettujen vakuuksien palauttamisesta;

9) hyväksyä kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista.

Lisäksi johtokunnan tehtävänä on vahvistaa periaatteet siitä, miten varautumisrahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään sellaisten kohdeyhteisöjen osalta, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella. Näissä periaatteissa on kuvattava yleisellä tasolla näiden kohdeyhteisöjen osalta omistajaohjauksen liittyminen sijoitusstrategiaan, menettelytavat kohdeyhteisöjen toiminnan seuraamiseksi sijoitusstrategian kannalta merkityksellisissä asioissa, menettelytavat äänioikeuden ja muiden osakkeisiin liittyvien oikeuksien käyttämiseksi kohdeyhteisöissä sekä miten rahasto käy vuoropuhelua kohdeyhteisöjen, niiden muiden osakkeenomistajien ja sidosryhmien kanssa. Rahaston on julkistettava periaatteet tai selvitys siitä, miksi tästä julkistamisesta poiketaan osittain tai kokonaan.

281 §

Sijoitusneuvottelukunta

Valtion ydinjätehuoltorahastossa on sijoitusneuvottelukunta, joka valmisteleo neuvoo-antavasti johtokunnalle rahaston sijoitustoiminnassa ja sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavia periaatteita sekä suosituksia sijoitustoiminnan kehittämisestä, sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin, varainhoitopalveluista ja sijoitustoiminnan asiantuntijapalveluista.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää kolmeksi vuodeksi kerralla neuvottelukuntaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja enintään kuusi muuta jäsentä, joista yhden tulee edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ja yhden valtiovarainministeriötä sekä enintään kolmen sellaisia luvanhaltijoita, joilla on vahvistettu rahasto-osuus. Neuvottelukunnan jäsenillä tulee olla hyvä sijoitustoiminnan tai riskienhallinnan asiantuntemus. Työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä Finanssivalvonnan on annettava lausunto sijoitusneuvottelukuntaan esitettävien henkilöiden sijoitustoiminnan tai riskienhallinnan asiantuntemuksesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö määrää jäsenten palkkiot.

282 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtaja ja muu henkilökunta

Valtion ydinjätehuoltorahastolla on toimitusjohtaja, tämän sijainen ja tehtäviensä asianmukaiseksi hoitamiseksi riittävä määrä henkilöstöä. Nämä ovat työ- ja elinkeinoministeriön

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

rahaston tehtäviin määräämiä ministeriön virkamiehiä. Toimitusjohtajan sijaiseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta. Rahastolla on oikeus käyttää valtioneuvoston yhteisiä konsernipalveluita. Lisäksi rahasto voi käyttää muiden kuin viranomaisten tuottamia palveluita sijoitustoimintaan liittyen sekä avustusten hallinnoinnissa siltä osin kuin siihen ei liity julkisen vallan käyttöä.

Valtion ydinjätehuoltorahasto korvaa rahaston tehtävien hoitamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle aiheutuneet kustannukset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rahaston hallinnon järjestämisestä, henkilökunnasta ja kustannusten korvaamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

283 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtajan tehtävät

Valtion ydinjätehuoltorahaston toimitusjohtaja hoitaa rahaston juoksevaa hallintoa johtokunnan antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä seuraa sijoitussalkun kehitystä ja ryhtyy sen osalta tarvittaessa toimiin. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että rahaston kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava johtokunnalle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen johtokunnan tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi toimitusjohtajan on annettava niille luvanhaltijoille, joille on vahvistettu rahasto-osuus, tarpeelliset tiedot luvanhaltijoille kuuluvien, rahastoon liittyvien velvollisuuksien hoitamiseksi.

Toimitusjohtaja ratkaisee rahastossa ratkaistavat asiat esittelystä, jollei päätösvalta kuulu johtokunnalle. Toimitusjohtaja saa kuitenkin ryhtyä rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkittäviin ja laajakantoisiin toimiin ainoastaan tilanteessa, jossa johtokunnan päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta rahaston toiminnalle olennaista haittaa. Tällöin johtokunnalle on mahdollisimman pian annettava tieto toimista.

284 §

Velvollisuus tehdä sisäpiiri-ilmoitus

Valtion ydinjätehuoltorahaston sisäpiiriläinen on velvollinen ilmoittamaan säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevia osakkeita ja sellaisia rahoitusvälineitä, joiden arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella, koskevat tiedot 286 §:ssä tarkoitettuun rahaston sisäpiirirekisteriin (*sisäpiiri-ilmoitus*).

Valtion ydinjätehuoltorahaston sisäpiiriläisellä tarkoitetaan:

- 1) rahaston johtokunnan puheenjohtajaa ja muuta jäsentä, toimitusjohtajaa sekä tilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilöä, jolla on päävastuu rahaston tilintarkastuksesta;
- 2) muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua rahaston palveluksessa olevaa henkilöä, jolla on mahdollisuus vaikuttaa rahaston varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen tai joka muutoin saa säännöllisesti haltuunsa rahaston varojen sijoittamista koskevia osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiiritietoa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

285 §

Sisäpiiri-ilmoitus

Sisäpiiri-ilmoituksessa on mainittava:

- 1) vajaavaltainen, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on;
- 2) yhteisö tai säätiö, jossa sisäpiiriläisellä tai 1 kohdassa tarkoitettulla vajaavaltaisella on suoraan tai välillisesti määräysvalta;
- 3) sisäpiiriläisen sekä 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevat osakkeet ja sellaiset rahoitusvälineet, joiden arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella.

Sisäpiiri-ilmoitukseen on sisällytettävä asianomaisen henkilön, yhteisön tai säätiön yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä osakkeita ja muita rahoitusvälineitä koskevat tiedot.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse ilmoittaa siltä osin kuin ne koskevat sellaista asunto-osakeyhtiötä, asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 28 luvun 2 §:ssä tarkoitettua keskinäistä kiinteistöosakeyhtiötä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä taikka voittoa tavoittelematonta yhteisöä, joka ei käy säännöllisesti kauppaa rahoitusvälineellä. Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista osakkeista tai rahoitusvälineistä ei myöskään tarvitse tehdä sisäpiiri-ilmoitusta, jos ne on liitetty arvo-osuusjärjestelmään ja rahasto on järjestänyt menettelyn, jossa tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä.

Sisäpiiri-ilmoitus on tehtävä neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun sisäpiiriläinen on nimitetty tai määrätty 284 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tehtävään. Sisäpiiriläisen on tehtävässä ollessaan seitsemän päivän kuluessa ilmoitettava rahastolle:

- 1) 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuilla osakkeilla ja rahoitusvälineillä tehdyt hankinnat ja luovutukset, jos omistuksen muutos on vähintään 5 000 euroa;
- 2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitettut tässä pykälässä tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuvat muutokset.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja tekotavasta.

286 §

Sisäpiirirekisteri

Valtion ydinjätehuoltorahaston on markkinoiden väärinkäytön ehkäisemiseksi pidettävä sisäpiiri-ilmoituksista rekisteriä (*sisäpiirirekisteri*), josta ilmenevät kunkin sisäpiiriläisen kohdalla sisäpiiriläisen, 285 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat mainitussa momentissa tarkoitettut osakkeet ja rahoitusvälineet sekä eriteltyinä hankinnat ja luovutukset. Jos tiedot saadaan mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti, sisäpiirirekisteri voidaan tältä osin muodostaa arvo-osuusjärjestelmästä saatavista tiedoista.

Sisäpiirirekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä. Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä rekisterin tiedoista. Tietojensaantioikeus ei kuitenkaan koske luonnollisen henkilön henkilötunnusta eikä osoitetta eikä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimeä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta.

28 luku

Ydinaineen talteenottolaitoksen jätehuolto

287 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden jätehuolto

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija vastaa toimintansa yhteydessä tai seurauksena syntyvistä luonnon radioaktiivisia aineita sisältävistä jätteistä ja on velvollinen huolehtimaan niiden loppukäsittelystä. Luvan haltijan tämän lain mukaisiin jätehuollon vastuisiin ja velvollisuuksiin ei vaikuta luvan voimassaolon päättymisen tai luvan peruuttaminen.

Ydinaineen talteenottolaitoksen toiminnassa syntyvien luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden jätehuollon toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on ensisijaisesti huolehdittava turvallisuudesta. Lisäksi näiden jätteiden jätehuoltoon sovelletaan, mitä säteilylaissa säädetään työperäisen ja väestön altistuksen rajoittamisesta mainitun lain 78 §:n 3 momentissa tarkoitettujen jätteiden osalta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä loppukäsittelyn turvallisesta toteuttamisesta.

288 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen jätehuoltosuunnitelma

Ydinaineen talteenottolaitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä varten on oltava jätehuoltosuunnitelma, joka sisältää suunnitellut toimenpiteet kyseisten jätteiden käsittelystä, varastoinnista ja muusta jätehuollosta sekä loppukäsittelyn toteuttamista koskevat periaatteet. Ydinaineen talteenottolaitoksen jätehuoltosuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinaineen talteenottolaitoksen jätehuoltosuunnitelmasta.

289 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen jätekirjanpito

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on pidettävä kirjaa toiminnassa syntyvistä luonnon radioaktiivisia aineita sisältävistä jätteistä ja niiden loppukäsittelystä. Kirjanpidosta on käytävä ilmi näiden jätteiden määrä ja laatu.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinaineen talteenottolaitoksen jätekirjanpidon järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

290 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen vakuus

Ydinaineen talteenottolaitosta varten on asetettava luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden loppukäsittelystä ja muusta jätehuollosta sekä mahdollisista laitoksen ja sen ympäristön puhdistustoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten varalta vakuus.

Asetettavan vakuuden on oltava riittävä ydinaineen talteenottolaitoksen toiminnan laatu ja laajuus, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja muun lain nojalla vaaditut vakuudet toiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin ja jätteiden käsittelytoimintaan huomioon ottaen.

291 §

Vakuuden asettaminen

Säteilyturvakeskus päättää 290 §:ssä tarkoitetun vakuuden asettamisesta. Säteilyturvakeskuksen on tarkistettava vakuuden suuruutta, jos tämä on tarpeen olosuhteissa tai toiminnassa tapahtuneen muutoksen takia.

Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus ja pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Vakuus on asetettava Säteilyturvakeskukselle, joka valvoo korvauksen saajan etua vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimii vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevilla asioilla.

292 §

Vakuudesta suoritettavat kustannukset

Edellä 290 §:ssä tarkoitetusta vakuudesta voidaan suorittaa ne kustannukset, jotka ovat tarpeen tässä laissa säädettyjen tai ydinaineen talteenottolaitoksen käyttöluvassa määrättyjen laitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviin jätteisiin liittyvien jätehuollon velvoitteiden suorittamiseksi sekä 290 §:ssä tarkoitettujen puhdistustoimenpiteiden suorittamiseksi.

293 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta

Ydinaineen talteenottolaitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden vapauttamiseen tämä lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta sovelletaan, mitä 208 §:ssä säädetään ydinjätteiden viranomaisvalvonnasta vapauttamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

294 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen rakennuksen ja laitosalueen osan vapauttaminen tämän lain mukaisesta valvonnasta

Ydinaineen talteenottolaitoksen rakennuksen tai sen osan tai laitosalueen osan vapauttamiseen tämän lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta sovelletaan, mitä 209 §:ssä säädetään ydinlaitoksen rakennuksen tai sen osan tai laitosalueen osan vapauttamisesta tämän lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta. Ydinaineen talteenottolaitoksen rakennuksella tarkoitetaan tässä sellaista rakentamislain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettua rakennusta, jossa on laitoksen toimintoja tai sen turvallisen toiminnan edellyttämiä huonetiloja.

V OSA

YDINLAITOKSEN RAKENTAMINEN, KÄYTTÖÖN OTTAMINEN JA KÄYTÖSTÄPOISTO

29 luku

Periaatepäätös ydinlaitoshankkeesta

295 §

Periaatepäätöstä koskeva vaatimus

Ydinvoimalaitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen ja muun loppusijoituslaitoksen kuin maaperäloppusijoituslaitoksen toteuttamisen edellytyksenä on periaatepäätös hankkeeseen sisältyvien ydinlaitosten sekä niihin liittyvien toimintojen yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuudesta (*periaatepäätös*).

296 §

Toimivaltaiset viranomaiset periaatepäätöstä koskevassa asiassa

Valtioneuvosto ratkaisee periaatepäätöstä koskevan asian. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa periaatepäätöstä koskevan hakemuksen käsittelystä.

Työ- ja elinkeinoministeriö ratkaisee kuitenkin periaatepäätöstä koskevan asian, jos ydinvoimalaitoshanke käsittää yhden tai useamman ydinvoimalaitoksen, joiden nimellislämpöteho on yhteensä enintään 50 megawattia.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

297 §

Periaatepäätöksen hyväksymisen edellytykset

Periaatepäätöksen hyväksyminen perustuu kokonaisarviointiin, jossa asiaa on harkittava yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja otettava huomioon ydinlaitoshankkeesta aiheutuvat hyödyt ja haitat, kiinnittäen erityisesti huomiota:

- 1) hankkeen tarpeellisuuteen energiahuollon kannalta;
- 2) hankkeen arvioituihin taloudellisiin, ympäristö- ja muihin vaikutuksiin;
- 3) hankkeen toteutettavuuteen ja siihen, miten hankesuunnitelmassa on otettu huomioon tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattaminen;
- 4) hankekehittäjän osaamiseen sekä taloudellisiin ja muihin edellytyksiin toteuttaa hankkeeseen liittyvä suunnittelu ja kehittäminen;
- 5) suunnitellun luvanhaltijan osaamiseen sekä taloudellisiin ja muihin edellytyksiin rakennuttaa hankkeeseen sisältyvät ydinlaitokset ja käyttää niitä turvallisesti ja muutoin tämän lain mukaisesti;
- 6) hankkeen aikatauluun;
- 7) hankkeen arvioituihin riskeihin.

298 §

Periaatepäätöksen sisältö

Jos ydinlaitoshankkeen arvioidaan olevan yhteiskunnan kokonaisedun mukainen, asiassa tehdään periaatepäätös. Periaatepäätöksessä on esitettävä perusteet, joiden mukaan arviointi on tehty. Siinä on myös selostettava yleispiirteisesti hankkeeseen sisältyvät ydinlaitokset ja niihin liittyvät toiminnot, jotka ovat tarpeen ydinpolttoainehuollon ja ydinjätehuollon järjestämiseksi.

Periaatepäätöstä koskeva hakemus on hylättävä, jos ydinlaitoshankkeen ei kokonaisharkinnan perusteella arvioida olevan yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinlaitoshankkeesta periaatepäätökseen sisällytettävistä seikoista.

299 §

Periaatepäätöksessä annettavat määräykset

Periaatepäätöksessä voidaan antaa ne määräykset, jotka ovat tarpeen 7–13 §:ssä säädettyjen yleisten periaatteiden ja velvollisuuksien toteuttamiseksi.

300 §

Periaatepäätöksessä asetettava määräaika

Periaatepäätöksessä on asetettava määräaika, jonka kuluessa periaatepäätöksen mukainen ydinvoimalaitosta, ydinpolttoaineen tuotantolaitosta tai muuta loppusijoituslaitosta kuin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

maaperäloppusijoituslaitosta koskeva rakentamislupahakemus on tultava vireille sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Jos periaatepäätökseen sisältyy useita 1 momentissa tarkoitettuja ydinlaitoksia, on periaatepäätöksessä lisäksi asetettava määräaika, jonka jälkeen tällaiselle laitokselle ei enää ole mahdollista hakea rakentamislupaa.

301 §

Selonteko periaatepäätöksestä eduskunnalle

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon periaatepäätöksestään.

302 §

Periaatepäätöksessä asetetun määräajan jatkaminen

Periaatepäätöksessä rakentamislupahakemuksen jättämistä varten asetettua määräaika voidaan 296 §:n mukaan ratkaisuvaltaisen viranomaisen päätöksellä jatkaa kerran enintään kahdella vuodella, jos tällä arvioidaan olevan enintään vähäinen merkitys yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuutta koskevan harkinnan kannalta ja periaatepäätöksen haltija on tehokkaasti ja järjestelmällisesti edistänyt ydinlaitoshankkeen toteutumista.

30 luku

Ydinlaitosluvut

303 §

Ydinlaitoksen lupavaatimus

Ydinlaitoksen rakentamiseen ja käyttöön on oltava tämän lain mukainen lupa.

Lisäksi ydinvoimalaitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen ja ydinteknisen laitoksen käytöstäpoistoon on oltava tämän lain mukainen lupa. Mainittua lupaa on haettava hyvissä ajoin ennen käyttöluvan voimassaolon päättymistä ja viimeistään, kun laitoksen käyttöluvassa tarkoitettu toiminta on päättynyt ja laitoksessa ei ole käytettyä ydinpolttoainetta.

304 §

Lupaviranomaiset

Valtioneuvosto ratkaisee ydinvoimalaitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamista, käyttöä ja käytöstäpoistoa koskevat lupa-asiat sekä muun loppusijoituslaitoksen kuin maaperäloppusijoituslaitoksen rakentamista ja käyttöä koskevat lupa-asiat. Työ- ja elinkeinoministeriö on valtioneuvostossa ratkaistavien asioiden osalta lupaviranomainen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus ratkaisee ydinteknisen laitoksen rakentamista, käyttöä ja käytöstäpoistoa sekä maaperäloppusijoituslaitoksen rakentamista ja käyttöä koskevat lupa-asiat.

305 §

Rakentamislupahakemuksen vireilletulo

Ydinlaitoksen rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksenä on, että:

- 1) lupaa hakee:
 - a) se, johon periaatepäätös on välittömästi kohdistettu; tai
 - b) periaatepäätöksessä tarkoitettu suunniteltu luvanhaltija, kun tämä on periaatepäätöksen mukaan toinen kuin se, johon periaatepäätös on välittömästi kohdistettu;
- 2) hakemus sisältää suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunnan lausunnon, jonka mukaan hakemuksen mukaisen ydinlaitoksen rakentamista puolletaan;
- 3) hakemus tehdään periaatepäätöksen mukaisessa määräajassa ja ydinlaitos sisältyy periaatepäätöksen mukaiseen ydinlaitoshankkeeseen tai kyseessä on tällaisen ydinlaitoksen kannalta tarpeellinen ydintekninen laitos tai maaperäloppusijoituslaitos;
- 4) Säteilyturvakeskus on ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunnossaan todennut, että hakemuksessa tarkoitettuun ydinlaitokseen ja muihin toimintoihin liittyvät valmiusjärjestelyt, turvajärjestelyt ja kuljetusjärjestelyt voidaan sijaintipaikalla toteuttaa niitä koskevien vaatimusten mukaisesti;
- 5) Säteilyturvakeskus on sitovalla lausunnolla vahvistanut ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet;
- 6) hakija on selvittänyt, että ydinlaitoksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia tai sijaintipaikan ominaisuuksista ei ole saatu sellaista uutta tietoa, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa 4 tai 5 kohdassa tarkoitettussa lausunnossa käsiteltyihin asioihin;
- 7) Säteilyturvakeskus on ydinlaitoskonseptia koskevassa lausunnossa todennut, että konseptin perusteella suunniteltavan ydinlaitoksen voidaan arvioida täyttävän ydinlaitoksen turvallisuudelle tässä laissa säädetyt vaatimukset;
- 8) hakija on huolehtinut siitä, että ydinlaitoskonseptia koskevan lausunnon mukaan ydinlaitoksen turvallisuudelle tässä laissa säädettyjen vaatimusten kannalta tarpeellisiksi arvioidut muutokset konseptiin on toteutettu ja vahvistetut sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet on otettu huomioon;
- 9) hakija on huolehtinut Euratomien ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaisten teknisten perustietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta;
- 10) hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaan sekä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu.

306 §

Rakentamisluvan myöntämisen edellytykset

Lupa ydinlaitoksen rakentamiseen voidaan myöntää, jos 8–13 §:ssä säädetyt yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti ydinlaitoksen rakentamisessa ja käytössä sekä:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

1) hakijalla on käytettävänä tarpeellinen asiantuntemus ja johtamisjärjestelmä sekä riittävät taloudelliset ja muut edellytykset rakentaa ydinlaitos tämän lain mukaisesti;

2) hakija on varmistanut, että ydinlaitoksen suunnitteluun ja toimitukseen osallistuvilla keskeisillä toimittajilla ja alihankkijoilla on edellytykset toimittaa ydinlaitoksen turvallisuuden edellyttämä, vaatimustenmukainen tuote tai palvelu;

3) suunnitelmat ydinlaitoksen käyttötavasta, käyttöorganisaatiosta, ydinpolttoainehuollosta ja sen toiminnan kannalta tarpeellisista toiminnoista ja järjestelyistä ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamisen kannalta riittävät ja asianmukaiset;

4) ydinlaitoksen käyttötoiminnan rahoitusta koskevat suunnitelmat ovat riittävät ja asianmukaiset;

5) ydinlaitoksen rakentamista varten on varattu alue alueidenkäyttölain mukaisessa asemakaavassa ja hakijalla on oikeus käyttää ydinlaitoksen sijaintipaikkaa ydinlaitoksen rakentamiseen;

6) ydinlaitoksen suunniteltu suojavajöhyke on laajuudeltaan riittävä sekä tarvittavat suojelutoimet ovat toteutettavissa suunnitellulla suojavajöhykkeellä ja varautumisalueella;

7) suunnitellut toimenpiteet ydinlaitoksen ja sen rakentamisen ympäristöasituksen rajoittamiseksi ovat riittävät ja asianmukaiset;

8) työ- ja elinkeinoministeriö on hyväksynyt ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelman;

9) Säteilyturvakeskus on hyväksynyt seuraavat asiakirjat siten, että ne ovat riittävät ottaen huomioon ydinlaitoksen rakentamisvaihe:

a) suunnitelma ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi;

b) ydinlaitoksen kokonais- ja järjestelmäsuunnittelu;

c) turvaohjesääntö ja turvasuunnitelma;

10) ydinlaitosta koskevien suunnitelmien perusteella arvioidaan, että laitos muutoinkin kuin 6–9 kohdassa tarkoitettujen edellytysten osalta täyttää tämän lain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset;

11) suunnitellun ydinlaitoksen rakentamiseen ja käyttöön liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu asianmukaisesti;

12) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valtioneuvoston luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) hakijan omistus tai muut hakijaan liittyvät seikat eivät vaaranna tai ole omiaan vaarantamaan turvallisuutta, energian toimitus- ja huoltovarmuutta tai ydinlaitoksen luotettavaa käyttöä; ja

2) ydinlaitoksen rakentaminen ja käyttö on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

307 §

Käyttöluvan myöntämisen edellytykset

Lupa ydinlaitoksen käyttämiseen voidaan myöntää, jos 8–13 §:ssä säädetty yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti ydinlaitoksen käytössä ja:

1) hakijalla on lupa hakemuksessa tarkoitettun ydinlaitoksen rakentamiseen tai lupaa hakee rakentamisluvassa tarkoitettu suunniteltu luvanhaltija, jos tämä on rakentamisluvan mukaan toinen kuin se, johon rakentamislupa on välittömästi kohdistettu;

2) rakentamislupaa ja siinä annettuja määräyksiä on noudatettu;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

3) hakijalla on käytettävänä tarpeellinen asiantuntemus ja johtamisjärjestelmä sekä riittävät taloudelliset ja muut edellytykset käyttää ydinlaitosta tämän lain mukaisesti;

4) ydinlaitoksen käyttöorganisaatio, ydinpolttoainehuolto ja laitoksen toiminnan kannalta tarpeelliset toiminnot ja järjestelyt ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamisen kannalta riittävät ja asianmukaiset;

5) toimenpiteet ydinlaitoksen ympäristörasituksen rajoittamiseksi ovat riittävät ja asianmukaiset;

6) työ- ja elinkeinoministeriö on hyväksynyt ydinjätehuoltosuunnitelman;

7) Säteilyturvakeskus on hyväksynyt seuraavat asiakirjat siten, että ne ovat riittävät ottaen huomioon ydinlaitoksen käyttöönotto ja suunniteltu käyttöaika:

a) suunnitelma ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi;

b) turvaohjesääntö ja turvasuunnitelma;

c) valmiussuunnitelma;

d) käytöstäpoistosuunnitelma, jos kyse on ydinvoimalaitoksesta, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksesta tai ydinteknisestä laitoksesta;

e) turvallisuustekniset käyttöehdot ja niiden osana ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen raja-arvot;

f) ikääntymisen hallintaohjelma;

g) suunnitelma ympäristön säteilytarkkailun järjestämisestä;

8) ydinlaitos muutoinkin kuin 2–7 kohdassa tarkoitettujen edellytysten osalta täyttää tämän lain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset;

9) ydinlaitoksen käyttöön liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu asianmukaisesti;

10) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valtioneuvoston luvan myöntäminen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) hakijan omistus tai muut hakijaan liittyvät seikat eivät vaaranna tai ole omiaan vaarantamaan turvallisuutta, energian toimitus- ja huoltovarmuutta tai ydinlaitoksen luotettavaa käyttöä; ja

2) hakemuksessa tarkoitettu toiminta on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Jos käyttö lupaa koskevan hakemuksen mukaan lupapäätöksen siirtämistä on tarkoitus välittömästi hakea sen tultua lainvoimaiseksi ja suunniteltu käyttöluvalla haltija on antanut suostumuksensa tähän, voidaan käyttöluvalla myöntämisen edellytyksiä arvioida myös vastaanottajan kannalta.

308 §

Käytöstäpoistoluvan myöntämisen edellytykset

Lupa ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen tai ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistoon myönnetään, jos 8–13 §:ssä säädettyt yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti ydinlaitoksen käytöstäpoistossa sekä:

1) Säteilyturvakeskus on ydinlaitoksen käytöstäpoiston vaihe huomioon ottaen hyväksynyt:

a) turvaohjesääntö ja turvasuunnitelman;

b) valmiussuunnitelman;

c) käytöstäpoistosuunnitelman;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2) hakijalla on käytettävänä tarpeellinen asiantuntemus ja johtamisjärjestelmä sekä riittävät taloudelliset ja muut edellytykset poistaa ydinlaitos käytöstä tämän lain mukaisesti;

3) hakijalla on menettelyt, joilla varmistetaan, että ydinlaitoksen käytöstäpoistoon osallistuvilla keskeisillä toimittajilla ja alihankkijoilla on edellytykset toimittaa käytöstäpoiston turvallisuuden edellyttämä, vaatimustenmukainen tuote tai palvelu;

4) ydinlaitoksen käytöstäpoiston suunnittelussa ympäristönsuojelu on asianmukaisesti otettu huomioon;

5) ydinlaitoksen käytöstäpoisto muutoinkin kuin 1–4 kohdassa tarkoitettujen edellytysten osalta täyttää tämän lain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset;

6) ydinlaitoksen käytöstäpoistoon liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu;

7) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

309 §

Lupapäätöksen sisältö

Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään päätöksen sisällöstä, ydinlaitoksen rakentamista, käyttöä ja käytöstäpoistoa koskevassa lupapäätöksessä on vastattava lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen.

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätökseen on sisällytettävä mainitun lain 23 §:ssä tarkoitettu perusteltu päätelmä. Lisäksi lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Arvioinnin huomioon ottamisesta säädetään tarkemmin mainitun lain 4 luvussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

310 §

Lupamääräykset

Ydinlaitoslupaa koskevassa päätöksessä on annettava määräykset, jotka ovat tarpeen ydinaseiden leviämisen estämiseksi, ydinlaitoksen turvallisuuden ja ydinjätehuollon velvollisuuksien kannalta sekä muutoin luvan myöntämisen edellytysten varmistamiseksi. Jos kyse on valtioneuvoston myöntämästä luvasta, lupapäätöksessä on otettava huomioon Säteilyturvakeskuksen lausunnossa esitetyt ydinlaitoksen turvallisuutta koskevat ehdotukset. Lupaan on lisäksi sisällytettävä määräykset merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi tarpeellisista toimista sekä tarpeelliset määräykset hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta hankkeesta aiheutuvien merkittävien haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi, jos asiassa sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Ydinvoimalaitoksen rakentamista ja käyttöä koskevassa lupapäätöksessä on määrättävä nimellislämpöteho.

Ydinlaitoksen käytöstäpoistoa koskevassa lupapäätöksessä on määriteltävä tarkemmin ajankohta, jolloin merkittäviä määriä radioaktiivisia aineita sisältävien ja käytöstäpoiston

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

turvallisuuden kannalta merkittävien ydinlaitoksen osien tai järjestelmien purkamisen saa aloittaa.

Jos ydinlaitoksen käyttöä tai käytöstäpoistoa koskevan luvan mukaan ydinlaitoksessa saa pitää hallussa, tuottaa, käsitellä, varastoida tai loppusijoittaa ydinjätteitä, luvassa voidaan määrätä, että luvan nojalla ydinlaitoksessa saa pitää hallussa, käsitellä, varastoida tai loppusijoittaa myös säteilylain soveltamisalaan kuuluvassa toiminnassa syntyneitä radioaktiivisia jätteitä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupamääräysten sisällöstä.

311 §

Rakentamisluvan voimassaolo ja siinä asetetun määräajan jatkaminen

Ydinlaitoksen rakentamislupa on voimassa toistaiseksi. Rakentamisluvassa on asetettava määräaika, jolloin luvan mukaisen ydinlaitoksen rakentamiseen ja rakenteisiin liittyvät työt on viimeistään aloitettava. Jos lupaan sisältyy useita ydinlaitoksia, on lisäksi asetettava määräaika, jonka jälkeen ydinlaitoksen rakentamista ei enää voi aloittaa.

Rakentamisluvassa asetettua määräaikaa voidaan perustellusta syystä jatkaa kerran enintään kahdella vuodella, jos luvanhaltija on tehokkaasti ja järjestelmällisesti edistänyt ydinlaitoksen rakentamisen aloittamista.

312 §

Käyttöluvan voimassaolo ja sen jatkaminen

Ydinlaitoksen käyttölupa on voimassa määräajan, jonka pituutta on harkittava ottaen huomioon toiminnan arvioitu kesto sekä tarve toiminnan aikana varmistaa 8–13 §:ssä säädettyjen yleisten periaatteiden ja velvollisuuksien sekä tässä laissa säädettyjen ydinmateriaalivalvontaa, ydinlaitoksia ja ydinjätehuoltoa koskevien vaatimusten noudattaminen.

Ydinlaitoksen käyttöluvan voimassaoloa voidaan jatkaa määräajan, jonka pituutta on harkittava 1 momentin mukaisesti. Käyttöluvan voimassaolon jatkaminen edellyttää, että:

1) ydinlaitosta koskeva määräaikainen turvallisuusarviointi on ajan tasalla ja sen perusteella voidaan katsoa, että tässä laissa säädettyjen turvallisuutta koskevien vaatimusten noudattamisesta huolehditaan asianmukaisesti ydinlaitoksen suunnitellun käyttöiän ajan;

2) toimenpiteet ydinlaitoksen ympäristörasituksen rajoittamiseksi ovat riittävät ja asianmukaiset suunnitellun käyttöiän ajan;

3) ydinlaitoksen käyttöön liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu;

4) luvanhaltija ei ole lupaan perustuvassa toiminnassa olennaisesti laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia, lupaa tai valvontaviranomaisen päätöstä taikka ydinvastuulain mukaista vakuuttamisvelvollisuutta; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä;

5) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Loppusijoituslaitosta koskevan käyttöluvan voimassaolo päättyy luvassa määrättyinä ajankohtana. Jos loppusijoituslaitos hyväksytään pysyvästi suljetuksi sitä ennen, päättyy luvan voimassaolo, kun sulkemista koskeva päätös on lainvoimainen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

313 §

Käytöstäpoistoluvan voimassaolo

Ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistolupa on voimassa toistaiseksi. Luvan voimassaolo päättyy, kun laitos on hyväksytty käytöstäpoistetuksi ja päätös on lainvoimainen.

314 §

Luvan muuttaminen

Ydinlaitoslupaa voidaan luvanhaltijan hakemuksesta muuttaa. Ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden tai ydinjätteiden määrää lisäävä tai muu olennainen muutos ydinlaitoksessa tai sen toiminnassa edellyttää asianomaisen luvan muuttamista. Luvanhaltijan on haettava asianomaisen luvan muuttamista hyvissä ajoin ennen kuin muutos on tarkoitus toteuttaa. Luvan muuttamisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 306–308 §:ssä säädetään asianomaisen luvan myöntämisen edellytyksistä.

Lupaa voidaan lupaviranomaisen aloitteesta muuttaa tai täydentää, jos:

- 1) ydinlaitoksesta taikka ydinjätteistä tai ydinjätehuollosta aiheutuva vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;
- 2) ydinmateriaaleihin, ydinlaitokseen tai ydinjätehuoltoon liittyvästä toiminnasta voi aiheutua tässä laissa kielletty seuraus;
- 3) ydinlaitoksen toimintaympäristö on luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttunut ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen; tai
- 4) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, Euroopan unionin säädöksessä annetun tai ydinalan kansainvälisen sopimuksen Suomea sitovan ydinmateriaalivalvontaa, ydinlaitoksen turvallisuutta, säteilyturvallisuutta tai ydinjätehuoltoa koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Kun kyse on valtioneuvoston myöntämästä luvasta, aloitteen lupamääräysten muuttamiseksi voi tehdä myös Säteilyturvakeskus.

31 luku

Periaatepäätöstä ja ydinlaitoslupaa koskevat täydentävät säännökset

315 §

Periaatepäätöksen ja ydinlaitosluvan hakija

Periaatepäätöstä sekä lupaa ydinlaitoksen rakentamiseen, käyttöön ja käytöstäpoistoon saa hakea elinkeinotoimintalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai säätiö.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

316 §

Periaatepäätöstä ja ydinlaitoslupaa koskeva hakemus

Periaatepäätöstä koskevaan hakemukseen on liitettävä periaatepäätöksen harkinnassa tarvittava selvitys ydinlaitoshankkeesta ja sen vaikutuksista sekä asian ympäristö- ja muun arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista.

Ydinlaitoslupaa koskevaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys hakemuksessa tarkoitettusta toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä luvan myöntämisen edellytysten ja muista asian arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista. ~~Rakentamislupaa koskevaan hakemuksen on lisäksi liitettävä selvitys vireilletulon edellytysten täyttymisestä.~~ Jos hakemus koskee hanketta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, hakemukseen on liitettävä myös mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. **Rakentamislupaa koskevaan hakemuksen on lisäksi liitettävä selvitys vireilletulon edellytysten täyttymisestä.**

Hakemuksesta on käytävä tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään annetut tiedot perustuvat. Hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle sähköisesti. Lupaviranomaisen pyynnöstä on toimitettava paperitulosteena olevia kappaleita hakemusasiakirjoista, jos se on tarpeen asian käsittelyn vuoksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä periaatepäätöstä ja ydinlaitoslupaa koskevan hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen sisällytettävistä tai liitettävistä tiedoista.

317 §

Lausunnot

Periaatepäätöstä ja valtioneuvostossa ratkaistavaa lupa-asiaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto Säteilyturvakeskukselta sekä asian harkinnan kannalta keskeisiltä ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta. Säteilyturvakeskuksessa ratkaistavaa lupa-asiaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto asian harkinnan kannalta keskeisiltä viranomaisilta. Ydinlaitoslupaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto ydinlaitoshankkeen sijaintikunnalta ja sen lähiympäristön kunnilta.

Ydinlaitoshankkeesta pyydetään Euroopan komissiolta lausunto sen mukaan kuin Euratom-sopimuksessa edellytetään. Menettelystä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä. Lupaviranomaisen velvoitteista Suomen rajojen läheisyyteen rakennettavien ydinlaitosten osalta määrätään Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä maiden välisten rajojen läheisyyteen rakennettavien ydinlaitosten turvallisuuskysymyksiin liittyvän yhteydenoton suuntaviivoista tehdyssä sopimuksessa (SopS 19/1977).

Asian selvittämisvelvollisuudesta, selvityspyynnöstä ja selvityksen antamiselle asetettavasta määräajasta säädetään lisäksi hallintolaissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta 1 momentissa tarkoitettua lausuntoa on pyydetävä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

318 §

Muistutukset ja mielipiteet

Lupaviranomaisen on ennen periaatepäätöksen tai lupa-asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuus tehdä muistutuksia käsiteltävän asian johdosta. Muille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Kuulemisesta ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään lisäksi hallintolaissa.

319 §

Hakemuksen tiedoksianto ja hakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen on annettava periaatepäätöstä tai ydinlaitoslupaa koskeva hakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella hallintolain 62 a ja 62 b §:n mukaisesti. Kuulutus on annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Jos samalla hakijalla on samanaikaisesti vireillä samalle sijaintipaikalle hakemus valtioneuvoston luvaksi ja hakemus Säteilyturvakeskuksen luvaksi, lupaviranomaiset voivat yhdessä tiedottaa hakemuksista.

320 §

Periaatepäätöksen ja lupapäätöksen antaminen ja niistä tiedottaminen

Periaatepäätös ja ydinlaitoslupaa koskeva päätös lähetetään hakijalle sekä tiedoksi niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto. Sama koskee päätöstä, jolla periaatepäätöstä koskeva hakemus on hylätty.

Ydinlaitoksen rakentamislupaa koskeva päätös lähetetään myös tiedoksi niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, ja siitä ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Periaatepäätös ja ydinlaitoslupaa koskeva päätös annetaan lisäksi tiedoksi julkisella kuulutuksella hallintolain 62 a ja 62 b §:n mukaisesti. Ydinlaitoksen rakentamislupapäätöstä ja muuta 465 §:n 2 momentissa tarkoitettua ydinlaitoksen lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa on mainittava myös päätöstä koskeva valitusaika.

Jos ydinlaitoshankkeella on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, sovelletaan lisäksi, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:n 2 momentissa säädetään lupapäätöksen ja sen olennaisia osia koskevien käännosten toimittamisesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

321 §

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain soveltaminen periaatepäätökseen

Periaatepäätöksen valmisteluun ja hyväksymiseen sovelletaan lisäksi, mitä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa säädetään ympäristöarvioinnista. Mainitussa laissa edellytetyt selvitykset ja arviointi sovitetaan mahdollisuuksien mukaan yhteen tämän lain 297 §:ssä tarkoitettujen selvitysten ja arviointien kanssa.

322 §

Lupapäätöksen siirtäminen

Luvanhaltijan hakemuksesta ydinlaitoslupa voidaan siirtää. Asian ratkaisee työ- ja elinkeinoministeriö, jos valtioneuvosto on myöntänyt luvan, ja muutoin Säteilyturvakeskus.

Ydinlaitosluvan siirtäminen voidaan hyväksyä, jos:

- 1) lupapäätöksen vastaanottaja on antanut suostumuksensa siirtämiseen;
- 2) lupapäätöksen vastaanottaja täyttää vastaavat vaatimukset kuin asianomaiselta luvan hakijalta ja luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään;
- 3) ennen siirtämistä syntyneitä ydinjätteitä koskeva huolehtimisvelvollisuus ja kustannuksiin varautuminen on asianmukaisesti ratkaistu;
- 4) siirtäminen ei vaaranna tämän lain mukaisten ydinmateriaalivalvontaa, ydinlaitoksen turvallisuutta tai ydinjätehuoltoa koskevien velvoitteiden noudattamista.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätös luvan siirtämiseksi edellyttää lisäksi, että järjestely on yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Lupapäätöksen vastaanottajan on viipymättä huolehdittava ydinjätehuoltosuunnitelman päivittämisestä sen mukaan kuin se on vastaanotettujen ydinjätteiden osalta tarpeen.

323 §

Ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen peruuttaminen

Ydinlaitosluvan myöntänyt viranomaisen voi peruuttaa luvan kokonaan, jos:

- 1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin;
- 2) luvanhaltija ei täytä luvan myöntämisen edellytyksiä;
- 3) luvanhaltija on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta, lupaa tai valvontaviranomaisen päätöstä taikka ydinvastuulain mukaista vakuuttamisvelvollisuutta;
- 4) toiminnan arvioidaan olennaisella tavalla vaarantavan tai olevan omiaan vaarantamaan turvallisuutta, energian toimitus- tai huoltovarmuutta tai ydinlaitoksen luotettavaa käyttöä;
- 5) luvan saanut yhteisö tai säätiö purkautuu tai luvanhaltija lopettaa muuten toimintansa, asetetaan konkurssiin tai menettää muuten oikeuskelpoisuutensa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Jos kyse on 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitettusta perusteesta ja ilmenneet puutteet, vaarantuminen, rikkomukset tai laiminlyönnit voidaan korjata tai ne ovat vähäisiä, asianomaiselle luvanhaltijalle on ennen päätöksen tekemistä asetettava määräaika korjata puute, vaarantuminen, rikkomus tai laiminlyönti.

Luvan peruuttamista koskevassa päätöksessä voidaan antaa ydinmateriaalivalvonnan, ydinlaitoksen turvallisuuden tai ydinjätehuollon tässä laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä.

324 §

Säännösten soveltaminen määräajan jatkamista sekä lupapäätöksen muuttamista, voimassaolon jatkamista ja siirtämistä koskevaan asiaan

Periaatepäätöksessä ja rakentamisluvassa asetetun määräajan jatkamista ja käyttöluvan voimassaolon jatkamista sekä ydinlaitosluvan muuttamista ja siirtämistä koskevaan hakemukseen on liitettävä selvitys asian arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista. Hakemukseen ja sen käsittelyyn sovelletaan 316 §:n 3 momenttia ja 317–319 §:ää sekä mitä 316 §:n 4 momentin nojalla säädetään. Päätökseen sovelletaan 309 ja 310 §:ää. Päätöksen antamiseen ja siitä tiedottamiseen sovelletaan 320 §:ää sekä periaatepäätöksen osalta myös viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta 1 momentissa tarkoitettua lausuntoa on pyydetty.

325 §

Säännösten soveltaminen lupapäätöksen peruuttamiseen

Lupapäätöksen peruuttamista koskevassa asiassa on pyydetty lausunto asian harkinnan kannalta keskeisiltä viranomaisilta. Asian käsittelyn sovelletaan myös 318 §:ää. Päätös lähetetään luvanhaltijalle ja tiedoksi niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto. Päätöksestä tiedotetaan 320 §:n 3 momentin mukaisesti.

326 §

Korvaus käyttöilupaa koskevan hakemuksen hylkäämisestä

Jos ydinlaitoksen käyttöilupaa koskeva hakemus hylätään yksinomaan 307 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella, hakijalla on oikeus saada valtiolta kohtuulliseksi katsottava korvaus ydinlaitoksen rakentamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja korvaukseen oikeutetun on pyrittävä sopimukseen korvauksen määrästä. Sopimus on saatettava valtioneuvoston vahvistettavaksi.

Jos korvauksesta ei sovita, asia ratkaistaan hallintoriita-asiana oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

32 luku

Ydinlaitoksen ja sen muutosten käyttöönotto

327 §

Ydinlaitoksen ja sen turvallisuuteen vaikuttavien muutosten käyttöönotto

Ydinlaitoksen käyttöönoton aikana on koekäytöllä ja tarvittaessa muulla tavoin osoitettava järjestelmällisesti ja riittävän perusteellisesti, että ydinlaitos sekä sen järjestelmät, rakenteet ja laitteet toimivat tavalla, joka varmistaa ydinlaitoksen turvallisuuden.

Ydinlaitoksen käyttöönoton aikana on myös varmistettava, että 121 ja 122 §:ssä säädetyt vaatimukset täytetään sen mukaan kuin käyttöönoton vaihe edellyttää.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisiin ydinlaitoksen järjestelmiin ja niihin rinnastettaviin kokonaisuuksiin tehtäviin muutoksiin laitoksen käytön aikana, joista säädetään 85–90 §:ssä.

328 §

Ydinlaitoksen ja laajojen laitosmuutosten käyttöönottosuunnitelma

Luvanhaltijalla on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä ydinlaitoksen käyttöönottosuunnitelma. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) suunnitelman mukaan käyttöönotto toteutetaan ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi järjestelmällisesti ja riittävän perusteellisesti;
- 2) suunnitelma sisältää ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamiseksi tehtävät koekäytöt ja tarvittaessa muut toimenpiteet;
- 3) suunnitelmassa käyttöönottoon liittyvä vastuut ja velvollisuudet on kuvattu selvästi;
- 4) suunnitelman mukaan käyttöönoton arvioidaan olevan turvallista.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös ydinlaitoksen käytön aikana tehtävään sellaiseen laajaan laitosmuutokseen, joka vaikuttaa useisiin laitoksen turvallisuuden kannalta tärkeisiin järjestelmiin ja jonka turvallisuuden varmistaminen edellyttää laaja-alaisesti koekäyttöjä.

329 §

Tuoreen ydinpolttoaineen käsittelyn ja varastoinnin aloittaminen ydinvoimalaitoksessa

Ydinvoimalaitoksessa tuoreen ydinpolttoaineen käsittelyn ja varastoinnin saa aloittaa, kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt varastoinnin aloittamisen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinvastuulain mukainen vakuuttamisvelvollisuutta koskeva vaatimus täyttyy;
- 2) tuoreen ydinpolttoaineen käsittely ja varastointi täyttävät tässä laissa säädetyt turvallisuutta koskevat ja muut vaatimukset;
- 3) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

330 §

Ydinpolttoaineen lataaminen ydinvoimalaitoksen reaktoriin

Ydinpolttoaineen saa ensimmäisen kerran ladata ydinvoimalaitoksen reaktoriin, kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt toimenpiteen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinvastuulain mukainen vakuuttamisvelvollisuutta koskeva vaatimus täyttyy;
- 2) ne tässä laissa säädetty turvallisuutta koskevat vaatimukset, jotka ovat olennaisia lataamisen ja siitä alkavan käyttöönottovaiheen turvallisuuden kannalta, täyttyvät;
- 3) ydinvoimalaitoksessa on hyväksytyjä ohjaajia riittävästi käyttöönottovaiheen turvallisuuden kannalta;
- 4) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

331 §

Ydinvoimalaitoksen käytön aloittaminen

Ydinvoimalaitoksen käyttö alkaa, kun sen reaktori käynnistetään ensimmäisen kerran. Käytön saa aloittaa, kun ydinvoimalaitoksella on käyttö lupa ja Säteilyturvakeskus on hyväksynyt reaktorin ensimmäisen käynnistämisen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinvoimalaitos täyttää tässä laissa säädetty turvallisuutta koskevat vaatimukset;
- 2) ympäristön radioaktiivisuuden perustila on selvitetty 54 §:n mukaisesti;
- 3) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että ydinvoimalaitoksen reaktori käynnistetään turvallisesti.

332 §

Ydinvoimalaitoksen ja ydinvoimalaitoksen laajojen laitosmuutosten käyttöönoton vaiheiden valvonta

Sen jälkeen, kun ydinvoimalaitoksen reaktori on käynnistetty ensimmäisen kerran, käyttöönottosuunnitelman mukaisen ydinvoimalaitoksen käyttöönoton seuraavaan vaiheeseen siirtyminen edellyttää Säteilyturvakeskuksen hyväksymistä sen mukaan kuin käyttöönottosuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä on määrätty. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) tarvittavat koekäytöt ja muut toimet on tehty riittävässä laajuudessa osoittamaan ydinvoimalaitoksen turvallisuus;
- 2) mahdollisten havaittujen poikkeavien tapahtumien perusteet on asianmukaisesti selvitetty ja tarvittavat korjaukset tehty;
- 3) luvanhaltijalla on edellytykset toteuttaa seuraava vaihe turvallisesti;
- 4) ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kannalta ei muutoinkaan ole estettä siirtyä käyttöönoton seuraavaan vaiheeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös ydinvoimalaitoksen käytön aikana tehtävään laajaan laitosmuutokseen, jos sitä on edellytetty laitosmuutoksen käyttöönottosuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

333 §

Muiden ydinlaitosten kuin ydinvoimalaitoksen käytön aloittaminen

Ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen ja loppusijoituslaitoksen käyttö alkaa, kun tällaiseen laitokseen tuodaan ensimmäisen kerran ydinainetta tai ydinjätettä. Käytön saa aloittaa, kun ydinlaitoksella on käyttö lupa ja Säteilyturvakeskus on hyväksynyt käytön aloittamisen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinvastuulain mukainen vakuuttamisvelvollisuutta koskeva vaatimus täyttyy;
- 2) ydinlaitos täyttää tässä laissa säädetty turvallisuutta koskevat ja muut vaatimukset;
- 3) luvanhaltijaa koskevat vaatimukset täyttyvät;
- 4) ympäristön radioaktiivisuuden perustila on selvitetty 54 §:n mukaisesti.

334 §

Määräystenantovaltuus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä:

- 1) ydinlaitoksen järjestelmällisestä käyttöönotosta;
- 2) ydinlaitoksen turvallisen käyttöönoton osoittamisesta;
- 3) ydinlaitoksen käyttöönottosuunnitelman sisällöstä sekä muista ydinlaitoksen käyttöönottoon liittyvistä suunnitelmista ja näiden sisällöstä;
- 4) ydinvoimalaitoksen käynnistämisen turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavista menettelyistä.

33 luku

Ydinlaitoksen käytöstäpoisto tai sulkeminen

335 §

Ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoisto

Kun ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen tai ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käyttö on lopetettu ja laitoksessa ei enää ole ydinpolttoainetta, laitosta on pidettävä sellaisessa kunnossa, että laitoksen käytöstäpoisto voidaan toteuttaa turvallisesti. Käytöstäpoistoon liittyviä toimenpiteitä ei saa lykätä, ellei se ole perusteltua käytöstäpoiston turvallisuuden tai sen tehokkaan ja turvallisen toteuttamisen kannalta. Merkittäviä määriä radioaktiivisia aineita sisältävien ja käytöstäpoiston turvallisuuteen vaikuttavien ydinlaitoksen osien tai järjestelmien purkamista ei kuitenkaan saa aloittaa, ennen kuin käytöstäpoistolupa on myönnetty.

Luvanhaltijan on käytöstäpoistossa huolehdittava ensisijaisesti turvallisuudesta ja siihen liittyvien inhimillisten tekijöiden hallinnasta sekä varauduttava häiriö- ja onnettomuustilanteisiin ja suojattava ydinlaitos ulkoisilta ja sisäisiltä tapahtumilta. Luvanhaltijan on myös noudatettava hyväksyttyä ydinjätehuoltosuunnitelmaa ja käytöstäpoistosuunnitelmaa. Luvanhaltijan on lisäksi huolehdittava siitä, että käytöstäpoistettavan laitoksen ydinjätteet loppusijoitetaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä käytöstäpoiston teknisestä toteuttamisesta.

336 §

Radioaktiivisuuden selvittäminen käytöstäpoiston yhteydessä

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että käytöstäpoistettavan ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden radioaktiivisuus selvitetään sekä laitosalueelle jäävien radioaktiivisten aineiden pitkäaikaisvaikutukset arvioidaan. Lisäksi luvanhaltijan on arvioitava tarvittavan valvontajakson pituus, jos laitosalueelle jäävien radioaktiivisten aineiden määrää ei voida kohtuullisin toimenpitein saada vapauttamisrajan alle.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetusta radioaktiivisuuden selvittämisestä ja pitkäaikaisvaikutusten arvioinnista.

337 §

Ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen hyväksyminen käytöstäpoistetuksi

Säteilyturvakeskus hyväksyy ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistetuksi, jos:

1) laitoksen ydinjätteet on varastoitu, loppusijoitettu tai niistä on muutoin huolehdittu tässä laissa säädetyllä tavalla; sekä

2) laitoksessa ja sitä koskevalla laitosalueen osalla jäljellä oleva radioaktiivisten aineiden määrä täyttää 208 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen Säteilyturvakeskus voi hyväksyä laitoksen käytöstäpoistetuksi, jos 1 momentin 2 kohdassa säädettyä edellytystä ei kohtuullisista toimenpiteistä huolimatta saada täytettyä ja radioaktiivisista aineista aiheutuva terveyshaitta voidaan ehkäistä 341 §:n 2 momentin mukaisilla toimenpiderajoituksilla tai -kielloilla.

Kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen tai ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistetuksi ja päätös on lainvoimainen, päätöksessä tarkoitettu laitos ei enää ole tässä laissa tarkoitettu ydinlaitos eikä siihen sovelleta, mitä tässä laissa säädetään ydinlaitoksesta.

338 §

Loppusijoituslaitoksen sulkemisen suunnittelu

Loppusijoituslaitoksesta on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä sulkemissuunnitelma ennen kuin laitoksen pysyvä sulkeminen aloitetaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että suunnitelma on sisällöltään riittävän yksityiskohtainen loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen ja sulkemisen jälkeisen pitkäaikaisturvallisuuden varmistamiseksi sekä sisältää:

1) selvityksen laitoksen pysyvän sulkemisen toteutusvaiheista aikatauluineen;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2) suunnitelman laitosaluetta koskevista merkinnöistä alueella ja kiinteistötietojärjestelmässä pysyvän sulkemisen jälkeen sekä selvityksen muista keinoista, joiden avulla tieto loppusijoituslaitoksesta ja siihen sijoitetuista ydinjätteistä säilyy pidemmällä aikavälillä;

3) ehdotuksen laitosalueen valvonnasta ja muista tarpeellisista toimenpiteistä pysyvän sulkemisen jälkeen;

4) suunnitelman pysyvästi suljetussa laitoksessa olevien ydinaineiden ja muiden ydinmateriaalien valvontaa koskevista järjestelyistä Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaisesti; ja

5) muun kuin 1–4 kohdassa tarkoitettun sulkemisen turvallisuuden ja pysyvän sulkemisen jälkeisen pitkäaikaisturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavan selvityksen.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä sulkemissuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista.

339 §

Loppusijoituslaitoksen sulkeminen pysyvästi

Loppusijoituslaitoksen sulkemiseen pysyvästi on ryhdyttävä ilman aiheetonta viivytystä, kun laitokseen on viety kaikki siihen loppusijoitettavaksi tarkoitettu ydinjäte.

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että loppusijoituslaitoksen sulkemisessa noudatetaan hyväksyttyä ydinjätehuoltosuunnitelmaa ja sulkemissuunnitelmaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä loppusijoituslaitoksen sulkemisen teknisestä toteuttamisesta.

340 §

Loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen hyväksyminen

Säteilyturvakeskus hyväksyy loppusijoituslaitoksen pysyvästi suljetuksi, jos:

1) sulkemisessa on noudatettu hyväksyttyä sulkemissuunnitelmaa ja sulkeminen on muutoinkin tehty turvallisesti;

2) sulkemisen jälkeistä aikaa koskeva pitkäaikaisturvallisuus on arvioitu asianmukaisesti ja pitkäaikaisturvallisuutta koskevien vaatimusten voidaan olettaa täyttyvän;

3) laitosta koskeva tietoaineisto on siirretty Säteilyturvakeskukselle;

4) Valtion ydinjätehuoltorahastossa on varattuna riittävästi varoja sulkemisen jälkeen tarvittavien valtion valvonta- ja muiden toimenpiteiden kustannuksia varten;

5) tässä laissa säädettyä estettä pysyvän sulkemisen hyväksymiselle ei ole.

Kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt loppusijoituslaitoksen pysyvästi suljetuksi ja päätös on lainvoimainen, se ei enää ole tässä laissa tarkoitettu ydinlaitos eikä siihen sovelleta, mitä tässä laissa säädetään ydinlaitoksesta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta tietoaineistosta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

341 §

Toimenpiderajoitukset ja -kiellot

Säteilyturvakeskuksen on määrättävä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi välttämättömistä toimenpiderajoituksista ja -kielloista kiinteistölle, jossa pysyvästi suljetuksi hyväksytty loppusijoituslaitos sijaitsee.

Säteilyturvakeskuksen on myös määrättävä toimenpiderajoituksista ja -kielloista kiinteistölle, jossa käytöstäpoistettu ydinlaitos sijaitsee, jos se on 337 §:n 2 momentin mukaan terveyshaitan ehkäisemisen kannalta välttämätöntä. Määrättävät toimenpiderajoitukset ja -kiellot saavat enintään kohtuullisessa määrin rajoittaa tai estää alueen käyttöä.

Säteilyturvakeskuksen on huolehdittava, että 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiderajoituksista ja -kielloista tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

342 §

Huolehtimisvelvollisuuden päättyminen

Huolehtimisvelvollisuuden päättyminen edellyttää, että:

1) luvanhaltijan ydinvoimalaitokset, ydintekniset laitokset ja ydinpolttoaineen tuotantolaitokset on 337 §:n mukaisesti hyväksytty käytöstäpoistetuksi; sekä

2) huolehtimisvelvollisuuteen kuuluvat ydinjätteet on:

a) sijoitettu loppusijoituslaitokseen, joka on 340 §:n mukaisesti hyväksytty pysyvästi suljetuksi;

b) luovutettu hyväksytysti toiselle luvanhaltijalle, jolle on myös siirretty niitä koskeva huolehtimisvelvollisuus 211 §:n mukaisesti;

c) luovutettu tutkimusta varten tutkimuslaitokselle, joka on hyväksytty huolehtimaan jätehuollon toimenpiteistä 214 §:n 3 momentin mukaisesti; tai

d) siirretty Suomen oikeudenkäyttövallan ulkopuolelle 217 §:ssä tarkoitettun päätöksen nojalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön on hyväksyttävä huolehtimisvelvollisuus päättyneeksi, kun 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät ja valtiolle tulevaisuudessa aiheutuvien valvonta- ja muiden toimenpiteiden kustannusten korvaamiseen on varattuna riittävästi varoja Valtion ydinjätehuoltorahastossa.

343 §

Ydinjätteiden siirtäminen valtiolle

Kun loppusijoituslaitos on 340 §:n mukaan hyväksytty pysyvästi suljetuksi, laitoksessa olevat ydinjätteet ja niitä koskeva omistusoikeus siirtyvät valtiolle.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös loppusijoituslaitoksen laitospaikan hallinta- tai käyttöoikeuden siirtymistä valtiolle siltä osin kuin valvonta ja muut toimenpiteet sitä edellyttävät.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

344 §

Vastuu ydinjätteistä loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen

Valtio vastaa sille 343 §:n mukaan siirtyneiden ydinjätteiden ja pysyvästi suljetun loppusijoituslaitoksen laitospaikan valvonnasta ja muista toimenpiteistä.

Säteilyturvakeskus huolehtii loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeisestä valvonnasta ja päättää siihen liittyvistä toimenpiteistä. Muutoin toimenpiteistä päättää työ- ja elinkeinoministeriö.

34 luku

Ydinaineen talteenottolaitoksen rakentaminen, käyttöönotto ja käytöstäpoisto

345 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen lupavaatimus

Ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamiseen ja käyttöön on oltava tämän lain mukainen Säteilyturvakeskuksen lupa.

346 §

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan rakentamisluvan myöntämisen edellytykset

Lupa ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamiseen voidaan myöntää, jos 8–13 §:ssä säädetty yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti laitoksen rakentamisessa ja käytössä sekä:

1) hakijalla on käytettävänä tarpeellinen asiantuntemus ja johtamisjärjestelmä sekä riittävät taloudelliset ja muut edellytykset rakentaa laitos tämän lain mukaisesti;

2) laitoksen suunnittelu täyttää 191 ja 192 §:ssä tarkoitetut turvallisuutta koskevat vaatimukset;

3) suunnitelmat laitoksen käyttötavasta, käyttöorganisaatiosta ja sen toiminnan kannalta tarpeellisista toiminnoista ja järjestelyistä ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamisen kannalta riittävät ja asianmukaiset;

4) laitoksen käyttötoiminnan rahoitusta koskevat suunnitelmat ovat riittävät ja asianmukaiset;

5) toimenpiteet laitoksen ympäristörasituksen rajoittamiseksi ovat riittävät ja asianmukaiset sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu ja perustellun päätelmän ajantasaisuus tarvittaessa varmistettu, jos niitä mainitun lain mukaan vaaditaan;

6) laitoksen rakentamista varten on varattu alue alueidenkäyttölain mukaisessa asemakaavassa ja hakijalla on oikeus käyttää laitoksen sijaintipaikkaa laitoksen rakentamiseen;

7) Säteilyturvakeskus on hyväksynyt seuraavat suunnitelmat siten, että ne ovat riittävät ottaen huomioon laitoksen rakentamisvaihe:

a) suunnitelma ydinmateriaalivalvonnan järjestämisestä;

b) turvasuunnitelma;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

8) laitosta koskevien suunnitelmien perusteella voidaan arvioida, että laitos muutoinkin kuin 1–3, 5 ja 7 kohdassa tarkoitettujen edellytysten osalta täyttää tämän lain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset;

9) suunnitellun laitoksen rakentamiseen ja käyttöön liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu asianmukaisesti;

10) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

347 §

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan käyttöluvan myöntämisen edellytykset

Lupa ydinaineen talteenottolaitoksen käyttämiseen voidaan myöntää, jos 8–13 §:ssä säädetty yleiset periaatteet ja velvollisuudet toteutuvat asianmukaisesti laitoksen käytössä ja:

1) hakijalla on lupa hakemuksessa tarkoitetun laitoksen rakentamiseen;

2) hakija on noudattanut laitoksen rakentamisessa rakentamislupaa ja siinä annettuja määräyksiä;

3) hakijalla on käytettävänä tarpeellinen asiantuntemus ja johtamisjärjestelmä sekä riittävät taloudelliset ja muut edellytykset käyttää laitosta tämän lain mukaisesti;

4) laitoksen käyttöorganisaatio sekä laitoksen toiminnan kannalta tarpeelliset toiminnot ja järjestelyt ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattamisen kannalta riittävät ja asianmukaiset;

5) toimenpiteet laitoksen ympäristörasituksen rajoittamiseksi ovat riittävät ja asianmukaiset sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu ja perustellun päätelmän ajantasaisuus tarvittaessa varmistettu, jos niitä mainitun lain mukaan vaaditaan;

6) laitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä koskeva jätehuoltosuunnitelma on laadittu 288 §:n mukaisesti;

7) Säteilyturvakeskus on hyväksynyt seuraavat asiakirjat, tiedot ja vakuuden siten, että ne ovat riittävät ottaen huomioon laitoksen käyttöönotto ja suunniteltu käyttöaika:

a) suunnitelma ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi;

b) turvasuunnitelma;

c) laitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen raja-arvot;

d) ympäristön säteilytarkkailun järjestämistä koskeva suunnitelma;

e) vakuus luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden jätehuollon velvoitteiden hoitamisesta ja mahdollisista puhdistustoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten varalta;

8) laitos muutoinkin kuin 2–7 kohdassa tarkoitettujen edellytysten osalta täyttää tämän lain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset;

9) laitokseen käyttöön liittyvien ydinalan kansainvälisten sopimusten Suomea sitovien velvoitteiden noudattamisesta on huolehdittu asianmukaisesti;

10) luvan myöntämiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

348 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen lupahakemus ja sen käsittely

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevaan lupahakemukseen sovelletaan, mitä 315–319 §:ssä säädetään ydinlaitoksen lupaa koskevasta hakijasta, hakemuksesta ja sen käsittelystä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta on pyydetty lausunto ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa ja käyttöilupaa koskevasta hakemuksesta.

349 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen lupapäätöstä koskevat täydentävät säännökset

Ydinaineen talteenottolaitoksen lupapäätökseen sovelletaan, mitä 309 §:ssä, 310 §:n 1 momentissa ja 5 momentin nojalla, 311 §:ssä, 312 §:n 1 ja 2 momentissa, 314 ja 320 §:ssä sekä 322 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetään ydinlaitoslupasta. Edellä 314 §:n 1 momentissa säädettyä luvan muuttamista koskevaa vaatimusta sovelletaan kuitenkin siten, että luvan haltijan on haettava luvan muuttamista, jos luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden määrä kasvaa tai laitoksessa tai sen toiminnassa tapahtuu muu olennainen muutos. Lisäksi ydinaineen talteenottolaitoksen vakuuden riittävyys on tarkistettava ja tarvittaessa asetettava lisävakuus, ennen kuin ydinaineen talteenottolaitoksen käyttöluvun voimassaolon jatkamisesta tai sen muuttamisesta tai siirtämisestä päätetään. Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan käyttöluvun siirtäminen ei vapauta 290 §:ssä tarkoitettua vakuutta.

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevassa rakentamisluvassa asetetun määräajan ja käyttöluvun voimassaolon jatkamista sekä luvan muuttamista ja siirtämistä koskevaan hakemukseen on liitettävä selvitys asian arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista. Hakemuksesta pyydetään lausunto asian harkinnan kannalta keskeisiltä viranomaisilta, ja sen käsittelyyn sovelletaan myös, mitä 316 §:n 3 momentissa ja 4 momentin nojalla sekä 318 ja 319 §:ssä säädetään ydinlaitoksen lupaa koskevasta hakemuksesta ja sen käsittelystä. Päätöksen antamiseen ja siitä tiedottamiseen sovelletaan, mitä 320 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta.

Mitä 1 ja 2 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään luvanhaltijasta, ydinjätteistä ja ydinjätehuollosta, sovelletaan ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijaan sekä laitoksen toiminnassa syntyviin luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviin jätteisiin ja niiden jätehuoltoon.

Ydinaineen talteenottolaitoksen sijaintipaikalla ei saa tehdä laitoksen rakenteisiin liittyviä töitä ennen kuin rakentamislupa on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tahoista, joilta 2 momentin mukaan lausuntoa on pyydetty, ja lupapäätöksen sisällöstä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

350 §

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan lupapäätöksen peruuttaminen

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan lupapäätöksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 323 §:n 1 momentin 1–3 ja 5 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen peruuttamisesta. Luvan peruuttamista koskevassa päätöksessä voidaan antaa ydinmateriaalivalvonnan, laitoksen turvallisuuden ja jätehuollon tässä laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä.

Lisäksi lupapäätöksen peruuttamiseen sovelletaan, mitä 325 §:ssä säädetään asian käsittelystä sekä päätöksen tiedoksi antamisesta ja siitä tiedottamisesta. Mitä mainitussa lainkohdassa säädetään luvanhaltijasta, sovelletaan ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijaan.

351 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen käyttöönotto

Ydinaineen talteenottolaitoksen ja sen järjestelmien sekä niiden muutosten käyttöönottoon sovelletaan, mitä 327 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään ja 334 §:n nojalla määrätään ydinlaitoksen ja sen järjestelmien käyttöönotosta.

Ydinaineen talteenottolaitoksen käytön saa aloittaa, kun laitoksella on käyttöluupa ja Säteilyturvakeskus on hyväksynyt käytön aloittamisen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että:

- 1) ydinaineen talteenottolaitos täyttää tässä laissa säädettyä turvallisuutta koskevat ja muut vaatimukset;
- 2) ympäristön radioaktiivisuuden perustila on selvitetty sen mukaan kuin 54 §:ssä säädetään ydinlaitoksen ympäristön radioaktiivisuuden perustilan selvittämisestä;
- 3) hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

352 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoiston suunnittelu

Ydinaineen talteenottolaitoksesta on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä käytöstäpoistosuunnitelma ennen kuin laitoksen käytöstäpoisto aloitetaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että suunnitelma on riittävän yksityiskohtainen ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisen käytöstäpoiston varmistamiseksi ja sisältää ainakin selvitykset laitoksen:

- 1) ja laitosalueen puhdistamisesta radioaktiivisista aineista sekä laitoksen purkamisen tai muun käytöstäpoiston menetelmästä ja sen turvallisuudesta;
- 2) käytöstäpoiston toteutusvaiheista aikatauluineen;
- 3) laitosalueen suunnitellusta lopputilasta;
- 4) toiminnassa syntyneiden luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden vaarattomiksi tekemisestä ja tarvittaessa loppukäsittelystä.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknislouonteisia määräyksiä käytöstäpoistosuunnitelmaan sisällytettävistä seikoista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

353 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoisto

Ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoistoon on ryhdyttävä viipymättä, kun ydinaineen talteenotto toiminta on lopetettu. Tällöin laitos ja laitosalue on puhdistettava radioaktiivisista aineista tai laitos purettava turvallisesti sekä huolehdittava toiminnasta syntyneistä luonnon radioaktiivisista aineista sisältävien jätteiden loppukäsittelystä ja muusta huollosta. Käytöstäpoistossa on huolehdittava työntekijöiden, väestön ja ympäristön säteilyturvallisuudesta.

Luvan haltijan myös huolehdittava siitä, että käytöstäpoistossa noudatetaan hyväksyttyä käytöstäpoistosuunnitelmaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoiston teknisestä toteuttamisesta.

354 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen hyväksyminen käytöstäpoistetuksi

Säteilyturvakeskus hyväksyy ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoistetuksi, jos talteenottolaitoksen rakennuksissa ja laitosalueen maaperässä jäljellä olevien radioaktiivisten aineiden määrä ei ole vapauttamisrajaa suurempi. Säteilyturvakeskus voi myös hyväksyä ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoistetuksi, vaikka radioaktiivisten aineiden määrä on vapauttamisrajaa suurempi, jos:

1) laitoksessa ja laitosalueella jäljellä oleva radioaktiivisten aineiden määrä täyttää 208 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen; tai

2) radioaktiivisten aineiden määrää ei voida kohtuullisin toimenpitein saada riittävän alhaiselle tasolle ja niistä aiheutuva terveyshaitta voidaan ehkäistä toimenpiderajoituksilla tai -kielloilla.

Säteilyturvakeskuksen on määrättävä toimenpiderajoituksista ja -kielloista kiinteistölle, jossa käytöstäpoistettu ydinaineen talteenottolaitos sijaitsee, jos se on 1 momentin 2 kohdan mukaan terveyshaitan ehkäisemisen kannalta välttämätöntä. Määrättävät toimenpiderajoitukset ja -kiellot saavat enintään kohtuullisessa määrin rajoittaa tai estää alueen käyttöä. Kiinteistötietojärjestelmään tehtäviin merkintöihin sovelletaan 341 §:n 3 momenttia.

Kun Säteilyturvakeskus on hyväksynyt ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoistetuksi ja päätös on lainvoimainen, päätöksessä tarkoitettu laitos ei enää ole tässä laissa tarkoitettu ydinaineen talteenottolaitos eikä siihen sovelleta, mitä tässä laissa säädetään tällaisesta laitoksesta. Säteilyturvakeskuksen on samalla myös vapautettava 290 §:ssä tarkoitettu vakuus.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

VI OSA

Valvonta ja hallintopakko sekä seuraamukset

35 luku

Valvonta ja hallintopakko

355 §

Valvontasuunnitelman mukainen valvonta

Säteilyturvakeskus laatii tämän lain mukaan valvontansa piiriin kuuluvan toiminnan säännöllisestä valvonnasta valvontasuunnitelman, jolla saadaan valvottavan toiminnan riskit huomioon ottaen riittävä tilannekuva ja varmuus ydinenergian käytön turvallisuudesta sekä tämän lain säännösten noudattamisesta. Säteilyturvakeskus tarkistaa valvontasuunnitelman säännöllisesti.

Valvontasuunnitelmassa on ainakin oltava tiedot:

- 1) turvallisuuden kannalta keskeisistä ydinlaitosten ja muiden toimijoiden toiminnoista, joihin valvontaa kohdistetaan;
- 2) riskiperusteisesta valvonnasta ja valvonnan kohdentamisesta;
- 3) säännöllisistä tarkastuksista;
- 4) muista kuin 1–3 kohdassa tarkoitetuista säännöllisistä valvontatoimista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmasta sekä sen sisällöstä ja tarkistamisesta.

356 §

Sijoitustoimintaan liittyvä valvonta

Finanssivalvonta valvoo Valtion ydinjätehuoltorahaston varojen lainaamista ja muuta sijoitustoimintaa, sijoitustoimintaan liittyviltä riskeiltä suojaamista sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista. Finanssivalvonta on velvollinen ilmoittamaan valvonnassa havaitsemistaan puutteista työ- ja elinkeinoministeriölle. Valvontaan sovelletaan lisäksi Finanssivalvonnasta annettua lakia (878/2008) ja valvontamaksuun Finanssivalvonnan valvontamaksuista annettua lakia (1209/2023).

357 §

Tiedonsaantioikeus

Säteilyturvakeskuksella ja muulla tässä laissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella on oikeus tämän lain säännösten ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden noudattamisen valvontaa varten saada salassapitosäännösten estämättä:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

1) ydinenergian käyttöä ja muuta tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavalta tarpeellisia tietoja sekä viranomaisilta välttämättömiä tietoja;

2) ydinlaitoksesta ja ydinaineen talteenottolaitoksesta sekä niiden järjestelmiä koskevista suunnitelmista tarpeelliset tiedot;

3) ydinlaitoksen rakennusten, rakenteiden, laitteiden, ydinpolttoaineen ja säätöelementtien suunnittelua, valmistusta ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevat tiedot.

Finanssivalvonnan tiedonsaantioikeuteen sovelletaan Finanssivalvonnasta annetun lain 18 §:ää.

358 §

Tarkastusoikeus

Säteilyturvakeskuksella ja muulla tässä laissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella on oikeus tämän lain säännösten ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden noudattamisen valvontaa varten:

1) kulkea toisen alueella siten, että siitä ei aiheudu vähäistä suurempaa haittaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle;

2) päästä paikkaan, jossa ydinenergian käyttöä tullaan hakemuksen mukaan harjoittamaan, harjoitetaan tai on harjoitettu, tai tällaisen paikan läheisyyteen taikka muuhun paikkaan, johon pääsy on välttämätöntä ydinaseiden leviämisen estämisen valvomiseksi;

3) suorittaa korvauksetta valvonnan edellyttämät kokeet ja mittaukset, ottaa ja saada tarvittavat näytteet, valokuvat ja muut mahdolliset tallenteet;

4) asentaa valvonnan edellyttämät laitteet 2 kohdassa tarkoitettuun paikkaan tai sen läheisyyteen;

5) tarkkailla ydinlaitosten tai ydinaineen talteenottolaitosten toimintaa sekä niiden radioaktiivisten aineiden päästöjä ja muita vaikutuksia;

6) tehdä tarkastuksia ja käyttää niissä 1–5 kohdan mukaisia keinoja.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle ja muulle tässä laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle viipymättä, jos 1 momentissa tarkoitettujen valvontatoimenpiteiden suorittamista tarkastuskohteissa ei voida toteuttaa turvallisesti tai tarkastuksen tarkoituksen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Ilmoituksessa on kuvattava ja perusteltava syy, minkä vuoksi valvontatoimenpidettä ei ole mahdollista toteuttaa turvallisesti tai tarkoituksenmukaisesti, ja rajoituksen kesto. Ilmoitus ei estä valvontatoimenpiteen suorittamista, jos viranomaisen ilmoituksesta huolimatta katsoo valvontatoimenpiteen suorittamisen olevan välttämätöntä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteen saa tehdä rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuihin tiloihin ainoastaan, jos toimenpide on välttämätön valvonnan kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on syytä epäillä, että on tehty mainitun lain 34 luvun 4, 6, 9 §:ssä tai 44 luvun 10 tai 12 §:ssä tarkoitettu rikos.

Finanssivalvonnan tarkastusoikeuteen sovelletaan Finanssivalvonnasta annetun lain 24 §:ää.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

359 §

Säteilyturvakeskuksen oikeus ympäristön säteilytarkkailuun

Säteilyturvakeskuksella on oikeus tarkkailla ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen ympäristöä todentaakseen laitoksen vaikutuksen ympäristön radioaktiivisuuteen.

Lisäksi Säteilyturvakeskuksella on oikeus tehdä mittauksia ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen ympäristössä laitosta koskevassa ympäristön radioaktiivisuuden perustilaselvityksessä esitettyjen tietojen arvioimiseksi sen jälkeen, kun laitokselle on myönnetty rakentamislupa.

360 §

Tarkastus häiriö- tai vaaratilanteissa

Jos ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen häiriö- tai vaaratilanteen, laitosta koskevan luvan tai päätöksen noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on perusteltua aihetta olettaa, että laitoksesta aiheutuu tai voi aiheutua vaaraa turvallisuudelle, Säteilyturvakeskuksen on tarkastettava tarvittavilta osin laitos ja sen toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla.

Jos ydinaineen tai ydinjätteen kuljetukseen liittyvän vaaratilanteen, kuljetuksen hyväksymistä koskevan päätöksen noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on perusteltua aihetta olettaa, että kuljetuksesta aiheutuu tai voi aiheutua vaaraa turvallisuudelle, Säteilyturvakeskuksen on tarkastettava kuljetusjärjestelyt ja tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattaminen.

361 §

Viranomaisen asentamat laitteet

Edellä 358 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen Säteilyturvakeskuksen laitteiden asentamisesta on ilmoitettava toiminnanharjoittajalle. Toiminnanharjoittajalle ei saa aiheutua laitteiden asentamisesta tarpeetonta haittaa. Jos laitteita asennetaan muulle kuin toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalle alueelle, on tästä ilmoitettava kiinteistön omistajalle ja tarvittaessa erikseen sen haltijalle, ja tällöin laitteiden asentamisesta ja käytöstä ei saa aiheutua vähäistä suurempaa haittaa.

Edellä 1 momentin mukaisesti valvontaa varten asennettuihin laitteisiin ei saa kajota tai niiden toimintaan puuttua ilman ydinenergian käytön turvallisuuden tai vahinkojen rajoittamisen kannalta välttämätöntä erityistä perustetta tai ilman Säteilyturvakeskukselle etukäteen tehtyä ilmoitusta. Erityisestä perusteesta on tehtävä ilmoitus Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtuman jälkeen. Ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi asennettuihin Euroopan komission tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön laitteisiin kajoamiseen ja niiden toimintaan puuttumiseen sovelletaan, mitä niistä erikseen säädetään.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että laitteiden asentamiselle ja käytölle on asianmukaiset edellytykset, sekä toteutettava riittävät toimenpiteet 2 momentissa tarkoitettun

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

laitteisiin kajoamisen tai niiden toimintaan puuttumisen ehkäisemiseksi hallinnassaan olevalla alueella.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista erityisistä **perusteista ja ilmoitusmenettelystä**.

362 §

Tarkastusmenettely

Määräaikaisissa valvontatarkastuksissa ja muussa valvonnallisessa tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään kuitenkin vain tarkastuksen kohteena olevaa toiminnanharjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, ydinmateriaalin, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastuksen suorittamisesta ja tarkastuskertomuksen sisällöstä.

363 §

Valvonnassa tarvittavat tilat ja suojavarusteet

Luvanhaltijan on Säteilyturvakeskuksen pyynnöstä korvauksetta järjestettävä ydinvoimalaitoksella tapahtuvaa säännöllistä ja pidempiaikaista valvontaa varten Säteilyturvakeskuksen käyttöön valvonnassa tarvittavat tilat. Tilojen on sovelluttava toimistotyöhön. Jos tiloissa tarvitaan pysyviä tietoliikenneyhteyksiä, niiden hankinnasta, ylläpidosta, tietoturvasta ja soveltuvuudesta Säteilyturvakeskuksen tarpeisiin vastaa Säteilyturvakeskus.

Luvanhaltijan ja ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on Säteilyturvakeskuksen pyynnöstä korvauksetta järjestettävä tässä laissa tarkoitettua valvontaa suorittavalle suojavarusteet, jotka ovat tarpeen ottaen huomioon säteilyturvallisuus ja tarkastettavan ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen erityispiirteet.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja koskevista vaatimuksista.

364 §

Yhteistyövelvoite tarkastuksessa

Tarkastuksen kohteena olevan tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan on tehtävä yhteistyötä tarkastuksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja vaadittaessa esitettävä Säteilyturvakeskukselle ja muulle tässä laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tämän lain noudattamisen valvontaa varten tehtävää tarkastusta varten asiakirjat ja tiedot, joilla voi olla merkitystä tämän lain säännösten noudattamisen valvonnassa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

365 §

Ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen valvonta

Suomea velvoittavien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen valvontaan sovelletaan 357, 358 ja 361 §:ää, 363 §:n 2 momenttia ja 364 §:ää. Tällaisessa valvonnassa saa tehdä 358 §:n 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä sellainen kansainvälistä valvontatehtävää hoitava tarkastaja, joka on tämän pykälän 2 tai 3 momentissa säädetyn perusteella hyväksytty. Säteilyturvakeskuksen on oltava läsnä kansainvälistä valvontatehtävää hoitavien tarkastajien tehdessä valvontaa ydinenergian käyttöpaikoilla, kuitenkin siten, että tästä ei seuraa viivettä tai haittaa tarkastuksen tekemiselle. Edellä 362 §:ssä tarkoitettulla asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa. Muutoin tarkastukseen sovelletaan asianomaista Suomea velvoittavaa ydinalan kansainvälistä sopimusta.

Säteilyturvakeskuksen on hyväksyttävä kansainvälistä valvontatehtävää hoitava tarkastaja, jolle arvioida hänen toimintansa voivan vaarantaa ydinenergian käytön turvallisuutta tai ydinaseiden leviämisen estämistä. Säteilyturvakeskuksen on ennen kansainvälistä valvontatehtävää hoitavien tarkastajien hyväksymistä pyydettävä ehdotetuista kansainvälistä valvontatehtävää hoitavista tarkastajista niiden luvanhaltijoiden lausunnot, joita tarkastus koskee.

Jos Säteilyturvakeskus ei 2 momentissa tarkoitetuista perusteista johtuen hyväksy kansainvälistä valvontatehtävää hoitavaa tarkastajaa, sen on siirrettävä asian käsittely ja ratkaiseminen työ- ja elinkeinoministeriölle. Ministeriö voi hyväksyä kansainvälistä valvontatehtävää hoitavan tarkastajan, jos sen arvioidaan olevan perusteltua ottaen huomioon 7–13 §:ssä säädetty yleiset periaatteet ja velvollisuudet.

366 §

Säteilyturvakeskuksen tutkintaoikeus

Säteilyturvakeskus voi tutkia ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen toiminnassa sattuneen häiriö- tai onnettomuustilanteen tai muun turvallisuutta vaarantavan vakavan vaaratilanteen, jos se on tapahtumien syyn selvittämisen tai vastaavien tapahtumien ehkäisemisen kannalta tarpeellista. Säteilyturvakeskus voi myös tutkia sellaisia merkittäviä ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuteen liittyviä tapahtumia, jotka jatkuessaan voivat johtaa turvallisuuden vaarantumiseen. Suuronnettomuuksien tutkinnasta säädetään turvallisuustutkintalaissa (525/2011).

Tutkinnassa selvitetään tapahtumien kulku, tapahtuman syntyyn johtaneet syyt ja muut siihen vaikuttaneet tekijät. Tutkintaa suorittavien henkilöiden on oltava riippumattomia tutkittavasta valvonta-asiasta.

Tutkinnasta laaditaan julkinen raportti, jossa voidaan antaa suosituksia turvallisuuden parantamiseksi. Säteilyturvakeskuksen on tarvittaessa ryhdyttävä valvontatoimiin.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

367 §

Tiedonsaanti ja muut oikeudet tutkinnassa

Sen lisäksi, mitä tiedonsaantioikeudesta säädetään 357 §:ssä, Säteilyturvakeskuksella on oikeus saada tutkinnan kohteelta sellaiset muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä tutkinnan suorittamiseksi. Lisäksi Säteilyturvakeskuksella on oikeus tutkinnan suorittamiseksi saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot muulta viranomaiselta sekä esitutkintaviranomaiselta sen suorittamasta esitutkinnasta.

Tutkinnassa voidaan kuulla tapahtuman osapuolia, kolmansia osapuolia sekä näiden palveluksessa olevia henkilöitä. Henkilöä voidaan kuulla vain, jos hän on antanut tähän suostumuksensa. Henkilölle on kerrottava kuulemisen tarkoitus, kuultavan oikeudet ja velvollisuudet sekä tutkinnan mahdolliset seuraukset.

Säteilyturvakeskuksen tiedonsaantioikeus ei koske yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja taikka sähköisen viestinnän sisältö-, välitys- tai sijaintitietoja eikä kyberturvallisuuslain 19 §:ssä tarkoitettua CSIRT-yksikön käsittelemiä tietoja.

Säteilyturvakeskuksella on tarvittaessa oikeus tilapäisesti ja lyhytaikaisesti rajoittaa liikkumista tutkintapaikalla sekä oikeus ottaa haltuun esineitä ja asiakirjoja ja tehdä näille tutkimuksia, jos se on tutkinnan suorittamisen kannalta välttämätöntä.

368 §

Toiminnan keskeyttäminen ja rajoittaminen

Säteilyturvakeskus voi päättää toiminnanharjoittajan luvan mukaisen toiminnan keskeyttämisestä tai rajoittamisesta, jos toiminnasta voi aiheutua välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle, toiminta ei ole sitä koskevien Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden mukaista tai toiminnanharjoittaja rikkoo merkittävästi tässä laissa säädettyjä velvoitteita. Toiminta voidaan keskeyttää tai sitä voidaan rajoittaa vain siltä osin kuin se on välttämätöntä ja vain siihen saakka, kunnes päätöksen antamiseen johtanut syy on lakannut olemasta.

Jos luvanhaltija tai kuljetusta koskevan hyväksymisen haltija ei ole täyttänyt ydinvastuulain mukaisia velvollisuuksiaan, Säteilyturvakeskus voi päättää toiminnan keskeyttämisestä tai rajoittamisesta, kunnes päätöksen antamiseen johtanut syy on lakannut olemasta.

Kiireellisessä tapauksessa, jossa toiminnasta voi aiheutua välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle, toiminnan keskeyttäminen tai rajoittaminen voidaan tehdä välittömänä hallintopakkoa koskevana toimenä enintään 14 päivän ajaksi.

369 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Säteilyturvakeskus voivat:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia, jatkamasta tai toistamasta säännöksen vastaista menettelyä;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2) määrätä tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan korjaamaan toiminnan sellaiseksi, että se täyttää tässä laissa säädetty vaatimukset ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteet.

Korjaavien toimenpiteiden toteuttamiselle on asetettava määräaika. Päätöksessä voidaan velvoittaa ilmoittamaan puutteiden korjaamisesta ja siitä, mihin toimiin päätöksen johdosta on ryhdytty.

370 §

Turvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin velvoittaminen

Säteilyturvakeskus voi määrätä luvanhaltijan toteuttamaan ydinlaitosten turvallisuuden parantamiseksi toimenpiteet, jotka ovat perusteltuja ydinlaitosten käytöstä saatujen kokemusten, turvallisuustutkimuksen tai tieteessä ja tekniikassa tapahtuneen kehityksen perusteella tehtyjen uusien johtopäätösten mukaan, kohtuudella käytännöllisin toimenpitein toteutettavissa ja oikeasuhtaisia niiden turvallisuutta parantavaan vaikutukseen ja niistä aiheutuviin kustannuksiin nähden.

371 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Säteilyturvakeskus voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä ei saa luonnollisen henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi käyttää sellaisia luonnollisen henkilön tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla hänelle sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

372 §

Ydinmateriaalien haltuunotto

Jos toiminnanharjoittaja ei noudata 369 §:n nojalla annettua määräystä ydinmateriaaleihin liittyvien velvollisuuksien täyttämisestä ja toiminnanharjoittajan menettely kokonaisuutena arvioiden on perusteltu syy olettaa, että velvollisuuksia tai osaa niistä ei voida toiminnanharjoittajan toimenpitein toteuttaa, Säteilyturvakeskus voi päättää, että ydinmateriaalit otetaan valtion haltuun ja valtio huolehtii ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden täyttämisestä.

Toiminnanharjoittajan on korvattava valtiolle haltuun otettuihin ydinmateriaaleihin liittyvien ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden hoitamisesta sekä niiden käsittelystä, varastoinnista ja tarvittaessa loppusijoituksesta tai loppukäsittelystä aiheutuvat kustannukset. Kustannusten perimisestä säädetään 462 §:ssä.

Haltuunotto päättyy, jos ydinmateriaali takavarikoidaan pakkokeinolain mukaisesti tai se tuomitaan valtiolle menetetyksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

373 §

Ydinaineita koskeva toissijainen huolehtimisvelvollisuus

Jos muu toiminnanharjoittaja kuin ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija ei voi ilman kohtuuttomia kustannuksia palauttaa käytöstä poistettua ydinainetta sen toimittajalle tai luovuttaa sitä muulle toimijalle, Säteilyturvakeskus voi hakemuksesta päättää, että valtio huolehtii ydinaineisiin liittyvistä ydinmateriaalivalvonnan velvoitteista.

Toiminnanharjoittaja on velvollinen korvaamaan valtiolle aiheutuvat kustannukset 372 §:n mukaisesti.

Käytöstä poistettuihin ydinaineisiin, jotka samalla ovat säteilylaisia tarkoitettuja radioaktiivisia jätteitä, sovelletaan lisäksi mainitun lain 80 §:n 3 momenttia.

374 §

Ydinjätteiden luovuttaminen valtiolle ydinjätehuollon toimenpiteitä varten

Jos luvanhaltija ei noudata 369 §:n nojalla annettua määräystä ydinjätehuoltoon liittyvien velvollisuuksien täyttämistä ja luvanhaltijan menettely kokonaisuutena arvioiden on perusteltu syy olettaa, että ydinjätehuoltoa tai osaa siitä ei voida luvanhaltijan toimenpitein toteuttaa, valtioneuvosto voi päättää, että ydinjätteet luovutetaan valtiolle ja valtio huolehtii niiden toimenpiteiden suorittamisesta, joita ydinjätehuolto vielä edellyttää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu päätös tehdään, valtio vastaa sen jälkeen päätöksessä tarkoitettujen ydinjätteiden ydinjätehuollon vielä suorittamatta olevista toimenpiteistä ja luvanhaltija näistä toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista.

375 §

Luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden luovuttaminen valtiolle jätehuollon toimenpiteitä varten

Jos ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija ei noudata 369 §:n nojalla annettua määräystä luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden jätehuoltoon liittyvien velvollisuuksien täyttämistä ja luvan haltijan menettely kokonaisuutena arvioiden on perusteltu syy olettaa, että velvollisuuksia tai osaa niistä ei voida luvan haltijan toimenpitein toteuttaa, Säteilyturvakeskus voi päättää, että valtio huolehtii loppukäsittelyn ja muiden jätehuollon edellyttämien toimenpiteiden suorittamisesta.

Luvan haltijan on korvattava valtiolle 1 momentissa tarkoitettujen jätteiden jätehuollon toimenpiteiden suorittamisesta aiheutuneet kustannukset. Kustannusten korvaamiseen käytetään ensisijaisesti 290 §:ssä tarkoitettua vakuutta, josta suoritettavista kustannuksista säädetään 292 §:ssä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

376 §

Valtion haltuun tulleet ydinmateriaalit ja ydinjätteet

Ydinmateriaali ja ydinjäte siirtyvät valtion haltuun, jos ne eivät ole niiden käyttöön tai hallussapitoon tämän lain mukaan oikeutetun toiminnanharjoittajan hallussa ja niistä tämän lain mukaan vastuussa olevaa toiminnanharjoittajaa ei pystytä selvittämään.

Valtion on huolehdittava siitä, että tämän lain mukaisia velvollisuuksia noudatetaan 1 momentissa tarkoitettujen ydinmateriaalien ja ydinjätteiden osalta. Jos näistä toimenpiteistä huolehtii Säteilyturvakeskus, tämän lain mukaista lupaa tai hyväksymistä ei vaadita toimenpiteiden suorittamiseen. Säteilyturvakeskuksen on tällöin noudatettava, mitä tässä laissa säädetään turvallisuudesta.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös muihin tämän lain mukaan valtion haltuun tuleviin ydinmateriaaleihin, ydinjätteisiin ja luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviin jätteisiin.

377 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:ssä. Rajavartiolaitoksen velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään rajavartiolaitain (578/2005) 77 §:ssä. Pelastusviranomaisen virka-avusta säädetään pelastuslain 50 §:ssä.

Säteilyturvakeskuksella on oikeus saada valmiustilanteessa Rajavartiolaitokselta välineistöä säteilymittausten toteuttamiseksi.

Säteilyturvakeskuksella on oikeus saada Puolustusvoimilta valmiustilanteessa tai ydinlaitoksen turvallisuuteen kohdistuvassa uhkatilanteessa välineistöä tarvittavien mittausten suorittamiseksi ja muuta virka-apua.

Tässä laissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella on oikeus saada Tullilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen vientiä, tuontia ja kauttakulkua koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnassa. Lisäksi Säteilyturvakeskuksella on oikeus saada Tullilta virka-apua kulkuneuvojen säteilymittausten toteuttamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja Säteilyturvakeskuksen on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Virka-avusta aiheutuneista kustannuksista vastaa virka-avun pyytäjä, jollei asiasta toisin sovita. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

378 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Säteilyturvakeskus voi valvontatoiminnassaan tai 366 §:ssä tarkoitettussa tutkinnassa käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa tarkastusten, tutkimusten, selvitysten ja mittausten tekemiseen valvonnan tai tutkinnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä.

Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tehtäviensä edellyttämä asiantuntemus. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

379 §

Turvallisuusselvitystä koskeva velvollisuus

Voimassa oleva turvallisuusselvityslainsäädäntö (726/2014) tarkoitettu turvallisuusselvitys vaaditaan sellaiselta luvan haltijalta tai tämän toimittajalta tai alihankkijalta palvelussuhteessa olevalta tai mainittujen toimijoiden toimeksiantotehtävää hoitavalta henkilöltä, jolla on itsenäinen kulkuoikeus turvallisuusselvityslain 21 §:n 1 momentin 5 tai 5 b kohdassa tarkoitettulle alueelle tai pääsy mainitun lain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 21 §:n 1 momentin 1 tai 5 a kohdassa tarkoitettuun tietoon.

Mitä 1 momentissa säädetään turvallisuusselvityksestä, sovelletaan myös henkilöön, joka osallistuu sellaiseen turvallisuusselvityslain 21 §:n 1 momentin 5 c kohdassa tarkoitettuun ydinaineen tai ydinjätteen kuljetukseen, joka on hyväksyttävä tämän lain mukaisesti.

Sen, jolla on tässä laissa tarkoitettu lupa tai kuljetusta koskeva hyväksyminen tai joka hakee tällaista lupaa tai hyväksymistä, on varmistettava, että 1 ja 2 momentissa edellytetty turvallisuusselvitys on tehty ennen kuin henkilö otetaan palvelussuhteeseen tai toimeksiantosuhteeseen taikka tuote tai palvelu päätetään hankkia toimittajalta tai alihankkijalta, sekä huolehdittava turvallisuusselvityksen pitämisestä voimassa ja pidettävä kirjaa voimassa olevista turvallisuusselvityksistä.

380 §

Terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeus

Lääkäri ja muu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö saa salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa:

1) ydinvoimalaitokseen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot henkilöstä, joka toimii turvahenkilönä, turvajärjestelyjen vastuuhenkilönä, ydinvoimalaitoksen ohjaajana tai muutoin osallistuu ydinvoimalaitoksen turvallisuuteen merkittävästi vaikuttavien toimintojen ohjaukseen ydinvoimalaitoksella ja jonka hän potilastietojen ja henkilön tapaamisen tai tutkimuksen perusteella katsoo perustellusta syystä olevan terveydentilansa tai käyttäytymisensä perusteella soveltumaton tehtäväänsä ja vaaraksi ydinvoimalaitoksen turvallisuudelle;

2) tämän lain 45 §:n 1 momentissa ja 148 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetukseen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot kuljetukseen osallistuvasta turvahenkilöstä, jos hän on potilastietojen ja henkilön tapaamisen tai tutkimuksen perusteella saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä kuljetukseen kohdistuvaa uhkaa.

Ennen 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemistä henkilölle on kerrottava oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja terveydentilan vaikutuksesta henkilön toimintakykyyn tehtävässään. Ilmoituksessa voidaan antaa tieto vain siitä, että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei mahdollisesti ole soveltuva tehtäväänsä tai että hän voi olla vaaraksi ydinvoimalaitoksen tai kuljetuksen turvallisuudelle. Ilmoituksen saa tehdä vain luvanhaltijan määrittämälle

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

luvanhaltijan edustajalle sekä lisäksi turvahenkilöistä poliisille ja muista kuin turvahenkilöistä Säteilyturvakeskukselle. Luvanhaltijan on varmistettava, että poliisi ja Säteilyturvakeskus ovat saaneet ilmoituksen.

Luvanhaltija, poliisi ja Säteilyturvakeskus saavat käyttää ilmoituksessa annettua tietoa ainoastaan välttämättömien ja välittömien ydinvoimalaitoksen tai kuljetuksen turvallisuuden edellyttämien toimenpiteiden suorittamiseen. Ilmoituksen sisältämät tiedot on hävitettävä heti kun niitä ei enää tarvita turvallisuutta koskevien toimenpiteiden suorittamiseen. Luvanhaltijan oikeudesta käsitellä terveydentilaa koskevia tietoja säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004).

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään luvanhaltijasta, sovelletaan kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijaan, kun tämä vastaa tässä laissa säädettyjen kuljetusta koskevien velvoitteiden noudattamisesta.

36 luku

Tietojen toimittaminen Säteilyturvakeskukselle ydinlaitosten valvontaa varten

381 §

Säännöllinen tietojen toimittaminen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle säännöllisesti tietoja:

- 1) turvallisuuteen vaikuttavasta toiminnastaan;
- 2) ydinlaitoksen rakentamisesta, käytöstä ja käytöstäpoistosta;
- 3) ydinlaitoksen järjestelmien, rakenteiden ja laitteiden ikääntymisen hallinnasta;
- 4) ydinlaitoksen rakennusten, rakenteiden ja laitteiden kunnonvalvonnasta;
- 5) ydinlaitoksesta aiheutuvista radioaktiivisten aineiden päästöistä;
- 6) ydinlaitoksen ympäristön säteilytarkkailusta;
- 7) loppusijoituslaitoksen pysyvistä sulkemisesta suhteessa toiminnan vaiheeseen ja laajuuteen siinä määrin kuin sen on tarpeen turvallisuuden valvontaa varten.

Toimitettavista tiedoista ja niiden toimittamisen aikataulusta on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksymä suunnitelma. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ydinlaitoksen rakentamisen, käytön ja käytöstäpoiston turvallisuuden valvontaa varten saadaan säännöllisesti riittävän kattavasti tietoa.

382 §

Ydinlaitoksen tapahtumista ilmoittaminen

Luvanhaltijan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtumista ja havainnoista, joilla voi olla olennaista merkitystä ydinlaitoksen tai kuljetusten turvallisuuden tai säteilyturvallisuuden kannalta. Säteilyturvallisuuspoikkeamista ja valmiustilanteista ilmoittamiseen sovelletaan, mitä niistä erikseen tässä laissa säädetään. Painelaitteiden vaurio- ja onnettomuustilanteista ilmoittamisesta säädetään painelaitelain 10 §:ssä ja merkittävien kyberturvallisuutta koskevien poikkeamien ilmoittamisesta kyberturvallisuuslain 11 §:ssä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Luvanhaltijan on myös toimitettava Säteilyturvakeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen tapahtumien ja havaintojen johdosta tehdyt selvitykset.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvanhaltijasta, sovelletaan kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijaan, kun tämä vastaa tässä laissa säädettyjen kuljetusta koskevien velvoitteiden noudattamisesta.

383 §

Tietojen toimittaminen luvanhaltijan toimintaan liittyvistä muutoksista

Luvanhaltijan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos luvanhaltijan toimintaan kohdistuu sellainen muutos, joka voi vaikuttaa ydinlaitoksen turvallisuuteen. Luvanhaltijan on myös ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle sellaisesta toimitus- tai alihankintaketjuun kohdistuvasta muutoksesta, joka voi vaikuttaa merkittävästi ydinlaitoksen turvallisuuteen. Ilmoitus on tehtävä ennen muutoksen toteuttamista ja toimitus- ja alihankintaketjun osalta viipymättä luvanhaltijan saatua asiasta tiedon.

384 §

Johtamisjärjestelmää, asiantuntemusta sekä toimitus- ja alihankintaketjuja koskevien tietojen toimittaminen

Sen, joka hakee lupaa ydinlaitoksen rakentamiseen, käyttöön tai käytöstäpoistoon, on samanaikaisesti toimitettava Säteilyturvakeskukselle kuvaus hankkeen toteuttamisesta, johtamisjärjestelmästä, laadunhallinnasta, asiantuntemuksesta ja henkilöstöresursseista sekä toimintaan osallistuvista organisaatioista ja näiden rooleista. Tietoja on toimitettava niiltä osin kuin se on tarpeen turvallisuuden varmistamiseksi. Vastaavat tiedot on toimitettava laajojen laitosmuutosten yhteydessä sekä lisäksi vastaanottajasta, jos ydinlaitosluvan siirtämistä haetaan.

385 §

Tietojen toimittaminen ydinlaitoksen johdosta

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle tiedot luvanhaltijan ylimmästä johtajasta sekä henkilöistä, jotka vastaavat ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta keskeisten toimintojen johtamisesta, näiden soveltuvuudesta tehtäväänsä sekä näitä koskevista henkilö- ja tehtävämuutoksista.

Luvanhaltijan on myös toimitettava Säteilyturvakeskukselle tieto siitä, miten luvanhaltijan hallitusta tai vastaavaa toimielintä koskeva 123 §:ssä säädetty vaatimus täytetään sekä hallitukseen tai vastaavaan toimielimeen liittyvistä henkilömuutoksista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

386 §

Tietojen toimittaminen inhimillisten tekijöiden hallinnasta

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle selvitykset 72 §:n 2 momentissa tarkoitetusta turvallisuuteen liittyvien inhimillisten tekijöiden hallinnasta.

387 §

Ydinlaitoksen ja sen muutosten käyttöönottoa koskevien tietojen toimittaminen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) käyttöönottosuunnitelmaa tarkentavat turvallisuuden kannalta keskeiset suunnitelmat, suunnitelmiin liittyvät perustelut ja ohjeistus sekä käyttöönoton vaiheita koskevat selvitykset;
- 2) käyttöönoton keskeiset tulokset;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut ydinlaitoksen tai sen turvallisuuteen vaikuttavien muutosten käyttöönoton kannalta keskeisiä seikkoja koskevat tiedot.

388 §

Ydinlaitoksen turvallisuusteknisiä käyttöehtoja, käyttöohjeita ja turvallisuusselostetta koskevien tietojen toimittaminen

Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että Säteilyturvakeskuksella on käytettävissä ajantasaiset:

- 1) turvallisuustekniset käyttöehdot alkaen siitä, kun ne on ensimmäisen kerran hyväksytyt;
- 2) ydinlaitoksen käyttöohjeet ja niiden soveltamiseen liittyvä keskeinen muu aineisto ydinvoimalaitoksen osalta alkaen siitä, kun ydinpolttoaineen lataaminen reaktoriin on aloitettu, ja muiden ydinlaitosten osalta alkaen laitoksen käytön aloittamisesta;
- 3) turvallisuusseloste alkaen sen ensimmäisestä Säteilyturvakeskukselle toimittamisesta siten, että ydinlaitoksen turvallisuudesta säilyy riittävä kokonaiskäsitys.

389 §

Tietojen toimittaminen ydinpolttoaineeseen ja säätöelementteihin liittyen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) ydinpolttoaineen ja säätöelementtien käytön ja kunnan valvonnan menettelyt sekä niihin tehdyt merkittävät muutokset;
- 2) ydinpolttoaineen ja säätöelementtien suunnittelun ja valmistuksen laadunvarmistusta koskevat suunnitelmat ja niihin liittyvät menettelyt;
- 3) ydinpolttoaineen ja säätöelementtien suunnittelun ja valmistuksen laadunvarmistuksen tulokset;
- 4) yhteenveto ydinpolttoaineen ja säätöelementtien tarkastuksista ja tarkastusten tulokset;
- 5) yhteenveto ydinpolttoaineen ja säätöelementtien toimitusketjuun osallistuvista toimijoista;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

6) keskeiset tiedot luvanhaltijan käyttämää ydinpolttoainetta koskevista käyttökokemuksista ja tutkimuksista.

390 §

Tietojen toimittaminen pätevyidyistä määräaikaistarkastuksista

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) päteväintielinten soveltuvaksi vahvistamien tarkastusjärjestelmien tulosaaineistot vähintään yhtä kuukautta ennen tarkastuksen tekemistä;
- 2) alustavat tulokset pätevyidyistä määräaikaistarkastuksista heti tarkastuksen jälkeen;
- 3) selvitys pätevyityjen määräaikaistarkastusten toteutetuista tarkastuksista ja saaduista tuloksista kuuden kuukauden kuluessa tarkastuksen tekemisestä.

391 §

Yhteenveto valmistajaa ja testauslaitoksia koskevista arvioinneista

Sovellettaessa 106 §:n 3 momentin tai 108 §:n 2 momentin mukaista menettelyä, luvanhaltijan on kalenterivuositain toimitettava Säteilyturvakeskukselle selvitys valmistajien ja testauslaitosten luvanhaltijan lukuun tehtävästä toiminnasta ja sen vaatimustenmukaisuudesta. Jos tarkastuslaitos soveltaa 106 §:n 3 momentissa säädettyä menettelyä, selvitys on toimitettava tarkastuslaitokselle.

392 §

Ydinlaitoksen säteilyturvallisuutta koskevien tietojen toimittaminen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) työperäisen altistuksen rajoituksia koskevat tiedot ennen kuin ydinlaitoksesta voi aiheutua työperäistä altistusta;
- 2) ydinlaitoksen valvonta- ja tarkkailualueista tiedot sekä alueiden rajoihin tehtävistä säteilyturvallisuuden kannalta merkittävistä muutoksista ennen niiden käyttöön ottamista;
- 3) ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden päästöjen tavoitearvot ennen ydinlaitoksen käytön aloittamista ja niitä koskevat muutokset;
- 4) tieto säteilyturvallisuuspoikkeamasta viipymättä;
- 5) tiedot sellaisista säteilyaltistuksen kannalta merkittävistä puhdistustöistä, joissa 76 §:n 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä, rakenteita ja laitteita puhdistetaan radioaktiivisista aineista, ja niissä käytettävistä menettelyistä ennen toimenpiteiden suorittamista;
- 6) tiedot 50 §:n 2 momentissa tarkoitetuista työntekijöiden säteilysuojelun järjestämistä koskevista menettelyistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

393 §

Ulkoisia säteilyn annosnopeuksia koskevan mittaustiedon toimittaminen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle ydinlaitoksen jatkuvatoimisten ulkoisen säteilyn annosnopeuden mittausten tiedot ajantasaisesti.

394 §

Valmiusjärjestelyihin liittyvien tietojen toimittaminen

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle 177 §:ssä tarkoitettut valmiusjärjestelyjen toimintaohjeet ja niihin tehdyt muut kuin vähäiset muutokset. Lisäksi luvanhaltijan on toimitettava 175 §:ssä ja pelastuslain 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua harjoitusta koskeva suunnitelma ja harjoituksen perusteella laadittu raportti.

395 §

Tietojen toimittaminen sijaintipaikan ominaisuuksien seurannasta

Ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunnon haltijan ja sijaintipaikasta johtuvien suunnitteluperusteiden vahvistamista koskevan lausunnon haltijan sekä niihin käyttöoikeuden saaneen on toimitettava Säteilyturvakeskukselle sijaintipaikan ominaisuuksien selvittämistä ja soveltuvuuden arviointia koskevat täydentävät tiedot, jos seurannan aikana tulee esille sijaintipaikan soveltuvuuden arviointiin ja vahvistettuihin suunnitteluperusteisiin vaikuttavia seikkoja.

396 §

Selvitys ydinvastuulain mukaisen velvollisuuden noudattamisesta

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle ydinvahingosta johtuvan vastuun varalle otettua vakuutusta koskeva vakuutuskirja vakuutuskauden alussa tai muu osoitus siitä, että ydinvastuulain mukaista vakuuttamisvelvollisuutta koskevaa vaatimus on täytetty.

397 §

Tietojen toimittaminen ydinaineen talteenottolaitoksesta

Mitä 381 §:n 2 momentissa säädetään suunnitelman hyväksymisestä sekä 381–385 ja 387 §:ssä, 388 §:n 3 kohdassa sekä 392 §:n 1, 2, 4 ja 6 kohdassa luvanhaltijan velvollisuudesta toimittaa tietoja ydinlaitosten valvontaa varten, sovelletaan ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijaan tällaisen laitoksen valvontaa varten toimitettaviin tietoihin ja tietojen toimittamiseen liittyvän suunnitelman hyväksymiseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

398 §

Säteilyturvakeskuksen määräystenantovaltuus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 381–397 §:ssä tarkoitetuista tiedoista, niiden ilmoittamisesta ja toimittamisesta.

37 luku

Poikkeuksia koskevat säännökset

399 §

Poikkeaminen Säteilyturvakeskuksen määräyksestä

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä yksittäistapauksessa poikkeuksen tämän lain nojalla annetusta ja tätä lakia tarkentavasta määräyksestä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että määräyksen mukaisen vaatimuksen soveltaminen olisi asiaan vaikuttavat seikat ja olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta tai teknisesti epätarkoituksenmukaista sekä luvanhaltija tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija tai muu toiminnanharjoittaja esittää vaatimuksen sijasta sovellettavan menettelytavan tai ratkaisun ja osoittaa sen toteuttavan tämän lain mukaisen turvallisuustason.

400 §

Ydinlaitoksen toiminta poikkeusoloissa

Säteilyturvakeskus voi valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen vallitessa tai mainitun pykälän 1 momentin 6 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen ehkäisemiseksi hyväksyä sellaisia poikkeuksia tämän lain nojalla annetun määräyksen yksityiskohtaisista vaatimuksista, jotka ovat tarpeellisia väestön suojelun ja toimeentulon, maan talouselämän sekä valtakunnan alueellisen koskemattomuuden ja itsenäisyyden kannalta välttämättömän energian tuotannon ylläpitämiseksi. Hyväksytty poikkeus on voimassa päätöksessä määrätyn ajan myös hyväksymiseen johtaneiden olosuhteiden päätyttyä. Poikkeuksen turvallisuusmerkityksen tulee olla suhteessa vallitsevien tai ehkäistävien poikkeusolojen vakavuuteen. Hyväksytyt poikkeukset kokonaisuutena tarkasteltuna eivät saa vaarantaa ydinlaitoksen turvallisuutta.

401 §

Kulkuneuvossa olevaa ydinlaitosta koskevat poikkeukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulkuneuvoa koskevia poikkeuksia tässä laissa säädetyistä ydinlaitosta ja sen järjestelmiä, rakenteita ja laitteita koskevista vaatimuksista sekä lupa-, ilmoitus-, huolto- ja tarkastusvelvoitteista, jos

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

kulkuneuvosta mahdollisesti aiheutuva henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaara on vähäinen ja kysymyksessä olevan vaatimuksen tai velvoitteen noudattaminen ei ole tarpeen lain tarkoituksen toteutumisen kannalta.

38 luku

Seuraamukset

402 §

Rangaistuksia koskevat viittaussäännökset

Rangaistus järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta säädetään rikoslain 17 luvun 6 §:ssä.

Rangaistus terveyden vaarantamisesta säädetään rikoslain 34 luvun 4 ja 5 §:ssä ja yleisvaaran tuottamuksesta 7 ja 8 §:ssä.

Rangaistus ydinräjähdერიkuksesta säädetään rikoslain 34 luvun 6 §:ssä ja sen valmistelusta 9 §:n 2 momentissa.

Rangaistus tämän lain salassapitoa koskevien velvoitteiden rikkomisesta säädetään rikoslain 38 luvun 1 ja 2 §:ssä.

Rangaistus ydinenergian käyttörikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 10 §:ssä.

Rangaistus ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain 48 luvun 1, 2 ja 4 §:ssä.

403 §

Turvavalvontarikkomus

Turvahenkilö, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta ~~jättää noudattamatta~~

1) käyttää muita kuin 163 §:n 1 tai 2 momentin mukaan sallittuja voimankäyttövälineitä, rikkoo 163 §:n 3 momentissa säädettyä voimankäyttövälineiden kantamista koskevaa velvollisuutta taikka käyttää voimakeinoja tai voimankäyttövälineitä muussa kuin 165 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa tai ampuma-asetta muussa kuin 165 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa,

2) toteuttaa turvallisuustarkastuksen muutoin kuin 162 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti tai muualla kuin ydinlaitoksella tai sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella tai ydinlaitoksen turva-alueella tai turvallisuustarkastuksessa ottaa pois aineen tai esineen muutoin kuin 162 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti tai

3) rikkoo 159 §:n 1 momentissa säädettyä turvahenkilön asua tai sen käyttämistä koskevaa velvollisuutta tai kieltoa tai niitä koskevia 159 §:n 2 momentin nojalla annettuja määräyksiä,

~~4) kiinniotetun henkilön kohtelusta 165 §:n 4 momentissa säädettyjä velvoitteita,~~
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, turvavalvontarikkomuksesta sakkoon.

Turvavalvontarikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta oikeudettomasti käyttää turvahenkilön asua siten, että häntä voidaan pitää turvahenkilönä, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

404 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä toiminnanharjoittajalle, jonka toiminnassa:

1) olennaisesti laiminlyödään 19 §:ssä säädetty velvollisuus pitää ydinmateriaaleihin liittyvää kirjanpitoa taikka laiminlyödään 19 §:ssä säädetty tietojen toimittamista tai raportointia koskeva velvollisuus siten, että Suomea velvoittavan ydinalan kansainvälisen sopimuksen mukainen valtiota koskevien tietojen toimittaminen vaarantuu;

2) luovutetaan 21 §:n vastaisesti ydinmateriaalia vastaanottajalle, jolla ei ole tämän lain mukaan vaadittavaa lupaa;

3) harjoitetaan ydinmateriaaleihin liittyvää ydinenergian käyttöä ennen kuin 34 §:ssä säädetty toimintailmoitus on tehty taikka ilman 30 §:ssä säädettyä toimintalupaa siten, että siitä on vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle;

4) olennaisesti tai toistuvasti laiminlyödään 35 §:ssä, 36 §:n 1 momentissa tai 39 §:ssä säädetty ydinmateriaalivalvontaan liittyvien ilmoitusten tekeminen tai tietojen toimittaminen siten, että siitä on vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle;

5) toteutetaan ydinlaitoksen järjestelmään kohdistuva muutos ydinlaitoksen käytön aikana ilman 87 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

6) asennetaan ydintekninen rakenne tai mekaaninen laite tai käytetään sitä muualla kuin 105 §:n 2 momentissa tarkoitetussa ydinlaitoksessa;

7) otetaan käyttöön ydinpolttoainetta tai säätöelementti ilman 116 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

8) käytetään ydinvoimalaitoksen ohjaajan hyväksymistä edellyttävässä tehtävässä henkilöä, jolla ei ole 131 §:ssä säädettyä hyväksymistä;

9) poiketaan toistuvasti tai suunnitellusti ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ilman 134 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus tekemättä tai sen tekemisessä tarpeettomasti viivytellään;

~~10) toistuvasti jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus turvallisuusteknisistä käyttöehdoista poikkeamisesta tekemättä tai sen tekemisessä toistuvasti ja perusteettomasti viivytellään;~~

10) olennaisesti laiminlyödään 139 §:n 2 momentissa säädetty ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden kunnon seuraaminen;

11) jatketaan sellaisen laitteen käyttämistä ydinlaitoksessa, joka ei täytä tarkastustavoitetta, ilman 143 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

12) olennaisesti laiminlyödään 157 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen turvahenkilöiden käyttö;

13) käytetään turvahenkilöitä muuten kuin 157 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyllä tavalla;

14) jätetään 180 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitus valmiustilanteeseen siirtymisestä tekemättä Säteilyturvakeskukselle tai ilmoituksen tekemisessä viivytellään perusteettomasti;

15) olennaisesti laiminlyödään varastoituja ja loppusijoitettuja ydinjätteitä koskeva 203 §:ssä säädetty kirjanpito;

16) olennaisesti laiminlyödään ydinaineen talteenottolaitoksen 289 §:ssä säädetty kirjanpito, joka koskee luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä ja niiden loppukäsittelyä;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

17) aloitetaan tuoreen ydinpolttoaineen käsittely tai varastointi ydinvoimalaitoksessa ilman 329 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

18) ladataan ydinpolttoaine ensimmäistä kertaa reaktoriin ilman 330 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

19) käynnistetään ydinvoimalaitoksen reaktori ensimmäisen kerran ilman 331 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

20) siirrytään ydinvoimalaitoksen tai sen laajan muutoksen käyttöönotossa käyttöönoton seuraavaan vaiheeseen ilman 332 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti tilanteessa, jossa hyväksymistä edellytetään;

21) aloitetaan ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai loppusijoituslaitoksen käyttö ilman 333 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka käynnistetään mainittu laitos ilman 136 §:n 3 momentissa tarkoitettua tarkastusta;

22) perusteettomasti viivytellään säteilyturvallisuuspoikkeamasta 392 §:n nojalla tehtävän ilmoituksen tekemisessä.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös:

1) kuljetuksen hyväksymispäätöksen haltijalle, joka laiminlyö 189 §:ssä säädetyn kuljetusta koskevan ilmoitusvelvollisuuden;

2) kuljetuksen lähettäjälle, joka laiminlyö 190 §:ssä säädetyn kuljetusta koskevan ilmoitusvelvollisuuden.

405 §

Seuraamusmaksun määrä ja täytäntöönpano

Säteilyturvakeskus määrää 404 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun.

Toiminnanharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Seuraamusmaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä saavutettu hyöty ja sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös toiminnanharjoittajan yhteistyö Säteilyturvakeskuksen kanssa asian selvittämiseksi ja toimenpiteet rikkomisen toistumisen estämiseksi, muut ja aiemmat ydinenergian käyttöä koskeviin säännöksiin kohdistuneet rikkomukset ja laiminlyönnit sekä menettelyn muut mahdolliset vaikutukset.

Seuraamusmaksu on kohtuullistettava tai **jätettävä** kokonaan määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen, ydinenergian käytön turvallisuuden tai ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden kannalta kokonaisuutena vähämerkityksinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai jos seuraamusmaksun määrääminen olosuhteet huomioon ottaen on muutoin kohtuutonta. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli viisi vuotta. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut jatkuvaa, määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt. Seuraamusmaksua ei saa myöskään määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Sille, jolle on määrätty seuraamusmaksu, ei saa samasta teosta tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

VII OSA

LUPAVIRANOMAISEN PÄÄTÖKSIÄ KOSKEVAT ASIAT

39 luku

Työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymispäätöksiä koskevat asiat

406 §

Hakija

Hyväksymistä taikka vahvistamista tai siihen liittyvää tarkistamista työ- ja elinkeinoministeriöltä saa hakea luvanhaltija asiassa, joka koskee 204, 205, 210, 211, 215, 217–220, 228–232, 234 ja 342 §:ssä säädettyä hyväksymistä taikka vahvistamista tai siihen liittyvää tarkistamista. Lisäksi 204 §:ssä säädettyä hyväksymistä saa hakea se, jolla on ydinlaitoshanketta koskeva periaatepäätös. Edellä 220 §:n 3 momentissa säädettyä hyväksymistä saa hakea toiminnanharjoittaja, joka vastaisi mainitussa lainkohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä.

407 §

Ydinjätehuoltoon liittyvissä päätöksissä annettavat määräykset

Työ- ja elinkeinoministeriö voi antaa päätöksessään, joka koskee:

- 1) ydinjätehuollon toteuttamissuunnitelman hyväksymistä, ydinjätehuollon turvallisen ja vastuullisen toteuttamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä;
- 2) ydinjätehuoltosuunnitelman hyväksymistä, ydinjätehuollon toteuttamisen kehittämisen kannalta tarpeellisia määräyksiä ottaen huomioiden ydinlaitoksen elinkaaren vaihe;
- 3) huolehtimisvelvollisuuden siirtämistä koskevaa hyväksymistä, määräyksiä ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen järjestämisestä luovuttajalta vastaanottajalle siirtyvän huolehtimisvelvollisuuden osalta sekä huolehtimisvelvollisuuden siirtämisen tavasta ja aikataulusta;
- 4) poikkeuksen hyväksymistä ydinjätteiden käsittelyä, varastointia tai loppusijoitusta Suomessa koskevasta velvollisuudesta tai sellaisesta kiellosta, joka koskee muualla syntyneiden ydinjätteiden ja niihin rinnastettavien radioaktiivisten jätteiden käsittelyä tai varastointia Suomessa tai loppusijoitusta Suomeen, määräyksiä huolehtimisvelvollisuuteen liittyen, ydinjätehuollon taloudellisen varautumisen järjestämisestä, ydinjätehuollon suunnittelusta, toteutuksesta ja aikataulusta sekä jätteiden kuljetuksen, viennin, tuonnin tai siirron valmistelusta ja toteuttamisesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

5) ydinjätteen uuden käyttötarkoituksen hyväksymistä, jos uusi käyttöpaikka on ydinlaitoksessa, määräyksiä tuotteen käytössä syntyvien ydinjätteiden huomioon ottamisesta huolehtimisvelvollisuudessa, ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisessa, ydinjätehuollon suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä ydinjätehuollon turvallisuudesta ja aikataulusta;

6) huolehtimisvelvollisuuden päättymisen hyväksymistä, määräyksiä liittyen ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen päättymiseen;

7) ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista, määräyksiä kustannuksiin varautumisen toteuttamisesta ja sen aikataulusta.

408 §

Ydinjätehuoltoon liittyvien päätöksen voimassaolo

Työ- ja elinkeinoministeriön ydinjätehuoltoon liittyvä päätös on voimassa toistaiseksi. Edellä 234 §:ssä tarkoitettu vakuudeksi hyväksymistä koskeva päätös on kuitenkin voimassa enintään kymmenen vuotta.

409 §

Ydinjätehuoltoon liittyvän päätöksen peruuttaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi peruuttaa 406 §:ssä tarkoitetun päätöksensä kokonaan tai osittain, jos se on perustunut virheellisiin tietoihin asiaan vaikuttavista tosiasioista. Peruuttaminen edellyttää, että päätöksen haltijalle on varattu tilaisuus kohtuullisessa määräajassa korjata puute, jos se päätöksen haltijan toimin on mahdollista.

40 luku

Säteilyturvakeskuksen ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvia lupa- ja hyväksymispäätöksiä sekä ilmoituksia koskevat asiat

410 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen hakija ja ilmoitusvelvollinen

Sen, joka aikoo harjoittaa 2 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa tai tehdä 6 kohdassa tarkoitettua sopimuksen, on haettava lupaa tai hyväksymistä tai tehtävä ilmoitus 5 luvun mukaisesti.

Pienlaitokseksi hyväksymistä voi hakea toiminnanharjoittaja, joka täyttää 20 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Toimintaluvan ja ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskevan luvan hakijan sekä toimintailmoituksen tekijän on täytettävä 27 §:n 2 momentissa säädetty vaatimus.

Edellä 26 §:ssä säädettyä hyväksymistä saa hakea se, joka hakee lupaa ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamiseen tai käyttöön tai jolla on kyseinen lupa. **Edellä**

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

41 §:n 3 momentissa säädettyä hyväksymistä saa hakea se, joka tämän lain mukaan vastaa hakemuksessa tarkoitetuista ydinmateriaaleista.

411 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvassa lupa- tai hyväksymispäätöksessä annettavat määräykset

Pienlaitokseksi hyväksymistä koskevassa päätöksessä voidaan antaa kansallisen ydinlaitosten ulkopuolisen sijoituspaikan valvonnan tai Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeellisia määräyksiä.

Päätöksessä, joka koskee toimintalupaa, lupaa ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemiseksi **tai** ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä koskevan suunnitelman hyväksymistä, voidaan antaa ydinmateriaalivalvonnan tai ydinalan kahdenvälisen sopimusten velvoitteiden noudattamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä.

Ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamista koskevassa päätöksessä on määrättävä ajankohta, jolloin 4 ja 5 luvun säännöksiä ei enää sovelleta päätöksessä tarkoitettuihin ydinmateriaaleihin.

412 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen voimassaolo

Päätös, joka koskee pienlaitokseksi hyväksymistä, ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä koskevan suunnitelman hyväksymistä tai ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamista, on voimassa toistaiseksi.

Toimintalupa ja ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskeva lupa on voimassa määräajan, kuitenkin enintään kymmenen vuotta. Toimintaluvassa voidaan määrätä, että se lakkaa olemasta voimassa, jos toimintaa ei aloiteta määräajassa luvan myöntämisestä tai se on ollut keskeytyneenä määrätyn ajan tai siihen liittyvä ydinlaitos- tai muu hanke on rauennut tai peruuntunut. Yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskevan luvan voimassaolo päättyy, jos luvassa tarkoitettu sopimus lakkaa olemasta voimassa.

413 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen muuttaminen

Toiminnanharjoittaja, johon lupa tai hyväksymispäätös on kohdistettu, voi hakea sen muuttamista.

Ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä koskevan suunnitelman hyväksymistä koskevan päätöksen muuttamista on haettava, jos suunnitelmaan tehdään muita kuin ydinmateriaalivalvonnan tavoitteiden kannalta vähäisiä muutoksia. Toimintaluvan ja yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskevan luvan muuttamista on haettava, jos luvan myöntämisen edellytyksissä tapahtuu muita kuin vähäisiä muutoksia verrattuna siihen, mikä on hyväksytty lupa koskevan päätöksen yhteydessä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista vähäisistä muutoksista.

414 §

Ydinmateriaalivalvonnan lupiin ja hyväksymisiin liittyvät ilmoitusvelvollisuudet

Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle:

- 1) sellaisista vähäisistä muutoksista, jotka eivät 413 §:n 2 momentin mukaan edellytä hakemusta päätöksen tai luvan muuttamiseksi;
- 2) ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamista koskevassa päätöksessä tarkoitettuun ydinmateriaaliin 41 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan kohdistettavan toimenpiteen ajankohtaa koskevasta muutoksesta.

415 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan lupa- tai hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa pienlaitokseksi hyväksymiseksi koskevan päätöksensä sekä toimintaluvan ja ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskevan luvan sen haltijan hakemuksesta tai, jos:

- 1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymisen tai luvan myöntämisen edellytyksiin;
- 2) toiminnanharjoittaja ei enää täytä pienlaitokseksi hyväksymistä koskevia tai mainittujen lupien myöntämisen edellytyksiä ja puutetta ei ole korjattu asetetussa määräajassa;
- 3) luvan tai päätöksen haltija on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä ydinmateriaalivalvonnan velvoitetta tai ydinmateriaalivalvontaa koskevaa päätöstä ja puutetta ei ole korjattu asetetussa määräajassa;
- 4) luvan tai päätöksen haltija tai sen saanut yhteisö tai säätiö purkautuu, lopettaa muuten toimintansa, joutuu konkurssiin tai muuten menettää oikeuskelpoisuutensa.

Säteilyturvakeskuksen on toimintaluvan peruuttamista koskevassa päätöksessään määrättävä, miten päätöksessä tarkoitettujen ydinmateriaalien osalta on meneteltävä. Ydinmateriaalien haltuunotosta säädetään 372 §:ssä.

41 luku

Säteilyturvakeskuksen ydinlaitoksiin ja ydinaineen talteenottolaitoksiin liittyviä päätöksiä ja lausuntoja koskevat asiat

416 §

Lausunnon ja ennakkotiedon hakija

Edellä 68 ja 70 §:ssä tarkoitettua lausuntoa saa hakea Säteilyturvakeskukselta sellainen elinkeinotoimintalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai säätiö, jolla on hallinnassaan

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ydinlaitoksen sijaintipaikka tai maakaaren (540/1995) 2 luvun 7 §:ssä tarkoitettu esisopimus hallinnan saamiseksi sijaintipaikkaan.

Edellä 81 §:ssä tarkoitettua lausuntoa saa hakea Säteilyturvakeskukselta elinkeinotoimintalain 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai säätiö.

Ydinlaitoskonseptista annetun myönteisen lausunnon haltija tai siihen käyttöoikeuden saanut saa hakea Säteilyturvakeskukselta 82 §:ssä tarkoitettua ennakkotietoa.

417 §

Ydinlaitoksen, ydinjätehuollon ja kuljetuksen turvallisuuteen liittyvän hyväksymisen hakija

Hyväksymistä Säteilyturvakeskukselta saa hakea luvanhaltija asiassa, joka koskee 56 §:n 2 momentissa, 63 §:n 2 momentissa, 84–88, 90, 93 ja 94 §:ssä, 98 §:n 2 momentissa, 101, 103, 104, 114–117, 119, 131, 133, 134, 140, 142, 143, 145, 147, 153, 154, 156, 172, 176, 181, 182, 185, 207–209, 213, 214, 223, 328–333, 337, 338, 340, 381, 399 ja 400 §:ssä säädettyä hyväksymistä. Ydinlaitoskonseptista annetun myönteisen lausunnon haltija tai siihen käyttöoikeuden saanut saa hakea 83 §:ssä säädettyä hyväksymistä. Kun 220 §:n 3 momentin 5 kohdan b alakohdan nojalla sovelletaan 214 §:n 3 momenttia, tutkimuslaitos saa hakea jätehuollon toteuttamista koskevaa hyväksymistä Säteilyturvakeskukselta.

Myös se, jolla on ydinlaitoshanketta koskeva periaatepäätös, saa hakea 98, 101, 153, 154, 156 ja 172 §:ssä säädettyä hyväksymistä ja se, joka aikoo harjoittaa ydinenergian käyttöä 148 §:n 2 momentissa tarkoitettussa muussa ydinenergian käyttöpaikassa, saa hakea 154 §:ssä säädettyä hyväksymistä. Lisäksi se, joka aikoo kuljettaa ydinaineita tai ydinjätteitä, saa hakea 185 §:ssä säädettyä hyväksymistä.

Luvanhaltijat ja ne, joilla on ydinlaitoshanketta koskeva periaatepäätös, saavat myös yhdessä hakea 101 §:ssä säädettyä hyväksymistä.

418 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuteen liittyvän hyväksymispäätöksen hakija

Hyväksymistä Säteilyturvakeskukselta saa hakea ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija asiassa, joka koskee 56 §:ssä, 63 §:n 2 momentissa, 154, 208, 209, 291, 351, 352, 354, 381 ja 399 §:ssä säädettyä hyväksymistä.

Lisäksi 154 §:ssä säädettyä hyväksymistä saa hakea se, jolla on ydinaineen talteenottolaitosta koskeva rakentamislupahakemus vireillä.

419 §

Määräykset ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuden varmistamiseksi

Säteilyturvakeskus voi 417 §:ssä tarkoitettussa hyväksymispäätöksessään antaa päätöksen myöntämisen edellytysten toteuttamisen ja turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) ydinlaitoksen ympäristön säteilytarkkailun toteuttamisesta;
- 2) ydinlaitoksesta ja sen järjestelmistä sekä niitä koskevista suunnitelmista ja niihin liittyvästä turvallisuuden osoittamisesta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

3) ydinlaitoksen rakennuksesta, rakenteista ja laitteista sekä niihin sovellettavista vaatimuksista;

4) yksityiskohtaiseen tekniseen suunnitelmaan liittyvistä täydentävistä selvityksistä sekä valmistuksen tai asennuksen aikana huomioon otettavista seikoista;

5) ydinpolttoaineesta ja säätöelementeistä sekä niitä koskevista suunnitelmista;

6) käytetyn ydinpolttoaineen siirtämiseen käytettävästä pakkauksesta;

7) ydinlaitoksen ja sitä koskevien laajojen laitosmuutosten käyttöönosta sekä käyttöönoton keskeisiä vaiheita koskevista täydentävistä hyväksymis- ja tarkastusvelvoitteista, jotka ovat tarpeen turvallisen käyttöönoton varmistamiseksi eri vaiheissa;

8) ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ja niistä poikkeamisesta;

9) ydinvoimalaitoksen ohjaajan tehtävistä ja niiden hoitamisesta sekä ydinvoimalaitoksista, joita ydinvoimalaitoksen ohjaajan hyväksymispäätös koskee;

10) ydinlaitoksen turvajärjestelyistä;

11) ydinlaitoksen turvajärjestelyn vastuuhenkilön ja turvahenkilön tehtävistä ja niiden hoitamisesta;

12) ydinlaitoksen valmiussuunnitelmasta;

13) ydinjätehuollon toimien toteuttamisesta;

14) ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen käytöstäpoistosta;

15) loppusijoituslaitoksen sulkemisesta;

16) tietojen säännöllisestä toimittamisesta valvontaa varten;

17) ydinjätteiden vientivalvontaa koskevista velvoitteista;

18) muista kuin 1–17 kohdassa tarkoitetuista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Säteilyturvakeskus voi antaa valmiusjärjestelyjä ja valmiustilanteita koskevien säännösten soveltamisrajausta koskevassa päätöksessään sellaisia 173–181 §:ssä säädettyjen velvollisuuksien noudattamiseen liittyviä määräyksiä, jotka ovat tarpeen valmiustilanteeseen varautumiseksi ja tarpeellisten toimien toteuttamiseksi valmiustilanteessa.

Säteilyturvakeskus voi ennakkotietoa koskevassa päätöksessään antaa määräyksiä päätöksen soveltamista koskevista rajoituksista.

420 §

Viranomaisvalvonnasta vapauttamiseen liittyvät määräykset

Säteilyturvakeskus voi antaa terveyshaitan ehkäisemiseksi, turvallisuuden varmistamiseksi ja säteilysuojelun toteuttamiseksi tarpeellisia määräyksiä päätöksessään, joka koskee:

1) ydinjätteiden viranomaisvalvonnasta vapauttamista;

2) ydinlaitoksen rakennuksen tai sen osan taikka laitosalueen osan viranomaisvalvonnasta vapauttamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

421 §

Kuljetusten turvallisuutta koskevat määräykset

Säteilyturvakeskus voi antaa kuljetuksen hyväksymistä koskevassa päätöksessään määräyksiä, jotka ovat tarpeen kuljetusten säteilyturvallisuuden tai turvajärjestelyjen toteuttamiseksi, sekä tarvittaessa ajankohdasta, jolloin kuljetuksessa ei vaadita turvahenkilöitä.

422 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuutta koskevat määräykset

Säteilyturvakeskus voi 418 §:ssä tarkoitettussa hyväksymispäätöksessään antaa päätöksen myöntämisen edellytysten toteuttamisen ja turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) ydinaineen talteenottolaitoksen ympäristön säteilytarkkailun toteuttamisesta;
- 2) ydinaineen talteenottolaitoksen turvajärjestelyistä;
- 3) ydinaineen talteenottolaitoksen käytöstäpoistosta;
- 4) tietojen säännöllisestä toimittamisesta valvontaa varten;
- 5) muista kuin 1–4 kohdassa tarkoitetuista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Ydinaineen talteenottolaitoksen luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden sekä tällaisen laitoksen tai sen osan tai laitosalueen osan viranomaisvalvonnasta vapauttamista koskeviin määräyksiin sovelletaan, mitä 420 §:ssä säädetään terveyshaitan ehkäisemiseksi, turvallisuuden varmistamiseksi ja säteilysuojelun toteuttamiseksi tarpeellisista määräyksistä sekä määräyksestä, joka koskee rakennuksen tai sen osan tai laitosalueen osan vapauttamista tämän lain mukaisesta viranomaisvalvonnasta.

423 §

Ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän päätöksen voimassaolo

Ydinvoimalaitoksen ohjaajan hyväksymistä koskeva päätös on voimassa määräajan, joka on enintään kaksi vuotta, kun ohjaaja hyväksytään kyseiseen tehtävään ensimmäisen kerran, ja muutoin enintään neljä vuotta ottaen huomioon ydinvoimalaitoksen ohjaajan osaaminen. Turvajärjestelyjen vastuuhenkilön hyväksymistä koskeva päätös voidaan määrätä olemaan voimassa määräajan. Ydinjätteiden tuonnin, viennin ja siirron toteuttamista koskeva hyväksymispäätös on voimassa määräajan, joka on enintään kolme vuotta.

Muutoin kuin 1 momentissa säädetyiltä osin 417 §:ssä tarkoitettu ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvä hyväksymispäätös on voimassa toistaiseksi, jollei hakemuksesta muuta johdu tai jäljempänä toisin säädetä.

Ennakkotietoa koskeva päätös ja päätös, jonka mukaan hyväksytään poikkeaminen Säteilyturvakeskuksen määräyksen vaatimuksesta, voidaan määrätä olemaan voimassa määräajan.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

424 §

Kuljetuksen hyväksymistä koskevan päätöksen voimassaolo

Kuljetuksen hyväksymistä koskeva päätös on voimassa määräajan, joka on enintään kolme vuotta.

Kuljetuksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että se lakkaa olemasta voimassa, jos toimintaa ei aloiteta määräajassa päätöksen antamisesta tai se on ollut keskeytyneenä määrätyn ajan.

425 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuteen liittyvän päätöksen voimassaolo

Edellä 418 §:ssä tarkoitettu ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuteen liittyvä hyväksymispäätös on voimassa toistaiseksi, jollei hakemuksesta muuta johdu tai jäljempänä toisin säädetä.

426 §

Ydinlaitoksen ja ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän päätöksen muuttaminen

Luvanhaltija **ja muu päätöksen haltija** voi hakea Säteilyturvakeskukselta 417 §:ssä tarkoitettua asiaa koskevan ~~ydinlaitoksen tai ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvän~~ hyväksymispäätöksen muuttamista. Hyväksymispäätöksen muuttamista on kuitenkin haettava, jos muutetaan:

- 1) päätöksessä hyväksyttyä turvasuunnitelmaa;
- 2) muutoin kuin vähäisellä tavalla päätöksessä hyväksyttyjä turvallisuusteknisiä käyttöehtoja tai hyväksyttyä ikäänymisen hallintaohjelmaa, pätevyityjen määräaikaistarkastusten ohjelmaa, valmiussuunnitelmaa, ydinlaitoksen tai sen laajojen laitosmuutosten käyttöönottosuunnitelmaa;
- 3) merkittävästi päätöksessä hyväksyttyä ympäristön säteilytarkkailun toteuttamista koskevaa suunnitelmaa;
- 4) merkittävästi päätöksessä hyväksyttyä muuta kuin 1–3 kohdassa tarkoitettua ydinlaitoksen tai ydinjätehuollon turvallisuuteen liittyvää asiaa.

Luvanhaltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa asiassa tehtävä muutos tiedoksi ennen sen toteuttamista, jos muutos ei mainitun kohdan mukaan edellytä asianomaisen hyväksymispäätöksen muuttamista koskevaa hakemusta.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknislouonteisia määräyksiä siitä, milloin on kyse 1 momentissa tarkoitettusta muutoksesta.

427 §

Kuljetuksen hyväksymispäätöksen muuttaminen

Luvanhaltija tai kuljetusta koskevan hyväksymisen haltija voi hakea Säteilyturvakeskukselta kuljetusta koskevan hyväksymispäätöksen muuttamista. Hyväksymispäätöksen muuttamista on kuitenkin haettava, jos hyväksyttyyn kuljetukseen tehdään muita kuin vähäisiä muutoksia

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

säteilyturvallisuuksi, turvasuunnitelmaa tai kuljetusjärjestelyjä koskevissa asioissa. Vähäisiä muutoksia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta säädetään 188 §:ssä.

428 §

Ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuuteen liittyvän päätöksen muuttaminen

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltija voi hakea Säteilyturvakeskukselta 418 §:ssä tarkoitettua asiaa koskevan hyväksymispäätöksen muuttamista. Hyväksymispäätöksen muuttamista on kuitenkin haettava, jos muutetaan:

- 1) päätöksessä hyväksyttyä turvasuunnitelmaa;
- 2) merkittävästi päätöksessä hyväksyttyä ympäristön säteilytarkkailun toteuttamista koskevaa suunnitelmaa;
- 3) merkittävästi päätöksessä hyväksyttyä muuta kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua laitoksen turvallisuuteen liittyvää asiaa.

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle hyväksyttyyn ympäristön säteilytarkkailun toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tehtävä muu kuin merkittävä muutos tiedoksi ennen sen toteuttamista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä siitä, milloin on kyse 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettua muutoksesta.

429 §

Ydinlaitoksen, ydinjätehuollon, ydinaineen talteenottolaitoksen ja kuljetuksen turvallisuuteen liittyvän päätöksen sekä ennakkotiedon ja lausunnon peruuttaminen

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa 417 ja 418 §:ssä tarkoitettua päätöksensä kokonaan tai osittain, jos päätöksen haltija:

- 1) hakee sen peruuttamista;
- 2) on olennaisella tavalla laiminlyönyt velvollisuuden hakea siihen muutosta 426–428 §:n mukaisesti.

Säteilyturvakeskus voi myös peruuttaa ydinvoimalaitoksen ohjaajan tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilön hakemuksesta tätä koskevan hyväksymispäätöksen kokonaan tai määräajaksi. Lisäksi Säteilyturvakeskus voi peruuttaa mainitun päätöksen kokonaan tai määräajaksi, jos:

- 1) hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on annettu virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet hyväksymiseen;
- 2) ohjaajaksi hyväksytty ei täytä 131 §:ssä tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilöksi hyväksytty ei täytä 156 §:ssä säädettyjä edellytyksiä eikä puutetta ole korjattu asetetussa määräajassa;
- 3) ohjaajaksi tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilöksi hyväksytty henkilö on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla sellaisesta rikoksesta, jonka perusteella hänen katsotaan olevan sopimaton tehtävään;
- 4) ohjaajaksi tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilöksi hyväksytty henkilö on menetellyt toiminnassa olennaisesti virheellisesti tai laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai hyväksymispäätöstä siten, että siitä on voinut aiheutua vaaraa ydinlaitoksen turvallisuudelle;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

5) ohjaajaksi tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilöksi hyväksytty henkilö on pysyvästi lopettanut tehtävät, joita hyväksyminen koskee.

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa muun 417 tai 418 §:ssä tarkoitetun hyväksymispäätöksen kuin ydinvoimalaitoksen ohjaajan tai turvajärjestelyjen vastuuhenkilön hyväksymispäätöksen sekä 416 §:ssä tarkoitetun lausunnon ja ennakkotietoa koskevan päätöksen, jos se on perustunut virheellisiin tietoihin asiaan vaikuttavista tosiasioista tai olosuhteet ovat päätöksen tai lausunnon antamisen jälkeen olennaisesti muuttuneet. Peruuttaminen edellyttää, että päätöksen tai lausunnon haltijalle on varattu tilaisuus kohtuullisessa määräajassa korjata puute, milloin se päätöksen tai lausunnon haltijan toimin on mahdollista.

Kuljetuksen hyväksymistä koskevan päätöksen peruuttamiseen sovelletaan lisäksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 138 §:ää.

430 §

Päätöksen peruuttamiseen liittyvät täydentävät säännökset

Jos ydinjätteiden tai luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden viranomaisvalvonnasta vapauttamista koskeva päätös peruutetaan, se, johon päätös on kohdistettu, vastaa niistä edelleen tämän lain mukaisesti ja on velvollinen huolehtimaan päätöksessä tarkoitetuista jätteistä siltä osin kuin se on mahdollista ja kohtuudella käytännöllisin toimin toteutettavissa.

Säteilyturvakeskus voi pidättää ydinvoimalaitoksen ohjaajan ja turvajärjestelyjen vastuuhenkilön hoitamasta tehtäviään, kun hyväksymispäätöksen peruuttaminen on tullut vireille aina siihen asti, kunnes päätös hyväksymispäätöksen peruuttamisesta on tullut lainvoimaiseksi.

42 luku

Työ- ja elinkeinoministeriön ja Säteilyturvakeskuksen päätöksiin liittyvät täydentävät säännökset

431 §

Hakemus

Edellä 406 §:ssä tarkoitettu asia pannaan työ- ja elinkeinoministeriössä sekä 410, 417 ja 418 §:ssä tarkoitettu asia Säteilyturvakeskuksessa vireille hakemuksella, joka on toimitettava sähköisesti. Hakemukseen on liitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys siitä, miten hyväksymisen edellytykset täytetään, sekä muut viranomaisharkinnan kannalta merkitykselliset selvitykset ja tarvittavat tiedot. Hakemuksesta on käytävä tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään annetut tiedot perustuvat. Hakemuksen laatimista varten hakijalla on oltava käytettävissään riittävä asiantuntemus. Hyväksymispäätöksen muuttamista koskeva hakemus on tehtävä riittävän ajoissa ennen kuin muutos on tarkoitus tehdä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös 416 §:ssä tarkoitetun lausuntoa ja ennakkotietoa koskevan asian vireille panemiseen Säteilyturvakeskuksessa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työ- ja elinkeinoministeriölle tehtävän hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä ja tiedoista.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä Säteilyturvakeskukselle tehtävän hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä ja tiedoista.

432 §

Viranomaisharkinnan perusteet

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Säteilyturvakeskus hyväksyvät hakemuksen, jos tässä laissa säädetyt ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset asiassa täytetään.

433 §

Tiedustelu luvanvaraisuudesta

Työ- ja elinkeinoministeriön antaa hakemuksen perusteella lausunnon siitä, onko hakemuksessa yksilöityyn toimintaan haettava lupa tai vaaditaanko siihen hyväksymistä, jos kyse on ydinlaitoslupaa koskevasta asiasta taikka ministeriön toimivaltaan kuuluvasta ydinjätteitä tai ydinjätehuoltoa koskevasta hyväksymisestä.

Säteilyturvakeskus antaa muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista asioista hakemuksen perusteella lausunnon siitä, onko hakemuksessa yksilöityyn toimintaan haettava lupa, vaaditaanko siihen hyväksymistä vai onko siitä tehtävä ilmoitus.

434 §

Ennakkoarviointi

Säteilyturvakeskus voi ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevaa hanketta suunnittelevan hakemuksesta arvioida tämän laatimia laitosta ja sen sijaintipaikkaa koskevia suunnitelmia sekä antaa alustavia ohjeita siitä, mitä laitoksen turvallisuuden osalta sellaisissa suunnitelmissa olisi otettava huomioon ja vaaditaanko tämän lain mukaan Säteilyturvakeskuksen lausuntoa tai hyväksymistä tai näiden muuttamista.

435 §

Säteilyturvakeskuksen lausunnon tai ennakkotietoa koskevan päätöksen siirtäminen toiselle

Edellä 416 §:ssä tarkoitettu lausunto tai ennakkotietoa koskeva päätös voidaan siirtää tai käyttöoikeus siihen luovuttaa toiselle. Vastaanottajan on täytettävä vastaavat vaatimukset kuin lausunnon tai päätöksen hakijalta edellytetään sekä saatava käyttöönsä lausunnon tai päätöksen valmisteluun liittyvät merkitykselliset aineistot tai jäljennös niistä.

Sen, joka siirtää 1 momentissa tarkoitettua lausunnon tai päätöksen tai luovuttaa sitä koskevan käyttöoikeuden toiselle, on viipymättä ilmoitettava asiasta Säteilyturvakeskukselle.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ilmoituksessa on oltava selvitys siitä, miten 1 momentissa säädetty edellytykset täytetään. Lausuntoa tai ennakkotietoa ei noudateta sen vastaanottajan osalta, jos 1 momentissa säädetty edellytykset eivät täyty.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista merkityksellisistä aineistoista.

VIII OSA

Erinäiset säännökset

43 luku

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset

436 §

Arviointilaitoksia koskevat vaatimukset

Tarkastuslaitoksella, testauslaitoksella ja päteväntielimellä (*arviointilaitokset*) on oltava tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä varten:

- 1) riippumattomuus;
- 2) riittävästi omaa henkilöstöä, jolla on tarvittava ammattitaito ja kokemus;
- 3) sellaiset tilat, menetelmät, laitteet ja laadunhallintajärjestelmät, joita tehtävien asianmukainen suorittaminen edellyttää; sekä
- 4) toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely vahingon varalta.

Jos tarkastuslaitoksen oikeudet tehdä vaatimustenmukaisuuden arviointia ja tarkastuksia rajataan yksinomaan tietyille käyttäjäryhmille (*omatarkastuslaitos*), edellytetään siltä lisäksi sellaista tunnistettavaa rakennetta, jonka perusteella toiminnan luotettavuudesta ja riippumattomuudesta on mahdollista varmistua. Omatarkastuslaitos ei saa luvanhaltijan organisaatiossa olla vastuussa arvioimiensa tai tarkastamiensa rakenteiden ja laitteiden suunnittelusta, valmistuksesta, toimituksista, asennuksesta, käytöstä eikä huollosta, eikä se saa olla osallisena sellaisessa toiminnassa, joka vaikuttaisi sen arviointien tai tarkastustoimien puolueettomuuteen tai luotettavuuteen. Omatarkastuslaitokselta ei edellytetä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua vastuuvakuutusta tai vastaavaa järjestelyä, jos vastuu tarkastuksista kuuluu organisaatiolle, jonka osa laitos on. Omatarkastuslaitokseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään tarkastuslaitoksista.

Mitä 2 momentissa säädetään omatarkastuslaitoksesta, sovelletaan myös luvanhaltijan tai valmistajan omaan testauslaitokseen, jonka oikeus tehdä laadunvalvontaan liittyviä aineita rikkovia tai rikkomattomia tarkastuksia rajataan koskemaan yksinomaan kyseistä luvanhaltijaa tai valmistajaa. Luvanhaltijan testauslaitokseen, jonka oikeudet tehdä 63 §:ssä tarkoitettuja mittauksia ja analyyskejä rajataan koskemaan yksinomaan kyseistä luvanhaltijaa, ei sovelleta 1 momentin 1 ja 4 kohtaa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä arviointilaitoksia koskevista vaatimuksista.

437 §

Arviointilaitoksen hyväksyminen

Säteilyturvakeskus voi hyväksyä:

- 1) tarkastuslaitoksen hakemuksesta Suomessa rekisteröidyn tarkastuslaitoksen tai tällaisen osan;
- 2) luvanhaltijan hakemuksesta Suomessa rekisteröidyn päteväntielimen tai tällaisen osan;
- 3) luvanhaltijan hakemuksesta yhteisön tai säätiön taikka tällaisen osan testauslaitokseksi.

Arviointilaitoksen hyväksymisen edellytyksenä on, että 436 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttyvät. Vaatimusten täyttymisestä on oltava osoituksena Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön antama akkreditointitodistus. Säteilyturvakeskus voi myös hyväksyä, että vaatimusten täytyminen osoitetaan muulla tavalla, joka antaa riittävän varmuuden niiden täyttymisestä.

Jos tarkastuslaitoksen tehtävänä on ydinlaitoksen rakennusteknisten rakenteiden suunnitelmien tarkastaminen, hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että tarkastuslaitoksella on toimeksianto- tai palvelussuhteessa rakentamislain 83 §:ssä säädetyt kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä.

438 §

Hyväksymistä koskeva päätös ja hyväksymismenettely

Arviointilaitoksen hyväksymispäätöksessä määritetään tarkemmin laitoksen tehtävät sekä annetaan toimintaa koskevat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Päätös voidaan antaa määräajaksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jossa arviointilaitos hyväksytään, ja hyväksymisen edellytysten arvioinnista.

439 §

Tarkastuslaitoksen tehtävät

Säteilyturvakeskuksen hyväksymä tarkastuslaitos saa sen mukaan kuin 103 §:n nojalla vahvistetaan tarkastaa yksityiskohtaiset tekniset suunnitelmat ja hoitaa vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyvät tehtävät 104–106 §:n mukaisesti, tehdä ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden käyttöönottotarkastukset 110 §:n mukaisesti ja määräaikaistarkastukset 139 §:n mukaisesti.

Omatarkastuslaitos saa tehdä vaatimustenmukaisuuden arviointeja ja tarkastuksia vain sen luvanhaltijan rakenteille ja laitteille, jonka organisaation osa se on.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

440 §

Pätevöintieliimen tehtävät

Säteilyturvakeskuksen hyväksymä päteväntielin saa vahvistaa soveltuvaksi tarkastusjärjestelmän mukaisen menetelmän, jota on käytettävä tiettyjen ydinvoimalaitoksen laitteiden ainetta rikkomattomassa tarkastuksessa 141 §:n mukaisesti.

441 §

Testauslaitoksen tehtävät

Säteilyturvakeskuksen hyväksymä testauslaitos saa tehdä:

- 1) pätevoidyt määräaikaistarkastukset 141 §:n mukaisesti;
- 2) ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden laadunvalvontaan liittyviä ainetta rikkomattomia tarkastuksia 144 §:n 2 momentin mukaisesti.

Testauslaitos, joka on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön antamalla akkreditointitodistuksella:

1) tai tähän rinnastettavalla tavalla todettu päteväksi tekemään sellaisia 144 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ainetta rikkomattomia tarkastuksia, jotka eivät ole ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittäviä, saa hoitaa mainittuja tehtäviä;

2) todettu päteväksi tekemään 63 §:ssä tarkoitettuja mittauksia ja analyysyjä, saa hoitaa mainittuja tehtäviä.

Lisäksi muu kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu testauslaitos saa tehdä 144 §:n 3 momentissa tarkoitettuja ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden laadunvalvontaan liittyviä ainetta rikkomattomia tarkastuksia sen mukaan kuin yleisten vaatimusmäärittelyn hyväksymistä koskevassa päätöksessä tarkemmin määrätään. Myös muualla kuin 2 momentissa tarkoitettussa testauslaitoksessa saa tehdä 63 §:ssä tarkoitettuja mittauksia ja analyysyjä sen mukaan kuin 63 §:n 2 momentissa tarkoitettussa hyväksymispäätöksessä tarkemmin määrätään.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös luvanhaltijan tai valmistajan omaan testauslaitokseen, jos 436 §:ssä säädetty edellytykset tällaisen testauslaitoksen osalta täyttyvät.

442 §

Sertifiointilaitoksen tehtävät

Sertifiointilaitos, joka on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön antamalla todistuksella tai tähän rinnastettavalla tavalla todettu päteväksi tekemään 109 §:ssä tarkoitettun automaatiojärjestelmän järjestelmälustan vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, saa hoitaa mainittua tehtävää.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

443 §

Pätevöintilaitoksen tehtävät

Painelaitelain 2 §:n 27 kohdassa tarkoitettu päteväintilaitos saa vahvistaa soveltuvaksi 141 §:n 2 momentissa ja 145 §:n 1 momentissa tarkoitettua ainetta rikkomattomia tarkastuksia tekeviä henkilöitä sekä 145 §:n 1 momentissa tarkoitettuja pysyviä liitoksia tekeviä henkilöitä, liitosmenetelmiä ja valmistusmenetelmiä.

444 §

Arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen yleiset velvollisuudet

Arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen tulee seurata tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä ja toimialansa sääntelyn kehittymistä. Niiden on lisäksi annettava Säteilyturvakeskukselle tiedot havaitsemistaan ydinlaitoksen turvallisuutta merkittävästi vaarantavista seikoista.

Päteväintilaitosta koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään painelaitelain 37 §:ssä sekä yleisistä velvollisuuksista ja velvollisuudesta antaa tietoja mainitun lain 39 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta velvollisuudesta antaa tietoja.

445 §

Arviointilaitosta koskevat täydentävät velvollisuudet

Tarkastuslaitosten on Säteilyturvakeskuksen kanssa yhteistyössä huolehdittava toiminnan yhtenäisyydestä ja sen kehittämisestä. Tarkastuslaitoksen on myös vuosittain annettava Säteilyturvakeskukselle tiedoksi kertomus toiminnastaan tässä laissa säädettyjen tehtävien osalta.

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle hyväksymisen edellytyksiä koskevasta muutoksesta. Luvanhaltijan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle testauslaitoksen ja päteväintielimen hyväksymisen edellytyksiä koskevasta muutoksesta.

446 §

Tarkastuslaitokseen sovellettava muu lainsäädäntö

Tarkastuslaitoksen henkilökunta toimii tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

447 §

Arviointilaitoksen hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Säteilyturvakeskus voi muuttaa arviointilaitoksen hyväksymistä koskevassa päätöksessä määriteltyjä tehtäviä, jos hyväksymisen edellytyksissä tapahtuu olennaisia muutoksia. Tällöin

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

sovelletaan, mitä 436–438 §:ssä säädetään hyväksymisestä ja sen edellytyksistä sekä hyväksymistä koskevasta päätöksestä ja hyväksymismenettelystä. Säteilyturvakeskus voi myös muuttaa päätöstä, jos se on tarpeen sen varmistamiseksi, että 439–441 §:ssä tarkoitetut tehtävät suoritetaan asianmukaisesti. Tällöin sovelletaan, mitä 438 §:ssä säädetään hyväksymistä koskevasta päätöksestä ja hyväksymismenettelystä.

Säteilyturvakeskus voi peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

- 1) hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen liittyvään harkintaan;
- 2) arviointilaitos ei täytä hyväksymisen edellytyksiä; tai
- 3) arviointilaitos on kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti tai olennaisesti laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai hyväksymispäätöstä, ja toiminnassa esiintynyttä puutetta ei ole kohtuullisessa määräajassa korjattu.

44 Luku

Tietoturvaluisuus, salassapito ja vaitiolovelvollisuus

448 §

Salassa pidettävän ja muun tietoaineiston tietoturvaluisuus

Sen, jolla on ydinlaitoslupa tai muu lupa ydinenergian käyttöön, ja tämän toimitus- tai alihankintaketjuun kuuluvan sekä muiden tässä laissa tarkoitettujen toimijoiden on huolehdittava salassa pidettävään ja muuhun tietoaineistoon liittyvästä tietoturvaluudesta niiden suojaustarpeen edellyttämällä tavalla. Ydinalan tietoaineistot on lisäksi suojattava turvajärjestelyillä 24 §:n mukaisesti.

Tässä laissa tarkoitettujen toimijoiden on huolehdittava siitä, että salassa pidettävä tietoaineisto tunnistetaan ja siihen sisältyvät salassa pidettävät tiedot merkitään asianmukaisella tavalla sekä estetään sivullisten pääsy salassa pidettävään tietoaineistoon.

Salassa pidettävää tietoaineistoa on säilytettävä ja käsiteltävä tiloissa tai tietojärjestelmissä, joissa asiakirjojen ja materiaalien sekä niihin sisältyvien tietojen suojaamisesta on mahdollista huolehtia siten, että niiden luottamuksellisuudesta, eheydestä ja saatavuudesta voidaan varmistua riittävällä tavalla. Salassa pidettävää tietoaineistoa luotaessa, kopioitaessa, siirrettäessä, jaettaessa, säilytettäessä, hävitettäessä tai muutoin käsiteltäessä sen suojaaminen on varmistettava riittävällä tavalla.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä salassa pidettävän ja muun tietoaineiston tietoturvaluudesta.

449 §

Tietoaineistojen salassapito

Pysyvästi salassa pidettäviä tietoaineistoja ovat:

- 1) ydinalan tietoaineistot;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2) ydinlaitoksen turvallisuustoimintojen toteuttamiseen tarkoitettuja järjestelmiä, rakenteita ja laitteita koskevat sekä ydinaineen talteenottolaitoksen osalta kyseisiä järjestelmiä koskevat tietoaineistot siltä osin kuin ne sisältävät tietoja, joiden ilmaiseminen sivulliselle voi vaarantaa sellaisen laitoksen turvallisuuden, ja laitosta koskee tässä laissa tarkoitettu lupa tai sen rakentamista koskeva lupahakemus on vireillä;

3) tässä laissa tarkoitettuja turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat tietoaineistot, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista;

4) tässä laissa tarkoitettut valmiussuunnitelmat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna valmiusjärjestelyjen tarkoituksen toteutumista;

5) ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetusta koskevat järjestelyt ja turvasuunnitelma, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna kuljetuksen turvallisuutta.

450 §

Oikeus salassa pidettävän tietoaineiston käsittelyyn

Se, jolla on lupa ydinenergian käyttöön tai joka valmistee tällaista lupaa koskevaa hakemusta, saa ottaa vastaan, pitää hallussa, valmistaa ja käsitellä salassa pidettävää tietoaineistoa siltä osin kuin se liittyy luvan mukaiseen toimintaan tai lupahakemuksen valmisteluun sekä luovuttaa sitä sellaiselle sen toimitus- tai alihankintaketjuun kuuluvalla, jonka tehtävien hoitamisen kannalta tietoaineisto on välttämätöntä, ja 120 §:n 3 momentissa tarkoitettulle toimijalle siltä osin kuin se on välttämätöntä mainitussa momentissa edellytetyt tiedonvaihdon kannalta. Muille salassa pidettävää tietoaineistoa ei saa luovuttaa.

Mitä 1 momentissa säädetään ydinenergian käyttöä koskevan luvan haltijasta ja tällaista lupaa koskevaa hakemusta valmistelevalta, sovelletaan vastaavasti kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijaan tai tällaista hyväksymistä koskevaa hakemusta valmistelevaan sekä näiden toimitus- ja alihankintaketjuun kuuluviin toimijoihin.

Ydinalan tietoaineistoa saa kuitenkin ottaa vastaan, pitää hallussa, valmistaa ja käsitellä se, jonka tehtävien hoitamisen kannalta tietoaineisto on välttämätöntä. Ydinalan tietoaineiston hallussapitoon, luovutukseen, tuontiin tai siirtoon Suomeen on lisäksi oltava toimintalupa sen mukaan kuin 30 ja 31 §:ssä säädetään. Luvanhaltijan ja ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan oikeudesta ydinalan tietoaineiston hallussapitoon säädetään 43 §:ssä.

451 §

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä hyväksikäytön kieltö

Salassa pidettävää tietoaineistoa saa käyttää vain sellaiseen tämän lain mukaiseen tarkoitukseen, jota varten se on laadittu, jollei jäljempänä muuta säädetä tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu. Salassa pidettävää tietoaineistoa, sen kopiota tai tulostetta ei saa näyttää, luovuttaa tai muulla tavalla saattaa sivullisen nähtäväksi ilman tässä laissa säädettyä perustetta.

Se toimitus- tai alihankintaketjuun kuuluva tai muu toimija, jolle 450 §:n nojalla on luovutettu salassa pidettävää tietoa, ei saa paljastaa tietoaineiston salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan toimijan palveluksessa toimiessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta tämän lain mukaan on salassapitovelvollisuus.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu toimitus- tai alihankintaketjuun kuuluva tai muu toimija ei saa käyttää salassa pidettävää tietoaineistoa omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi eikä paljastaa tällaista tietoaineistoa senkään jälkeen, kun toimeksianto- tai palvelussuhde on päättynyt.

Viranomaiseen palvelussuhteessa olevan ja viranomaisessa muutoin toimivan samoin kuin viranomaisen toimeksiannosta toimivan ja tämän palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäytön kieltoon sovelletaan, mitä niistä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

452 §

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten soveltaminen suullisesti saatuihin tietoihin

Mitä 449–451 §:ssä säädetään salassa pidettävästä tietoaineistosta, sovelletaan myös tietoihin, jotka on saatu suullisesti tai voidaan saada havainnoimalla, jos tällaisia tietoja sisältävät asiakirjat olisivat salassa pidettäviä 449 §:n perusteella.

453 §

Tietojen luovuttaminen salassapitovelvollisuuden estämättä

Säteilyturvakeskus ja muut tässä laissa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset saavat salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja toisilleen tämän lain noudattamisen valvontaa varten sekä syyttäjälle, poliisille, Rajavartiolaitokselle ja Tullille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Säteilyturvakeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja:

1) Euroopan komissiolle ja Kansainväliselle atomienergiajärjestölle Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten noudattamisen valvontaa varten;

2) toisen valtion ydinlaitosten ja säteilyturvallisuuden valvonnasta vastaavalle viranomaiselle ydinlaitosten turvallisuutta koskevan yhteistyön edistämiseksi, jos se on välttämätöntä ja tiedon luovuttamisesta ei arvioida aiheutuvan haittaa ydinlaitosten turvallisuudelle.

Lisäksi Säteilyturvakeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa:

1) yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetussa laissa (310/2025) tarkoitettulle valvontaviranomaiselle, joka valvoo mainitun lain 19 §:n mukaan sen nojalla säädettyjen ja määrättyjen velvollisuuksien noudattamista, välttämättömät tiedot sen valvontatehtävien hoitamiseksi;

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikölle välttämättömät tiedot sen tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

454 §

Suunnitteluperusteuhkaa koskevien tietojen luovuttaminen

Säteilyturvakeskus voi luovuttaa tässä laissa tarkoitettujen turvajärjestelyjen sekä ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen suunnittelun toteuttamiseksi tarpeelliset 150 §:n 2 momentissa tarkoitettut suunnitteluperusteuhkaa koskevat tiedot salassapitosäännösten estämättä sille, jolla on perusteltu tarve käyttää suunnitteluperusteuhkaa turvajärjestelyjen tai laitoksen suunnittelussa ja tiedon antamisen ei arvioida vaarantavan turvajärjestelyjen toteuttamista tai laitosten turvallisuutta. Se, jolle on luovutettu suunnitteluperusteuhkaa koskevia tietoja, ei 450 §:ssä säädetyistä poiketen saa luovuttaa niitä edelleen.

Suunnitteluperusteuhkaa koskevia tietoja luovutettaessa Säteilyturvakeskuksen on varmistettava tiedon riittävästä suojaamisesta ja siitä, että tietoja käsitteleville on tehty turvallisuusselvitys 379 §:ssä edellytetyllä tavalla.

Säteilyturvakeskus saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja toisen valtion ydinlaitosten ja säteilyturvallisuuden valvonnasta vastaavalle viranomaiselle ydinlaitosten turvallisuutta koskevan yhteistyön edistämiseksi, jos se on välttämätöntä ja tiedon luovuttamisesta ei arvioida aiheutuvan haittaa ydinlaitosten turvallisuudelle.

Lisäksi suunnitteluperusteuhkaa koskevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisen tavasta.

455 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen neuvottelukuntien käyttöön

Säteilyturvakeskus voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ydinturvallisuusneuvottelukunnalle sen tehtävien hoitamisessa välttämättömiä tietoja.

Säteilyturvakeskus ja ydinalan turvajärjestelyjen neuvottelukunnassa jäsenenä olevat viranomaiset voivat salassapitosäännösten estämättä luovuttaa mainitulle neuvottelukunnalle sen tehtävien hoitamisessa tarvittavia, omiin lakisääteisiin tehtäviinsä liittyviä välttämättömiä tietoja.

Neuvottelukunnan jäsenen ja kokoukseen osallistuvaan muuhun asiantuntijaan sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:ssä säädetään viranomaisen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

45 Luku

Valvontamaksu ja muut maksut

456 §

Maksut

Tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Sen lisäksi, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta, Säteilyturvakeskus voi periä maksun:

1) laatimaansa valvontasuunnitelmaan perustuvista säännöllisistä tarkastuksista ja muista valvontatoimista;

2) tarkastuksista ja muista valvontatoimista 360 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa;

3) tarkastuksista ja muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen 368–370 §:ssä tarkoitetun päätöksen, kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi.

Säteilyturvakeskus voi käyttää maksujen perimisessä kuukausittaista laskutusta ja vuosittaista asiakaskohtaista tasauslaskutusta maksujen kustannusvastaavuuden varmistamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitettusta maksujen perimisestä.

457 §

Valvontamaksun perusteet

Säteilyturvakeskus perii luvanhaltijoilta ja ydinlaitoksen rakentamisluvan hakijoilta tässä laissa tarkoitetuista mainittua laitosta koskevista viranomaistoimista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun. Säteilyturvakeskus perii myös ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijalta ja tällaista laitosta koskevan rakentamisluvan hakijalta tässä laissa tarkoitetuista mainittua laitosta koskevista viranomaistoimista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun.

Valvontamaksu muodostuu perusmaksusta ja lisämaksusta 458 §:n mukaisesti.

458 §

Valvontamaksun suuruus

Luvanhaltija, jolla on lupa ydinvoimalaitoksen rakentamiseen tai käyttöön, ja se, joka on hakenut lupaa tällaisen laitoksen rakentamiseen, on velvollinen suorittamaan vuosittain perusmaksun 85,50 euroa kultakin luvan mukaiselta tai lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta, kuitenkin enintään 48 000 euroa kunkin maksuvelvollisen osalta. Lisäksi luvanhaltijan on vuosittain suoritettava lisämaksu, joka on kultakin luvan mukaiselta nimellislämpötehon megawatilta 42,75 euroa.

Luvanhaltija, jolla on lupa ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamiseen tai käyttöön, ja se, joka on hakenut lupaa tällaisen laitoksen rakentamiseen, on velvollinen suorittamaan

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

vuosittain perusmaksun 48 000 euroa. Lisäksi luvanhaltijan on vuosittain suoritettava lisämaksu 96 000 euroa. Se, jolla on lupa ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamiseen tai käyttöön tai joka on hakenut lupaa tällaisen laitoksen rakentamiseen, on velvollinen suorittamaan vuosittain perusmaksun 5 000 euroa.

Luvanhaltija, jolle on vahvistettu vastuumäärä, on velvollinen suorittamaan vuosittain vastuumäärään perustuvan lisämaksun, joka on edeltävälle kalenterivuodelle kohdistettu vastuumäärä kerrottuna 0,0135 prosentilla.

459 §

Valvontamaksuvelvollisuutta koskevat täydentävät säännökset

Edellä 458 §:ssä tarkoitettu perusmaksu on maksettava jokaiselta kalenterivuodelta, jolloin 1 päivänä tammikuuta 458 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu lupa on voimassa tai tällaista lupaa koskeva hakemus on vireillä.

Edellä 458 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen lisämaksun suuruus määräytyy kunkin kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä, jos luvanhaltijalla on tällöin voimassa oleva ydinvoimalaitosta tai ydinpolttoaineen tuotantolaitosta koskeva rakentamislupa tai käyttö lupa.

Edellä 458 §:n 3 momentissa tarkoitettujen lisämaksun suuruus määräytyy kunkin kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä, jos luvanhaltijalle on edelliselle kalenterivuodelle kohdistettu vastuumäärä.

460 §

Maksuvelvollisuuden päättyminen

Perusmaksua ja lisämaksua koskeva maksuvelvollisuus päättyy sen kalenterivuoden jälkeen, jolloin 458 §:n 1 tai 2 momentissa säädetty lupaa tai lupahakemusta koskeva edellytys ei enää täyty.

Vastuumäärään perustuva maksuvelvollisuus päättyy sen kalenterivuoden jälkeen, jolloin 458 §:n 3 momentissa säädetty vastuumäärä koskeva edellytys ei enää täyty.

Jos rakentamisluvan mukainen hanke jää toteuttamatta, maksuvelvollisuuden päättyminen edellyttää, että asiasta ilmoitetaan työ- ja elinkeinoministeriölle. Jos ilmoitus tehdään kesäkuun loppuun mennessä, maksuvelvollisuutta ei enää ole seuraavana kalenterivuonna.

461 §

Valvontamaksun määrääminen

Valvontamaksu määrätään kultakin kalenterivuodelta, ja se erääntyy vuosittain maksettavaksi Säteilyturvakeskuksen määräämänä ajankohtana. Säteilyturvakeskus lähettää maksuvelvollisille maksupäätöksen valvontamaksusta viimeistään 21 päivää ennen eräpäivää. Maksuunpano voidaan toimittaa ilman että maksuvelvolliselle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

462 §

Julkisten saatavien periminen

Julkisten saatavien perimisestä ilman tuomiota tai päätöstä sekä oikeudesta tehdä maksua koskeva perustevalitus säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Edellä 1 momentissa mainittua lakia sovelletaan myös ydinjätehuoltomaksuun ja muihin maksuihin, jotka luvanhaltija on tämän lain mukaan velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle.

463 §

Korko

Jos tässä laissa tarkoitettu maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko. Viivästyskoron sijasta Säteilyturvakeskus voi periä kymmenen euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta tämän lain nojalla määrättyyn seuraamusmaksuun tai uhkasakkoon.

Jos 457 §:ssä tarkoitettua valvontamaksua palautetaan oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksulle maksetaan veronkantolain (11/2018) 38 §:ssä säädetty hyvityskorko maksun suorittamispäivää seuraavasta päivästä siihen päivään, jona palautettava määrä veloitetaan Säteilyturvakeskuksen tililtä. Hyvityskorko lasketaan päiväkohtaisesti todellisten kalenteripäivien mukaan.

46 Luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

464 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun työ- ja elinkeinoministeriön, Säteilyturvakeskuksen, Valtion ydinjätehuoltorahaston ja tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Säteilyturvakeskuksen seuraamusmaksun määräämistä koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta valittamalla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen, seuraamusmaksun määräämistä koskevaan päätökseen ja valtioneuvoston yleisistunnossa tehtyyn päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Ydinlaitoshanketta koskevaan periaatepäätökseen tai päätökseen, jolla periaatepäätöstä koskeva hakemus hylätään, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Haettaessa muutosta Valtion ydinjätehuoltorahaston päätökseen on rahaston ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa pyydettävä lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun, johon sovelletaan valtion maksuperustelakia, haetaan kuitenkin muutosta siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

465 §

Valitusoikeus

Valitusoikeus on asianosaisella. Ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa, käyttö lupaa ja käytöstäpoistolupaa koskevasta päätöksestä on valitusoikeus myös sillä, jonka etua tai oikeutta asia saattaa koskea.

Lisäksi valitusoikeus on:

1) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa koskevasta päätöksestä ja sellaisesta muusta mainittua laitosta koskevasta lupapäätöksestä, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

2) ydinlaitoksen ja ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa koskevasta päätöksestä ja muusta 1 kohdassa tarkoitettua lupapäätöksestä sekä ydinjätteiden käsittely- ja varastointiluvasta laitoksen sijaintikunnalla.

466 §

Päätöksen täytäntöönpano

Tämän lain 228, 230, 233–235, 238, 240, 242–244, 255–257, 268 ja 461 §:ssä tarkoitettua päätöstä on noudatettava lainvoimaa vailla olevana.

Päätöksen tehnyt viranomainen voi määrätä, että 368 ja 369 §:ssä tarkoitettua päätöstä on noudatettava lainvoimaa vailla olevana.

Valtion ydinjätehuoltorahaston 271 §:ssä tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan valtionavustuslain 35 §:ää.

467 §

Ydinlaitoslupaa koskevan päätöksen täytäntöönpano lainvoimaa vailla olevana

Ydinlaitoslupaa koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että toiminta voidaan aloittaa lupapäätöstä noudattaen ennen kuin lupapäätös on lainvoimainen. Määräämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakija on esittänyt perustellun syy toiminnan aloittamiselle;
- 2) täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

3) hakija asettaa 234 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetun vakuuden niiden edunmenetysten tai kustannusten korvaamiseksi, joita lupapäätöksen kumoaminen tai muuttaminen voi aiheuttaa.

Lupapäätöksessä voidaan tarvittaessa antaa toiminnan aloittamista koskevia määräyksiä ja määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.

Lupa-asian ratkaissut viranomainen voi päätöksellään hyväksyä täytäntöönpanon 1 momentissa säädetyin edellytyksin valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Tällöin sovelletaan, mitä 316 §:n 3 momentissa ja 4 momentin nojalla säädetään lupahakemuksesta, 317–319 §:ssä lupa-asian käsittelystä, 309 §:n 1 momentissa ja 3 momentin nojalla lupapäätöksen sisällöstä sekä 320 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta. Lisäksi lupaviranomaisen on viipymättä toimitettava jäljennös päätöksestä asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut lupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia luvan täytäntöönpanoa koskevan määräyksen kumoamista tai muuttamista ilman että hänen olisi siitä erikseen valitettava.

47 Luku

Kansallinen ohjelma ja kansainväliset vertaisarviointit

468 §

Ydinlaitosten turvallisuuden ja ydinjätehuollon kansallinen kehys

Ydinlaitosten turvallisuutta koskevaan kansalliseen kehykseen kuuluu, mitä tässä laissa ja muualla säädetään ydinlaitosten turvallisuudesta ja sen noudattamisen valvonnasta sekä viranomaisista ja muista toiminnanharjoittajista. Tähän kehykseen eivät kuitenkaan kuulu mainitut asiat siltä osin kuin ne koskevat loppusijoituslaitosta tai sellaisia muualla kuin ydinlaitoksen laitosalueella sijaitsevia ydinjätteiden varastoja, joissa ei varastoida käytettyä ydinpolttoainetta.

Ydinjätehuollon kansalliseen kehykseen kuuluu, mitä tässä laissa ja muualla säädetään ydinjätehuoltoa toteuttavista ydinlaitoksista, ydinjätehuollosta ja sen kustannuksiin varautumisesta ja niitä koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä viranomaisista ja muista toiminnanharjoittajista.

Ydinlaitosten turvallisuuden ja ydinjätehuollon kansallinen järjestelmä muodostuu ydinlaitosten turvallisuutta koskevasta kansallisesta kehyksestä ja ydinjätehuoltoa koskevasta kansallisesta kehyksestä.

469 §

Kansallinen ydinjätehuollon ohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriö laatii yhdessä Säteilyturvakeskuksen kanssa kansallisen ydinjätehuollon ohjelman. Ohjelmassa kuvataan ydinjätehuollon kansallinen toimintapolitiikka, yleiset tavoitteet ja periaatteet, ydinjätteiden määrät, sijaintipaikat sekä arvio ydinjätehuollon kustannuksista ja aikataulusta. Kansallinen ydinjätehuollon ohjelma ja säteilylain 87 §:ssä

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

tarkoitettu radioaktiivisten jätteiden jätehuollon kansallinen ohjelma muodostavat ydinjätteen ja muun radioaktiivisen jätteen huoltoa koskevan kansallisen ohjelman.

Kansallista ydinjätehuollon ohjelmaa laadittaessa yleisölle on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä. Työ- ja elinkeinoministeriön on tiedotettava ohjelman laatimisen käynnistymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansallisen ydinjätehuollon ohjelman sisällöstä.

470 §

Kansallinen itsearviointi

Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii siitä, että kansallinen itsearviointi suoritetaan Suomea sitovien Euratom-sopimukseen perustuvien velvoitteiden mukaisesti:

- 1) joka kymmenes vuosi:
 - a) ydinlaitosten turvallisuutta koskevasta kansallisesta kehyksestä ja sääntelykokonaisuudesta;
 - b) ydinjätehuoltoa koskevasta kansallisesta kehyksestä ja sääntelykokonaisuudesta;
 - c) ydinjätehuollon kansallisesta ohjelmasta ja sen toteuttamisesta;
- 2) jos tapahtuu sellainen onnettomuus, jonka seuraukset ovat merkittäviä ydinlaitosten turvallisuuden kannalta.

Säteilyturvakeskus vastaa siitä, että itsearviointi suoritetaan Suomea sitovien Euratom-sopimukseen perustuvien velvoitteiden mukaisesti joka kuudes vuosi ydinlaitosten turvallisuutta koskevaan kansalliseen kehykseen kuuluvien ydinlaitosten turvallisuutta koskevasta erityisaiheesta.

471 §

Kansainväliset vertaisarvioinnit

Työ- ja elinkeinoministeriön on pyydettävä kansainvälinen vertaisarviointi Suomea sitovien Euratom-sopimukseen perustuvien velvoitteiden mukaisesti:

- 1) joka kymmenes vuosi:
 - a) ydinlaitosten turvallisuutta koskevasta kansallisesta kehyksestä;
 - b) ydinjätehuoltoa koskevasta kansallisesta kehyksestä;
 - c) ydinjätehuoltoa koskevasta kansallisesta ohjelmasta;
- 2) joka kuudes vuosi ydinlaitosten turvallisuuteen liittyvästä erityisaiheesta;
- 3) jos tapahtuu sellainen onnettomuus, jonka seuraukset ovat merkittäviä ydinlaitosten turvallisuuden kannalta.

472 §

Kansallisen ydinjätehuollon ohjelman päivittäminen

Kansallinen ydinjätehuollon ohjelma on tarvittaessa päivitettävä kansallisen itsearvioinnin ja kansainvälisen vertaisarvioinnin tulosten perusteella sekä muutoinkin, jos ydinjätehuollossa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

OSA IX

LOPPUSÄÄNNÖKSET

48 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

473 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

474 §

Kumoamissäännös

Tällä lailla kumotaan ydinenergilaki (990/1987), jäljempänä *kumottava laki*.

~~Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetussa laissa olevalla viittauksella kumottavaan lakiin tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin. Vastaavasti~~ Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottavaan lakiin, viittauksella tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin. Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottavassa laissa tarkoitettuun ydinjätteeseen tai ydinjätehuoltomaksuun, viittauksella tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tässä laissa tarkoitettuun ydinjätteeseen ja ydinjätehuoltomaksuun.

475 §

Vireillä olevat asiat

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleet asiat käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

476 §

Eräiden vireillä olevien lupa-asioiden käsittely ja ratkaiseminen

Jos kumottavan lain nojalla annetun ja tämän lain nojalla voimaan jätetyn valtioneuvoston periaatepäätöksen perusteella haetaan tämän lain mukaista ydinlaitoksen rakentamislupaa, hakemuksen vireilletuloon sovelletaan tämän lain 305 §:n 1, 3, 5 ja 9 kohtaa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Kumottavan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa koskeva, tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva lupahakemus käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain ydinaineen talteenottolaitoksen rakentamislupaa koskevia säännöksiä ja luvan muuttamista koskeva hakemus noudattaen tämän lain luvan muuttamista koskevia säännöksiä, jos hakemuksessa tarkoitettu toiminta vastaa tässä laissa säädetyn ydinaineen talteenottolaitoksen toimintaa. Hakemus siirtyy tämän lain voimaan tullessa Säteilyturvakeskukseen.

Kumottavan lain 2 §:n 1 momentin 4 a kohdassa tarkoitettua toimintaa koskeva, tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva lupahakemus käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain maaperäloppusijoituslaitoksen rakentamislupaa koskevia säännöksiä. Kumottavassa laissa tarkoitettua kuljetuslupaa koskeva, tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva hakemus käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksen hyväksymistä koskevia säännöksiä.

477 §

Ennen tämän lain voimaan tuloa annetut päätökset

Kumottavan lain nojalla annetut valtioneuvoston periaatepäätökset sekä ydinlaitoksia, ydinjätehuoltoa ja sen kustannuksiin varautumista ja muuta ydinenergian käyttöä koskevat lupa- ja muut päätökset jäävät voimaan päätöksen mukaisesti, jollei jäljempänä toisin säädetä.

478 §

Luvanvaraisuuden lakkaaminen

Jos toiminta ei enää tämän lain mukaan edellytä lupaa tai hyväksymistä, raukeaa kumottavan lain nojalla annettu lupa tai hyväksyminen vastaavalta osin tämän lain voimaan tullessa. Jos tällaista toimintaa koskeva hakemus on vireillä, sen käsittely jää sillensä.

479 §

Ydinlaitoksia koskevat yleiset siirtymäsäännökset

Ydinlaitos, jota koskeva rakentamislupa tai käyttölupa on voimassa tämän lain tullessa voimaan, sekä sen organisaatio ja johtaminen ja sen rakenteisiin ja laitteisiin sovellettava tarkastustoimivallan jako on saatettava tämän lain mukaiseksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2032, jollei jäljempänä muuta säädetä. Jos luvassa annettu määräys on ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa, sovelletaan tätä lakia. Kumottavan lain 7 r §:n 3 momentin nojalla tehty päätös, jolla on hyväksytty poikkeus kumottavan lain nojalla määrättyjen yksityiskohtaisten vaatimusten noudattamisesta, on voimassa mainittuun päivään, jollei päätöksen mukaan sen voimassaolo pääty aiemmin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen ydinlaitosten:

1) järjestelmille, rakenteille, laitteille, tietoaineistoille, ohjaajille ja turvajärjestelyjen vastuuhenkilöille ei edellytetä tässä laissa säädettyä Säteilyturvakeskuksen hyväksymistä, jos sisällöltään vastaava hyväksyminen on voimassa tämän lain tullessa voimaan;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

2) suojavyöhykkeet ja varautumisalueet jäävät voimaan sellaisina kuin ne ovat tämän lain tullessa voimaan;

3) ennen tämän lain voimaan tuloa käyttöön otettuihin, kumottavan lain vaatimukset täyttäviin:

a) ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttaviin rakenteisiin ja laitteisiin ei sovelleta tämän lain 101 §:ää, jos niihin ei tehdä ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavia muutoksia tämän lain tultua voimaan, eikä niiden varaosiin tämän lain 102–107 §:ää, jos ne on valmistettu ennen tämän lain voimaantuloa kumottavan lain vaatimusten mukaisesti ja niihin ei tehdä ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavia muutoksia tämän lain tultua voimaan;

b) ydinteknisiin rakenteisiin ja mekaanisiin laitteisiin ei sovelleta tämän lain 107 §:ää.

Ydinvoimalaitokseen, joka on rakennettu ja jonka käyttämiseen on myönnetty lupa ensimmäisen kerran ennen vuotta 1990, sovelletaan tämän lain 46 §:ää vain siltä osin kuin sen perusteella ydinvoimalaitoksen turvallisuuden parantaminen on perusteltua ja toteutettavissa kohtuudella käytännöllisin toimenpitein, jotka ovat oikeasuhtaisia niiden turvallisuutta parantavaan vaikutukseen ja niistä aiheutuviin kustannuksiin nähden.

480 §

Ydinaineen talteenottolaitosta koskevat yleiset siirtymäsäännökset

Kaivos- ja malminrikastustoimintaan, jota koskeva kumottavan lain 21 §:n nojalla annettu lupa on voimassa tämän lain tullessa voimaan, sovelletaan tämän lain ydinaineen talteenottolaitosta koskevia säännöksiä. Jos luvassa annettu määräys on ristiriidassa tämän lain säännösten kanssa, sovelletaan tätä lakia. Toiminta on saatettava tämän lain mukaiseksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2032, jollei jäljempänä muuta säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitoksen tietoaaineistoille ei edellytetä tässä laissa säädettyä Säteilyturvakeskuksen hyväksymistä, jos sisällöltään vastaava hyväksyminen on voimassa tämän lain tullessa voimaan.

Säteilyturvakeskuksen on viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2027 vaadittava 1 momentissa tarkoitetun luvan haltijalta tämän lain mukainen ydinaineen talteenottolaitosta koskeva vakuus ja annettava enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Vakuuden määräämistä koskevaa päätöstä on noudatettava lainvoimaa vailla olevana.

481 §

Säännöllistä tietojen toimittamista koskeva suunnitelma

Edellä 479 ja 480 §:ssä tarkoitetun luvan haltijan on haettava 381 §:n 2 momentissa tarkoitetun säännöllistä tietojen toimittamista koskevan suunnitelman hyväksymistä Säteilyturvakeskukselta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2028. Säännölliseen tietojen toimittamiseen sovelletaan kumottavaa lakia, kunnes Säteilyturvakeskus on hyväksynyt mainitun suunnitelman.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

482 §

Lupapäätöksen ja muun päätöksen muuttaminen, peruuttaminen ja siirtäminen

Kumottavan lain nojalla annettuun toimintalupaan, ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskevaan lupaan sekä ydinlaitosta ja kaivos- ja malminrikastustoimintaa koskevaan lupaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään asianomaista toimintaa koskevan luvan muuttamisesta ja peruuttamisesta. Kumottavan lain nojalla annettuun ydinlaitosta ja kaivos- ja malminrikastustoimintaan koskevaan lupaan sovelletaan myös, mitä tässä laissa säädetään asianomaista toimintaa koskevan luvan siirtämisestä.

Kumottavan lain nojalla annettuun Säteilyturvakeskuksen hyväksymispäätökseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään Säteilyturvakeskuksen hyväksymispäätöksen muuttamisesta ja peruuttamisesta.

483 §

Ydinlaitoksen käyttöluvan voimassaolon jatkaminen

Kumottavan lain nojalla annettuun ydinlaitoksen käyttölupaan ja 480 §:ssä tarkoitettuun lupaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään käyttöluvan voimassaolon jatkamisesta. Tällöin lupaharkinnassa otetaan huomioon myös kumottavan lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten laiminlyönti.

484 §

Valvonta, hallintopakko ja seuraamukset

Tämän lain 35 luvun säännöksiä valvonnasta ja hallintopakosta sekä 38 luvun säännöksiä seuraamuksista sovelletaan myös sellaiseen ydinenergian käyttöön, jota varten on myönnetty lupa tai joka on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

485 §

Kuljetuslupaa ja säteilylain mukaista turvallisuushupaa koskevat siirtymäsäännökset

Kumottavan lain nojalla annetun ja tämän lain nojalla voimaan jätetyn kuljetusluvan perusteella saa kuljettaa ydinaineita tai ydinjätteitä luvan mukaisesti, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 2027, jos Säteilyturvakeskuksen hyväksyy erikseen kuljetussuunnitelman ja turvasuunnitelman. Hyväksymiseen sovelletaan kumottavaa lakia. Ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetus on oltava tämän lain mukaisesti hyväksytty 1 päivästä tammikuuta 2028.

Jos ydinaineisiin liittyvän toiminnan säteilyturvallisuuden varmistamiseksi vaaditaan tämän lain perusteella säteilylaissa tarkoitettua turvallisuushupaa, on sitä haettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2029. Turvallisuushupa on kuitenkin oltava voimassa ennen kumottavan lain nojalla annetun toimintaluvan voimassaolon päättymistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

486 §

Ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista koskevat siirtymäsäännökset

Luvanhaltijan on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle tämän lain mukainen ydinjätehuoltosuunnitelma kolmen vuoden kuluessa edellisen suunnitelman toimitamisesta ja Säteilyturvakeskukselle tämän lain mukainen käytöstäpoistosuunnitelma kuuden vuoden kuluessa edellisen suunnitelman toimitamisesta. Lisäksi luvanhaltijan, jolla on tämän lain tullessa voimaan kumottavan lain 52 a §:ssä tarkoitettua lainaa, on toimitettava ministeriölle vastuumäärän arviointia varten tämän lain 228 §:n 1 momentissa tarkoitettut arviot ja selvitykset siten, että tämän lain 230 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös on mahdollista tehdä vuonna 2028.

Kumottavan lain 44 ja 45 §:n mukaiset vakuudet siirtyvän tämän lain 234 §:ssä tarkoitetuiksi vakuuksiksi.

487 §

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoimintaa koskevat siirtymäsäännökset

Kumottavan lain 52 a §:n 1 momentin nojalla tehdyt lainasopimukset jäävät voimaan laina-ajan loppuun lainasopimuksessa tarkemmin sovitun mukaisesti. Kun tämän lain 250 §:n nojalla vuonna 2029 päätetään varautumisrahaston varojen lainaamisesta, laina-aika saa mainitun pykälän 1 momentissa säädetyistä poiketen olla enintään 38 kuukautta.

Kumottavan lain 52 c §:n 1 momentin mukaiset vakuudet siirtyvät tämän lain 255 §:ssä tarkoitetuiksi vakuuksiksi, kumottavan lain 52 c §:n 2 momentin mukaiset vakuudet siirtyvät tämän lain 257 §:n 1 momentin mukaisiksi vakuuksiksi, kumottavan lain 52 c §:n 3 momentin mukaiset vakuudet siirtyvät tämän lain 257 §:n 2 momentin mukaisiksi vakuuksiksi ja kumottavan lain 52 c §:n 4 momentin mukaiset vakuudet siirtyvät tämän lain 256 §:n mukaisiksi vakuuksiksi.

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitusten vähimmäisosuuksien varmistamiseen sovelletaan kumottavan lain 52 a §:n 3 momenttia ja 52 b §:n 1 momenttia 31 päivään joulukuuta 2028. Rahaston sijoitusten vähimmäisosuuksien varmistamista koskevaa tämän lain 254 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2029.

488 §

Valtion ydinjätehuoltorahastoa koskevat täydentävät siirtymäsäännökset

Kumottavan lain nojalla nimitetty Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunta ja sijoitusneuvottelukunta sekä asetetut tilintarkastajat jatkavat toimikautensa loppuun.

Valtion ydinjätehuoltorahaston avustusten rahoittamiseen sovelletaan kumottavan lain 53 b §:n 1–3 momenttia 31 päivään joulukuuta 2028. Luvanhaltijalta kerättäviin maksuihin sovelletaan tämän lain 267 ja 268 §:ää 1 päivästä tammikuuta 2029.

Kumottavan lain 53 c §:ssä tarkoitettu Valtion ydinjätehuoltorahaston erillisvarallisuus siirtyy tämän lain 270 §:ssä tarkoitetuksi Valtion ydinjätehuoltorahaston tutkimusrahaston varallisuudeksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Kumottavan lain 53 d §:n mukaan jakamatta jääneet varat ja sellaiset avustusten myöntämistä koskevin päätöksin sidotut varat, jotka ovat jääneet käyttämättä hankkeiden kustannusten muuttumisen tai muun syyn vuoksi, on viipymättä palautettava kumottavan lain 53 b §:n mukaan maksuvelvollisille maksujen suhteessa tämän lain tultua voimaan.

489 §

Säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuutta ja valvontamaksua koskevat siirtymäsäännökset

Säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä 31 päivään joulukuuta 2028. Säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuutta ja valvontamaksua koskevia tämän lain 45 luvun säännöksiä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2029.

490 §

Neuvottelukuntia koskevat siirtymäsäännökset

Kumottavan lain 56 §:n nojalla asetetut neuvottelukunnat jatkavat toimikautensa loppuun, ja niihin sovelletaan, mitä neuvottelukunnista tässä laissa ja sen nojalla säädetään.

2.

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan säteilylain (859/2018) 41 §:n 3 momentin 3 kohta,

muutetaan säteilylain (859/2018) 3 §:n 1 momentti, 41 §:n 3 momentin 2 kohta, 72 §:n 1 momentti, 80 §:n 3 momentti, 83 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 86 §, 87 §:n 1 momentti, 127 §:n 4 ja 6 momentti, 128 § ja 185 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 84 §:n 1 momentti laissa 1165/2022, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 4 a § ja 81 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala ja sen rajaukset

Lisäksi tätä lakia sovelletaan fuusioreaktorin kokeelliseen käyttöön.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain soveltamisesta ydinenergialaissa (/) tarkoitettuun ydinenergian käyttöön säädetään ydinenergialaissa.

4 a §

Säteilylain soveltaminen fuusioreaktion kokeelliseen käyttöön

Fuusioreaktorin kokeelliseen käyttöön sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään säteilyn käytöstä, ja siinä käytettäviin tai syntyviin radioaktiivisiin aineisiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään säteilylähteistä.

41 § (Uusi)

Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus

Säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava yliopistolaissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattis-luonnontieteelliseltä tai teknilliseltä alalta:

2) avolähteiden käytössä lukuun ottamatta vähäisen riskin toimintaa.█

72 §

Luovuttajan, vastaanottajan ja kuljetuksen suorittajan velvollisuudet

Säteilylähteen, jonka hallussapito edellyttää turvallisuuslupaa, saa luovuttaa vain sellaiselle toiminnanharjoittajalle, jolla on tarvittava turvallisuuslupa. Luovuttajan on varmistuttava siitä, että vastaanottajalla on tarvittava turvallisuuslupa. Lisäksi ydinenergialain 28 §:ssä tarkoitettun

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

ydinaineen saa luovuttaa mainitussa laissa tarkoitettulle luvanhaltijalle käytettäväksi ydinlaitosluvassa tarkoitettussa toiminnassa. Sellaisen ydinaineen, joka on samalla tässä laissa tarkoitettua radioaktiivista jätettä, luovuttamisesta luvanhaltijalle säädetään 83 §:n 2 momentissa.

80 §

Toissijainen huolehtimisvelvollisuus

Valtio huolehtii hakemuksesta radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemisestä, jos käytöstä poistettavaa säteilylähdettä ei voida palauttaa valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttaa muulle toimijalle. Valtio voi huolehtia radioaktiivisen jätteen vaarattomaksi tekemisestä myös, jos sitä palauttamisesta tai luovuttamisesta aiheutuvista poikkeuksellisen suurista kustannuksista tai muista painavista syistä johtuen on pidettävä aiheellisena.

81 §

Eräiden säännösten soveltaminen radioaktiivisiin jätteisiin

Turvallisuuslupaa ei vaadita ydinenergialaissa tarkoitettulta luvanhaltijalta, jolle luovutetaan radioaktiivista jätettä käsiteltäväksi, varastoitavaksi tai loppusijoitettavaksi, siltä osin kuin mainittu toiminta on sallittua ydinlaitosluvassa.

83 §

Säteilylähteiden ja käyttötilojen käytöstä poistaminen

Toiminnanharjoittajan on poistettava käytöstä tarpeettomaksi käyneet turvallisuuslupaa edellyttävät radioaktiivista ainetta sisältävät säteilylähteet palauttamalla ne valmistajalle tai toimittajalle taikka luovuttamalla ne muulle sellaiselle toiminnanharjoittajalle, jolla on asianmukainen turvallisuuslupa. Tarpeeton säteilylähde ja muut tässä laissa tarkoitettut radioaktiiviset jätteet saadaan luovuttaa myös ydinenergialaissa tarkoitettulle luvanhaltijalle mainitun lain mukaisesti. Lähde voidaan kuitenkin varastoida palauttamatta tai luovuttamatta sitä, jos lähteen puoliintumisaika ja aktiivisuus on sellainen, että se voidaan vanhentaa turvallisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

84 §

Uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset

Säteilytoiminnasta peräisin olevaa jätettä ja muuta materiaalia sekä 78 §:n 3 momentissa tarkoitettua jätettä saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudelleen käyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsittää noudattaen jätelakia, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole 85 §:n mukaista vapauttamisrajaa suurempi. Lisäksi edellytyksenä on, että jäte ei sisällä ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinaineita.

86 §

Kierrätysmetallin käsittely ja orvot lähteet

Toimintaan, jossa kierrätysmetalleja käsitellään tai varastoidaan vähintään 100 000 tonnia vuodessa, on oltava turvallisuuslupa.

Toiminnassa, jossa kierrätysmetallia käsitellään tai varastoidaan vähintään 20 000 tonnia vuodessa, on varauduttava huolehtimaan työntekijöiden ja väestön säteilysuojelusta. Säteilysuojelun suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa on käytettävä säteilyturvallisuusasiantuntijaa 32 §:n 3 momentin mukaisesti.

Kierrätysmetallia käsittelevän tai varastoivan toimijan on välittömästi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos sillä on epäily tai tieto orvon lähteen löytymisestä, sulattamisesta tai sen aiheuttamasta merkittävästä kontaminaatiosta.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun tapahtuman seurauksena kontaminoituneisiin tuotteisiin, jätteisiin ja muihin materiaaleihin sovelletaan 84 §:ää.

87 §

Jätehuollon kansallinen toimintapolitiikka ja ohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriö laatii yhdessä Säteilyturvakeskuksen kanssa radioaktiivisten jätteiden jätehuollon kansallisen ohjelman, jossa esitetään radioaktiivisten jätteiden jätehuollon yleiset tavoitteet ja periaatteet, jätteiden määrät, sijaintipaikat sekä arvio jätehuollon kustannuksista ja aikatauluista. Radioaktiivisten jätteiden jätehuollon kansallinen ohjelma ja ydinenergialain 469 §:ssä tarkoitettu kansallinen ydinjätehuollon ohjelma muodostavat ydinjätteen ja muun radioaktiivisen jätteen huoltoa koskevan kansallisen ohjelman.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

127 §

Päästöt ja niiden raja-arvot

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle säännöllisesti tietoja 2 momentin nojalla myönnetyssä luvassa tarkoitetuista päästöistä ja niiden seurannasta. Päästörajaa suuremmasta päästöstä on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi vähäisten päästöjen yleisistä raja-arvoista sekä tarkemmat teknisluonteiset määräykset päästöjä ja niiden seuranta koskevasta suunnitelmasta, päästöjen seurannasta ja kirjanpidosta sekä tietojen toimittamisesta ja päästörajaa suuremmasta päästöstä ilmoittamisesta.

128 §

Väestön altistuksen seuranta

Turvallisuuspäätöksessä edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on seurattava säännöllisiin arviointeihin ja tarvittaessa mittauksiin perustuen väestön altistusta, jos se on suurempi kuin yksi kolmasosa kyseistä toimintaa koskevasta annosrajoituksesta säteilyaltistusta rajoittavista toimenpiteistä huolimatta.

Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa väestön altistuksen seurantaan liittyvien mittausten tuloksista, tehdyistä arvioinneista ja arvioiduista väestön annoksista sekä toimitettava Säteilyturvakeskukselle säännöllisesti tietoja niistä. Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä Säteilyturvakeskukselle, jos seuranta osoittaa, että väestön altistus voi olla annosrajoitusta suurempi tai suurempi kuin jokin väestön altistuksen seuranta koskeva Säteilyturvakeskuksen asettama toimintaraja taikka jokin väestön altistuksen seuranta koskeva Säteilyturvakeskuksen asettama ehto ei toteudu.

Jos väestön altistusta on seurattava päästöjen vuoksi, toiminnanharjoittajan on ennen toiminnan aloittamista tehtävä ympäristön radioaktiivisuuden perustilaselvitys, jossa säteilymittauksin ja radioaktiivisten aineiden määrittämisin selvitetään toimintaa edeltävä ympäristön radioaktiivisuuden lähtötilanne.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat teknisluonteiset määräykset 1 momentissa tarkoitettujen seurannan järjestämisestä, 2 momentissa tarkoitettua kirjanpidosta ja ilmoittamisesta sekä radioaktiivisuuden perustilaselvityksen tekemisestä.

185 §

Säteilyrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

5) luovuttaa 72 §:n 1 momentin vastaisesti säteilylähteen sille, jolla ei ole toimintaan tarvittavaa turvallisuuslupaa tai ydinenergiain nojalla edellytettyä lupaa,

on tuomittava, jollei teko ole olosuhteet huomioon ottaen vähäinen tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *säteilyrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos 86 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan ei tämän lain tullessa voimaan ole turvallisuuslupaa, sitä on haettava viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2027. Edellä 86 §:n 2 momentissa tarkoitettu toiminta on saatettava tämän lain mukaiseksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027.

3.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 6 §:n 2 momentti sekä 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohta ja 44 luvun 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 17 luvun 6 §:n 2 momentti laissa 1087/2015 sekä 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohta ja 44 luvun 10 § laissa 400/2002, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

6 §

Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen

Järjestystä ylläpitävällä henkilöllä tarkoitetaan tässä pykälässä:

1) järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä annetussa laissa (472/1977) tarkoitettua kuljettajaa, häneen rinnastettavaa henkilöä taikka heitä kuljettajan tai häneen rinnastettavan henkilön pyynnöstä avustavaa matkustajaa;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

- 2) joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetussa laissa (469/1979) tarkoitettua matkalippujen tarkastajaa ja tarkastuksessa apuna olevaa järjestyksenvalvojaa;
- 3) yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitettua vartijaa ja järjestyksenvalvojaa; sekä
- 4) ydinenergialaissa (/) tarkoitettua turvahenkilöä.

34 luku

Yleisvaarallisista rikoksista

4 §

Terveyden vaarantaminen

Joka

-
- 4) jättää noudattamatta
 - a) ydinaineisiin liittyvän toiminnan säteilyturvallisuutta koskevan ydinenergialain 28 §:n 2 momentissa säädetyn vaatimuksen,
 - b) ydinenergialain 48, 50, 51, 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 180 tai 335 §:ssä säädetyn ydinlaitoksen tai sen käyttöönoton, käytön, käytöstäpoiston tai sulkemisen turvallisuutta koskevan velvollisuuden, kiellon tai rajoituksen,
 - c) ydinenergialain 48, 50, 51, 122 tai 130 §:ssä, 132 §:n 1 momentissa taikka 152 tai 353 §:ssä säädetyn ydinaineen talteenottolaitoksen tai sen käyttöönoton, käytön tai käytöstäpoiston turvallisuutta koskevan velvollisuuden, kiellon tai rajoituksen,
 - d) ydinenergialain 50 §:ssä, 58 §:n 1 momentissa tai 183 §:ssä säädetyn ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksen turvallisuutta koskevan velvollisuuden, kiellon tai rajoituksen tai
 - e) ydinenergialain 201 tai 213 §:ssä säädetyn ydinjätehuollon toimenpiteiden turvallisuutta koskevan velvollisuuden tai mainitun lain 287 §:ssä säädetyn luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden jätehuollon turvallisuutta koskevan velvollisuuden tai

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa, on tuomittava *terveyden vaarantamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

10 §

Ydinenergian käyttörikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) ilman ydinenergilain 303 §:ssä edellytettyä käyttö lupaa tai lupapäätöksessä annettujen määräysten vastaisesti käyttää ydinvoimalaitosta taikka käynnistää sen uudelleen ilman 136 §:n 2 momentissa tarkoitettua tarkastusta,

2) muutoin kuin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ilman ydinenergilain 30 tai 34 luvussa edellytettyä lupaa tai lupapäätöksessä annettujen määräysten vastaisesti ryhtyy rakentamaan ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta, ottaa sen käyttöön tai käyttää sitä tai poistaa sen käytöstä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai muuta kuin vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle taikka siitä on vaaraa toisen omaisuudelle,

3) ilman ydinenergilain 205, 207, 210, 213, 214, 217–219 §:ssä tai 220 §:n 3 momentissa edellytettyä hyväksymistä tai hyväksymispäätöksessä annettujen määräysten vastaisesti tai ilman 220 §:n 2 momentissa edellytettyä lupaa tai lupapäätöksessä annettujen määräysten vastaisesti pitää hallussa, tuottaa, käsittelee, käyttää, varastoi tai loppusijoittaa ydinjätteitä taikka rikkoo 218–220 §:ssä säädetyn ydinjätteiden loppusijoitusta, tuontia, vientiä, siirtoa tai luovutusta koskevan velvollisuuden, kiellon tai rajoituksen,

4) ilman ydinenergilain 185 §:ssä edellytettyä hyväksymistä tai hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettujen määräysten vastaisesti kuljettaa ydinaineita tai ydinjätteitä,

5) jättää noudattamatta ydinenergilain 28 §:n 2 momentissa säädetyn ydinaineen turvallisuutta koskevan velvollisuuden, 48, 50, 51 §:ssä, 58 §:n 1 momentissa, 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 327, 335 tai 353 §:ssä säädetyn ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen turvallisuutta koskevan velvollisuuden, 183 §:ssä säädetyn ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksen turvallisuutta koskevan velvollisuuden tai 201, 213 tai 287 §:ssä säädetyn ydinjätteiden tai luonnon radioaktiivisia aineita sisältävien jätteiden käsittelyn, varastoinnin, loppusijoituksen tai loppukäsittelyn turvallisuutta koskevan velvollisuuden taikka sellaista velvollisuutta koskevan mainitun lain 50 §:n 3 momentin, 51 §:n 3 momentin, 98 §:n 3 momentin, 99 §:n 3 momentin, 117 §:n 3 momentin, 122 §:n 3 momentin, 130 §:n 3 momentin, 131 §:n 4 momentin, 132 §:n 3 momentin, 152 §:n 4 momentin, 183 §:n 3 momentin, 201 §:n 4 momentin, 213 §:n 4 momentin, 287 §:n 3 momentin, 335 §:n 3 momentin tai 353 §:n 3 momentin nojalla annetun määräyksen taikka toiminnan keskeyttämistä tai rajoittamista koskevan ydinenergilain 368 §:n nojalla annetun kiellon tai määräyksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai muuta kuin vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle taikka siitä on vaaraa toisen omaisuudelle,

6) jättää noudattamatta ydinenergilain 226, 233–235, 239 tai 242–244 §:ssä säädetyn varautumisvelvollisuuden tai sen kannalta olennaisen 228 §:ssä tai 232 §:n 2 momentissa säädetyn arvioiden, selvitysten tai tietojen toimittamisvelvollisuuden siten, että teko on omiaan aiheuttamaan muuta kuin vähäistä haittaa ydinjätehuollon kustannuksiin varautumiselle, taikka

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

jättää noudattamatta 234 §:n 1 momentissa säädetyn vakuuksien ensimmäistä luovuttamista koskevan velvollisuuden,

7) ilman ydinenergialain 30 §:ssä edellytettyä toimintalupaa tai lupapäätöksessä annettujen määräysten vastaisesti harjoittaa mainittua lupaa edellyttävää toimintaa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan muuta kuin vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetyle ydinenergian käytön valvonnalle,

8) jättää noudattamatta ydinvastuulain (484/1972) 23 §:ssä säädetyn vakuuttamisvelvollisuuden taikka

9) ilman ydinenergialain 361 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityistä perustetta tai etukäteen tehtyä ilmoitusta estää tai haittaa ydinenergian käytön valvontaa varten asennetun laitteen toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ydinenergian käyttörrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 68 kohta, sellaisena kuin se on laissa /, sekä

lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025, 1379/2025, 18/2026, 438/2026, 443/2026, 447/2026, /, / ja / uusi 69 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

68) valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karensista annetun lain (/) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

69) ydinenergialain (/) 404 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

painelaitelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan painelaitelain (1144/2016) 1 §:n 4 momentti, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 797/2017 ja 254/2022, lailla 797/2017 kumotun 4 kohdan tilalle uusi 4 kohta sekä uusi 4 a kohta, 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 254/2022, uusi 7 momentti, 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 995/2018, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 95 a § ja 13 a luku seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain soveltamisesta ydinaineiden ja ydinjätteiden kuljetuksessa käytettäviin painelaitteisiin säädetään 12 luvussa ja ydinlaitosten painelaitteisiin 13 a luvussa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *ydinteknisellä painelaitteella* painelaitetta, joka on suunniteltu tai asennettu ydinenergialaissa (/) tarkoitettuun ydinlaitokseen ja jonka toimintahäiriö voi aiheuttaa radioaktiivisten aineiden päästöjä;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

4 a) *ydinlaitoksen painelaitteella* ydinteknistä painelaitetta ja muuta ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua painelaitetta;

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Ydinlaitosten painelaitteista säädetään lisäksi ydinenergialaissa.

4 §

Valvontaviranomainen

Ydinlaitosten painelaitteiden sekä ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetukseen tarkoitettujen painelaitteiden osalta tämän lain noudattamista valvoo Säteilyturvakeskus.

12 luku

Kuljetettavan painelaitteen käyttö

95 a §

Ydinaineen tai ydinjätteen kuljetukseen käytettävä painelaite

Säteilyturvakeskus hoitaa tarkastuslaitokselle 88 §:n 3 ja 4 momentissa säädetty tehtävät, jos painelaitetta käytetään ydinenergialaissa tarkoitettun ydinaineen tai ydinjätteen kuljetukseen. Säteilyturvakeskus voi hyväksyä tarkastuslaitoksen hoitamaan mainittuja tehtäviä, jos painelaitteessa kuljetetaan muita kuin ydinenergialain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ydinaineita tai ydinjätteitä. Tarkastuslaitoksen hyväksymiseen sovelletaan, mitä siitä ydinenergialaissa säädetään.

Ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetukseen käytettävään painelaitteeseen ei sovelleta 88 §:n 5 momenttia.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

13 a luku

Ydinlaitoksen painelaitteet

97 b §

Lain soveltaminen ydinlaitosten painelaitteisiin

Ydinlaitosten painelaitteisiin sovelletaan tätä lakia.

Ydinlaitosten painelaitteisiin ei kuitenkaan sovelleta 44–50, 73, 74 eikä 107 §:ää.

Ydinteknisiin painelaitteisiin ei sovelleta 8 §:ää, 16 §:n 2–5 momenttia eikä 17, 21, 23, 28, 30–35, 38, 40, 41 tai 43 §:ää. Niihin sovelletaan 36, 37 ja 39 §:ää siltä osin kuin mainituissa pykälissä säädetään päteväintilaitoksesta. Ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkittäviin ydinteknisiin painelaitteisiin ei sovelleta 27 §:ää.

97 c §

Ydinlaitosten painelaitteiden tarkastaminen

Ydinlaitosten painelaitteille tehdään käyttöönottotarkastus, johon sovelletaan, mitä 51–53 ja 55 §:ssä säädetään ensimmäisestä määräaikaistarkastuksesta. Rekisteröintiä koskeva ilmoitus on kuitenkin aina tehtävä Säteilyturvakeskukselle. Tarkastuksessa ydinlaitosten painelaitteisiin ei merkitä rekisterinumeroa eikä määräaikaistarkastuksen seuraavaa ajankohtaa.

Säteilyturvakeskus tai Säteilyturvakeskuksen hyväksymä tarkastuslaitos tekee tässä laissa tarkoitetut tarkastukset ydinenergiain mukaisesti. Tarkastuslaitoksen hyväksymiseen sovelletaan, mitä siitä ydinenergiailaissa säädetään.

97 d §

Säteilyturvakeskuksen painelaiterekisteri

Säteilyturvakeskus pitää yllä rekisteriä ydinlaitoksen painelaitteista, jotka 51 §:n mukaan on rekisteröitävä. Säteilyturvakeskus vastaa 77 §:n 1 momentissa tarkoitetuista rekisteriin liittyvistä tehtävistä. Säteilyturvakeskuksen rekisteriin merkitään mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettut tiedot lukuun ottamatta rekisterinumeroa.

97 e §

Ydinenergiailaissa tarkoitettun luvanhaltijan vastuu

Ydinenergiailaissa tarkoitettu luvanhaltija vastaa ydinlaitosten painelaitteiden osalta tässä laissa säädettyistä omistajan ja haltijan velvollisuuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kaivoslain (621/2011) 43 § sekä
muutetaan 3 §, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 73 §:n 1 momentti ja 147 §:n 2 momentti, sellaisena
kuin niistä on 3 § laissa 796/2023, seuraavasti:

3 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Lupa- tai muun asian ratkaisemisesta ja muutoin tämän lain mukaan toimimisesta säädetään tämän lain lisäksi luonnonsuojelulaissa (9/2023), ympäristönsuojelulaissa (527/2014), erämaalaissa (62/1991), alueidenkäyttölaissa (132/1999), rakentamislaisissa (751/2023), vesilaissa (587/2011), poronhoitolaissa (848/1990), säteilylaissa (859/2018), ydinenergialaissa (/), muinaismuistolaissa (295/1963), maastoliikennelaissa (1710/1995), patoturvallisuuslaissa (494/2009), hallintolaissa (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), saamelaiskäräjistä annetussa laissa, saamen kielilaissa (1086/2003), kielilaissa (423/2003), ulkomaalaisten yritystojen seurannasta annetussa laissa (172/2012), eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetussa laissa (470/2019), valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla annetussa laissa (469/2019) ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetussa laissa (468/2019) sekä lisäksi muualla laissa.

33 §

Lupaviranomaiset

Valtioneuvosto ratkaisee kaivosalue-lunastuslupa-asian.
Kaivosviranomainen ratkaisee varausilmoituksia, malminetsintälupia, kaivoslupia ja kullanhuhdontalupia koskevat asiat.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

73 §

Luvan siirto

Malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuuhdentalupa voidaan siirtää toiselle. Siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvanhaltijalta tämän lain mukaan edellytetään.

147 §

Kaivostoiminnan lopettamispäätös

Kaivosviranomaisen on tehtävä kaivostoiminnan lopettamispäätös, kun 143 §:ssä ja 144 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden on olennaisilta osin tehty siten kuin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on tarpeen. Jos kyse on kaivostoiminnasta, jossa on tuotettu uraania tai toriumia, kaivosviranomainen ei kuitenkaan saa tehdä lopettamispäätöstä, ennen kuin Säteilyturvakeskus on todennut lopettamistoimenpiteiden säteilyturvallisuuden kannalta asianmukaisesti tehdyiksi ja hyväksyneet ne.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 80 ja 82 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 80 § ja 82 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 82 §:n 1 momentti laissa 358/2015, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

80 §

Panostajien pätevyys ja järjestysohjeet

Panostajien pätevyysvaatimuksista ja räjäytys- ja louhintatöiden järjestysohjeista säädetään panostajalaissa (423/2016) ja työturvallisuuslaissa (738/2002).

82 §

Räjähteiden luovutusrajoitukset

Räjähteitä saa luovuttaa:

- 1) sille, jolla on lupa valmistaa tai varastoida räjähteitä;
 - 2) toiminnanharjoittajalle, joka elinkeinotoimintana harjoittaa räjäytys- ja louhintatyötä ja jonka palveluksessa on panostajalaissa tarkoitettu panostaja;
 - 3) vähäisiä määriä ydinenergialaissa (/) tarkoitettulle turvahenkilölle, joka tarvitsee räjähteitä mainitun lain 161 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisesti turvallisuustarkastuksessa käytettävän koiran kouluttamiseen ja joka täyttää panostajalain 8 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 4 ja 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 6 momentti ja 71 §:n 1 momentin 11 f kohta, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 6 momentti laissa 556/2024 ja 71 §:n 1 momentin 11 f kohta laissa 270/2021, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

4 §

Valvottavat

Finanssivalvonta valvoo valtion eläkerahaston ja Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoimintaa sekä sisäpiirirekisteriä ja sisäpiiri-ilmoitusta koskevien säännösten noudattamista sekä kirkon eläkerahastoa. Valvontatehtävistä säädetään lisäksi valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1297/2006), ydinenergialaissa (/) ja kirkkolaissa (652/2023).

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

11 f) työ- ja elinkeinoministeriölle siinä laajuudessa kuin 2 momentista poiketen on välttämätöntä sen ydinenergialaissa säädettyjen ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista sekä Valtion ydinjätehuoltorahaston ohjausta ja valvontaa koskevien tehtävien hoitamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

turvallisusselvityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan turvallisusselvityslain (726/2014) 21 §:n 1 momentin 5 kohta, 33 §:n 1 momentin 4 kohta ja 36 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 21 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 965/2020 ja 36 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 931/2016, sekä

lisätään 21 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 910/2019, 266/2020 ja 965/2020, uusi 5 a–5 d kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

21 §

Suppean henkilöturvallisuusselvityksen piiriin kuuluvat tehtävät

Suppea henkilöturvallisuusselvitys voidaan laatia sellaiseen palvelussuhteeseen tai toimeksiantotehtävää suorittamaan valittavasta taikka palvelussuhdetta tai toimeksiantotehtävää hoitavasta, joka:

5) pääsee ydinenergialaissa (/) tarkoitettuun ydinlaitokseen tai ydinaineen talteenottolaitokseen taikka tällaisen laitoksen rakentamisalueelle;

5 a) osallistumalla 5 kohdassa tarkoitettujen laitoksen suunnitteluun, rakentamiseen tai käyttöön saa laitoksesta tietoja, joiden paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa laitoksen turvallisuuden vaarantumisen;

5 b) pääsee paikkaan, jossa valmistetaan, tuotetaan, käsitellään, käytetään tai varastoidaan ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinaineita;

5 c) osallistuu ydinenergialaissa tarkoitettujen ydinaineiden tai ydinjätteen kuljetukseen;

5 d) pääsee sellaiseen säteilylähteen käyttöpaikkaan tai varastointitilaan, jossa sijaitsevien radioaktiivisten aineiden määrä vastaa säteilylainsäädännössä tarkoitettua korkea-aktiivisen umpilähteen aktiivisuustasoa tai on sitä korkeampi;

33 §

Yritysturvallisuusselvityksen hakemiseen oikeutetut

Yritysturvallisuusselvitystä voi hakea:

4) 21 §:n 1 momentin 5, 5 a–5 d ja 6 kohdassa tarkoitettua toimintaa valvova viranomainen.

36 §

Yritysturvallisuusselvityksen laatimisen edellytykset

Yritysturvallisuusselvitys voidaan laatia, jos selvitys on tarpeen yrityksen arvioimiseksi, kun:

3) toimintaa valvova viranomainen pyytää yritysturvallisuusselvitystä sellaisesta yrityksestä, joka harjoittaa 21 §:n 1 momentin 5, 5 a–5 d tai 6 kohdassa tarkoitettua toimintaa tai on osallistumassa aliurakoitsijana hankkeeseen, jossa sillä tai sen työntekijöillä on pääsy mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin tietoihin taikka tiloihin tai alueelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

pelastuslain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 48 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 861/2025, seuraavasti:

48 §

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on:

1) sellainen ydinenergialaissa (/) tarkoitettu ydinlaitos, jolla on mainitun lain 17 luvun mukaan oltava valmiusjärjestelyt;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

kyberturvallisuuslain 26 §:n ja liitteen I muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kyberturvallisuuslain (124/2025) 26 §:n 1 momentin 2, 3 ja 7 kohta sekä
lisätään kyberturvallisuuslain 26 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta ja liitteeseen I uusi 16 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

26 §

Valvovat viranomaiset

Tämän lain, sen nojalla annettujen määräysten ja NIS 2 -direktiivin nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoo:

2) Energiavirasto siltä osin kuin kyse on liitteen I kohdissa 8 ja 9 sekä kohdan 10 alakohdissa a–c ja kohdan 12 alakohdassa b tarkoitetuista toimijoista lukuun ottamatta liitteen I kohdassa 16 tarkoitettuja toimijoita;

3) Turvallisuus- ja kemikaalivirasto siltä osin kuin kyse on liitteen I kohdan 10 alakohdissa d–g, kohdassa 11, kohdan 12 alakohdassa a sekä liitteen II kohdissa 6 ja 11–13 tarkoitetuista toimijoista lukuun ottamatta liitteen I kohdassa 16 tarkoitettuja toimijoita;

7) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus siltä osin kuin kyse on liitteen I kohdan 13 alakohdissa c–f ja liitteen II kohdissa 9 ja 10 tarkoitetuista toimijoista;

8) Säteilyturvakeskus siltä osin kuin kyse on liitteen I kohdassa 16 tarkoitetuista toimijoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

11. lakiehdotuksen Liite I

11. Laki kyberturvallisuuslain 26 §:n ja liitteen I muuttamisesta

Liite I

Toimijat, jotka harjoittavat seuraavaa toimintaa tai ovat seuraavaa toimijatyyppejä:

16. Toiminnanharjoittajat, joilla on ydinenergialaissa (/) tarkoitettu ydinlaitoksen käyttö lupa.

12.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 10 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 10 § ja 11 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 819/2025, seuraavasti:

10 §

Yhteysviranomainen

Yhteysviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto. Yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö, jos hanke koskee ydinenergialaissa (/) tarkoitettua ydinlaitosta.

11 §

Toimivaltainen viranomainen

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen hankkeissa, jotka koskevat ydinenergialaissa tarkoitettua ydinlaitosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

rakentamislain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rakentamislain (751/2023) 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta ydinenergialaissa (/) tarkoitettuun ydinlaitokseen, ellei ydinenergialaissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 958/2018, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta ydinenergialaissa (/) tarkoitettuun ydintekniseen rakenteeseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

15.

Laki

Säteilyturvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Säteilyturvakeskuksesta annetun lain (1164/2022) 2 §:n 1 momentin 1 kohta,
lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 4 a ja 4 b kohta seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Säteilyturvakeskukselle kuuluvat:

1) ydinenergialaissa (/) säädetyt tehtävät;

4 a) painelaitelaissa (1144/2016) säädetyt tehtävät;

4 b) kyberturvallisuuslaissa (124/2025) säädetyt tehtävät;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Valiokunnan uusi lakiehdotus

16.

Laki

Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain (1209/2023) 1 §:n 3 kohdan r
alakohta seuraavasti:

1 §

Maksuvelvollinen

Finanssivalvonnan valvontamaksun ovat velvollisia suorittamaan:

3) seuraavat vakuutus- ja eläkealan toimijat:

r) ydinenergialaissa (/) tarkoitettu Valtion ydinjätehuoltorahasto;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____ .

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Helsingissä 10.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps (osittain)
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Pertti Hemmilä kok
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Ville Kaunisto kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

**Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 1**

Vastalause 1

Perustelut

Valiokunnan mietinnössä muutetaan hallituksen esitystä ydinenergialaiksi liittyen hallituksen esitykseen HE 72/2026 vp ja puolustusvaliokunnan siitä antamaan mietintöön PuVM 4/2026 vp ydinenergialain ja rikoslain muuttamiseksi, jonka pohjalta ydinaseen tuominen Suomeen taikka sen kuljettaminen, toimittaminen tai hallussapito Suomessa olisi mahdollista, mikäli se perustuu joko Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, jota toteutetaan osana Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta tai puolustusyhteistyötä, Pohjois-Atlantin liiton yhteiseen puolustukseen taikka puolustusyhteistyöhön.

Katsomme, ettei ydinaseen tuomista tai sijoittamista Suomeen tulisi nykytilanteessa sallia lainsäädännössä puolustusvaliokunnan mietintöön PuVM 4/2026 vp jätetyn vastalauseen mukaisesti. Tämän vuoksi esitämme, että talousvaliokunnan mietinnössä ydinenergialakiin tulisi edelleen hallituksen esitykseen mukaisesti sisällyttää ydinräjähteitä koskeva kieltö.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina, paitsi 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

1. Ydinenergialaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

**Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 1**

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset ydinenergian käytöstä

1 § — 4 § (kuten TaVM)

5 §

Määritelmät

(1 mom. kuten TaVM)

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 1 momentin 8 kohdan b—d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualla kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

(6 mom. kuten TaVM 2 mom.)

2 luku

Yleiset periaatteet, *(poist. sana ”ja”)* velvollisuudet ja kiellot

6 §

Ydinräjähteitä koskeva kiello (Uusi)

Ydinräjähteiden tuonti tai siirto Suomeen samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause

7 § — 13 § (kuten TaVM)

3 luku — 48 luku (kuten TaVM)

Helsingissä 10.6.2026

Lotta Hamari sd
Miapetra Kumpula-Natri sd

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ydinenergilaki. Kyse on laajasta kokonaisuudistuksesta, jolla ajantasaistetaan ydinenergian käyttöä koskevaa sääntelyä, selkeytetään lupamenettelyjä ja pyritään parantamaan edellytyksiä uusien ydinenergiateknologioiden käyttöönotolle.

Uudistuksen tavoitteet ovat monilta osin kannatettavia. Nykyinen ydinenergilaki on ollut voimassa pitkään, ja sen aikana toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Sääntelyn tulee mahdollistaa uuden teknologian kehittäminen ja käyttöönotto samalla, kun turvallisuudesta, valvonnasta, kestävyydestä, ydinjätehuollosta ja hankkeiden yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä huolehditaan.

Voimassa oleva ydinenergilaki mahdollistaa ydinenergian hyödyntämisen — mukaan lukien pienten modulaaristen reaktorien (SMR) kaltaiset uudet tekniikat. Sääntely ei ole kuitenkaan tunnistanut riittävästi uusien ratkaisujen erityispiirteitä, mikä on suhteellisesti suosinut vanhoja, vakiintuneita tekniikoita.

Siksi uusien teknologioiden käyttöä tai uusia käyttökohteita tarpeettomasti jarruttavaa sääntelyä on perusteltua purkaa. Markkinat aikanaan ratkaisevat, otetaanko uusia tekniikoita käyttöön, mutta SMR:illä arvioidaan olevan mahdollisuuksia erityisesti yhdyskuntien kaukolämmön ja teollisuuden prosessilämmön tuottamisessa.

Samalla on muistettava, että ydinenergia poikkeaa joissakin olennaisissa suhteissa muista energiatekniikoista. Ydinvoimalat ovat pitkäkestoisia, turvallisuuspoliittisesti herkkiä ja vaikutuksiltaan laajoja hankkeita. Siksi sääntelyn sujuvoittaminen ei saa tarkoittaa julkisen tiedonsaannin, demokraattisen päätöksenteon, paikallisen osallisuuden tai ympäristövaikutusten arvioinnin heikentämistä.

Eduskunnan päätösvalta on säilytettävä merkittävässä ydinvoimalaitoshankkeissa

Esityksen mukaan ydinlaitoshankkeen ensimmäinen kokonaisvaltainen yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuuden arviointi tapahtuisi vastedeskin periaatepäätöksessä. Periaatepäätöstä kuitenkin muutettaisiin nykyistä yleisluonteisemmaksi, ja valtioneuvoston periaatepäätös annettaisiin eduskunnalle selontekona. Toisin kuin nykyään, varsinaisen periaatepäätöksen tekisi eduskunnan sijaan valtioneuvosto.

Ydinvoimalaitokset eivät ole tavanomaisia energiainvestointeja. Ne vaikuttavat yhteiskuntaan, turvallisuuteen, energiantuotantoon, alueidenkäyttöön ja ydinjätehuoltoon vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi niiden yhteiskunnan kokonaisetua koskeva ratkaisu on aina kauaskantoinen poliittinen päätös. Eduskunta edustaa päätöksenteossa koko yhteiskuntaa ja kantaa poliittisen vastuun sellaisista ratkaisuista, joiden vaikutukset ulottuvat pitkälle yli yksittäisen hallituskauden.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp Vastalause 2

Periaatepäätöksen tekeminen eduskunnassa valtioneuvoston sijaan ei merkittävästi hidasta luvitusta verrattuna hallituksen esityksen malliin, jossa eduskunnalle kuitenkin annettaisiin aiheesta selonteko. Perusteellinen eduskuntakäsittely ja siihen liittyvä julkinen keskustelu voisivat myös vahvistaa hankkeiden yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.

Siksi eduskunnan päätösvalta on perusteltua säilyttää erityisesti suurissa ydinvoimalaitoshankkeissa. Tämä ei kuitenkaan estä lupamenettelyn kehittämistä.

Pienissä, alle 50 megawatin ydinvoimalaitoksissa kevyempi menettely voi olla perusteltu, jos hankkeen mittakaava, vaikutukset ja riskit ovat olennaisesti suuria ydinvoimalaitoshankkeita rajatumpia. Tämä ei kuitenkaan saa muodostua perusteeksi sille, että laajakantoisia tai paikallisesti merkittäviä hankkeita viedään eteenpäin ilman riittävää poliittista harkintaa, avointa tiedonsaantia, vaikutusarviointeja ja osallisten vaikutusmahdollisuuksia. Hallituksen esityksestä poiketen päätösvallan voisi pienten laitosten tapauksessa antaa valtioneuvostolle työ- ja elinkeinoministeriön sijaan.

Ympäristövaikutukset ja sijaintikunnan kanta on otettava huomioon ajoissa

Esityksessä ehdotetaan, että ydinlaitosten lupajärjestelmää muutetaan modulaarisemmaksi ja että ympäristövaikutusten arviointi painottuisi nykyistä myöhempään lupavaiheeseen. Heikentämällä vaikutusarviointia ja lausuntojen roolia periaatepäätöksen yhteydessä voidaan kuitenkin joutua tilanteeseen, jossa periaatepäätös tehdään puutteellisin tiedoin eikä rakennuslupavaiheessa voida enää käytännössä ottaa huomioon eri vaihtoehtoja esimerkiksi ympäristöhaitan minimoimiseksi.

Ympäristövaikutukset liittyvät suoraan hankkeen hyväksyttävyyteen, sijoittumiseen, maankäyttöön, vesistövaikutuksiin, varautumisjärjestelyihin, ydinjätehuoltoon ja paikallisyhteisön elinympäristöön. Erityisesti silloin, kun uusia ydinenergialaitoksia voidaan sijoittaa lähemmäs kulutuskohteita ja asutusta, paikallisten vaikutusten arvioinnin merkitys korostuu. Siksi myös sijaintikunnan lausunto on edellytettävä jo periaatepäätöstä tehtäessä.

Lupamenettelyä voidaan kehittää ja teknistä arviointia kohdentaa tarkoituksenmukaisemmin ilman, että ympäristövaikutusten ja sijaintikunnan kannan painoarvo heikkenee. Päinvastoin ydinenergiahankeiden sujuva eteneminen edellyttää, että hankkeiden olennaiset vaikutukset, paikallinen hyväksyttävyyden ja osallisten tiedonsaanti on otettu huomioon ajoissa.

Uraani- ja toriumkaivosten lupatoimivalta on säilytettävä valtioneuvostolla

Esityksessä kaivos- ja malminrikastustoiminnan turvallisuussäätelyä ja lupajärjestelmää muutettaisiin niin, että uraani- ja toriumpitoista malmia koskevaan toimintaan liittyviä lupaviranomaisen tehtäviä siirrettäisiin Säteilyturvakeskukselle. Tämä heikentäisi hankkeiden yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden punnintaa.

Uraani- ja toriumkaivoksiin liittyy tavanomaista kaivostoimintaa laajempia säteilyturvallisuuteen, jätehuoltoon, vesistövaikutuksiin ja pitkäaikaisiin ympäristöriskeihin liittyviä kysymyksiä. Tämän vuoksi myös niiden lupaharkinnassa on perusteltua säilyttää vahva yhteiskunnallinen ja poliittinen vastuu valtioneuvostolla.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp Vastalause 2

Ydinasekiellosta

Valiokunnan mietinnössä käsitellään myös hallituksen esitystä HE 72/2026 vp, jossa ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevaa ydinenergialakia ja rikoslakia. Asiasta on annettu puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 4/2026 vp, jonka pohjalta myös talousvaliokunta ehdottaa tehtäväksi muutoksia HE 24/2026 vp osalta. Näiltä osin en voi yhtyä valiokunnan mietintöön. Ydinasekieltoa ei ole perusteltua Suomessa rajata. Viittaan asiassa PuVM 4/2026 vp jätettyyn vastalauseeseen 1.

Lopuksi

Edellä kuvatut tarkennukset eivät muuta sitä, että ydinenergiain kokonaisuudistus on tarpeellinen. Tavoite sujuvoittaa lupamenettelyjä, mahdollistaa uudet teknologiat ja tehdä sääntelystä oikeasuhtaisempaa on perusteltu. Erityisesti pienten reaktorien käyttöönottoa ei pidä jarruttaa tarpeettoman raskaalla tai vanhentuneella sääntelyllä.

Samalla ydinenergiahankkeiden eteneminen edellyttää laajaa hyväksyttävyyttä. Turvallisuus, avoin päätöksenteko, ympäristövaikutusten riittävä arviointi, sijaintikuntien vaikutusmahdollisuudet ja eduskunnan rooli merkittävässä hankkeissa eivät aiheuta kohtuutonta haittaa sujuvalle luvitusprosessille. Ne ovat edellytyksiä sille, että ydinenergiahankkeita voidaan viedä eteenpäin kestävästi ja laaja yhteiskunnallinen hyväksyttävyys saavuttaen.

Ydinenergian käyttöön liittyy poikkeuksellisen pitkä aikajänne. Päätöksillä vaikutetaan energiantuotantoon, ympäristöön, turvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon vuosikymmeniksi. Siksi päätöksenteon on oltava sellaista, että kansalaiset, kunnat ja eduskunta voivat luottaa siihen, että keskeiset vaikutukset on arvioitu riittävästi ennen ratkaisevia poliittisia päätöksiä. Esitystä tulee tältä osin korjata niin, että merkittävien ydinvoimalaitoshankkeiden periaatepäätös säilyy eduskunnan päätösvallassa, ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan varhaisemmassa vaiheessa, sijaintikunnan kanta edellytetään jo periaatepäätöksessä ja uraani- ja toriumkaivosten lupatoimivalta säilyy valtioneuvostolla.

Näillä korjauksilla ydinenergiain uudistus tukisi edelleen hallituksen tavoitteita lupamenettelyjen sujuvoittamisesta ja uusien teknologioiden käyttöönotosta. Samalla se turvaisi paremmin osallisuutta, tiedonsaantia, ympäristövaikutusten punnintaa ja yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 5 §, 2 luvun otsikko, 6, 296, 297, 305, 317 § ja 6. lakiehdotuksen 33 § muutettuina . (Vastalauseen muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 2

Vastalauseen muutosehdotukset

1. Ydinenergialaki

5 §

Määritelmät

(1 mom. kuten TaVM)

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 1 momentin 8 kohdan b-d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualle kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

(6 mom. kuten TaVM 2 mom.)

2 luku

Yleiset periaatteet, *(poist. sana ”ja”)* velvollisuudet ja kiellot

6 §

Ydinräjähteitä koskeva kiello

Ydinräjähteiden tuonti tai siirto Suomeen samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 2

296 §

Toimivaltaiset viranomaiset periaatepäätöstä koskevassa asiassa

~~Valtioneuvosto~~ Eduskunta ratkaisee periaatepäätöstä koskevan asian. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa periaatepäätöstä koskevan hakemuksen käsittelystä. ~~Työ- ja elinkeinoministeriö~~ Valtioneuvosto ratkaisee kuitenkin periaatepäätöstä koskevan asian, jos ydinvoimalaitoshanke käsittää yhden tai useamman ydinvoimalaitoksen, joiden nimellislämpöteho on yhteensä enintään 50 megawattia.

297 §

Periaatepäätöksen hyväksymisen edellytykset

Periaatepäätöksen hyväksyminen perustuu kokonaisarviointiin, jossa asiaa on harkittava yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja otettava huomioon ydinlaitoshankkeesta aiheutuvat hyödyt ja haitat, kiinnittäen erityisesti huomiota:

- 1) hankkeen tarpeellisuuteen energiahuollon kannalta;
- 2) hankkeen arvioituihin taloudellisiin, ~~ympäristö-~~ ja muihin vaikutuksiin;
- 3) hankkeen toteutettavuuteen ja siihen, miten hankesuunnitelmassa on otettu huomioon tässä laissa säädettyjen vaatimusten noudattaminen;
- 4) hankekehittäjän osaamiseen sekä taloudellisiin ja muihin edellytyksiin toteuttaa hankkeeseen liittyvä suunnittelu ja kehittäminen;
- 5) suunnitellun luvanhaltijan osaamiseen sekä taloudellisiin ja muihin edellytyksiin rakennuttaa hankkeeseen sisältyvät ydinlaitokset ja käyttää niitä turvallisesti ja muutoin tämän lain mukaisesti;
- 6) hankkeen aikatauluun;
- 7) hankkeen arvioituihin riskeihin;
- 8) hankkeen ympäristövaikutuksiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaan sekä mainitun lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän laatimiseen.

305 §

Rakentamislupahakemuksen vireilletulo

Ydinlaitoksen rakentamislupahakemuksen vireilletulon edellytyksenä on, että:

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 2

- 1) lupaa hakee:
 - a) se, johon periaatepäätös on välittömästi kohdistettu; tai
 - b) periaatepäätöksessä tarkoitettu suunniteltu luvanhaltija, kun tämä on periaatepäätöksen mukaan toinen kuin se, johon periaatepäätös on välittömästi kohdistettu;
- 2) hakemus sisältää suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunnan lausunnon, jonka mukaan hakemuksen mukaisen ydinlaitoksen rakentamista puolletaan;
- 3) hakemus tehdään periaatepäätöksen mukaisessa määräajassa ja ydinlaitos sisältyy periaatepäätöksen mukaiseen ydinlaitoshankkeeseen tai kyseessä on tällaisen ydinlaitoksen kannalta tarpeellinen ydintekninen laitos tai maaperäloppusijoituslaitos;
- 4) Säteilyturvakeskus on ydinlaitoksen sijaintipaikan soveltuvuuslausunnossaan todennut, että hakemuksessa tarkoitettuun ydinlaitokseen ja muihin toimintoihin liittyvät valmiusjärjestelyt, turvajärjestelyt ja kuljetusjärjestelyt voidaan sijaintipaikalla toteuttaa niitä koskevien vaatimusten mukaisesti;
- 5) Säteilyturvakeskus on sitovalla lausunnolla vahvistanut ydinlaitoksen sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet;
- 6) hakija on selvittänyt, että ydinlaitoksen sijaintipaikalla tai sen läheisyydessä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia tai sijaintipaikan ominaisuuksista ei ole saatu sellaista uutta tietoa, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa 4 tai 5 kohdassa tarkoitettussa lausunnossa käsiteltyihin asioihin;
- 7) Säteilyturvakeskus on ydinlaitoskonseptia koskevassa lausunnossa todennut, että konseptin perusteella suunniteltavan ydinlaitoksen voidaan arvioida täyttävän ydinlaitoksen turvallisuudelle tässä laissa säädetty vaatimukset;
- 8) hakija on huolehtinut siitä, että ydinlaitoskonseptia koskevan lausunnon mukaan ydinlaitoksen turvallisuudelle tässä laissa säädettyjen vaatimusten kannalta tarpeellisiksi arvioidut muutokset konseptiin on toteutettu ja vahvistetut sijaintipaikasta johtuvat suunnitteluperusteet on otettu huomioon;
- 9) hakija on huolehtinut Euratomien ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaisten teknisten perustietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta;
- ~~10) hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaan sekä mainitun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on laadittu~~

317 §

Lausunnot

Periaatepäätöstä ja valtioneuvostossa ratkaistavaa lupa-asiaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto Säteilyturvakeskukselta, **ydinlaitoshankkeen sijaintikunnalta** sekä asian harkinnan kannalta keskeisiltä ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta. Säteilyturvakeskuksessa ratkaistavaa lupa-asiaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto asian harkinnan kannalta keskeisiltä viranomaisilta. Ydinlaitoslupaa koskevasta hakemuksesta pyydetään lausunto ydinlaitoshankkeen sijaintikunnalta ja sen lähiympäristön kunnilta.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 2

6. Laki kaivoslain muuttamisesta

33 §

Lupaviranomaiset

Valtioneuvosto ratkaisee kaivosaluelunastuslupa-asian ja uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivoslupa-asian.

Kaivosviranomainen ratkaisee varausilmoituksia, malminetsintälupia, ~~kaivoslupia~~ ja kullanhuhdentalupia sekä muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja kaivoslupia koskevat asiat.

Helsingissä 10.6.2026

Oras Tynkkynen vihr

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 3

Vastalause 3

Perustelut

Hallituksen esityksessä ydinenergialaiksi (HE 24/2026 vp) ehdotetaan säädettäväksi uusi ydinenergialaki sekä muutettaviksi lukuisia muita lakeja sääntelyn yhteensovittamiseksi ehdotetun uuden ydinenergialain kanssa. Nykyinen ydinenergialaki kumottaisiin. Hallituksen mukaan tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa erikokoisten ydinlaitoshankkeiden toteuttamista, parantaa niiden kustannustehokkuutta sekä vahvistaa Suomen asemaa houkuttelevana ydinenergian tuotannon ja uusien laitosten rakentamispaikkana. Hallituksen esityksen tavoitteet eivät ole kannatettavia eikä esityksessä niitä vakuuttavasti perustella. Esitys on laadittu energiayhtiöiden etuja silmällä pitäen, mikä ei voi olla lainsäädännön uudistamisen lähtökohta.

Tosiasiassa hallituksen esityksessä on kyse energiayhtiöiden etujen ajamisesta demokraattisen päätöksenteon, turvallisuuden, ympäristön ja luonnon sekä ilmaston kustannuksella. Lakiuudistuksen tavoitteet tähtäävät ennen kaikkea ydinvoimayhtiöiden taloudelliseen etuun, eivät yhteiskunnan kokonaisuuteen ja ydinenergian käytön riskienhallinnan parantamiseen.

Ilmastokriisin ratkaiseminen edellyttäisi energian kokonaiskulutuksen vähentämistä energian säästämisen ja energiatehokkuuden parantamisen keinoin. Ydinvoiman edistäminen vie kehitystä toiseen suuntaan. Ydinvoimaa lisäämällä pyritään vastaamaan globaalin energiateollisuuden haluamalla tavalla sähkönkulutuksen voimakkaaseen kasvuun ns. sähköisen siirtymän myötä. Sähköistä siirtymän vauhdittamista perustellaan myös vastaamisella ilmastonmuutokseen. Ydinvoiman lisärakentaminen ei kuitenkaan ole missään määrin nopein, saati kustannustehokkain tapa vastata ilmastotavoitteisiin. Ydinvoimalla tuotettu sähkö tulee todennäköisesti korvaamaan pääasiassa uusiutuvalla energialla tapahtuvaa sähkön tuotantoa, ja vain hyvin vähäisessä määrin fossiilisilla polttoaineilla tapahtuvaa sähkön tuotantoa. Tämä todetaan myös hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa.

Samaan aikaan on syytä muistaa, että niin ydinvoimaloiden polttoaineeksi tarvitseman uraanin louhintaan kuin ydinjätteen käsittelyyn ja sen loppusijoittamiseen liittyy liuta ratkaisemattomia ympäristökysymyksiä. Ydinvoimasta koituu ympäristöhaittoja koko tuotantoketjun ajan, aina uraaninlouhinnasta loppusijoitukseen asti, ja katastrofaalisen onnettomuuden riski on olemassa ketjun jokaisessa vaiheessa.

Paitsi että hallituksen esitys tulee todennäköisesti lisäämään energiankulutusta, hallitus on muutosten myötä luovuttamassa isoille energiayhtiöille entistä vahvemman aseman energiamarkkinoilla, mikä tuo niille myös vahvemman yhteiskunnallisen valta-aseman. Energiantuotantolaitokset ovat osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria, ja ydinvoimaloihin liittyy erityisiä geopolittisia herkkyyksiä ja turvallisuussuhkia.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp Vastalause 3

Periaatepäätöksen sisältövaatimukset ja eduskunnan ratkaisulta takaavat demokratian toteutumisen

Eduskunnan tulee saada päättää, kuten tähänkin asti, ydinvoiman rakentamista koskevan periaatepäätöksen kumoamisesta tai voimaan jättämisestä. Ei ole hyväksyttävää, että periaatepäätöksen ratkaiseminen jätetään kokonaan valtioneuvoston, ja pienten ydinlaitosten osalta työ- ja elinkeinoministeriön virkakunnan, harkintaan. Hankkeen periaatepäätös ei jatkossa vaatisi enää lausuntoa suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunnan kunnanvaltuustolta ja naapurikunnilta, eikä siten kunnan suostumusta. Esityksellä heikennetään demokratian peruseriaatteita ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia itseään koskevaan päätöksentekoon.

Periaatepäätöshakemuksesta ei esityksen mukaan tarvitse jatkossa hankkia myöskään Säteilyturvakeskuksen (STUK) alustavaa turvallisuusarviota eikä ympäristöministeriön lausuntoa. YVA-lakia sovellettaisiin vasta ydinlaitoshankkeiden rakentamislupavaiheessa, mikä tarkoittaa sitä, että keskeinen periaatepäätös hankkeesta olisi tehty kokonaan, edes sijoituspaikkakunnan, kansalaisia kuulematta. Niin YVA-prosessin perusteltu päätelmä kuin STUKin alustava turvallisuusarvio sekä ympäristöministeriön ja asianosaisten kuntien lausunnot tulee katsoakseni jatkossakin liittää periaatepäätöshakemukseen — tämä on ylipäänsä ydinenergiahankeiden sosiaalisen hyväksyttävyyden vähimmäisedellytys.

Mitä periaatepäätöksen sisältöön tulee, päätöksenteossa tulisi jatkossakin olla jo varhaisessa vaiheessa saatavilla kaikki tarvittavat tiedot ydinvoimalahankkeista, jotta yhteiskunnan kokonaisuus tulee asianmukaisesti arvioiduksi. Periaatepäätöksessä ei enää esityksen mukaan käsiteltäisi tarkemmin muun muassa ydinlaitoksen sijaintipaikkaan ja laitosteknologiaan liittyviä asioita, vaan näitä käsiteltäisiin periaatepäätöksestä erillään itsenäisissä menettelyissä, joissa Säteilyturvakeskus on toimivaltainen viranomaisena. Periaatepäätöksen tietosisältöä ei missään nimessä tule tällä tavoin vähentää, jotta yhteiskunnan kokonaisuus voidaan arvioida luotettavasti ja oikea-aikaisesti. Yksityiskohtaiset tiedot ovat tarpeen myös rakentamis- ja käyttöluvuissa, jotta ydinenergian turvallinen käyttö voidaan varmistaa lupavaiheessa.

Samojen lupa- ja päätösmenettelyiden on ilman poikkeuksia koskettava niin sanottuja pienydinvoimaloita. Ydinvoiman riskit ovat olemassa kaikissa fissioon perustuvissa laitoksissa, eikä vastuu periaatepäätöksestä voi olla sektoriministeriöllä. Arvioinnin ja päätöksenteon pitää myös pienten reaktorien osalta olla riittävän tiukasti säännelty.

Rakentamis- ja käyttölupasääntelyä ei tule keventää

Periaatepäätöksen lisäksi myös käyttölupien sisältöä tullaan supistamaan hyvin kyseenalaisin energiayhtiöiden eduista lähtevin perustein: ”investointivarmuuden lisäämisen” nojalla. Rakentamisluvassa ja käyttöluvassa ei enää käsiteltäisi yksityiskohtaisesti ydinjätehuollon tai ydinmateriaalivalvonnan järjestämistä taikka laitoksen turvallisuuteen liittyviä teknisiä asioita, vaan ne ratkaistaisiin erikseen työ- ja elinkeinoministeriössä ja Säteilyturvakeskuksessa.

On äärimmäisen huolestuttavaa, että valvonnan painopiste siirretään hyväksymismenettelyjen vähenemisen myötä ydinvoimaloiden jälkivalvontaan. Hallituksen esityksen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 3

vaikutustenarvioinnissa todetaan, että STUK-määräyksissä esitettävien vaatimusten määrä vähenisi noin 70—80 prosenttia verrattuna nykyiseen STUK-määräys- ja ydinturvallisuusohjekokonaisuuteen. Hankekehittäjiltä ja luvanhaltijoilta edellytetään seurauksena ”hyvää kykyä” suunnitella ja arvioida itse oman toimintansa turvallisuutta. On aivan selvää, että tällä tavoin siirretään liian paljon vastuuta ydinlaitostoimijoille toiminnan säännönmukaisuudesta huolehtimisessa.

Uutena laissa säädettäisiin ydinlaitoslupien siirtämisestä toisen hallintaan, mikä mahdollistaisi laitokseen liittyvän hankekehityksen, rakentamisen, käytön ja käytöstä poiston toteuttamisen verkostomaisesti eri yrityksissä. Ydinlaitoslupien siirtämisen mahdollistaminen ei nähdäkseni ole kannatettavaa, vaan toiminnanharjoittajilta tulee edellyttää pitkäjänteistä vastuuta ja toimintaa, kuten kumottavassa sääntelyssä.

Ydinjätteen ylisukupolvinen riski korostuu, jos ulkomainen tuonti sallitaan

Hallituksen esityksessä ollaan sallimassa ulkomaisen ydinjätteen käsittely ja väliaikainen varastointi Suomessa valtioneuvoston luvalla. Myös ulkomaisen ydinjätteen tuonti Suomeen loppusijoitettavaksi olisi sallittua, edellyttäen että sen määrä on vähäinen.

Ulkomaisen ydinjätteen käsittely, tuonti ja loppusijoittaminen Suomessa missään määrin ei ole hyväksyttävissä. Ulkomaisen ydinjätteen vastaanottaminen rikkoo yleisesti hyväksytyä olevaa vastuunjaon periaatetta, jonka mukaan hyödyt ja haitat kohdistuisivat samaan yhteiskuntaan. Ydinjätteet säilyvät vaarallisina jopa satojatuhausia vuosia. Tämä tekee niistä täysin erilaisen riskiluokan kysymyksen kuin mikään muu jätehuolto. Vaikutukset ja riskit ovat ylisukupolvisia. Kun tähän yhdistetään rajat ylittävä kuljettaminen sekä ydinjätteiden alkuperää koskevat epävarmuudet ja lopullisen vastuun siirtyminen Suomen valtiolle, riskien mittakaava kasvaa olennaisesti.

Ydinjätehuollon kansainväliset yhteisratkaisut ovat epärealistisia nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa kansainvälisiä sopimusjärjestelmiä heikennetään. Suomessa syntyneen ydinjätteen vieminen loppusijoitettavaksi muualle ei ole kaupallisessa mittakaavassa mahdollista, eikä tilanne ole muuttumassa. Siksi Suomessa syntyneiden ydinjätteiden loppusijoittamiseen Suomessa on aina varauduttava, ja ydinvoiman lisääntyvän käytön myötä myös ydinjäte kaikkine ongelmineen tulee lisääntymään.

Ulkomailla syntyneiden ydinjätteiden ominaisuuksia ei välttämättä myöskään tunneta riittävällä varmuudella, ja tietojen puutteellisuus tai epäluotettavuus voi jäädä pysyväksi ongelmaksi. Tämä on luonnollisesti turvallisuusriski, kun kyse on materiaalista, jonka hallinta edellyttää äärimmäistä tarkkuutta ja valvontaa koko sen elinkaaren ajan, mukaan lukien loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeinen aika.

Taloudellinen vastuu on ongelman ytimessä. Ulkomaista ydinjätettä koskevissa loppusijoitusjärjestelyissä valtio ottaisi riskin myös siitä, että kustannukset ja kustannuksia aiheuttavat tekniset ongelmat realisoituvat, kun alkuperäiset toimijat ovat poistuneet vastuunkantajina.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp Vastalause 3

Pienydinvoiman riskejä ei voi sivuuttaa

Hallituksen esitys helpottaisi huomattavasti pienydinvoimaloiden (nimellislämpöteho yhteensä 50 megawattia) rakentamista. Pienten modulaaristen ydinreaktoreiden (nk. SMR-laitosten) edistämiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön tyyppihyväksymisen kaltainen ydinlaitoskonseptin arviointi. Lisäksi mahdollistetaan ulkomailla kehitettyjen ratkaisujen käyttöönotto Suomessa.

SMR-laitosten rakentaminen on mahdollista myös nykysäätelyn puitteissa, eikä ole yhteiskunnan kokonaisedun mukaista ryhtyä purkamaan säätelyä vain energia-alan yhtiöiden edun vuoksi. Ydinvoimalaitoksella on aina merkittäviä paikallisia vaikutuksia sen koosta riippumatta, ja ydinvoiman riskit ovat olemassa kaikissa fission perustuvissa laitoksissa. Pienydinvoiman ympäristövaikutuksia on tutkittu vasta vähän.

Pienydinvoimalle asetettu 50 megawatin raja on pitkälti mielivaltainen. Pienydinvoimaloiden kohdalla tulisi noudattaa samaa lupa- ja päätösmenettelyä kuin suurempien laitoksien kohdalla, ilman poikkeuksia. Yhteiskunnan kokonaisedun toteutumisen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että periaatepäätöksen ratkaiseminen pienten ydinvoimalaitosten osalta annetaan sektoriministeriön (TEM) käsiin, vaan ratkaisuvallan pitäisi olla nykyiseen tapaan valtioneuvostolla. Lisäksi kaikkien ydinvoimahankkeiden toteutuksen tulisi tapahtua niin, että kuntien asianmukaiset vaikutusmahdollisuudet hankkeen eri vaiheissa turvataan.

Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen vaatisi erittäin suuria tukia. TEM:in julkaiseman selvityksen (2026) mukaan 6 x 400 mw kokoinen SMR-ydinvoimala vaatisi vähintään 2,4 ja jopa 21,3 miljardin euron valtiontuen. Vertailun vuoksi, samaan aikaan Suomessa on täysin markkinaehtoisesti toiminnassa ja rakenteilla (2026 loppuun mennessä) 1,7 GW edestä akkuja, joilla sähkön hintojen vaihtelua voidaan tasata.

Koska pienydinvoimaratkaisuja suunnitellaan kaukolämmöntuotannossa sijoitettavan kaupunkeihin tai niiden lähelle, tulee niiden sosiaalinen hyväksyttävyys nousemaan keskeiseksi kysymykseksi päätettäessä teknologian käyttöönotosta. Laitosten sijoittuminen ja syntyvän jätteen muodostuminen sekä laitosten turvallisuus tulevat nousemaan olennaisiksi teemoiksi SMR-laitoksia koskevia päätöksiä tehtäessä. Ydinenergiain uudistuksessa esitetyt demokratiaa ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia radikaalisti vähentävät muutokset sekä lupaprosessien keventäminen ja niistä seuraava turvallisuus- ja ympäristövaikutusten arvioinnin mahdollinen heikentyminen ovat vakava ongelma. SMR-laitoksi koskevat hankkeet tulevat kohtaamaan voimakasta vastustusta ja ne tulevat nousemaan isoiksi ympäristö- ja yhteiskuntapoliittisiksi kiistakysymyksiksi alueilla, joille niitä suunnitellaan.

Ydinaseiden salliminen heikentäisi Suomen turvallisuusasemaa — kielto tulee pitää voimassa

Talousvaliokunnan mietintöön on otettu ydinräjähdekiellon kumoamista koskevan hallituksen esityksen HE 72/2026 vp ja puolustusvaliokunnan siitä tekemän mietinnön PuVM 4/2026 vp mukaiset muutokset ydinenergialakiin. Niiden mukaan ydinenergiain ydinräjähteiden kieltoa koskeva säännös kumottaisiin. Voimassa olevassa ydinenergialaisissa ydinasekielto sisältyy 4 §:än. Talousvaliokunnan mietinnössä ehdotetaan uutta ydinenergialakia koskevan esityksen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 3

(HE 24/2026 vp) ydinräjähdekieltä koskevan 6 §:n poistamista. Lisäksi ydinenergiain ydinräjähdeterikosta koskevaa viittaussäännöstä rikoslakiin muutettaisiin tämän mukaisesti. Ydinenergiainlakiin ei muutosten myötä sisältyisi enää ydinasekieltä eli kansallista ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen kieltä.

Talousvaliokunta ei ole kuullut asiantuntijoita kyseisestä hallituksen esityksestä eikä eduskunta ole vielä esitystä hyväksynyt, joten on hyvin kyseenalaista, voiko valiokunta ylipäänsä ottaa tällaisia muutoksia osaksi mietintöään niitä edes asianmukaisesti tutkimatta.

Ydinräjähdekiellon purkaminen ja ydinaseiden salliminen Suomen alueella heikentäisi Suomen turvallisuutta dramaattisesti, päinvastoin kuin hallituksen esityksessä HE 72/2026 vp väitetään. Esityksellä poistettaisiin ydinenergiain ydinräjähteitä koskeva kieltä ja lisättäisiin rikoslain ydinräjähdeterikospykälään poikkeusperusteet, joiden mukaan kriminalisointi ei koskisi esimerkiksi puolustusyhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa.

Ydinaserajoitusten purkaminen on ristiriidassa perustuslain takaaman Suomen täysivaltaisuuden kanssa. Ydinaseiden tuomisesta Suomen alueelle tai kuljettamisesta Suomen alueen kautta ei seuraisi minkäänlaista Suomen määräysvaltaa suhteessa niihin. Tällainen määräysvalta olisi ydinsulkusopimuksen (SopS 10-11/1970) 2 artiklan vastainen järjestely. Naton ydinasevaltioiden ydinaseet ovat niiden kansallisia ydinaseita ja kansallisten päätösten piirissä.

Muutoksen myötä ydinaseiden maahantuonnin, kuljettamisen tai varastoinnin sallittavuus riippuu nimenomaan puolustusyhteistyötä koskevasta päätöksenteosta. Puolustusyhteistyöllä viitataan erityisesti Suomen ja Yhdysvaltojen välillä solmittuun DCA-sopimukseen, jossa vieraalle valtiolle eli Yhdysvalloille annetaan oikeus tuoda Suomeen aseita, muuta kalustoa ja joukkoja sekä perustaa tukikohtia ja asevarastoja. Sopimuksessa Yhdysvallat sitoutuu vain ”kunnioittamaan” Suomen lainsäädäntöä ei ”noudattamaan” sitä. Kunnioittamisen suhteenkin asetetaan vahvoja varauksia.

Eduskunta hyväksyi DCA-sopimuksen siinä käsityksessä, että ydinenergiain ydinasekieltä turvaisi Suomen ydinaseettomuuden. Sopimus hyväksyttiin poikkeuksena perustuslakiin juuri sen perustuslain 1 § 1 momentin täysivaltaisuutta rajaavan vaikutuksen vuoksi. Vieraalle valtiolle annettiin DCA-sopimuksella ennennäkemätön valta käyttää Suomen aluetta. Nyt tätä perustuslakipoikkeusta ehdotetaan laajennettavaksi ja vieläpä joukkotuhoaseiden — ydinaseiden — sallimista koskien. Se ei ole missään määrin hyväksyttävää, ei perustuslainkaan näkökulmasta. (Eriävä mielipide 2, PeVL 38/2026 vp)

On selvää, ettei DCA-sopimuksen mukaan Yhdysvalloilla ole mitään velvollisuutta kunnioittaa etenkin Suomen poliittisia näkemyksiä ydinaseiden suhteen sen jälkeen, kun laissa olevat rajoitteet on purettu. Sopimuksen mukaan tällaiset poliittiset näkemykset tai kannat eri asioista voidaan ”ottaa huomioon”, mikä on ”kunnioittamistakin” kevyempi muotoilu. Ulkoasiainvaliokunnan lausuntoon (UaVL 4/2026 vp) jätetyssä eriävässä mielipiteessä katsotaan, että mikäli ydinasekieltä puretaan laista, tulisi DCA-sopimukseen itsessään edellyttää kirjausta ydinaseiden kiellosta. Käytännössä se tarkoittaisi sopimuksen irtisanomista ja uudelleenneuvottelua. Käsitys saa tukea valiokuntien asiantuntijalausunnoista.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp
Vastalause 3

Yhdysvaltojen ydinaseiden oletetut kohteet Venäjällä sijaitsevat aivan Suomen rajan tuntumassa mm. Muurmanskin ja Kuolan alueella. Ydinasekiellon poistaminen lisää riskiä, että Yhdysvallat käyttää taktisia ydinaseita Suomen aluetta tai ilmatilaa hyödyntäen näihin kohteisiin iskemiseksi suurvaltojen aseellisen konfliktin eskaloituessa ydinsodaksi tai jo ydinsodan uhatessa. Suomeen sijoitetut ydinaseet tai ydinaseisiin tai niiden kauttakulkuun liittyvä infrastruktuuri olisivat sotilaallinen kohde, mikä heikentäisi Suomen turvallisuutta.

Esityksen taustalla vaikuttavat Pohjois-Atlantin Liitto Naton suunnitelmat ydinaseitten hajauttamisesta osana ns. Naton ydinasesuunnittelua. Niin sanotun ydinpelotteen taustalla on ajatus, että Venäjä pidättäytyisi rajoitetusta ydinaseiskusta, koska se pelkäisi Naton vastaiskua, jolle ydinaseiden hajautus antaisi enemmän mahdollisuuksia. Tosiasiassa asetelma johtaisi kuitenkin siihen, että Venäjän pitäisi tiedossa olevien eurooppalaisten ydinasetukikohtien lisäksi maalittaa hyvin laajasti myös kohteita, joiden sijaintia se ei voi varmuudella tietää. Hajautussuunnitelmat siis pikemminkin lisäävät ydinsodan riskiä. Hajautus ei ole este ennaltaehkäisevälle iskulle, vaan se päinvastoin altistaa suuremman osan Euroopasta sekä konventionaalisille että ydinaseiskuille. Taktisten ydinaseiden käyttökynnys on lisäksi strategiaa alhaisempi, mikä aiheuttaa eskalaatoriskejä. Taktisten ydinaseiden kantolaitteet ovat usein kaksikäyttöisiä, mikä sekkin lisää väärinymmärrysten vaaraa.

Ydinaseiden hajauttamiseen liittyen useat eurooppalaiset maat ovat muuttamassa hävittäjiään ydinaseiden käyttöön soveltuviksi. Kysymys on keskeisesti amerikkalaisista F-35A-hävittäjistä, joita myös Suomi on päättänyt tilata 64 konetta. On mahdollista, että osa Suomenkin tilaamista hävittäjistä voidaan muuttaa ydinaseita kantamaan kykeneviksi kaksikäyttöhävittäjiksi. Tämä mahdollisuus lisää vielä erikseen Suomeen kohdistuvaa eskalaatoriskiä, jos ydinaseet sen alueella sallitaan.

Ehdoton ja kattava ydinasekielto on pidettävä Suomen lainsäädännössä. Suomen tulisi puolustaa pohjoismaisen ydinaseettomuuden linjaa, toimia aseistariisunnan ja ydinaseettoman maailman puolesta, sotaa ja militarismia vastaan ja maailmanrauhaa edistäen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 10.6.2026

Johannes Yrttiaho vas